

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

KIYIYA VURAN İNSANLIK

2015 Mülteci Ölümleri Almanacağı

KIYIYA VURAN İNSANLIK

2015 Mülteci Ölümleri Almanığı

Kıyıya Vuran İnsanlık: 2015 Mülteci Ölümleri Almanacağı

© Dipnot Yayınları, 2017

ISBN: 978-605-4878-76-5

Dipnot Yayınları: 252

Sertifika No: 14999

1. Baskı, 2017/Ankara

Kapak Tasarımı: Duysal Tuncer

Kapak Fotoğrafı: İranlı sanatçı Touraj Saberivand'ın, Halkların Köprüsü Derneği'yle 31 Ağustos 2015 tarihinde İzmir'de yaptığı performanstan bir kare (Fotoğraf: Metehan Ud).

Baskı Öncesi Hazırlık: Dipnot Bas. Yay. Paz. Ltd. Şti.

Baskı: Sözkese Matbaacılık (Sertifika No: 13268)

İvedik O.S.B. 1518. Sok. Mat – Sit İş Merkezi No:2/40

Yenimahalle/ANKARA Tel: (0312) 395 21 10

Dipnot Yayınları

Selânik Cad. No. 82/24 Kızılay / Ankara

Tel: (0 312) 419 29 32 / Faks: (0 312) 419 25 32

e-posta: dipnotkitabevi@yahoo.com

www.dipnotkitap.com

KIYIYA VURAN İNSANLIK

2015 Mülteci Ölümleri Almanacağı

*** dipnot yayınları**

“Yurdun/evin ve siyasi statünün yitirilmesi,
ancak tam örgütlü bir insanlık eliyle,
beşeriyetten tamamen çıkartılmakla özdeş hale gelebilirdi.”

Hannah Arendt

İçindekiler

Önsöz	13
Özet	17

2015 MÜLTECİ ÖLÜM RAPORU

Geçişler Sırasında Hayatını Kaybeden Mülteciler	25
İş Cinayetlerinde Hayatını Kaybeden Mülteciler	49

MÜLTECİLER ÜZERİNE POLİTİKACI SÖYLEMLERİ

Cumhurbaşkanı Erdoğan'dan AB'ye: "Mültecileri Otobüsle Göndeririz"	59
Cumhurbaşkanı Erdoğan'dan Suriyeli Sığınmacılara Vatandaşlık Müjdesi	61
Başbakan Davutoğlu: "Brüksel'de Kayserili Pazarlığı Yaptık"	62
Merkel: Mülteciler Almanya İçin Bir Şans	63
Çipras, Ban Ki-Mun'a Göçmenlerin Kullandığı Can Yeleğini Hediye Etti	64
Norveçli Bakan Denizde Kurtarılmayı Bekledi !	66
Avusturya'dan "Mültecileri Adalara Hapsedelim Çıkışı"	67

Orban: “Bu Planı Onaylarsam Beni Budapeşte’de Aydınlatma Direğine Assınlar”	68
Cameron: “İngiltere Sığınılacak Bir Liman Değil”	70
Hollande: “Mülteciler Türkiye, Lübnan, Ürdün Gibi Ülkelerde Kalmalı”	72

CAN KIRIKLARI

Cemal Ailesinin Hikâyesidir.....	75
Ahmet Bilal Bebeğin Çok Kısa Hayat Hikâyesidir.....	87
Maha ve Çocuklarının Hikâyesidir	91
Doğmadan Ölen Bir Bebeğin Hikâyesidir	95

MÜLTECİLERİN HUKUKİ DURUMU

Giriş.....	99
İnsan Hakları ve Vatandaşlık.....	102
Mülteci, Göçmen ve Sığınmacı Kavramları	107
Mülteci Hukuku	109
Mültecilerle İlgili Uluslararası Bildirge ve Sözleşmeler	111
• İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi	111
• 1951 Mültecilerin Hukuki Statüsüne Dair Cenevre Sözleşmesi	112
• Diğer Uluslararası Bildiri ve Sözleşmeler.....	114
Mülteciliği Sona Erdiren Nedenler	115
Mülteci Hakları	117

• Geri Gönderilmeme İlkesi.....	118
• Mültecilerin İnsan Hakları.....	120
• Gözaltına Alınmaya Karşı Korunma ve Adil Yargılanma Hakkı.....	122
Türkiye’de İltica Rejimi ve Mülteci Hakları.....	123
Avrupa Birliği Mülteci Politikaları	131
• Güvenli Bölge	133
• Güvenli Üçüncü Ülke.....	134
• Geri Kabul Anlaşmaları.....	135
Sonuç Yerine	139

MEDYANIN MÜLTECİLERLE SINAVI

Giriş.....	145
Türkiye Medyasının “Mültecilik”le Sınavı.....	146
Medya “Suriyelileri” Nasıl Ele Aldı?	148
Türkiye Medyasının Ötekisi: Suriyeliler.....	152
Haberlerde Kullanılan Terimler Üzerine.....	155
Haber Metinlerinde 4 Bilgi Önyargisi: Kişiselleştirme, Dramatize Etme, Parçalama, Normalleştirme.....	157

BİZDEN

Biz Kimiz?	163
Çeşme Çiftlik Köyü Taraması.....	166

Asıl Sorun Göç Değil Savaşlardır!.....	169
• Göçmen/Mülteci ayrımı sahtedir ve bir tür şiddet uygulamasıdır!.....	170
• “Batı” sorumludur!	171
• Suriye halkının isyanı emperyalist devletler tarafından çalınmıştır!	172
• Türkiye’deki geçici koruma rejimi bir tür rehine durumudur!.....	173
• AB-Türkiye geri gönderme anlaşması resmi insan kaçakçısıdır; insan haklarına aykırıdır	175
• Bu bir mülteci krizi değildir! Bu, en zenginlerin en yoksullara karşı yürüttüğü kirli bir savaştır!	177
Alan Kurdi Mülteci Çalıştay Çalışma Yaşamı ve Ekonomi Atölyesi Sonuç Bildirgesi	178
• Tarım İşçiliğinde Dayıbaşılık Sistemi ve Suriyeli Mülteciler:Torbalı Örneğİ.....	184
AB-Türkiye Anlaşması: AB Mültecileri Geri Göndererek Resmi İnsan Kaçakçılığı Yapıyor!	189
Türkiye ve AB Arasında İmzalanan Geri Kabul Anlaşması’nın İlk Uygulaması Sonrası Geri Gönderilen Mültecilerle Yapılan Görüşme Sonuçları: AB İnsan Haklarını İhlal Ediyor!.....	194
• Türkiye ve AB Arasında İmzalanan Geri Kabul Anlaşması’nın İlk Uygulaması Sonrası Pehlivan köy Geri Gönderme Merkezinden Gözlemler.....	194
• Pehlivan köy’den, İzmir Işıkkent Geri Gönderme Merkezine İşkence Devam Ediyor	196

Halkların Köprüsü Derneği Suriyeli Mültecilere Vatandaşlık Verilmesi Tartışmasında Dernek Görüşü	199
Suriyeliler dahil tüm yabancılara mülteci statüsü verilmeli ve vatandaşlık hakkı tanınmalıdır	199
Göçmenlere, mültecilere koşulsuz olarak hoş geldiniz diyoruz!	201
Yabancılar	201
Vatandaşlık hakkı ve ayrımcılık	203
Mültecilere sesleniyoruz: Siz istiyorsanız bu ulusa giriş ve yaşam hakkınızı savunuyoruz!	204
Türkiye göç tarihi ve vatandaşlık meselesi	205
Empati	206
Fay hatlarına dikkat	207
İlk sözümüz son sözümüz de olsun	208

HUMANITY WASHED ASHORE: THE ALMANAC OF REFUGEE DEATHS 2015

Summary	211
Who Are We?	217
Eu-Turkey Readmission Deal: Killing The Hope Via Official Human Trafficking!	219
• EU is now doing official human trafficking; sending people who already reached to Europe back to Turkey is an official human trafficking!	223
• The readmission deal is unlawful!	224

Association Of Bridging Peoples (Halkların Köprüsü Derneği)	
Position Paper On The Debate Regarding Syrian	
Refugees And The Right To Citizenship.....	228
Foreigners	230
The Right to Citizenship and Discrimination	231
Turkey's History of Migration and Citizenship	233
Empathy	234
Be Aware of the Fault Lines.....	235
Our first statement shall also be our last	236

ÖNSÖZ

Savaşın en çirkin halinin yaşandığı Ortadoğu'dan Avrupa'ya mültecilerin ciddi bir geçiş yolu olan Türkiye için 2015, geçişlerin sıklaştığı, dolayısıyla ölümlerin de dramatik boyutta arttığı bir yıl oldu. Bombalardan ve sınırlarda yaşanan onca sivil katliamdan kurtulan milyonlarca insan evlerini, köylerini, akrabalarını, arkadaşlarını, okullarını, üniversitelerini, anılarını geride bırakıp yeni bir yaşam kurmak için tutunmaya bu topraklara geldi. Ancak ölüm, acı ve keder mültecileri bu topraklarda da buldu. Batan botlar ve tekneler, çok zor koşullarda başını soktuğu evde elektrik kontağından çıkan yangın, güvencesiz bir işte çalışırken meydana gelen iş cinayeti, sağlık güvencesi olmadığı için aşılanamamak, sağlık hizmetine ve ilaçlara erişememek yeni ölüm nedenleri oldu.

2016 yılı ve ilerisi için bir çözüm ortaya koyduğunu öne süren, Türkiye hükümeti ile Avrupa Birliği arasında yapılan anlaşmanın da bir çözüm olmadığı, sınırların militarizasyonunun sadece göç rotalarını değiştirdiği açıkça görülmektedir. Bir tür resmi insan kaçakçılığı anlamına gelen anlaşmadan sonra da geçişler ve ölümler devam etmektedir. En temel insan haklarından biri olan mültecilik hakkı hala tanınmamaktadır. Aslında herkes, ölümleri durduracak çözümün devletlerin kendi yararları doğrultusunda göçü kısıtlamaya çalışan anlaşmaları değil, Ortadoğu'da devam eden savaşların bitmesi olduğunu biliyor! Biliyor ama barış için hiçbir şey yapmıyor!

Hazırladığımız almanak, 2015'te Türkiye'den olan sınır geçişlerinde ve Türkiye'deki iş cinayetlerinde gerçekleşen mülteci ölümlerini

kapsamaktadır. Bu çalışma için 2015 yılında ulusal basında yer bulabilen ve kendi kaynaklarımız/raporlarımızda yer verdiğimiz mülteci ölümlerini araştırdık; ayrıca hayatını kaybeden mültecilerin isimlerini, cinsiyetlerini, yaşlarını saptamaya çalıştık. Ancak ölümleri ile sadece bir rakama dönüşen her biri eşsiz olan bu insanların tümünün bilgilerine, öykülerine ulaşmak çok zor hatta imkânsızdı... Araştırmamızın sonucuna göre Türkiye’den Avrupa’ya geçmeye çalışırken en az 484 mülteci hayatını kaybetti, 206 mülteci ise Ege Denizi’nde kayboldu! Hayatını kaybedenler, çoğunluğu Suriyeli mülteciler olmak üzere Afgan, İranlı, Iraklı ve Pakistanlı mültecilerdi. Ölümlerin büyük bir çoğunluğu Ege Denizi’nden Avrupa’ya geçmeye çalışırken tıka basa doldurulmuş iptidai teknelerin ve lastik botların batması yüzünden yaşandı. İş cinayetlerinde ise 58 işçi mülteci değişik sektörlerde hayatını kaybetti!

2015 Mülteci Ölümleri Almanacağı, 2015 Mülteci Ölüm Raporu, Mülteciler Üzerine Politikacı Söylemleri, Can Kırıkları, Mültecilerin Hukuki Durumu, Medyanın Mültecilerle Sınava ve Bizden bölümlerinden oluşmaktadır. İlk bölümde, geçişler sırasında yaşanan ölümlü ve kayıplı vakalar, ulusal medyada çıkmış haberlerden faydalanılarak raporlandı; iş cinayetleri vakaları ise İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi’nin hazırladığı raporlardan yararlanılarak hazırlandı. Ölüm-kayıp sayıları aylara göre tespit edildi. Mülteciler Üzerine Politikacı Söylemleri bölümünde ise, dünyada ve Türkiye’de politikacıların mülteci ölümlerine nasıl baktığı kendi söylemleri üzerinden gösterilmeye çalışıldı. Can Kırıkları kısmında mültecilerin birebir kendi hikâyelerine ve onlarla yapılan röportajlara yer verildi. Mültecilerin Hukuki Durumu bölümünde, mültecilerin hukuki durumu tartışıldı, mültecilerin hakları anlatıldı ve terimler açıklandı. Medyanın Mültecilerle Sınava bölümünde, medyanın mülteciler hakkında yaptığı haberlerden hareketle kullanılan dilin yanlışlığına dikkat çekildi. Bizden bölümünde ise Halkların Köprüsü Derneği’nin amaç ve çalışma biçimini, mülteci meselesindeki siyasi pozisyonlarını açıklayan, dernek üye ve gönüllülerinin kolektif emek ve aklı ile oluşturulan yazılara yer verildi.

Halkların Köprüsü Derneği olarak mültecilerle dayanışmaya, onların sesinin ve taleplerinin arkasında olmaya devam edeceğiz. Biz da-

yarışmayı insanlığın en eski kurumu, “ezilenlerin nezaketi” olarak benimsiyoruz. Sizleri de adalet ve özgürlük temelinde halkların kamusal dostluğu için çalışmaya, dayanışmaya çağırıyoruz.

Halkların Köprüsü Derneği
Almanak Çalışma Grubu

ÖZET

Büyük felaketler, hele de insan ürünü olanlar, önce bireyleri silikleştirir. Ardından gruplar, sonra uluslar, giderek koca koca coğrafyalar acı çeken “birtakım insanlar”a dönüşür. *Ruandalılar* ölüyor, *Suriyeliler* mültecileşiyor, *Ortadoğulular*’ın başından bela eksik olmuyor... İyi de kim bu insanlar? Cevap silinmiştir. Denizde boğulmuş bir çocuğun annesi, kardeşleri, oyuncakları, ilk adımını attığı gün ailesinin yaşadığı sevinç... hepsi silinmiştir. Acı çeken bir topluluğun üyesi olarak ölen çocuk haber bültenine kaydedilmiştir, o kadar...

İzmir merkezli Halkların Köprüsü Derneği olaylara böyle bakmayı kabul etmiyor. Bu kitap bu örgütlenmenin deneyimlerine yaslanarak bize “hayatlar”ı ve bireyleri anlatıyor, büyük popülasyonların devletler tarafından -sözcüğün tam anlamıyla- *felakete* itildiğini gösteriyor.

Halkların Köprüsü Derneği kendini bir “Sivil Toplum Kuruluşu” olarak değil bir “Dayanışma Grubu” olarak görüyor, “halklar arasında eşitlik, adalet ve özgürlük temelinde kamusal dostluk ve dayanışma kurmayı” hedefliyor. “Biz Kimiz?” başlıklı bölümde derneği, ilkelerini, amatörliğe verdiği önemi, çok farklı mesleklerden oluşan yapısıyla İzmir’e ve genel olarak Türkiye’ye akan mültecilerle dayanışma eylemlerini daha yakından tanıyoruz.

Temelde Türkçe olsa da bu giriş özeti de dahil olmak üzere önemli bazı bölümlerin İngilizce versiyonlarını da bulabileceğiniz bu kitap, derneğin kapsamlı bir medya taraması ile ortaya koyduğu “2015 Mülteci Ölüm Raporu” ile başlıyor. Rapor “Geçişler Sırasında Hayatını Kaybeden Mülteciler” ve “İş Cinayetlerinde Hayatını Kaybeden Mülteciler” başlıklı iki bölümden oluşuyor; malum, “iş kazası”nın kasıtlı

ihmallerin, taammüden işlenen suçların sonucu olarak oraya çıkan “iş cinayetleri” gerçeğini gözden ırak tutmak için kullanılan bir örtmece/öfemizm olduğunu biliyoruz. Her bölümün sonunda yer alan infografiklerde görüleceği üzere, 2015 yılında karşı kıyıya geçmek isteyen 484 insan Ege Denizi’nde hayatını kaybetti, 206 insan ise kayıp; ağır çalışma koşullarının mevcudiyeti ve iş güvenliğinin namevcudiyetinin sonucu olarak 11’i çocuk 58 mülteci iş cinayetlerinde öldü. Bu bölümde 2 Eylül 2015’te hayatını kaybeden 3 yaşındaki Alan Kurdi ve 5 yaşındaki kardeşinin ölümü de dahil olmak üzere Ege Denizi’nde olanların özetini görmekle kalmıyoruz, insan kaçakçılarının fiiliyatta cezasızlık uygulandığını, bunların birçoğunun seri suçlular, hayır seri katiller haline geldiğini de anlıyoruz.

İkinci bölüm “Mülteciler üzerine politikacı söylemleri”ni konu alıyor; Cumhurbaşkanı Erdoğan’dan Şansölye Merkel’e, Çipras’tan Cameron’a Türkiyeli ve Avrupalı politikacıların beyanatlarını içeriyor. Mültecilerin “Almanya için bir şans” olduğunu işitiyoruz, özellikle Türkiye ve Avrupa arasında milyonlarca bireyin hayatını konu alan sıkı pazarlıklara tanık oluyoruz ve can yelekleri gibi mültecilere has kıyafetlerle gülümseyerek verdikleri pozlara maruz kalıyoruz. Bu arada söylemeden olmaz, bu “can” yelekleri insanları doğrudan ölüme gönderen bir sahte yelek endüstrisinin de konusu oldu ki bu işletmelerde de Suriyeliler çalışıyor!

Kitap, ilk bölümde yer alan soğuk politikacı söylemlerini -ve yine de epey soğuk kalan- istatistikleri dengelemek için Dernek üyelerinin mültecilerle yaptıkları çalışmaların deneyimlerinin canlı tasvirlerini sunuyor. “Can Kırıkları” başlığı altında, ailesinden 11 kişiyi Ege Denizi’nde yitirmiş Suriyeli bir Kürt mülteciyi dinliyoruz; en büyük isteği sevdiklerinin ölü bedenlerini kendi memleketine gömmek. “Türkiye’den gitmek için aynı şeyi dener misiniz?” diye sorulduğunda cevabı: “Ne yapalım, nereye gidelim, hiçbir şeyimiz kalmadı, evim kalmadı...” Bu bölümdeki bir diğer anlatı doğuştan ensefalosel hastası bir bebeğin ölümüne dair; belki “şanslı” bile denebilir Ahmet Bilal’e, zira Halkların Köprüsü Derneği’nden sağlık personeli olan gönüllülerin girişimleri sayesinde gerekli ameliyatı olabilmış. Bunu Maha Mansour ile biri 10 günlük olan 6 çocuğunun, insanın içini ısıtan öyküsü takip ediyor; dernekten bir gönüllü, ailenin bütününe evine kabul

eder ve Kanada'ya mülteci olarak kabul edilene kadar aylarca, dostlarıyla birlikte, bir ev tutarak ailenin sorumluluğunu üstlendiler. Bölümün sonunda doğmadan ölen bir bebeğin öyküsünü okuyoruz.

Takip eden "Mültecilerin hukuki durumu" ve "mülteci hakları"nı konu alan bölümler, işin kuramsal boyutuna odaklanarak mültecilerin uluslararası hukukta ve Türkiye hukukundaki yerlerini tartışıyor. *Mülteci, sığınmacı, göçmen, geçici koruma* gibi çoğunlukla yapay ve zararlı ama bütünüyle yasal kavramları tartışırken uluslararası topluluğun savaş, felaketler veya sosyoekonomik sebeplerle ülkelerini terk etmek zorunda kalmış insanlara karşı düpedüz ikiyüzlü davrandığını gösteriyor. Bu bölümde insan hakları ve yurttaşlık, mülteci hukuku, 1951'den bugüne mülteciler konusundaki uluslararası bildirge ve sözleşmeler, mülteci hakları ve onların uygulanışı (veya uygulanmayışı), Türkiye'deki mültecilik rejimi, Avrupa Birliği'nin mülteci politikalarını, müphem ve son derece siyasallaşmış bir kavram olan *güvenli bölgeler* ve kısa vadeli it dalaşlarında koz olarak kullanılan geri kabul anlaşmaları burada ele alınan konular arasında yer alıyor. Bu bölümde Hannah Arendt'in meseleye felsefi bir bakış sunan görüşlerinin yanı sıra Köprü Derneği'nin bir geri gönderme merkezine yaptığı ziyarette ortaya çıkardığı bulguları da okuyoruz; mültecilerin AB yetkililerinin gözleri önünde tabi tutuldukları kötü muameleleri ve hapishaneden daha kötü bir hapishanede kaldıklarını öğreniyoruz.

Bunun ardından "Medyanın Mültecilerle Sınavı" başlığı altında medyadaki mülteci portrelerini görüyoruz. Bu portreler nefret söyleminden ötekileştirmeye, kalıp yargılardan duyarsızlığa uzanan bir yelpazeye yayılıyor. Türkiye medyası hükümetin mültecilere hasrettiği "muazzam" çabaları konusunda pek hassas, ama vahşi bir sömürüye tabi olduklarını görmek istemiyor. Gazete kesiklerinin de paylaşıldığı bu bölümde mültecileri "Suriyeliler" şeklinde etiketlemenin bu kişileri marjinalleştirdiği anlatılıyor, "Aynı dinden geliyoruz" söyleminin hükümetin Yeni Osmanlıcı heveslerine nasıl hizmet ettiği gösteriliyor. Akademik bir çalışma olan "Türkiye Medyasının Ötekisi: Suriyeliler" kısmı, ötekileştirmenin 16 biçimini özetlerken mülteciler için kullanılan terimleri de çözümlüyor. Medyanın mülteciler için kulan-

dışı sığınmacı ve yasa dışı göçmen gibi terimler mültecileri kriminalize eden ve/veya mülteci olarak haklarını kabul etmeyen söylemler oluşturuyor. Keza, yüzlerce insanın öldüğü olaylara sanki doğanın kaprisleri sonucu gerçekleşmiş gibi “felaket” demek de öyle. Bu bölümdeki bir başka kısım, haberlerde Lance Bennett’in tarif ettiği dört bilgi önyargısını özetliyor: kişiselleştirme, dramatikleştirme, parçalama, normalleştirme. Mültecilerin yaşadıkları sonuna kadar *dramatiktir*, ama dramatikleştirme işlemi dikkati genel ve siyasal anlamdan uzaklaştırarak yalıtılmış bir acı durumuna odaklanır, fakat bir yandan da okura sanki olayın iç yüzünü anladıklarına dair yanlış bir izlenim verebilir. Bilgi parçalanmış bir halde verildiğinde insanlar bireysel yorum geliştirmeye teşvik edilirler ve bu parçalanma dünyayı çok daha az anlaşılır kılar. Sonuç olarak insanların düzene olan güvenleri güçlenir. Türkiye basınının mültecilere dair haberleriyle yaptığı tam da budur.

Kitabın en uzun ve en son bölümü “Bizden” Halkların Köprüsü Derneği’nin gözlemlerini, deneyimlerini, öykülerini, basın açıklamalarını ve tutum belgelerini içeriyor. Burada bazı bölümlerin İngilizce çevirisi de yer alıyor. Derneğin Suriyeli mültecilerin vatandaşlık haklarına dair resmi görüşü (İngilizcesi var), açık bir biçimde “Suriyeliler de dahil olmak üzere bütün sığınmacılara tam mültecilik statüsü ve vatandaşlık hakkını” talep ediyor. Yalnızca Suriyelilere değil Türkiye’de yaşayan bütün yabancılara dikkat çeken dernek görüşü; yurttaşlık hakkı ve mültecilere yönelik ayrımcılık gibi önemli konuları ele alıyor, Türkiye’nin göç ve yurttaşlık tarihini özetliyor, okuru 1950’lerden 70’lere kadar Almanya’ya “misafir işçi” (*gastarbeiter*) olarak gidenleri düşünerek empatiye davet ediyor ve Türkiye yurttaşları ile mülteciler arasındaki fay hatlarına dair uyarılarda bulunuyor. Bu bölümde yer alan ve İngilizcesi de bulunan metinlerden biri, AB-Türkiye arasındaki geri gönderme anlaşmasını “resmi insan kaçakçılığı yoluyla mültecilerin umutlarını öldürmek”le eleştiriyor.

Bu son bölümün diğer kısımlarında hem gönüllülerin mültecilerle çalışırken yaşadıkları canlı deneyimleri hem de ulusal ve uluslararası mülteci politikalarına dair eleştirileri okuyoruz. “Biz Kimiz?” başlığını taşıyan giriş kısmı yaşam ile siyaseti bir gören derneğin siyasal olandan uzak durmadığını, çünkü yaşanan bütün trajedilerin temelini si-

yasal alan olduğunu söylüyor. Ama Halkların Köprüsü, bir proje grubu olmaktan sakınıyor, zira proje peşinde koşmanın amatör ruhu öldürdüğünü, gönüllülüğün önüne engel olduğunu düşünüyor. Bütün faaliyetleri üyelik aidatları, mütevazı bağışlar ve üyelerinin meslekleri sayesinde gerçekleşiyor; aralarında doktorlar da müzisyenler de, avukatlar da oyuncular da, çalışanlar da işsizler de, akademisyenler de -en önemlisi-, mülteciler de var. Yardımseverliğin etkisiz ve zaman zaman da zararlı olduğunu düşünüyorlar, zira “hayır” işleri zayıf ve yoksulu bağımlı kıldığı gibi varıl ve güçlünün keyfine bağlıdır. Sosyo-ekonomik ve siyasal iradenin, genel olarak da kamu çıkarlarının yerini dolduramaz, bunları ancak tamamlayabilir. Bu yüzden de Köprü Derneğimiz mültecilere yalnızca sağlık taramaları ve hukuki yardım gibi burada yalnızca bir kısmını saydığımız destekler sunmakla kalmıyor ulusal ve uluslararası otoriteleri görevlerini yapmak üzere harekete geçirmeye çalışıyor.

Bu bölümün ikinci kısmında dernek gönüllüsü sağlık görevlilerinin, Çeşme’den Sakız Adası’na geçmek için terk edilmiş bir tatil köyünde bulunan göçmenlere yönelik bir sağlık taraması anlatılıyor. Bir sonraki kısmın başlığı ise her şeyi özetliyor: “Asıl sorun göç değil, savaşlardır.” Burada *mülteci* ve *sığınmacı* kavramları arasındaki yapay ayrım bir şiddet biçimi olarak tarif ediliyor: Batı, “geri kalan” halkların yaşadığı acılardan sorumludur, küresel kapitalist ekonomi ucuz -ve çoğunlukla kayıt dışı-istihdamı hep el altında tutmak için göçü desteklemektedir. Geçici koruma rejimi ise -açık kapı politikası, sınır dışı yasağı ve sınırsız kalma hakkı ile Türkiye açısından bazı olumlu yönlere sahip olsa da- mültecileri resmi rehineler haline sokmaktadır. Fakat, *geçici koruma* denen rejim milyonlarca insanın yazgısını hükümetlerin insafına bırakan bir hamleden başka bir şey değildir: mültecilerin hakları vardır, geçici koruma altındaki insanlara ise birtakım “lütuf”lar verilmektedir. Dernek, AB-Türkiye arasındaki Geri Kabul Anlaşması’nı resmi insan kaçakçılığı olarak görüyor. Avrupa ülkeleri yalnızca belirli kriterlere uyan mültecileri kabul ederek ayrımcılık yasağını çiğ-

nemektedir. Tüm bunlar bir mülteci krizine değil en zenginlerin en yoksullara karşı açtığı savaşa işaret etmektedir.

Dernek, 2016 Mart'ında Alan Kurdi'nin anısına adanmış bir Mülteci Çalıştay'ı örgütledi. Çalıştayın bu kitaba da alınan Çalışma Yaşamı ve Ekonomi Atölyesi Sonuç Bildirgesi, mülteci işgücüne yalnızca tarım gibi kayıt dışı istihdamın yaygın olduğu yerlerde göz yumulduğunu anlatıyor. Derneğin merkezinin yer aldığı İzmir, mülteci emek sömürsünün en azgın yaşandığı yerlerden biri. Bu pervasız sömürü, mülteci işçilerin nasıl böyle kolay öldüğünü de açıklıyor aslında. Buralı işçiler ile mülteci işçiler arasındaki fay hatlarını harekete geçirmeyen saygın bir iş yaşamının tek temeli, eşit işe eşit ücret, kalifiye olsun olmasın herkes için çalışma hakkı ve işçilerin birliği ve örgütlenmesi ilkeleri ile atılabilir.

Aynı raporda, İzmir'in Torbalı ilçesindeki "Dayıbaşılık sistemi" de ele alınıyor. "Emek yoğun sektörlerdeki iş gücü ihtiyacını karşılayan, işveren ile işçiler arasındaki iş bağlantısını kuran bir nevi enformel-kayıtdışı istihdam bürosu" olarak tanımlanabilecek bu sistem tarım sektöründeki sömürünün ve ücretsiz emeğin teminatı olarak işliyor.

Büyük felaketler bireyleri, grupları ve hatta ulusları normalleştirilmiş acının sisleri altına gömer, demiştik başta. Bu kitap acı çekenlere bireyliklerini iade ederek onları gerçek siyasal bağlama yerleştirme gibi bir işlev görüyor. Bu acılarla hiç olmazsa bir yere kadar başa çıkmanın tek yolu halklar arası bir dayanışma köprüsü kurmak; zira işler halkların düşmanlarına bırakılırsa her şey daha kötüye gidecek.

2015
MÜLTECİ ÖLÜM RAPORU

Fotoğraf: Mert Çakır

GEÇİŞLER SIRASINDA HAYATINI KAYBEDEN MÜLTECİLER

OCAK

Herhangi bir ölüm vakasına rastlanılmadı.

ŞUBAT

1 Şubat

Kırklareli'nde, Bulgaristan'a ulaşımın sağlandığı Dereköy Sınır Kapısı yolunda, bir grup mülteciden Pakistanlı bir kişi donarak hayatını kaybetti, 3 kişi donmak üzereyken hastaneye kaldırıldı.

Fotoğraf: Gündüz Akagündüz

6 Şubat

Ege Denizi'nde aralarında kadın ve çocukların da bulunduğu 17 mülteci ve 1 kaçakçıyı taşıyan tekne alabora oldu. Şans eseri olay yerinde bulunan balıkçı teknesi durumu bildirdi. 17 kişi kurtarıldı, 1 kişi kayıp.

8 Şubat

Muğla'nın Marmaris ilçesi Hisarönü Körfezi açıklarında, 15 İran ve Iraklı mülteciyi taşıyan 5 metrelik teknede motor arızası meydana geldi. 15 kişi için küçük olan fiber tekne alabora oldu. Cesetleri gören balıkçılar durumu Sahil Güvenliğe bildirdi. 8 kişi yaşamını yitirdi, 1 kişi kayıp, 6 kişi kurtarıldı.

22 Şubat

Çanakkale Kadirgaburnu sahilinden botla Midilli Adası'na geçmek isteyen 10 Suriyeli mülteciyi taşıyan bot battı. Telefonla yardım isteyen mültecilerden 1 kişi yaşamını yitirdi, 2 kişi kayboldu, 7 kişi kurtarıldı.

Fotoğraf: Mert Çakır

MART

12 Mart

Kişi başı 1000 TL vererek Bulgaristan üzerinden Almanya'ya gitmek üzere yola çıkan Iraklı 12 Êzidi mülteci, Bulgar sınırının 5 km içerisinde polislerce jopla dövülerek Türkiye sınırına getirildi. 30 yaşındaki Mohammed Jawad Kadhim ve 32 yaşındaki Dalil Murat İlyas donarak can verdi. Belden aşağısı donan ve tutmayan Mohammed Aldbess, Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesine kaldırıldı. Hayatını kaybeden Mohammed Jawad Kadhim'in üzerinde elektrik-elektronik mühendisliği diploması çıktı.

16 Mart

Muğla Bodrum'dan Kos Adası'na geçmekte olan Suriyeli mültecileri taşıyan fiber tekne, Karaada açıklarında battı. Sahil Güvenlik tarafından 1'i kadın 6 kişi kurtarıldı, 6 kişi hayatını kaybetti, 2 kişi ise kayıp.

NİSAN

6 Nisan

Muğla'nın Datça ilçesi açıklarında, Simi Adası'na geçmeye çalışan mültecileri taşıyan 10 metrelik fiber bir tekne battı. 8 kişi hayatını kaybetti, Sahil Güvenlik Komutanlığı ekipleri teknedeki 9 kişiyi kurtardı, 3 kişi kayıp.

20 Nisan

Suriyeli oldukları tahmin edilen mültecilerin bulunduğu yelkenli tekne saat 10:00 sıralarında Rodos Adası'nın Zefiros plajında kıyıya 50 metre uzaklıkta kayalara çarparak battı. Teknede bulunan mülteciler, olay yerine gelen Sahil Güvenlik ekipleri ve vatandaşların yardımıyla kurtarıldı. 20 kişi hayatını kaybetti.

21 Nisan

Muğla'nın Ortaca İlçesi'ne bağlı Dalyan Mahallesi'ndeki İztuzu Plajı açıklarında tekne battı; Suriyeli 1 mülteci ile 2 insan kaçakçısı yaşamını yitirdi. 5 Suriyeli mülteci ise Sahil Güvenlik ekipleri tarafından kurtarıldı.

30 Nisan

İzmir'in Foça ilçesinde batan teknedeki 6 mülteci kurtarıldı, 2 mülteci kayıp.

Fotoğraf: Mert Çakır

MAYIS

1 Mayıs

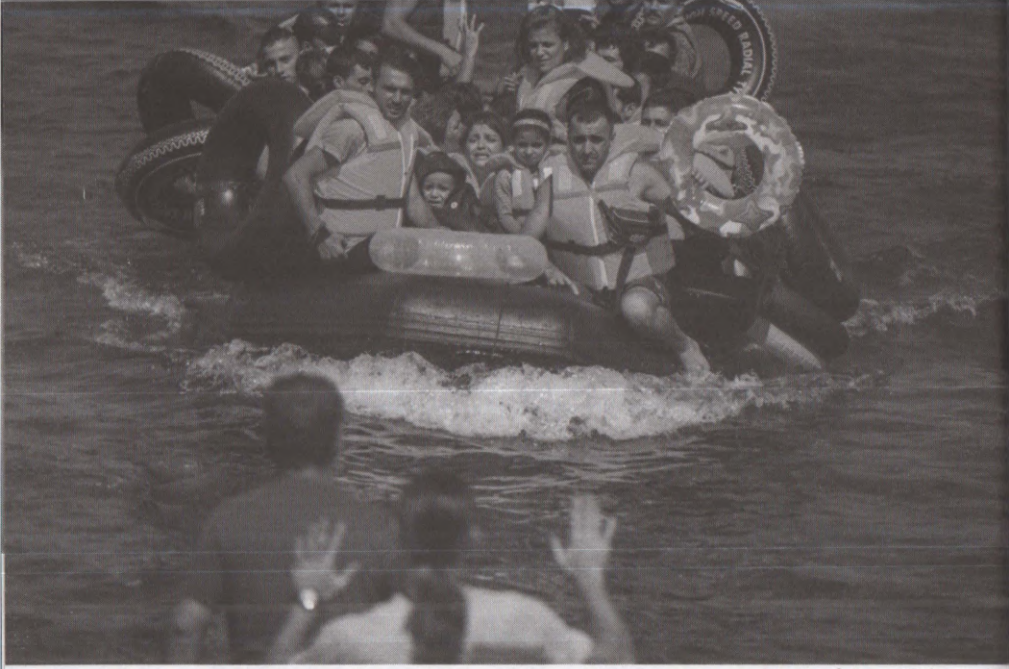
Foça'dan Yunanistan'ın Midilli Adası'na gitmek için yola çıkan Suriyeli mültecileri taşıyan tekne, Ege Denizi'nde battı. 6 kişi kurtuldu, 1 kişi hayatını kaybetti, 1 kişi kayıp.

16 Mayıs

İzmir Karaburun Eğri Liman önlerinde mültecileri taşıyan bot battı. Yakınılardaki balık çiftliğine ait tekne ile 9 kişi kurtarıldı; Sahil Güvenlik de 4 kişiyi denizde yüzerken bulup kurtardı, 2 mültecinin cesedine ulaşıldı.

23 Mayıs

Meriç Nehri'nden Avrupa'ya geçmek isteyen mültecilerden birine ait olduğu belirlenen 1 erkek cesedi bulundu. Görgü tanıklarının elbisele-ri fark etmesi ile yapılan aramalar sonrasında cesede ulaşıldı. Mülteci-nin ölümünün üzerinden zaman geçtiği belirtildi.

Fotoğraf: Mert Çakır

HAZİRAN

23 Haziran

Bodrum Yalı Mahallesi'nden Kos Adası'na geçmeye çalışan Suriyeli mültecileri taşıyan fiber tekne, Karaada civarlarında battı. 6 kişi boğularak hayatını kaybetti, 1'i beş yaşında bir kız çocuğu olmak üzere 71 kişi kurtarıldı.

27 Haziran

Bodrum'dan Kilimli Adası'na geçmeye çalışan Suriye ve Iraklı 12 mülteciyi taşıyan 6 metrelik tekne fırtına nedeniyle battı. Kaptan hayatını kaybetti; 1 mülteci kayıp, 10 kişi kurtarıldı ve 1 kişi dokuz saat yüzererek bir adaya sığındı. Kurtarılan kişilerden biri uzun süre suda kaldığı için hipotermi geçirdi.

TEMMUZ

7 Temmuz

Aydın Didim Fener Koyu'ndan yola çıkıp Farmakosini'ye (Bulamaç Adası) gitmeye çalışan 37 kişinin bulunduğu mülteci teknesi, sabah 10:30'da fırtına nedeni ile alabora oldu. 18 kişinin kurtulduğu olayda 1 kişinin cesedine o gün, 2 kişinin cesedine sonraki günlerde ulaşıldı. 16 kişi kayıp.

Didim'den yola çıkan ve içinde 9 kişinin bulunduğu bot, saat 13:00'te Mavişehir açıklarında fırtına nedeni ile battı. 1 kişi bölgeden geçen bir yelkenli tarafından, 1 kişi de Sahil Güvenlik tarafından kurtarıldı. 7 kişi kayıp.

16 Temmuz

Çanakkale Ayvacıktan Midilli'ye geçmeye çalışan Suriyeli mültecileri taşıyan bot battı; 4'ü çocuk 6 kişi yaşamını yitirdi. Gülpınar Köyü açık-

larında yaşanan olayda 2'si çocuk, 4'ü kadın 10 kişi Sahil Güvenlik tarafından kurtarıldı.

Bodrum'dan Kos'a geçmeye çalışan mültecilerin içinde bulunduğu fiber tekne, Gümüşlük açıklarında battı. 10 kişinin kurtulduğu olayda tekne kaptanı olduğu tahmin edilen 1 kişi kayıp.

17 Temmuz

Çanakkale'de Midilli Adası'na geçmek için bekleyen 2 Suriyeli mülteci, bir minibüsün çarpması sonucu hayatını kaybetti. Görgü tanıklarının ifadesine göre minibüs, Ayvacık ilçesine bağlı Koruoba Köyü sahilinde bekleyen mülteci grubundan 7 yaşındaki Hamide Beraket ile Rewan Mamuu'ya çarptı. Sürücü, minibüsü bırakıp olay yerinden kaçarken Beraket ile Mamuu'nun cesetleri, Ayvacık Devlet Hastanesi morguna kaldırıldı.

Fotoğraf: Metehan Ud

AĞUSTOS

6 Ağustos

Didim'den Yunan adalarına geçmeye çalışan 15 mültecinin bulunduğu lastik bot, Büyük Menderes mevkiî civarlarında alabora oldu. Olayda Abdullah Gazi ve Feiz Chikhani hayatını kaybetti. Kalan 13 kişi sağ olarak kurtarıldı.

8 Ağustos

İstanbul'dan Avrupa'ya gitmek için hareket eden 38 Suriyeli mülteciyi taşıyan 18 kişilik minibüs, Balıkesir'in Havran ilçesinde kaza yaptı. 11 kişi hayatını kaybetti, 27 kişi yaralandı. 23 yaşındaki sürücünün daha önce insan kaçakçılığı yaparken birkaç kez yakalanıp tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldığı ortaya çıktı.

17 Ağustos

Bodrum Akyarlar'dan İstanköy Adası'na geçmeye çalışan 29 Suriyeli mültecinin bulunduğu 10 kişilik bot 04:00 sıralarında battı. 5 kişi hayatını kaybetti, 24 kişi kurtarıldı. Mültecilerden çoğunun can yeleği olmadığı görüldü.

18 Ağustos

Bodrum Gümbet'ten İstanköy Adası'na geçmeye çalışan 100 mültecinin bulunduğu 8 metrelik fiber tekne alabora oldu. Biri 50 günlük bebek olmak üzere 6 kişi hayatını kaybetti, 94 kişi kurtarıldı. Mültecilerden Ziyad Mahmud 50 günlük bebeği de dahil 3 kızını, eşini kayınbıraderini ve kayınpederini kaybetti.

Edirne'nin Enez ilçesi Sultaniçe sahilinden Yunanistan'a geçmek isteyen 56 Suriyeli mülteciyi taşıyan küçük yat alabora oldu. 47 kişi kurtarıldı, 9 kişi kayıp. İnsan kaçakçısı kaptan ise zodyak botla kaçtı.

20 Ağustos

Foça'dan Midilli Adası'na geçmeye çalışan 37 Suriyeli mülteciyi taşıyan bota gemi çarptı. Çarpmanın etkisiyle denize savrulan mültecilerden biri dört, biri yedi yaşında 2 çocuk hayatını kaybetti, 15'i yaralı 35 kişi kurtarıldı.

Bodrum Akyarlar'dan Kos Adası'na geçmek isteyen 15 Suriyeli mülteciyi taşıyan 4 metre uzunluğundaki fiber tekne battı. 1 kişi hayatını kaybetti, 14 kişi kurtarıldı.

24 Ağustos

Çanakkale Ayvacık'tan Midilli Adası'na geçmeye çalışan 73 Suriyeli ve Afgan mülteciyi taşıyan tekne fırtına nedeniyle battı. 3 kişi hayatını kaybetti, 70 kişi kurtarıldı.

Ayvalık'tan Midilli Adası'na geçmeye çalışan 15 Suriyeli mülteciyi taşıyan bot battı. 1 kişi hayatını kaybetti, 14 kişi kurtarıldı.

Türkiye'den Midilli Adası'na geçmeye çalışan 14 mülteciyi taşıyan şişme bot Midilli Adası açıklarında alabora oldu. 2 kişi hayatını kaybetti, 7 kişi kurtarıldı, 5 kişi ise kayıp.

30 Ağustos

Datça'dan Simi Adası'na geçmeye çalışan Suriyeli ve Afgan mültecileri taşıyan teknede, Simi Adası'na bir mil kala mültecilerle kaçakçılar arasında kavga çıktı. Karaya varmadan mültecilerden paraları alarak sonra bota binip ayrılmak isteyen iki kaçakçı ile mülteciler arasındaki sopaların da kullanıldığı kavgada, 15 yaşındaki Suriyeli çocuk, kaçakçılar tarafından başından tabancayla vuruldu ve hayatını kaybetti.

Fotoğraf: Metehan Ud

EYLÜL

2 Eylül

Bodrum Akyarlar Mahallesi Aspat mevkiinden Yunanistan'ın Kos Adası'na gitmeye çalışan 16 Suriyeli mülteciyi taşıyan lastik bot, aşırı kalabalık nedeniyle battı. 8 kişi hayatını kaybetti, 4 kişi kurtarıldı, 4 kişi ise kayıp.

Bodrum Ali Hoca mevkiinden Yunanistan adalarına gitmeye çalışan 6 mülteciyi taşıyan bot battı. Kobanêli 35 yaşındaki Rihan Kurdi, çocukları üç yaşındaki Alan Kurdi ve beş yaşındaki Galip Kurdi ve bir kişi daha hayatını kaybetti. 2 kişi kendi imkânlarıyla kurtuldu. Kurtulana-lardan birinin, hayatını kaybeden Kurdi ailesinin babası Abdullah Kurdi olduğu öğrenildi.

12 Eylül

Ege Denizi'nden Yunanistan'a geçmek isteyen Suriyeli mültecileri taşıyan iki bot battı. 4'ü çocuk 5 kişi yaşamını yitirdi, 24 kişi kurtarıldı.

13 Eylül

Didim'den Yunanistan'ın Leros Adası'na geçmeye çalışan mültecileri taşıyan eski balıkçı teknesi battı. 4'ü bebek, 10'u çocuk, 34 kişi hayatını kaybetti. 97 kişi kurtarıldı.

15 Eylül

Bodrum'dan Yunanistan'ın Kos Adası'na geçmek isteyen yaklaşık 300 mülteciyi taşıyan 20 metrelik ahşap tekne, fazla yolcu nedeniyle battı. 4'ü çocuk 11'i kadın 22 kişi yaşamını yitirdi, 249 kişi kurtarıldı.

İzmir'in Seferihisar ilçesinden Yunan adalarına geçmek isteyen Suriyeli mültecileri taşıyan bot battı. 2 kişi yaşamını yitirdi, 11 kişi kurtarıldı.

17 Eylül

İzmir Çeşme'den Yunanistan adalarına geçmek isteyen Suriyeli mültecileri taşıyan bot battı. Dört yaşındaki bir kız çocuğu hayatını kaybetti, 14 kişi kurtarıldı.

20 Eylül

Ayvacık'tan Midilli Adası'na gitmek isteyen 46 mülteciyi taşıyan sekiz metrelik lastik bot, kuru yük gemisi ile çarpıştı. 5'i çocuk 13 kişi hayatını yitirdi, 28 kişi kurtarıldı, 5 kişi ise kayıp.

25 Eylül

Bodrum'dan Kos Adası'na geçmek isteyen Pakistanlı 9 mülteciyi taşıyan lastik bot battı. 1 kişi balıkçılar tarafından yarı baygın bulunarak kurtarıldı, 8 kişi kayıp.

27 Eylül

Bodrum'dan Yunanistan'a geçmek isteyen 40 Suriyeli mülteciyi taşıyan ahşap tekne battı. 5'i çocuk, 5'i kadın toplam 17 kişi yaşamını yitirirken 20 kişi kurtarıldı, 3 kişi ise kayıp.

Fotoğraf: Metehan Ud

EKİM

1 Ekim

Ayvalık'tan Yunanistan'ın Midilli Adası'na gitmek isteyen 60 mültecinin lastik botu battı. 47 kişi kurtarıldı. Biri çocuk, diğeri kadın 2 kişinin cesedi bulundu. 11 kişi kayboldu.

Edirne Enez açıklarında alabora olan lastik botta, 1 kişi yaşamını yitirdi, 5 kişi kayboldu, 2 kişi kurtarıldı.

Türk Yunan sınırının değişik kesimlerinde Yunanistan'a geçmek isteyen 195'i Suriyeli 206 mülteci bulunurken, Meriç Nehri'nin merkez Bosna Köyü kesiminde ise aynı yolla sınırı geçmek istediği tahmin edilen 1 kişinin cesedi bulundu.

Bodrum Yalıkavak'tan Yunanistan'ın Leros Adası'na gitmek için denize açılan Suriyeli mültecilerin bulunduğu tekne alabora oldu, 17 kişi yaşamını yitirdi.

4 Ekim

Bodrum'da, sahil güvenlik ekipleri balıkçıların ihbarı üzerine Çavuş Adası ile Kardak Kayalıkları açıklarında 2'si kadın 4 ceset buldu. Yaş-

ları 20-40 arasında değişen cesetlerin üzerinde yapılan incelemede bir kadının cebinden 8 adet Irak pasaportu çıktı.

6 Ekim

Yunanistan'ın İstanköy Adası'ndaki bir plajda, dört yaşlarında bir erkek çocuğunun karaya vurmuş cansız bedeni bulundu.

10 Ekim

Midilli Adası'na yarım mil mesafede bir lastik bot battı. 34 mülteci kurtarıldı, sekiz aylık Suriyeli bir bebeğın ise cesedine ulaşıldı. Öte yandan Midilli'deki kimsesizler mezarlığında yer kalmadığı açıklandı.

15 Ekim

Ayvacak'tan Yunanistan'ın Midilli Adası'na geçmek isteyen 24 mülteciyi taşıyan tekne aşırı yük ve dalgalı deniz nedeniyle su alarak battı. 2'si çocuk 3 kişi hayatını kaybetti, 21 kişi kurtarıldı.

İzmir'de mültecileri taşıyan botun batması sonucu 2 kişi hayatını kaybetti, 21 kişi kurtarıldı, 7 kişi kayboldu.

Mültecileri taşıyan ahşap tekne Midilli Adası açıklarında Yunan Güvenlik botuyla çarpıştı. 1 bebek, 3 çocuğun bulunduğu 7 kişi hayatını kaybetti; 8 kişi ise kayıp.

17 Ekim

Ayvacak'tan Midilli Adası'na gitmeye çalışan Afgan mültecileri taşıyan tekne battı. 1'i bebek, 4'ü çocuk, 2'si hamile kadın 12 kişi hayatını kaybetti, 25 kişi kurtarıldı.

Bodrum'dan İstanköy'e geçmeye çalışan 15 Pakistanlı mülteciyi taşıyan lastik bot alabora oldu. 39 yaşındaki Arbaha Karşı hayatını kaybetti, 14 kişi kurtarıldı.

Fotoğraf: Mert Çakır

KASIM

1 Kasım

Ayvacak Behramkale açıklarında 11 mülteci Sahil Güvenlik tarafından kurtarıldı, 4 kişinin cesedine ulaşıldı.

Yunanistan'ın Samos Adası açıklarında batan botta 4'ü bebek, 2'si çocuk 11 kişi hayatını kaybetti. Sahil Güvenlik yetkilileri, kıyıya 20 metre mesafede alabora olan tekneden suya düşen 15 kişinin kurtarıldığını söylerken, 2 kişinin hâlâ kayıp olduğunu belirtti.

Frontex'e ait bir tekne, Farmakonisi Adası yakınlarında 2 mültecinin cansız bedenine ulaştı.

Ayvacak Sivrice Koyu'ndan Yunanistan'ın Midilli Adası'na gitmek isteyen mültecilerin bulunduğu üç lastik bot fırtına nedeniyle battı. Çoğunluğu Afganistan uyruklu olan mültecilerden 3'ü çocuk, 1'i kadın 4 kişi yaşamını yitirdi; 135 kişi Sahil Güvenlik ekipleri ve bir kuru yük gemisi tarafından kurtarıldı.

5 Kasım

Didim'den Sisam Adası'na geçmek isteyen 13 Suriyeli mülteciyi taşıyan lastik bot alabora oldu. Bir çift hayatını kaybetti, aralarında çiftin 2 çocuğunun da olduğu 11 kişi kurtarıldı.

Kos Adası açıklarında mültecileri taşıyan bir tekne battı. 1 çocuk boğularak hayatını kaybetti, 6 yaşındaki bir çocuk ise kayboldu. 10 kişi kurtarılırken, 4 kişi yüzerek karaya çıkabildi.

8 Kasım

Bodrum'dan Kos Adası'na geçmek için kişi başı bin iki yüz dolar veren 30 Suriyeli mülteciyi taşıyan bot battı. 2 çocuk hayatını kaybetti, 28 kişi kurtarıldı.

11 Kasım

Ayvacak'tan Midilli Adası'na geçmek isteyen mültecileri taşıyan ahşap tekne battı. Teknenin limandan çıkarken kıç tarafından kayalıklara çarparak su aldığı fark etmeyen mülteciler yola devam edince facia yaşandı. Kamarada bulunan ve çıkmaya fırsat bulamayan 7'si çocuk 14 kişi boğularak yaşamını yitirdi, 27 kişi kurtarıldı.

İzmir Eğriköy yakınlarında denizden 22 mülteci kurtarıldı, 4 mültecinin cansız bedenine ulaşılırken 2 kişi kayboldu.

18 Kasım

Bodrum'dan yola çıkan 20 mülteciyi taşıyan tekne battı. 5 kişi kurtarıldı, 4'ü çocuk 9 kişinin cesedine ulaşıldı, 6 kişi ise kayıp. Olayda hayatını kaybeden 6 aylık bebek Sultan Sanjar, 9 yaşındaki Masihullah ve 12 yaşındaki Ahmad Samim'in kardeş oldukları; yine hayatını kaybedenlerden doktor olan Temur Shah Murshidy ve yine doktor olan eşi Rita Murshidy'nin ise hayatını kaybeden çocukların anne ve babası olduğu öğrenildi. Aileden 13 yaşındaki Ahmad Tamim ve Rita Murs-hidy'nin 30 yaşındaki kız kardeşi Sureyya Frogh ve Temur Murs-hidy'nin 23 yaşındaki yeğeni Almas Durgai'nin cesetlerine ulaşılma-

dı. Afganistanlı olan ailenin Taliban tarafından tehdit edildiği için kaçtığı belirtildi. 1995 yılından bu yana Afganistan World Food Programı (WFP) kuzey bölgesi sorumlusu olan Temur Shah Murshidy’i, kamp-lara arama yapılmadan girildiğini bilen Taliban’ın, arabasıyla bomba taşımasını aksi takdirde eşi ve çocuklarını öldüreceğini söyleyerek tehdit ettiği, bunun üzerine ailenin Avrupa’ya gitmek üzere İstanbul’a geldiği öğrenildi.

19 Kasım

Bodrum Turgutreis Mahallesi’nden Kos Adası’na geçmek isteyen 8’i çocuk 4’ü kadın 20 Suriyeli mülteciyi taşıyan lastik bot, şiddetli rüzgârdan dolayı battı. Balıkçıların fark etmesiyle ilk aşamada 1’i kadın 5 kişi kurtarıldı, 15 kişi kayıp.

22 Kasım

Didim’den yola çıkan mültecileri taşıyan bot battı, 2 kişi hayatını kaybetti.

Bodrum’dan Kos Adası’na geçmek isteyen 18 Suriyeli mülteciyi taşıyan son derece yıpranmış sürat botu, Kos Adası’na yarım mil kala alabora oldu. 4’ü çocuk, 4’ü kadın, 1’i erkek, 9 kişi hayatını kaybetti, 7 kişi kurtarıldı, üç yaşındaki bir çocuk ise kayıp. Bottaki ailelerden birinin Süryani olduğu ve IŞİD saldırıları sonucu Ninova’dan Erbil’e kaçtığı, Erbil’deki mülteci kampında şartların kötü olması nedeniyle kaçakçılar vasıtasıyla Bodrum’a geldiği öğrenildi. Aileden baba Steven Marzeena Marooki (31), eşi Sifanah Sami (26), oğlu Mark (7), ablası Samah (32), yeğenler Haneen Salim Hanna (13) ve Marvin Salim Hanna (7)’nin hayatını kaybedenler arasında olduğu; kaybolan çocuğun ise mülteci kampında doğan ailenin küçük kızı üç yaşındaki Enjy olduğu öğrenildi.

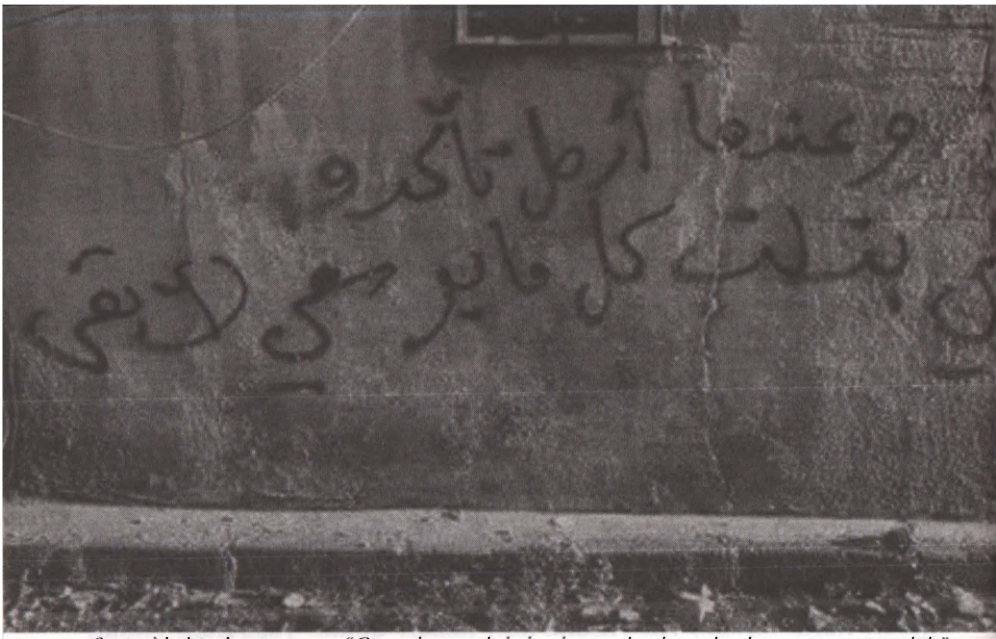
27 Kasım

Ayvacak’tan Midilli Adası’na geçmek isteyen 55 Afganistanlı ve Suriyeli mülteciyi taşıyan lastik bot, lodos ve dalgalar nedeniyle alabora oldu. 4 çocuk hayatını kaybetti 51 kişi kurtarıldı. Kurtarılan mültecilerden 4’ü hastaneye kaldırılırken, 1 çocuğun durumunun ağır olduğu öğrenildi.

Bodrum'dan Kos Adası'na geçmeye çalışan 23 Suriyeli mülteciyi taşıyan tekne, aşırı yağış nedeniyle battı. Mültecilerin kötü hava koşulları nedeniyle yolculuğa çıkmak istemedikleri fakat insan kaçakçılarının başka çare olmadığını söylemeleri üzerine tekneye bindikleri belirtildi. 21 kişi kurtarıldı, 2 çocuk hayatını kaybetti. Hayatını kaybedenlerin kardeş olan dört yaşındaki Veren Haili Hüseyin ile bir yaşındaki Dilvan Halil Hüseyin olduğu öğrenildi.

30 Kasım

Çeşme'den hareket eden mülteci teknesinde motor arızası meydana geldi. Denizin ortasında kalan tekne dalgalara dayanamayıp suya gömüldü. Olayda Suriyeli Ali Alsaho, Türk Sahil Güvenlik ekipleri tarafından kurtarılrken, Ali Alsaho'nun kızları dokuz yaşındaki Amar, yedi yaşındaki Şahazeren, dört yaşındaki Sacide ve iki yaşındaki oğlu Muhammed Alsaho denizde boğuldu. Çocukların cesetleri bulunup karaya çıkarıldı. Alsaho'nun eşi Ayşe, dört yaşındaki kızı Cennet, bir yaşındaki Ömer ve yirmi günlük oğlu İslam ise denizde yapılan tüm aramalara rağmen bulunamadı.

Suriye'de bir duvar yazısı: "Gitmeden evvel, kalmak için elimden gelen her şeyi yaptığımı bil."

ARALIK

1 Aralık

Çeşme Çiftlikköy sahilinden Sakız Adası'na geçmek isteyen 35 mültecinin bulunduğu bot, olumsuz hava şartlarının etkisiyle alabora olarak battı. Yüzerek kıyıya ulaşan 2 kişinin durumu bildirmesi üzerine bölgede arama kurtarma çalışması başlatılırken, ilçedeki bir otelin plajında, üzerinde can yeleği bulunan Suriye uyruklu 2 kadın ile 1 erkek mültecinin cesedi bulundu.

2 Aralık

Didim Mavişehir Sahili'nden sabaha karşı açılan, Suriyeli mültecileri taşıyan lastik bot battı; balıkçıların yardımıyla 29 kişi kurtarıldı. Kayıp olduğu belirtilen biri üç aylık bebek olmak üzere 2 mülteci bulunamadı.

8 Aralık

Bodrum ile İstanköy Adası arasındaki uluslararası sularda iki yaşlarında bir kız çocuğunun cesedi bulundu. Yunan Sahil Güvenlik ekip-

lerince bulunan çocuk cesedinin üzerinde, can yeleği ve pembe beyaz kıyafetleri olduğu belirtildi. Çeşme ilçesi, Çiftlik Mahallesi, Pırlanta Plajı'nda beş yaşında olduğu tahmin edilen mülteci çocuğun cesedi kıyıya vurdu.

9 Aralık

Didim'den hareket ettiği sanılan mülteci teknesi, Farmakonisi Adası yakınlarında saat 04.00 sıralarında battı. Yunan Sahil Güvenlik ekiplerinin yaptığı çalışmada 26 kişi kurtarılrken, 6'sı çocuk ve 2'si kadın toplam 12 kişinin cesedine ulaşıldı. Halen kayıp 13 kişi için bölgede arama kurtarma çalışması başlatıldı.

Bodrum'da sabah saatlerinde, Karaada açıklarında mültecileri taşıyan bir bot battı. Sahil Güvenlik boğulmak üzere olan 60 kişiyi kurtardı. Biri beş aylık olmak üzere 3 bebek ve 1 çocuğun cansız bedeni denizden alındı. 1 kişi kayıp.

Çeşme'de gece saat 02:30 sıralarında Afganistan uyruklu mültecileri taşıyan bir bot, Boğazadası açıklarında battı. Kurtarma ekipleri 1'i bebek 4 çocuğun ve 1 yetişkin kadının cesedine ulaşırken, 45 mülteci kurtarıldı.

11 Aralık

Didim'den Farmakonisi Adası'na gitmeye çalışan Iraklı mültecileri taşıyan lastik bot alabora oldu. 4 kişi yaşamını yitirdi, 5 kişi karaya ulaştı, 2 kişi kurtarıldı, 9 kişi ise kayıp.

15 Aralık

Gece saat 01:40 sıralarında Antalya'nın Kaş ilçesi Sarıada açıklarında mültecileri taşıyan bot battı. Botta bulunan 7 ve 11 yaşlarındaki 2 kız çocuğu hayatını kaybederken, 17 mülteci, Türk ve Yunan Sahil Güvenlik ekipleri tarafından kurtarıldı. 3 kişi ise kayıp.

17 Aralık

Bodrum'dan Kos Adası'na gitmeye çalışan mültecileri taşıyan tekne Karaada yakınlarında alabora oldu. Birisi beş aylık olan 3 bebek ve 1 kız çocuğu yaşamını yitirdi. 54 kişi Sahil Güvenlik ekipleri tarafından

kurtarıldı, 2 kişi ise kayıp. 30 kişilik olan tekneyle 60 kişi taşındığı için, teknenin aşırı yük sonucu su alarak battığı öğrenildi.

Çeşme açıklarında avlanan balıkçılar can yeleği giymiş 2 çocuk cesedi buldu.

Ege Denizi'nde avlanan Yunan balıkçılar suda bir buçuk yaşında bir çocuk cesedi buldu. Cesetler Kilimli Adası'na götürüldü.

18 Aralık

Mültecilerle ilgili iki ayrı olayda 5'i çocuk olmak üzere 8 kişi hayatını kaybetti. Gece saat 01:00 sıralarında Bodrum Turgutreis Çatal Adası yakınlarında, bindikleri lastik botun alabora olması sonucu Irak uyruklu 2'si çocuk 4 mülteci hayatını kaybetti.

Ege'de uluslararası karasularında 4 mültecinin cesedi bulundu. Sabah saatlerinde Farmakonisi Adası açıklarındaki uluslararası sularda Yunan balıkçılar tarafından 3'ü çocuk 4 Suriyeli mültecinin cesedi bulundu. 1 kişi kayıp.

19 Aralık

Bodrum Yalıkavak Mahallesi Küdür mevkiinden saat 23:00 sıralarında bindikleri 14 metrelik ahşap tekne ile Kilimli Adası'na geçmeye çalışan ve aralarında Suriye, Irak ve Pakistanlı mültecilerin bulunduğu tekne açıldıktan iki mil sonra, Kiremit Adası yakınlarında alabora olarak battı. 10'u çocuk, 18 kişi boğularak hayatını kaybetti, 14 kişi kurtarıldı.

20 Aralık

Karaburun Küçükbahçe'nin batısında Suriye uyruklu 21 mülteci Saat 20:08'de kurtarıldı (15 yetişkin, 6 çocuk), 1 bebek ise boğularak hayatını kaybetti.

22 Aralık

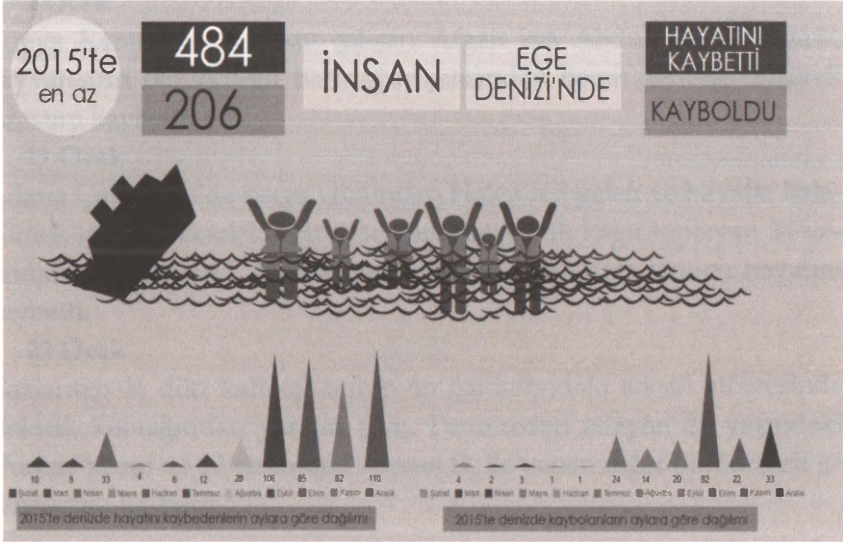
Aydın'ın Kuşadası İlçesi'nde saat 11:00 sıralarında Kuşadası Körfezi Pamucak mevki açıklarında Sisam Adası'na gitmek isteyen Suriyeli mültecileri taşıyan teknenin batması sonucu 4'ü çocuk 12 kişi hayatını kaybetti, 7 kişi ise kurtarıldı.

23 Aralık

Sabah erken saatlerde Yunanistan'ın Farmakonisi Adası'nun açıklarında bindikleri teknenin batması sonucunda, aralarında 7 çocuğun da bulunduğu 13 mülteci hayatını kaybetti. Yunan Sahil Güvenliğinden yapılan açıklamada, ekiplerin 15 kişiyi kurtardığı, aralarında 1 bebek, 6 çocuk ve 2 kadının da bulunduğu 13 mültecinin cesedine ulaşıldığı belirtildi. 2 kişi kayıp.

24 Aralık

Dikili Bademli mevki açıklarında içinde 41 mültecinin bulunduğu ahşap teknenin batması sonucu 11'i çocuk, 1'i hamile kadın olmak üzere 20 kişi hayatını kaybetti.

İŞ CİNAYETLERİNDE HAYATINI KAYBEDEN MÜLTECİLER

OCAK

7 Ocak

Konya Karatay'da çiftlikte çalışan Afgan işçi Abdul Wahil Sagaw, hayvanların bulunduğu barınağın çatısından beton zemine düşerek hayatını kaybetti.

11 Ocak

Adana Çukurova'da savaş yüzünden Halep'ten gelen ve hayatta kalabilmek için üç tekerlekli bir araç yaptırarak atık kâğıt toplayan 24 yaşındaki Muhammed Ali Haşhaş, otomobil çarpması sonucu hayatını kaybetti.

22 Ocak

Gaziantep'de dört katlı işhanının en üst katındaki tekstil atölyesinde elektrik kontağından yangın çıktı. Pencereden atlayan 23 yaşındaki Husem Yusuf ve 19 yaşındaki Ahmet D. ile yanan diğer bir Suriyeli işçi hayatını kaybetti.

ŞUBAT

11 Şubat

İstanbul Hadımköy'de servis minibüsü ile tanker ve başka bir minibüs çarpıştı. İşçi servisindeki Suriyeli bir işçi hayatını kaybetti.

MART

20 Mart

Konya Kulu'da Yakup Celep'e ait besi çiftliğinde, işçilerin kaldıkları barakada sobadan sızan karbonmonoksitten zehirlenen 25 yaşındaki Afgan işçi Abdullah Mehmet Timuru hayatını kaybetti.

22 Mart

Gaziantep İslahiye'de inşaat malzemesi satışı yapan şirkette gündelik olarak çalışan 35 yaşındaki Ahmet Ahmed, fayans taşıırken asansörde sıkışarak hayatını kaybetti.

23 Mart

Şanlıurfa Birecik'te un fabrikasında sigortasız olarak çalışan 34 yaşındaki Suriyeli işçi Muhammed Dibiz, sağ elini buğday öğütme makinasının merdanesine kaptırdı. Ağır yaralanan Muhammed Dibiz hayatını kaybetti.

29 Mart

Haseke'den akrabalarının çalıştığı Ankara'ya pancar toplamaya gitmek isteyen Suriyeli işçilerin kiraladığı minibüs kaza yaptı. Kazada Feyiz Ramazan, Betül Ramazan, Halit Ramazan, İkbâl Selim, Emel İcîl, Hatun Heçel Selim, Rıdvan Hasan, Semah Selim ve isimleri belirlenemeyen 4 kişi hayatını kaybetti.

NİSAN

4 Nisan

Bursa Nilüfer'de savaştan kaçıp çalışmaya gelen ve yirmi gündür çalışan 40 yaşındaki Suriyeli işçi Nazmi Ali, üç metre uzunluğunda, doksan kilogram ağırlığında olan mermer tabakasını sırtına almak istediği sırada ayağının kayması sonucu düşerken başını kesim aletine vurup mermerin altında kalarak hayatını kaybetti.

15 Nisan

Antakya'da 4 katlı inşaatın çatısından düşen 29 yaşındaki Suriyeli işçi Ali Ebu Ali hayatını kaybetti.

18 Nisan

İzmir Bornova'da kozmetik şirketine ait bir inşaatda üç aydır çalışan 30 yaşındaki Suriyeli işçi Basel Selo, asansör boşluğuna düşerek hayatını kaybetti.

28 Nisan

Adana Yüreğir'de tarladan topladığı yeşil bir bitkiyi yiyen 16 yaşındaki Suriyeli tarım işçisi Dersim Hacı, sabah erken saatlerde fenalaşarak hayatını kaybetti.

MAYIS

7 Mayıs

Adana Yüreğir'de inşaatda çalışırken elektrik olan kabloya dokunan 22 yaşındaki Suriyeli işçi Mecit Kimlu hayatını kaybetti.

18 Mayıs

Adana Yüreğir'de, tarlada çalışırken sıcağın bunalıp suya giren 18 yaşındaki Muhammet Ali ve sonrasında onu kurtarmaya çalışırken kanala düşen 17 yaşındaki Basil Ali hayatını kaybetti. Suriyeli mevsimlik tarım işçisi olan Muhammet ve Basil'in dört buçuk yıl önce savaştan kaçarak geldikleri öğrenildi.

HAZİRAN

3 Haziran

Adana'da dört yıl önce ailesiyle Kobanê'den çatışmalardan kaçan ve bir fırında 20 TL'ye çalışan 17 yaşındaki Suriyeli işçi Ali İbrahim, sıcağın bunalınca yüzünü yıkadı, sonrasında ıslak elle hamur karma makinasına dokununca elektrik çarpması sonucu hayatını kaybetti.

15 Haziran

Adana Yüreğir'de narenciye bahçesinde çalışırken serinlemek için elini yüzünü yıkamak isterken kanala düşen 23 yaşındaki Suriyeli mevsimlik tarım işçisi Ömer Abdullah hayatını kaybetti.

22 Haziran

Kayseri Melikgazi’de yol temizleme çalışması yapan çöp kamyonunun devrilmesi sonucu 34 yaşındaki Suriyeli işçi Ali Şeyh Alio hayatını kaybetti.

TEMMUZ

1 Temmuz

Konya Karatay’da serinlemek için kanala giren 21 yaşındaki Afgan tarım işçisi Besmellah Esmeilakban boğularak hayatını kaybetti.

4 Temmuz

Adana Yumurtalık’ta Kobanê’deki savaştan kaçıp Seyhan’a yerleşen 19 yaşındaki Suriyeli mevsimlik tarım işçisi Muhammed Mustafa, işçi başı Emel Kılıç’ın organize ettiği grup ile birlikte domates toplamaktan dönerken, şoför Özcan Sevinç ve çağırdığı kişilerin saldırısı sonucu av tüfeğiyle vurularak hayatını kaybetti. Domates toplamaya giderken Suriyeli Ahmet Habaş ile şoför Özcan Sevinç arasında tehlikeli araç kullanma sebebiyle tartışma yaşandığı, dönüş yolunda şoförün aracı durdurarak Emel Kılıç ile kadın ve Türk işçileri araçtan uzaklaştırdığı, çağırdığı kişilerin bıçak ve av tüfekleriyle Suriyelilere saldırdığı öğrenildi.

9 Temmuz

İstanbul Ümraniye’de Barış İnşaat’ta kaçak olarak çalıştırılan 19 yaşındaki Afgan inşaat işçisi Muhammed Cavit Özbek, asansörün üzerine düşmesi sonucu hayatını kaybetti.

Adana Karataş’ta serinlemek için sulama kanalına giren Suriyeli tarım işçisi boğularak hayatını kaybetti.

15 Temmuz

Gaziantep Şahinbey’de penye atölyesinde alacak verecek kavgası olduğu ileri sürülen olayda, silahlardan çıkan kurşunlardan birinin kafasına isabet etmesi sonucu 10 yaşındaki Suriyeli çocuk işçi Muhammed Hasan hayatını kaybetti.

AĞUSTOS

6 Ağustos

İzmir Menemen’de demir doğrama işinde çalışan 23 yaşındaki Suriyeli işçi Lezgin Muhammed, bir apartmanın üçüncü katına profil çekerken yüksek gerilim akımına kapılarak hayatını kaybetti.

10 Ağustos

Şanlıurfa Hilvan’da inşaatla çalışırken havanın sıcak olması nedeniyle serinlemek isteyen 26 yaşındaki Suriyeli işçi Talal Şeyh Halil, Atatürk Barajı’nda akıntıya kapılması sonucu boğularak hayatını kaybetti.

EYLÜL

1 Eylül

Şanlıurfa Halfeti’de inşaatla çalışırken elindeki demir çubuk yüksek gerilim hattına temas eden 17 yaşındaki Suriyeli işçi Sultan El Halil, elektrik çarpması sonucu hayatını kaybetti.

11 Eylül

Hatay İskenderun’da çoğunluğu Suriyeli inşaat işçisi olan işçileri taşıyan kamyonet devrildi. Kazada 19 yaşındaki Muhammed El Ahmed, 21 yaşındaki Ömer Hasan, 24 yaşındaki Usayd Hasan, 14 yaşındaki Ali Çite, 30 yaşındaki Beşar Çite ve ismi tespit edilemeyen bir Suriyeli işçi daha hayatını kaybetti.

20 Eylül

Şanlıurfa Akçakale’de tarladan karpuz topladıktan sonra işverenlerle birlikte pazara satmaya giden, arabanın kasasında yolculuk yapan Suriyeli işçi trafik kazasında hayatını kaybetti.

EKİM

12 Ekim

Şanlıurfa Halfeti’de ev inşaatında çalışan 42 yaşındaki Suriyeli işçi Kadir Muhammed, çöken duvar altında kalarak hayatını kaybetti.

20 Ekim

Karaman’da inşaatın dördüncü katına kurulan halatlı vinçle yukarıya tuğla çıkaran 35 yaşındaki Afgan işçi Abdulbashir Ghafeouri halatın kopması sonucu tuğla sepeti altında kalarak hayatını kaybetti.

KASIM

4 Kasım

Isparta Yalvaç’ta savaştan kaçan 38 yaşındaki Suriyeli çoban Talha Fahirci, çalıştığı çiftlikte hurdaya ayrılmış ancak çalışır durumdaki plakasız traktörle eve dönerken devrilen traktörün altında kaldı ve hayatını kaybetti. Kimsesi olmadığı için cenazesini belediye kaldırdı.

20 Kasım

Hatay İskenderun’da akraba olan 16 yaşındaki Suriyeli hurda toplayıcıları Abdulhamit Taben ve Ahmet Taben, yanında çalıştıkları kişi tarafından dövülerek öldürüldü. Katil işveren, çocukları döverek öldürdükten sonra cenazeleri farklı yerlere bıraktı.

ARALIK

4 Aralık

Karaman’da Karayolları 33. Şube Şefliği tek katlı binasının inşaatında çalışan 31 yaşındaki Suriyeli işçi Yusuf Hamdan, elindeki metal çubuğun yüksek gerilim hattına temas etmesi sonucu hayatını kaybetti.

6 Aralık

Mersin Erdemli’de, çalıştıkları inşaatta ısınmak için yaktıkları soba dumanından zehirlenen Suriyeli inşaat işçisi 15 yaşındaki Hekim Camsın Nebo ve Yaşar hayatını kaybetti.

9 Aralık

Gaziantep’te çalıştığı inşaatın ikinci kat balkonundan düşmesi sonucu 20 yaşındaki Suriyeli işçi Ziyep Kalit hayatını kaybetti.

23 Aralık

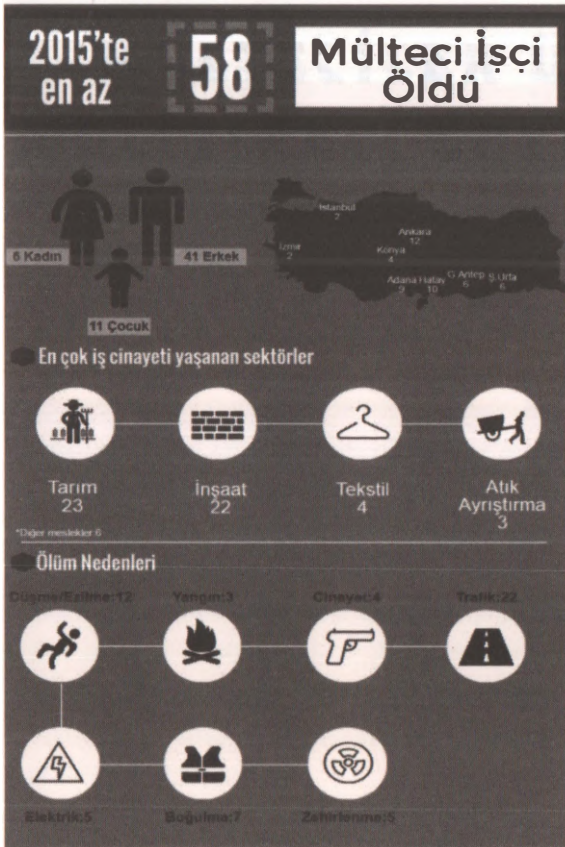
Kocaeli Dilovası, Organize Ssanayi Bölgesi'nde bir fabrikanın çatısını tamir eden 26 yaşındaki Suriyeli işçi Ahmet Hacneyief, bastığı plastik kaplamanın kırılması sonucu 11 metre yükseklikten düşerek hayatını kaybetti.

27 Aralık

Hatay Dörtyol'da, çalıştığı inşaatın dördüncü kat balkonundan düşen 52 yaşındaki Suriyeli işçi Abdullahfettah Karpuç hayatını kaybetti.

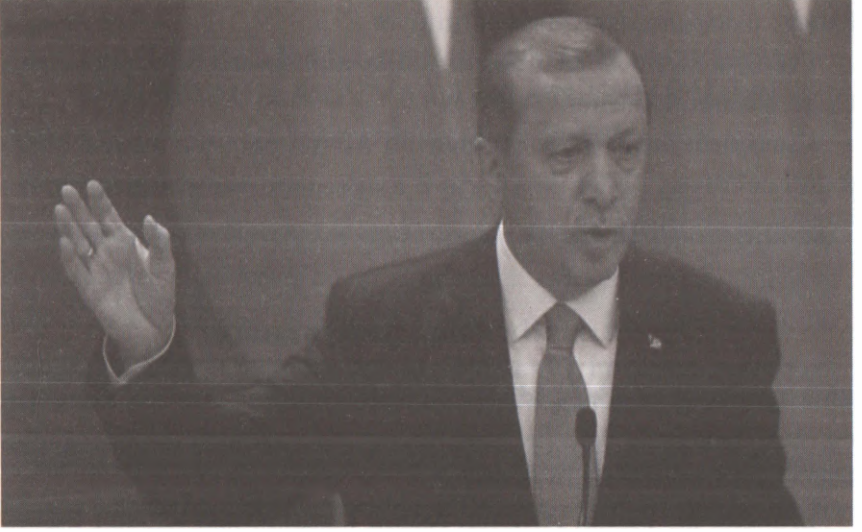
30 Aralık

Şanlıurfa Bozova'da sulama kanalına düşen koyunu kurtarmaya çalışan Suriyeli çoban boğularak hayatını kaybetti.

Veriler İŞİG Meclisi raporlarından faydalanılarak hazırlanmıştır.

MÜLTECİLER ÜZERİNE POLİTİKACI SÖYLEMLERİ

CUMHURBAŞKANI ERDOĞAN'DAN AB'YE: “MÜLTECİLERİ OTOBÜSLE GÖNDERİRİZ”

8 Şubat 2016

Yunanca yayın yapan Brüksel merkezli Euro2day adlı haber sitesi, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Avrupa Birliği (AB) Konseyi Başkanı Donald Tusk ve Avrupa Komisyonu Başkanı Jean-Claude Juncker ile yaptığı görüşmenin tutanak notları olduğunu iddia ettiği bir belgeyi yayımladı.

Belgede Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Juncker ve Tusk'a, “Herhangi bir zamanda Yunanistan ve Bulgaristan'a kapıları açıp, mültecileri otobüslere bindirip göndeririz” dediği ifade ediliyor.

Erdoğan, Juncker ve Tusk'la 16 Kasım'da G-20 Zirvesi sırasında Antalya'da görüşmüştü.

Haber sitesi Euro2day'deki belgeye göre, pazarlıklar sırasında Tusk, Erdoğan'a 5 Ekim'de vardıkları mutabakatı hatırlatıyor, nihai bir anlaşmaya varamamaları halinde, "dramatik" bir durumla karşı karşıya olacakları uyarısında bulunuyor.

Erdoğan'ın yanıtı ise "Bu durumda mültecilere ne yapacaksınız, onları öldürecek misiniz?" oluyor.

Cumhurbaşkanı ayrıca Türkiye'nin AB'nin parasına ihtiyacı olmadığını belirtiyor, "Eğer iki yıl için 3 milyar avro verecekseniz hiç konuşmayalım" diyor.

"Bizimle dalga geçiyorsunuz"

Yine aynı belgeye göre görüşme sırasında Juncker, Avrupa Komisyonu'nun Türkiye ile ilgili İlerleme Raporu'nu yayımlamayı Erdoğan'ın talebi üzerine ertelediğini söylüyor.

Erdoğan ise bunun AKP'nin seçimi kazanmasına katkıda bulunmadığını belirtiyor ve ekliyor:

"Bu rapor zaten hakaret. Kim hazırladı bu raporu? Nasıl böyle bir raporla ortaya çıkarsınız? Bu gerçek Türkiye değil. Gerçeği duymak için bana gelip sormadınız. Türklerin çoğu bu gibi raporlar yüzünden AB üyesi olmak istemiyor."

Erdoğan (Eski Lüksemburg Başbakanı) Juncker'e Türkiye'nin AB üyeliği çabası ile ilgili olarak, "53 yıldır bekliyoruz. Bizimle dalga geçiyorsunuz" diyor; ona ülkesinin Türkiye'nin bir kasabası büyüklüğünde olduğunu söyleyerek, Türkiye ile Lüksemburg'u mukayese etmesi çağrısında bulunuyor.

Juncker'in "Size prens gibi davranıyoruz" cümlesi ile ilgili olarak da şu yorumu yapıyor Erdoğan: "Elbette öyle davranacaksınız! Ben bir 3. dünya ülkesini temsil etmiyorum."

Şu ana kadar Cumhurbaşkanlığı'ndan ve Avrupa Birliği'nden, haberle ilgili herhangi bir açıklama yapılmadı. (BBC Türkçe)

CUMHURBAŞKANI ERDOĞAN'DAN SURIYELİ SİĞINMACILARA VATANDAŞLIK MÜJDESİ

02 Temmuz 2016

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Kilis'te Suriyeli sığınmacılara seslendi; "Kardeşlerimizin içerisinde inanıyorum ki Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak isteyenler var. Bu kardeşlerimize, bu yardımı, bu desteği yaparak onlara vatandaşlık imkânını vereceğiz" dedi.

"Bizim ülke olarak resmi sınırlarımız başkadır, gönül sınırlarımız başkadır" diyerek Suriyelilere seslenen Erdoğan, "Gönül sınırlarımızın hududu, bizim kardeş olarak gördüğümüz, bizi kardeş olarak gören herkesin yaşadığı yerleri içine alır. Dolayısıyla Suriye'den gelen kardeşlerime diyorum ki biz sizi kardeşimiz olarak görüyoruz, siz de bizi kardeş olarak görüyorsanız vatanınızdan uzak değilsiniz sadece evinizden toprağınızdan uzaksınız" diye konuştu.

"Vatandaşlık imkânını vereceğiz"

"Ben bu akşam burada kardeşlerime bir müjde vermek istiyorum" diyen Erdoğan, sözü Suriyeli sığınmacılara vatandaşlık verilmesine getirerek, "Kardeşlerimizin içerisinde inanıyorum ki Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak isteyenler var. Konuyla ilgili olarak İçişleri Bakanlığımızın attığı adımlar var. Elllerinden geleni bakanlığımız oluşturduğu ofisle takip etmek suretiyle bu kardeşlerimize, bu yardımı, bu desteği yaparak onlara vatandaşlık imkânını vereceğiz" şeklinde konuştu. (CNN Türk)

BAŞBAKAN DAVUTOĞLU: “BRÜKSEL’DE KAYSERİLİ PAZARLIĞI YAPTIK”

9 Mart 2016

Brüksel’deki Türkiye-AB zirvesinde teklifleriyle Avrupa ülkelerini şaşırtıklarını ifade eden Başbakan Ahmet Davutoğlu, görüşmeleri “Kayserili pazarlığı” olarak niteledi.

Başbakan Ahmet Davutoğlu, Belçika’nın Brüksel kentinde düzenlenen Türkiye-Avrupa Birliği (AB) zirvesinin ardından uçahta açıklamalarda bulundu.

“İyi bir süreç geçirdiklerini” belirten Davutoğlu, AB’nin beklediği bir hamle yaptıklarını söyledi.

Davutoğlu, şöyle konuştu: “Sıkıntılı bir zirve olacak kanaati hâkimdi. Bu tür durumlarda beklenmedik hamle karşı tarafı normalde alamayacağı kararlara yöneltebilir. Arkadaşları giderken burada topladım. Onları dinledikten sonra 12 maddelik bir plan söyledim. AB’nin yapacakları, bizim yapacaklarımız. böyle bir hamle beklemiyorlardı.”

Kayseri pazarlığı: Yaklaşık 17 saat süren görüşmeleri “Kayserili pazarlığı” olarak nitelendiren Davutoğlu, “Biz ilk 3 milyar bir yıl içinde demiştik. Onlar da iki yıl için ısrar ediyordu. ‘Yeni bir boyut getirdik, bütün masraflar artacak, 3 milyar daha istiyoruz’ dedim. ‘Geri kabulden kaynaklanan bütün masrafları da siz vereceksiniz’ dedim. Kayserili pazarlığı iyi oldu. Artı 3 milyar avro yani. 2018’e kadar 6 milyar olacak” dedi. (NTV Haber)

MERKEL: MÜLTECİLER ALMANYA İÇİN BİR ŞANS

1 Ocak 2016

Almanya Başbakanı Angela Merkel, mültecilerin Almanya için bir şans olduğunu söyledi. Yeni yıl mesajında halka hitap eden Merkel, çok sayıda insanın Almanya'ya gelmesinin belirli bir karşılığı olduğunu, ancak mültecilerin Almanya için bir şans oluşturduğunu kaydetti. Merkel ülkedeki mülteciler için, "Şuna inanıyorum: Eğer hakkıyla anlaşılırsa, bugünün en zorlu vazifesi, çok sayıdaki bu insanların ülkeye entegrasyonunu sağlamak ve onları hoş karşılamak, yarın için bir şanstır" dedi.

"Bunun bize zaman, güç ve parasal maliyeti olacak." diyen Merkel, özellikle Almanya'da sürekli kalacak mültecilerin uyumuna dikkat çekti. Merkel, "Ancak başarılı olmuş bir entegrasyondan ülkeler ekonomik ve toplumsal olarak kazançlı çıkar" diye konuştu.

Almanya'nın işçi göçünde yaşanan hatalardan tecrübe edindiğini vurgulayan Merkel, "Bizim değerlerimiz, geleneklerimiz, hukukumuz, dilimiz, yasalarımız, karşılıklı saygıya dayalı toplumsal yaşamımız için ön koşul oluşturmaktadır. Bu burada yaşamak isteyen herkes için geçerlidir" dedi.

Mülteci sorununu Almanya, Avrupa ve uluslararası düzeyde çözmek için uğraştıklarını kaydeden Merkel, göç nedenlerini ortadan kaldırmak, Avrupa sınırlarını daha iyi kontrol etmek ve ülkeye gelen mültecilerin sayısını azaltmak için çaba harcadıklarına vurgu yaptı. (CİHAN)

ÇİPRAS, BAN Kİ-MUN'A GÖÇMENLERİN KULLANDIĞI CAN YELEĞİNİ HEDİYE ETTİ

18 Haziran 2016

Yunanistan Başbakanı Aleksis Çipras, Birleşmiş Milletler (BM) Genel Sekreteri Ban Ki-mun'a Ege Denizi'ni geçerek Avrupa'ya ulaşmaya çalışan kaçak göçmenler tarafından kullanılmış bir can yeleği hediye etti.

Ban'ın Atina'ya düzenlediği ziyaret kapsamında bir araya gelen ikili, görüşme sonrası basın toplantısı düzenledi.

Ban'a sembolik bir hediye vermek istediğini belirten Çipras, "Bu obje, Ege'yi aşarak Yunan adalarına geçen binlerce insanın kullandığı ve ada sakinlerinin kıyılarından topladığı binlerce objeden biri." dedi.

Çipras, Türkiye ve Avrupa Birliği (AB) arasındaki mutabakatın bu geçişleri azalttığını kaydederek, "Umarım bu anlaşma korunur ve böylece insan kaçakçılarının elindeki bu korumasız insanlar bu objeyi kullanmak zorunda kalmazlar" diye konuştu.

“İhtiyacım vardı, yüzme bilmiyordum”

Can yeleğini giyerek kameralara poz veren Ban, “Bu önemli hediye için teşekkürler. Birçok insan buna ihtiyaç duydu. Benim de ihtiyacım var çünkü yüzmeyi bilmiyorum” ifadesini kullandı.

Ban konuşmasında, Yunan halkının ve hükümetinin sığınmacı krizinde büyük bir dayanışma gösterdiğini kaydederek, ülkenin içinde bulunduğu krize rağmen gösterilen çabalar için teşekkür etti. (AA)

NORVEÇLİ BAKAN DENİZDE KURTARILMAYI BEKLEDİ !

21 Nisan 2016

Norveç Göç ve Entegrasyon Bakanı Sylvi Listhaug'un mültecilerin yaşadıklarını deneyimlemek için denize atladığı görüntüler büyük tepki topladı.

Norveç Göç ve Entegrasyon Bakanı Sylvi Listhaug, Türkiye'den botlarla Yunanistan'a geçmeye çalışan mültecilerin yaşadıklarını tecrübe etmek için denize atlayarak onlar gibi kurtarılmayı bekledi. Ancak Listhaug'un bu atlayışı, yüksek güvenliqli dalış takımları, sahil güvenliqli ekipleri ve yoğun güvenliqli önlemleri arasında yapması, dalış yaptığı sırada sık sık gülümsemesi, özellikle sosyal medya kullanıcıları arasında büyük tepki topladı.

Göç ve Entegrasyon Bakanı Listhaug, Yunan adası Midilli'yi ziyaretinde bindiğı bottan denize atladı. Bakan, birkaç dakika denizde kaldıktan sonra Norveçli güvenliqli ekipleri tarafından kurtarılarak karaya çıkarıldı.

Avrupa'nın göç politikası kapsamında Norveç, son iki yıl içinde 1500 mülteciyi ülkesine alabileceğini söylemişti. Norveç Göç ve Entegrasyon Bakanı Sylvi Listhaug'un yaptığı açıklamada, AB-Türkiye göç ve geri kabul anlaşmasına karşılık, Norveç'in daha fazla göçmen alamayacağını açıklamıştı. (CNN Türk)

AVUSTURYA'DAN “MÜLTECİLERİ ADALARA HAPSEDELİM ÇIKIŞI”

5 Haziran 2016

Avusturya Dışişleri Bakanı Kurz, sığınmacıların adalarda kurulacak gözetli merkezlerinde tutulmasını önerdi.

Avusturya Dışişleri Bakanı Sebastian Kurz, Avrupa Birliği'nin (AB) sığınmacıları adalarda gözetli merkezlerinde tutması gerektiğini belirtti.

Kurz, Die Presse gazetesinde yayınlanan röportajında, AB'nin, sığınmacıları adalarda tutarak cesaretlerini kıran Avustralya örneğini takip etmesi gerektiğini söyledi.

Benzer modellerin 20. yüzyılın birinci yarısında ABD'de kullanıldığını, New York'a ulaşan sığınmacıların Ellis adalarına gönderildiğini hatırlatan Kurz, “Avustralya modeli kuşkusuz tamamen yapılamaz ama o prensip olarak Avrupa'da uygulanabilir” dedi.

Sığınmacıların cesaretlerinin kırılmasının önemli olduğunu vurgulayan Kurz, AB'den, Avrupa'ya yasa dışı yollardan giren sığınmacıların iltica hakkını kaybetmesini öngören bir yasa kabul etmesini istedi.

Avustralya, botlarla ülkeye ulaşan sığınmacıları Nauru ve Papua Yeni Gine adalarındaki gözetli merkezlerine gönderiyor ve sığınmacılar iltica başvurularını ancak buradan yapabiliyor. **(Haksöz Haber)**

ORBAN: “BU PLANI ONAYLARSAM BENİ BUDAPEŞTE’DE AYDINLATMA DİREĞİNE ASSINLAR”

25 Şubat 2016

Macaristan Başbakanı Viktor Orbán, mülteci krizinde işbirliği yapmak üzere Türkiye ile varılan mutabakatın Avrupa’nın güvenliğini tehdit ettiğini öne sürdü. Orbán Alman Bild gazetesinin “Ankara’ya, Cumhurbaşkanı Erdoğan’a güveniyor musunuz?” sorusuna şu yanıtı verdi:

“Cumhurbaşkanı Erdoğan uzun zamandan beri benim şahsen arkadaşım. Bizim Türkiye ile ilişkilerimiz çok sıkı ve karşılıklı güvene dayalı. Ama bundan bağımsız olarak, ben AB’nin Türklerin yanında dilenci yapıldığı düşüncesindeyim. Para ve vaatler karşılığında, kendimiz koruyamadığımız sınır güvenliğimiz için boyun eğip Bay Erdoğan’a yalvarıyoruz. Ancak bu iyi bir siyaset olamaz. Bu siyaset Avrupa’nın geleceğini ve güvenliğini Türkiye’nin isteğine bağımlı hale getiriyor. Brüksel, biz yerine getirir miyiz, getiremez miyiz diye düşünmeden Türklere vaatlerde bulunuyor.”

**“Beni Budapeşte’de cadde aydınlatma direğine
assınlar”**

“Brüksel, Türklere tutamayacağı sözler veriyor. Ya da tutmak istemediği sözler veriyor” diyen Orban, “Türkiye’den yüz binlerce mülteciyi alıp AB ülkeleri arasında dağıtma planı, hayalden ibaret. Bunu hiçbir AB ülkesi uygulayamaz ve uygulamak da istemez. Eğer ben bu plana onay verirsem, beni Budapeşte’de cadde aydınlatma direğine assınlar” ifadesini kullandı. **(Deutsche Welle Türkçe)**

*** * ***

CAMERON: “İNGİLTERE SİĞİNILACAK BİR LİMAN DEĞİL”

30 Temmuz 2015

İngiltere Başbakanı Cameron, ülkesiyle Fransa'yı bağlayan tünelde yaşanan kaçak göçmen sorunuyla ilgili, “İngiltere’nin kaçak göçmenlerin sığınacağı bir liman olmadığını” söyledi.

Cameron, Güneydoğu Asya turunun Vietnam ayağında yaptığı açıklamada, Fransa’nın, kuzeyindeki Calais şehrine, kaçak göçmenlerin geçişlerini önlemek için 120 polis daha gönderdiğini belirtti.

“Daha iyi bir yaşam için, insanların sürü halinde Calais’e gittiğini” ifade eden Cameron, İngiltere’ye giren kaçakların ülkeden çıkarılacağı ve her türlü önlemin alınacağı uyarısında bulundu.

İngiltere’deki mültecilerle çalışan “Mülteci Konseyi”, Cameron’ın “sürü halinde” sözlerine tepki göstererek “Bir dünya liderinin zor koşullarda yaşayan ve ülkelerini terk etmek zorunda kalan insanlarla ilgili böyle bir dil kullanmaması gerektiğini” bildirdi.

Her gün tünelden geçmeye çalışan binlerce kaçak göçmen, iki ülke arasındaki tren seferlerinin aksamasına neden oluyor.

Bu yaz, tünelin Fransa tarafından İngiltere'ye geçmeye çalışan 9 kişi hayatını kaybetmişti. İngiliz ve Fransız yetkililer, bu hafta Londra'da konuya ilişkin toplantı yapmıştı.

İngiltere İçişleri Bakanı Theresa May ile Fransa İçişleri Bakanı Bernard Cazeneuve, Calais'te güvenliğin artırılması için 7 milyon sterlin ek kaynak sağlanması konusunda anlaşmıştı. **(Habertürk)**

HOLLANDE: “MÜLTECİLER TÜRKİYE, LÜBNAN, ÜRDÜN GİBİ ÜLKELERDE KALMALI”

4 Mart 2016

Fransa Cumhurbaşkanı François Hollande, “Suriye’den kaçan mülteciler kendilerine en yakın ülkelerde kalmalılar; yani Türkiye, Lübnan ve Ürdün. Elbette insani yardım konusunda elimizden gelen yardımı yapacağız” dedi.

Fransa Cumhurbaşkanı François Hollande, Suriyeli mültecilerle ilgili sınır güvenliğini denetlemek için NATO bünyesinde görev yapmak üzere Ege Denizi’ne gemi göndereceklerini açıkladı.

Hollande, mülteci krizi meselesinde Almanya ile aynı tutum içerisinde olduklarını ve Schengen sınır güvenliğinin güçlenmesi gerektiğini söyledi.

Bu kapsamda sığınmacıların parmak izlerinin alınarak kaydedilecekleri merkezler kurulmasının önemine vurgu yapan Hollande, sığınmacıların nereden geldiğinin bilinmesi ve sığınma haklarının öğrenilmesi için bunun zorunlu olduğunu vurguladı. (**Bloomberg**)

CAN KIRIKLARI

CEMAL AİLESİNİN HİKÂYESİDİR*

Arkadaşlarla dernekte sohbet ediyorduk. Kapı acı acı çaldı. Hemen açtım; karşımda heybetli bir adam, hemen arkasında iki kız çocuğu, bir kadın ve genç bir adam duruyordu...

Hoş geldiniz, dedim gülümseyerek... Ama hiçbiri gülmüyordu...

Adam zar zor Kürtçe “Hoşbulduk” dedi.

Ailenin babası Cemal Bey bir nefes alıp konuşmaya başladı.

Kızlar öylesine acı ve dehşet içindeydiler ki benimle göz göze bile gelmiyorlardı. Anne Kamile, lal olmuş, eli göğsünde, burada değilmiş gibi öylece duruyordu. Genç adam, Ağır, kafasını kaldırmadan saatlerce elleri ile oynadı.

Baba Cemal’in sesi konuştuğça yükseldi. Nihayetinde bağırmaya başladı. Öyle sakın, makul bir sesle anlatılacak bir şey değildi hikâyesi...

Rojava’dan Amed’e, Amed’den İzmir’e, İzmir’den Kuşadası’na uzanan çileli yolculukları, son durağında büyük bir felakete dönüşmüştü. Son kısım umut yolculuğu olacaktı. Samos Adası’na ulaşabilseler, Avrupa’da yeni bir yaşam onları bekliyordu... Öyle ummuşlardı... Ama umuda yolculuk, ölüme yolculuk olmuştu. Konuşmasına sadece ucu ucuna eklediği sigarasından derin bir nefes çekmek için ara

.....

* Bu bölümdeki isimler değiştirilmiştir.

veriyordu. Acı, pişmanlık ve öfke ile anlattı bütün yaşadıklarını. Bütün ailesini, insan kaçakçılarına binlerce avro vererek, eski bir balıkçı teknesine bindirmişti. Daha yola çıkarken deniz patlamıştı. Kaptan vazgeçmek istemiş, kaçakçı taciri izin vermemişti. Bir süre dev dalgalarla boğuşan tekne aniden alobora olmuş, alt katta mutfak kısmında saklanan insanlarla birlikte batmıştı. Güvertede olanlar denize yuvarlanmış, yaklaşık 3 saat sonra bir balıkçı teknesindekilerin yardımı ile kurtarılmışlardı.

Ailesinden 11 kişiyi deniz alıp götürmüştü...

Bizden ölülerini istiyorlardı!

Denizin dibindeki akrabalarının ölü bedenlerinin çıkarılmasını istiyorlardı...

Onları köylerine götürmek ve orada gömmek istiyorlardı...

Bir mezarları olsun istiyorlardı....

Hêlîn ve Dîlan annesini...

Kamile ve Agir iki çocuğunu...

Baba Cemal tüm ailesini bir kez daha kucaklamak istiyordu...

Büyük bir çaresizlik hissettim. Yapabildiğim tek şey kızlara sarılmak oldu. Sımsıkı sarıldım Hêlîn ve Dîlan'a. Birlikte ağlıyorduk.

Üç gün önce, üç saat boyunca suda kurtulmayı beklemişti bu iki gencecik kız. Kurtulduklarına sevinemiyorlardı. Halen karanlık bir suda ölümle yaşam arasındalarmış gibi tir tir titiyorlardı.

Aileye, Basmane'de bir vatandaş evini açtı. Biz de ertesi gün hepsini psikolojik destek almaları için bir hastanenin psikiyatri kliniğine götürdük. Cenazelere ulaşmak için gönüllü bir avukat ile resmi makamlara başvuru yaptık...

Nafile ne yazık ki...

Dirisine el uzatmayanlar ölüsüne...

Gerçekten kelime yok! Nasıl anlatılır ki bu durum.

Ege denizi artık bir nekropolis, mülteci mezarlığı idi.

Denizlerin karanlığı insan çığlıklarını duyulmaz, cansız bedenleri görülmez yapmıştı.

İnsanlığın günahları yutulmuştu.

Duymadığımız, görmediğimiz için bilmez olmuştuk...

Bilmedik!

Ahh... Bilmedik!

Baba Cemal'e Sorduk

Cemal arkadaş Rojava'dan Amed'e geldiniz, doğru mudur?

Evet.

Rojava'dan savaştan önce mi çıktınız yoksa sonra mı?

Savaş dönemindeydi.

Evinize bir şey olmuş muydu?

Hayır, evimize bir şey olmamıştı ama IŞİD gelmişti, yapacak bir iş yoktu. Biz de bunlardan dolayı Amed'e geldik.

Yolculuğunuzun hikâyesini bize anlatabilir misiniz?

Amed'e geldik, dört yıl orada kaldık. Orada fabrikada çalışıyorduk. Çocuklarımız, kızlarımız fabrikada çalışıyordu. Eşim "Buradan çıkalım, üç kızımız var. Okusunlar diye Avrupa'ya gidelim, Suriye yıkıldı" dedi.

Amed'de okuyamadılar mı?

Hayır, okuyamadılar. Türkiye'de mümkün değil. Çok masraflı, çok para gerekiyor, bizim paramız yoktu. Eşim gitti, evi sattı. Bir evimiz vardı. Şimdi evsiz de kaldık.

Eviniz Amed'de miydi?

Evim Suriye'de vardı, Tirbesi'de (Rojava). Eşim evimizi sattı, parayı getirdi. Çocuklarımızla İzmir'e geldik. İki üç günde birkaçakçı bulduk, kaçakçıyla çıktık.

Kaçakçıyı nasıl buldunuz?

Biz bir yolunu ararken bize Türkiye halkından birinin olduğunu söylediler. Adı da Ö.'di. Kişi başına 1800 avroya anlaştık. Ben ve çocuklarımdık, ailemdik.

Ne kadar ücret verdiniz?

Takriben 30 bin avroya yakın bir para ödedik.

30 bin mi?

Avro, evet.

Siz kaç kişiydiniz, tüm aile miydi?

13 kişi bizdik, yaklaşık 28 kişiydik. Bir akşam bize "Hazırlanın" diye haber verdi.

Nerde görüştünüz, nasıl haberleştiniz?

Otelde.

Hangi otelde?

Basmane'de, Basmane Otel'de. Fuarın yanında bir oteldi. Bir gece orda kaldık. Diğer gece saat 23'te "Hazırlanın" dedi. Bir otobüs getirdiler, bizi bindirdiler, yönümüzü Kuşadası'na çevirdiler. Bizi Kuşadası'na götürdüler. Tahminen gece 1'de gittik. Biraz bekledik ve ceketlerimizi giydik, sonra tekne geldi ve tekneye bindik.

Kaç kişiydiniz teknede?

28 kişiydik teknede.

Yalnız sizin aileniz değil mi?

Evet, bizim ailemizdi. Çocuklarımız ve eşlerinin aileleri... Tekne geldi, gördük ve bindik. Yaklaşık on çocuğu, teknede küçük bir oda vardı, oraya koydular.

Kamaraya mı?

Evet, kamaraya. Eşim, oğlumun eşi ve bacanağımın eşi; üçü diğer on çocukla birlikte oraya girdiler. Hepimiz o tekneye bindik. Teknemiz biraz ilerledi; sonra baktık tekne gidemiyor, kaptanla konuştuk.

Size tekneyi ayarlayan Ö. de teknede miydi?

Hayır, kaçakçı yoktu. Sadece tekneyi kullanan kaptan vardı. Kaptan tekneyi kullanıyordu. Kaptanla konuştum; dedim ki “Bu tekne kafamıza yatmadı, gidemeyecek bizi geri götür”. Kaptan da “Bir şey olmaz gideriz” dedi.

Büyük bir tekne miydi?

Yaklaşık 8 metreydi.

Siz gidemeyeceğinden korktuğunuz için geri dönelim dediniz. Çok açılmış mıydınız denizde?

Yunanistan sularına yaklaşık 100 metre kalmıştı ama hala Türkiye sularındaydık. Ben kaptana “Teknen aklıma yatmadı, gel bizi geri götür” dedim. O da “Hayır, hayır bir şey olmaz” dedi. Baktım teknenin altından su giriyor. Dedim “Yahu bak, su alıyor tekne, geri döndür bizi”. “Bir şey olmaz, bir şey olmaz” dedi. Sonra baktım tekne bir tarafından batmaya başladı. Ben, çocuklarım, oğlum, üç kızım, oğlumun eşi ve diğer oğlum suyun üzerinde kaldık; ve tekne suyun altına girdi. Biz o suyun üzerinde 3 saat kaldık; feryat figan bağırdık. Sonra uzaktan bir şey geldiğini gördük. Büyükçe bir tekneydi, bizi kurtarmak için geldiğini sandık. Bize yaklaşınca balıkçı teknesi olduğunu anladık. Bizi o kurtardı. Adı Remzi’ydi, Kuşadalı biriydi. Sağolsun o yiğit bizi kurtardı. Bizi Türkiye sahasına çıkardı.

Teknenin içinde kaç kişi kaldı, siz kaç kişiydiniz su üstünde?

Suyun altında 10 çocuk ve 3 kadın, 13 kişi kaldı. 10, 12, 13 yaşındaki çocuklar. Ve üç kadın; benim eşim, oğlumun eşi ve bacanağımın eşi... Bu 13 kişi suyun altında kaldı. Türkiye’nin sahil güvenliği gelip bizi aldı, Kuşadası’na götürdü.

O gördüğünüz balıkçılar sizleri fark etti ve size yardım edip sudan çıkardılar demek!

Evet onlar çıkardılar bizi.

Peki nasıl oldu, o an neler yaptınız?

Ondan sonra sahil güvenlik bizi karakola götürdü. Sonra onlara, “Bizi bu karakola getirdiniz, bu kışın ortasında ne istiyorsunuz bizden, çocuklarımız suyun altında kaldı” dedik. Biri bize diyor, belki çocuklarımız Antakya’dan çıkar, biri bilmem nereden çıkar diyor, biri belki Ankara’dan çıkar diyor. Yav çocuklarımız orada burada. “Saat gece 12’ye kadar o kışta yağmurda, o soğuşun ortasında rezil ediyorsunuz bizi” dedik. “Tanıdık kimseniz var mı İzmir’de” diye sordular; “Kimsemiz yok” dedik İzmir’de. Bizi götürüp Basmane’ye attılar. Köpekler gibi bizi sokağa attılar. Bizi öyle attılar, sağolsun birkaç cömert insan vardı orada, bizim Suriye’den insanlardı, gidip onların yanında uyuduk. Hepimiz ıslaktık; tuzlu, daha deniz suyu vardı üzerimizde; perişan olduk. Vallahi böyle geldi başımıza işte. Bu olaylardan sonra da kaçakçıyı yakaladılar. Kaçakçı iki ay hapse girdi, sonra kaçakçıyı bıraktılar. Mahkemede “13 insanımız kayboldu, öldü, nasıl kaçakçıyı bırakırsınız?” dedik; onun mahkemesinin dışarıdan olacağını söylediler. Nasıl oluyor yahu? 13 tane insan suyun altında. 9 aydır boğuldular mı, çürüdüler mi, ne oldular bilmiyoruz. Yani siz kaçakçıyı iki ay hapse koyup bırakacak mısınız böyle? Şimdi kaçakçı serbestçe geziyor, işlerine devam ediyor; bizim de çocuklarımız gitti, evet...

Biz avukatları gezdik, oraya buraya gittik. Aydın’a valinin, kaymakamın yanına gittik, onlara “Bizim çocuklarımız bu suyun altındalar dedik”. Balıkçıyı çağırdı, ona “Sen mi çıkardın onları, kaç metreydi orası?” diye sordu. Balıkçı “85 metredir” dedi. Ee vallahi bize hiç yardım etmediler. Bugün Türkiye diyor ki “Biz dünyanın üçüncü ülkesiyiz”; ama bu çocukları, o tekneyi 85 metre denizin altından çıkaramıyor mu? Vallahi bu 9 aydır bizi bu İzmir’e atmışlar, perişan olmuşuz, biçareyiz, ne yapsak olmuyor, nasıl yapalım hiçbir şey bilmiyoruz. Hiç kimse bizim için bir şey yapmadı. Bize bir kâğıt getirdiler, deniz sorumluları kulak asmadı, kimse bir şey yapmadı. Vallahi böyle ortada kaldık işte.

Şimdi ne yapalım? Bugün 9 aydır çocuklarımız suyun altındalar. Burada ahır gibi bir yerde kalıyoruz, hayvanların yeridir. Hayvanlar bile durmaz burada, koyunların yeridir. Ayda 300 liraya vermişler bize; elektriğimiz 120 lira geliyor, suyumuz 70-80 lira geliyor. Ayda biz

200 lira sadece elektriğe ve suya veriyoruz. Çalışan kimsemiz yok, kızlarım yalnız kalmış. Kimseden, hiçbir yerden yardım gelmedi. Türkiye Devleti hiçbir yardım yapmadı bize. Medyaları, televizyonları gelip fotoğraflarımızı, videolarımızı çekti ama kimse bizim için hiçbir şey yapmadı.

Mahkemenizin durumu ne oldu?

Vallahi mahkememiz, sözde takip ediyorlar. Mahkemeye katıldık, yine kaçakçı dışarıda işlerine devam ediyor, kaçakçılığa devam ediyor. Basmane'ye rahatça gidip geliyor, kaçakçılığa devam ediyor, kimse de ona bir şey yapmıyor.

İzmir'de olduğunu biliyorsunuz değil mi?

Evet. O kaçakçılar iki kişiydiler. Birine 'R. X.' diyorlar, Qamış-lo'dan, Suriyeli. Birinin de adı Ö. Kadifekale'de oturuyor.

Şimdi hayatınız için ne düşünüyorsunuz?

Vallahi hayatımız üzerine düşünüyoruz, umutluyuz da, bir şeyler duyuyoruz. Üç tane kızım elime bakıyor, ben yaşlı bir insanım, yaşıım 60 olmuş. Bir oğlum Almanya'da, iki kardeşim Almanya'da, bir oğlum da Namsa'da. Onların yanına gitmek istiyorum, gidemiyorum. Ne bir iş, ne bir şey yapabiliyorum. Alem hayrına bize yardım ediyor.

Kanada'ya gitmek istiyor musunuz?

Kanada için burada bir yere gittik, adımızı yazdırdık. Ayın 19'unda mülakata gelin dediler. Kızlarımla birlikte gittik. Kızları mülakata almadılar, yalnız beni aldılar. Kanada'ya ne için gideceksin dediler, "13 çocuğum boğuldu suda. Suriye'de hiçbir şeyimiz kalmadı. 3 kızım var, benim yaşıım 60. Biçareyim, halsizim, hastayım, doktor raporlarım buradadır. Almanya'da bir oğlum, iki kardeşim var, oturumlarını, izinlerini almışlar, onların yanına gitmek istiyorum. Bir oğlum da Namsa'da, oranın vatandaşı olmuş, kimliğini de almış. Çocuklarımla yanına gitmek istiyorum" dedim. Bana "Senin adını Ankara'ya taşıyacağız, ordaki işlemlerden sonra seninle konuşuruz, evine gelir

bakarız” dediler ve hala gelmediler. Ayın 19’undan beri bekliyoruz. Bu kâğıtları oğlum Namsa’dan gönderdi.

Sizin pasaportlarınız var mı?

Pasaportlarımızın hepsi denizin altına gitti, kayboldu.

Hiçbir şeyiniz kalmadı yani?

Sadece bir kızımın pasaportu var, Havîn’in var sadece.

Biz yardım etmiştik kimlik çıkarmak için.

Evet. Türkiye kimliklerimiz var. Bunların hepsi benim ailem (liste gösteriyor).

Bunlar suyun altında kalanlar mı?

Hayır, bunlar hayatta kalanlar. Bunlar da doktorun verdikleri (başka bir rapor). Fıtık oluştu. Bu rapor da gözlüğüm için. Bu gözlük de daha Suriye’deyken aldığım şimdi bozulmuş, gözlerim de iyi görmüyor. Yenisini yaptırmak için de param yok.

Ne kadar istiyorlar gözlük için?

Çok pahalı, çok para istiyorlar. 100-150 lira istiyorlar. Biri yakın için, biri de uzak için.

Çocukların yaşları kaç?

Küçüktürler. Hepsi 18 yaşından küçükler. Kimliğimi çıkardığımda kaydım Diyarbakır’daydı. Bu ilaçlar da uyku ilaçlarım, uyuyamıyorum.

Gitmek istediğiniz bir ülke var mı?

Ya Almanya ya da Namsa... Almanya’daki oğlum da teknedeydi, Zozan.

Zozan nasıl gitti Almanya’ya, sizden önce mi gitti o?

Hayır hayır, o da bizimleydi. O da tekneyle birlikte batmıştı. Biz onun da öldüğünü sandık ama onu Yunanistan tarafından bir bot bulmuş ve Yunanistan tarafına çıkarmış. İki gün sonra bizi aradı, orada olduğunu söyledi. Teknede karısıyla iki çocuğu da vardı, onları kaybettik. Zozan oradan da Almanya’ya geçti.

Almanya'ya geçmek belki biraz zor ama Kanada için çalışabiliriz.

Dünya alem herkes gitti Almanya'ya. Kâğıtları geliyor, yapıyorlar ve gidiyorlar.

Nasıl?

Ankara üzerinden. Onlara kâğıt yolladılar ve gittiler, iki aile gitti Almanya'ya, ben onları biliyorum.

Peki, diyelim ki devlet size gidebilmeniz için müsaade vermedi, siz nasıl gitmeyi düşünürsünüz?

Eğer müsaade çıkmazsa ve yol açılırsa biz yine deniz üzerinden gideriz.

Yine aynı şeyi mi denersiniz?

Ne yapalım peki? Burada yapacak hiçbir şey yok, açlıktan mı ölelim?

Yine de gitmeyi düşünürsünüz yani? Deniz üzerinden?

Ne yapalım, nereye gidelim, hiçbir şeyimiz kalmadı, evim kalmadı.

Agir Kıbrıs'a mı gitti?

Daha gitmedi, Diyarbakır'a gitti, onun kaydı Diyarbakır'da. İzin almaya gitti. Bazıları demiş ki orada da insanlar var, Suriyeli kampı var. Çocuklarına bakmaya gidecek.

Anladım. Peki bize biraz da savaştan önceki durumu anlatır mısın?

Savaştan önce evimiz vardı, çok iyiydi her şey. İşlerimiz iyiydi, dolmuş işi yapıyordum, işim iyiydi. Büyük kızım 9. sınıfa gidiyordu, Helin 8. sınıfta, diğeri 7. sınıftaydı.

Rojava'da mıydınız?

Evet. Kızıltepe'nin karşısında Tirbesi, var oradaydık.

Yani savaştan önce her şeyiniz iyiydi ve hayatınız normaldi?

Evet evet, her şey yolundaydı. Çocuklar okula gidiyordu, komşularımız vardı. Savaştan sonra iş kalmadı, yapacak bir şey kalmadı İŞİD geldi, siz hepiniz de biliyorsunuz neyden kaçtığınızı. Bari Türkiye'ye kaçalım, orada bize yardım ederler dedik ama kimse bizim için bir şey yapmadı. Üstüne bir de çocuklarımız denizde boğuldu. Onun için de Türkiye Devleti hiçbir şey yapmadı ve gittikçe de elektrik için bizden fazla para alıyorlar. Bir sefer 70 lira veriyoruz, sonra 100 lira oluyor, başka sefer 120 oluyor, arttırıyorlar. Yapamıyoruz, hiçbir şeyi karşılamıyoruz. Biz de Avrupa'ya gideriz diyoruz, buralar bize haram kılınmış ve burada kızlarımızı çalıştırmaya da korkuyoruz. İzmir'in hali perişan. Bildiğimiz bir yer olsa Diyarbakır, Kızıltepe olsa, bildiğimiz bizden insanlar olsa çalışabilirlerdi ama burada hem korkuyoruz hem çekiniyoruz. Basmane'de bir fabrika var. Basmane perişan halde orası çalışmak için hiç uygun değil. Her tarafta esrar, eroin içiliyor. Korkuyoruz, yapamıyoruz burada.

Peki siz söyleyin bana bu 3 kızımınla beraber ne yapabiliriz burada? Ee vallahi artık biz de delirdik, herhalde Allah da bizi böyle bıraktı diyoruz ne yapalım... Burası Suriye olsaydı... Her şey çok ucuzdu orada, doktor masrafları vs. her şeyi 10 liraya halledebilirdik. Ama buradayız, şimdi biz ne yapalım? Burada aynı şeyler çok pahalı, hayat çok pahalı, halimiz çok perişan...

Anlıyorum. Peki Suriye'deki savaş, İŞİD ve Türkiye'nin Suriye'ye kapıları açması hakkındaki görüşlerin nedir, bize söyleyebileceğin bir şeyler varmı?

Vallahi Suriye'nin durumu düzelse bir dakika bile Türkiye'de kalmayız. Buraya geldiğimizden beri daha perişan olduk.

Türkiye'nin Suriye politikası üzerine ne düşünüyorsun peki?

Suriye'de yerimiz, işimiz, hayatımız her şeyimiz güzeldi. Bizim için cennet gibiydi. Hizbullahçılar ve İŞİD'liler bozdu Suriye'yi. O şeytan-

lar ‘Allah Allah’ diye diye bozdular harap ettiler her şeyi. IŞİD zaten Türkiye’den Suriye’ye geçiyor. Buradan gidip orayı harap ediyorlar. Nereye gitsek IŞİD her tarafı bombalayıp harap ediyor. Türkiye’de, Suriye’de, Avrupa’da, her yerdeler. Hepsi şeytanlaşmış.

Çok teşekkür ederiz, sizi yorduk, kusurumuza bakmayın.

AHMET BİLAL BEBEĞİN ÇOK KISA HAYAT HİKÂYESİDİR*

Suruç'ta belediyenin kamp alanlarından birinde yaşayan, Kobanêli bir ailenin altıncı çocuğu idi Ahmet Bilal bebek. Dernek üyesi ve SES gönüllüsü arkadaşlarımız, yaptıkları bir taramada karşılaştılar Ahmet Bilal ile. Doğuştan bir hastalığı vardı. Ensefalosel (beyin dokusunun kafatasındaki bir açıklıktan dışarıya çıkması) tanısı konulmuştu Bilal bebeğe. Suriye'de savaş her şeyi alt üst etmişti; Ahmet Bilal için bir tedavi imkânı olmamıştı.

Türkiye'ye geçmişlerdi ama anne Rojda'nın başvurduğu hekimler, hastaneler de çare olmamıştı. Derneğe bildirilmesi üzerine İzmir'de tedavi imkânlarını araştırdık ve Ahmet Bilal bebeği Ege Üniversitesi Hastanesi'nde ameliyat edecek bir cerrah bulduk. Sevk almak gerekiyordu. Suruç, Urfa, İzmir sevk zincirine uyularak anne ve bebeğin İzmir'e getirilmesini sağladık.

Aileyi karşılamak üzere İzmir Otogarı'na geldik. Yoğun bir telefon trafiğinden sonra birbirimizi bulduk. Anne Rojda, çok zayıf bir kadındı. Kucağında yüreğindeki yükten hafif, battaniyeye sarılı minik bir bebek ve eteğinin ucuna sımsıkı sarılmış dört yaşlarında bir çocuk ile bize doğru yürüdü. Hemen arkasında kayınbiraderi yürüyordu. Anne Rojda ile kucakladık birbirimizi.

.....

* Bilal bebeğin ismi hariç tüm isimler değiştirilmiştir.

Ertesi gün hastaneye götürmek üzere bir gönüllümüzün evine yerleştirdik aileyi. Sabah, Rojda ve Ahmet Bilal bebek ile hastaneye gittik. Anne Türkçe bilmediğinden, ona tercümanlık yapmak üzere sürekli yanındaydık. Hekim muayene ederken bir masaya yatırdık Bilal'i. Annesi sanki onu korusun diye sımsıkı sarmaladığı battaniyesini açınca, kocaman gözleriydi ilk gördüğüm. Hiç bu kadar güzel bakan bir bebek görmemiştim daha önce. Parmağımı uzattım, sımsıkı tuttu minik elleriyle.

Muayene ve incelemelerin sonucunda doktor, riskli bir ameliyat olduğunu, sakatlık hatta ölüm riskinin bulunduğunu anlattı. Boğazım düğümlendi... Rojda'ya tercüme etmem gerekiyordu. Yaptığım en zor tercümeydi. Durumu tane tane ve yavaş yavaş Rojda'ya anlattım. Ben oracıkta yıkılır kalır diye düşünürken o gözlerimin içine bakarak, kararlılıkla "Yüzde bir yaşama şansı da olsa bu ameliyatı olsun istiyorum" dedi.

Rojda beş çocuğunu ve kocasını Suruç kampında bırakıp gelmişti. Her gün telefonda kocası ile tartışıyordu: "Nasıl yaşamayacak, bırak artık doktor doktor dolaşmayı, gel buraya" diyordu kocası.

Rojda ise hiç pes etmedi...

Ameliyat günü alındı, Suruç'a geri döndüler. Arada sürekli haberleştik.

Ameliyat için ikinci gelişlerinde eşi, tüm çocukları, eltisi ve kayınbiraderi topluca geldiler İzmir'e. Bir gönüllümüzün Çiğli'deki boş evini hazırlamıştık onlara. Dernek gönüllüleri ile hep birlikte eve gittik, sohbet ettik, çocuklarla oynadık.

Sonra o gün geldi çatı. Ameliyat beklenenden uzun sürdü ama her şey yolunda gitmişti. Ancak sevincimiz çok kısa sürdü. Başarılı bir beyin ameliyatı geçirmesine rağmen, ameliyatın ertesi günü ani gelişen bir komplikasyonla Ahmet Bilal bebeği kaybettik maalesef. Rojda bebeğinin başındaydı tüm süreç boyunca. Çok üzgündü ama başta kendisi olmak üzere hastanede herkesin Ahmet Bilal bebek için elinden geleni yaptığını da biliyordu. Dik duruyordu yine. Vakur bir şekilde karşıladı kaybını...

Suruç'a ve imkân bulurlarsa Kobanê'ye dönmeleri gerekiyordu. Ahmet Bilal'i götüremediler... Bize emanet ettiler.

Doğançay Mezarlığında defnettik Ahmet Bilal'i. Eliyle çiçekler koydu Rojda minik mezara.

Mezarı olan başka bir dernek daha var mıdır bilmiyorum. Aile döndükten sonra Ahmet Bilal bebeğinin mezar taşını yaptırdık. Taşın bir

yüzüne onunla ilgili bildiğimiz her şeyi yazdık. Aile birgün geri gelirse, mezardan emin olsunlar diye.

Ahmet Bilal

Doğum tarihi: 16 Nisan 2014

Ölüm tarihi: 28 Mart 2015 , Saat: 08.10

Doğum yeri: Kobanê

Uyruğu: Suriye vatandaşı

Ana adı: Rojda

Baba adı: Havil

Kardeşleri :

Mervan, 11 yaş

Mehmet 9 yaş

Arjen, 5 yaş

Arîn, 7 yaş (kızkardeş)

Mezar taşının diğer yüzüne ise “Sana söz bebek, doğduğun o topraklara, yattığın bu topraklara bir gün barış gelecek” yazdık.

MAHA VE ÇOCUKLARININ HİKÂYESİDİR

Bu bir yol kesişme hikâyesidir. Savaş denen illetin sebep olduğu acının, gözyaşının, ona inat umuda yelken açmanın hikâyesi.

Maha Mansour... Henüz 32 yaşında. Acının bal eylendiği topraklarda yetişmiş Suriyeli bir kadın, bir anne. Çocuklarını ölümle burun buruna bir savaştan çıkarmak ve onlara yeryüzünde insanca bir yaşam imkânı sunabilmek umuduyla yollara düşmüş yüzlerce kadından biri... En büyükleri 7 yaşında altı minik yüreği kanatlarının altına alarak çıktığı ucu belirsiz bir yolculuğun ortasında tanıdım onu.

Ekim 2015, İzmir, Basmane. Yarı kanlı oyunların yılı, kurban ettiği binlerce masumun sararmış yapraklar gibi etrafa savrulduğu mevsim ve umuda son biletlerin alındığı şehir. Biletler alınacak, Avrupa'ya geçilecek ve sonrası kurtuluş onlar için. Aynı zamanda da bu yolda bırakılmış binlerce cansız beden.

Halkların Köprüsü Derneği, nereden geldiğini, nerede doğduğunu önemsemeden ezilen, düşen her bir insana, yeryüzündeki tüm kötülöklere inat kardeşim diyebilen kocaman yürekli insanların biraraya geldiği bir topluluk... Bu topraklarda soykırımın canlı tanıklığını, yanından geçerek değil, insana dokunarak, cana nefes olarak yaşayan güzel insanlar. O gün, o saatte Basmane'de beni Maha Mansour ile buluşturanlar...

İhtiyaç malzemelerini vermek üzere yanına yaklaştım çınar ağacının altına sığınmış genç kadının. Kucağında 10 günlük bebek, etrafta

sayısını kestiremediğim kadar küçük çocuk. Tek hatırladığım ayaklarının çıplak oluşuydu. Sonra düşündüm; ayaklarına bakmışım, çünkü gözlerine bakamamışım. Utanmışım. Onlara malzemelerini verip dönersem gözleri aklımda kalmasın diye bakmamışım. Orada geçirdiğimiz 10 dakika sonunda, dönemedim. Ertesi gün botla karşıya geçeceklerini, yanlarında kimsenin olmadığını duydum, dönemedim. Kıyıya vurmuş cansız bedenleri geldi gözümün önüne, dönemedim. Ben kocca kadın üst üste giyinmişim ama minicik çocuklar soğukta titriyordu, dönemedim. Utandım, dönemedim. Sordum Maha'ya; "Benimle eve gelir misin?" Soğuk havada on günlük bir bebek ve beş tane daha aç ve üşüyen çocuk sahibi çaresiz bir annenin çekinceli gözlerle cevabı ne olabilirdi ki! Ürkek bakışlarla güvenli, sıcak ama ucu belirsiz bir hayata girdiler kapımdan içeri.

Öylece sokakta yanından geçtiğimiz altı "Suriyeli çocuk" çocuklarımdı artık. Mintaha, Nur, Aya, Büşra, Sidra ve Muhammed. Adları vardı artık. Birisi çok konuşkan, diğeri çok şefkatli, bir diğeri dağınık; hepsi çok saf, sıcak, içten, dünyadan bihaber altı masum çocuk... Eğlence oldular, huzur oldular, mutluluk oldular, umut oldular çatımın altında. Kızıma kardeş oldular. Birbirlerinin dillerini bilmeden oyun oynadılar. Yemeklerini paylaştılar, yataklarını paylaştılar, en önemlisi duygularını paylaştılar. Can oldular bize, yoldaş oldular. Dayanışma oldular bize. Bir kere sarıldıklarında ertesi gün tekrar gelen onlarca dostum anneleri, babaları, ablaları, abileri oldu... Ben "Biz" oldum. Ben onlara yemek verdim, belki kalacak sıcak bir yer ama onlar bana çok daha fazlasını...

Döndükleri yer ölümün sınırıydı. Binlerce çocuğa mezar olmuş Akdeniz'in sularına göndermeyecektik artık onları. Yetmese de gücümüz tek bir deniz kabuğuyla dünyayı değiştirmeye, bu deniz kabukları için uğraşacaktık. Çünkü başarırsak umut olacaktık, akışı değiştirecektik. Biz varoldukça bu dünya bir gün değişecekti...

Nisan 2016. Yer, Ankara Kanada Konsolosluğu. "Evet" dediler. "Maha Mansour ve çocuklarını Kanada'ya bekliyoruz"... Başarmıştık... Ne ara bu haber için kenetlenen yüzlerce insan oluvermiştik...

Maha'nın gözündeki ışığa mı, çocukların mutlu geleceğine mi, kendi inançlarımızın pekişmesine mi ağılıyorduk... Belki hepsine ama ben bu coğrafyada uzun süredir ilk defa içim acımadan göz yaşı döküyordum. Mutluydum.

Teşekkürler Halkların Köprüsü Derneği; tek tek ve hep beraber sonuna kadar arkamda, yanımda olduğunuz için, yaşamımda bu hikâyeye yol açtığınız için...

Teşekkürler dostlar; kocaman yüreklerinizi ortaya koyduğunuz tüm gayretleriniz için...

Teşekkürler Maha Mansour. Hayatıma giren en güçlü kadın.
“Zor”un anlamını değiştiren kadın. Kanadın oldum, kanadım oldun.
Yolun açık olsun...

Çocuklar; güzel günler göreceğiz unutmayın, motorları maviliklere
süreceğiz...

DOĞMADAN ÖLEN BİR BEBEĞİN HİKÂYESİDİR

Daha uluslararası STK'lar gelmemişti. Halkların Köprüsü bile yoktu ortalıkta. Torbalı mültecilerle dolup taşmıştı. Hiçbir akşam evime normal bir saatte gidemiyordum. Bütün gün telefon çalışıyordu. İnşaat-tan düşenler, gebe kadınlar, ateşli bebekler... Hangi birine yetiyeceğimi bilemiyordum. Derken Halkların Köprüsü Derneği ile tanıştım. Yüz-lerce insan öyküsü var ama ben bir tanesini anlatacağım.

Çadır alanlarında dernekle sağlık taraması yaptığımız, pek çok in-sanın derdine derman olmaya çalıştığımız, güzel bir gündü. Dernek-teki arkadaşlar taramadan sonra İzmir'e, evlerine döndüler akşama doğru. Akşam çadır alanlarından bir mülteci aradı. Hamile eşi fena-laşmıştı, doğum yapmak üzereydi. Tanıdıkları, ulaşabilecekleri tek kişi bendim. Benden yardım istiyorlardı. Çadır alanına ulaştığımda, kadın ağrı içerisinde baygın bir şekilde yatıyordu. Bir taksi tutup devlet has-tanesi aciline götürdüm. Yalvar yakar, kavga dövüş muayene ettiler ve henüz doğumun başlamadığını söylediler. Çaresiz bir şekilde gebe kadını çadır alanına geri götürdüm. Birkaç saat sonra tekrar aradılar, kadının kanaması başlamıştı. Dernekteki arkadaşlara telefon mesajı ile bilgi verdim. Tekrar çadır alanına gittim. Köprüdekiler hamile kadını İzmir'e götürmemi istediler ama yolda durumu ağırlaştı. Torbalı yakı-nındaki özel bir hastaneye gittik. Bana girişte senet imzalattılar. Ce-bimde beş kuruş para yoktu ama hemen senedi imzaladım. Gebe ka-dın apar topar ameliyata alındı. Bebek ölmüştü. Annenin durumu da kan kaybı nedeniyle çok ağırdı, iki gün yoğun bakımda kaldı. Bebeği

adli tıbbı götürdüler. Bir hafta sonra anneyi taburcu ettik, bebeği de defnettik.

Bir mülteci  ocuk daha doğmadan öldü.

MÜLTECİLERİN HUKUKİ DURUMU

Fotoğraf: Mert ÇAKIR

“[Mülteciler] Anayurtlarından ayrıldıklarında artık yurtsuzdular; devletlerini bıraktıklarında artık devletsizdiler; insan haklarından yoksun bırakıldıklarında artık haksızdılar; yeryüzünün posasıydılar.”

Hannah Arendt

GİRİŞ

Göç en basit ifadeyle, insanların savaş ve şiddet olayları, siyasal-dinsel-ırksal baskılar ve sosyo-ekonomik sorunlar gibi nedenlerle, yaşamlarına yönelik tehdidi bertaraf etmek için, yaşadıkları yerden diğer coğrafyalara taşınması ya da taşınmak zorunda bırakılmasıdır. Göç edenlerin öncelikli amaçları, yaşamlarına yönelik tehdidin olmadığı emniyetli bir ortamda hayatlarını devam ettirmektir. Göç her zaman başka bir ülkeye ya da kıtaya gitmek şeklinde karşımıza çıkmayabilir; insanları göç etmeye yönlendiren nedenler, yaşadıkları ülkenin sadece belli bir bölgesinde de baş gösterebilir. Bu durumda ülkenin

daha güvenli bölgelerine göç başlar. Ülke sınırları içinde yaşanan bu göçe *iç göç*, ülkeler ve kıtalar arasındaki yer değiştirmeler şeklindeki göçe ise *dış göç* denilmektedir.

İnsanlık tarihi kadar eski bir olgu olan göç, özellikle ulus-devletlerin tarih sahnesinde yer almasıyla birlikte çok boyutlu bir sorun olarak görülmeye başlanmıştır. İlk kez Fransız Devrimi sonrasında tarih sahnesine çıktığı kabul edilen ulus-devletler, 19. Yüzyıldan itibaren dünyanın farklı yerlerinde farklı tarihsel süreçlerle ve farklı gelişimler göstererek, dünya genelinde bir yaygınlığa erişmişlerdir. Her ulus-devletin ortaya çıkış süreci birbirinden farklı olsa da hepsinin altında yatan temel felsefe aynıdır. Bu felsefenin, ulus, uluslaşma, ulusal egemenlik, ulusçuluk, ulusal kimlik ve kendi kaderini tayin etme gibi kavramlar etrafında şekillendiği söylenebilir.

Ulus-devlet doğası gereği, kendisini sınırları içindeki bireylerin bütünlüğü ile tanımladığı ve tüm ideolojisini bu bütünün homojenliğine dayandırdığı için, söz konusu bütünün dışında kalan herkesi sürekli sorun kaynağı olarak görür. Homojen nüfus kitlesi yaratma fikrinin kaçınılmaz sonucu olarak, sınırlar netleştirilir ve kendisinden olmayan bütün “ötekiler”e kapatılır. Vize, pasaport, oturma izni gibi göç kontrolü mekanizmaları, hep bu politikaların ürünü olarak karşımıza çıkar. Kapatılan kapılar, çizilen sınırlar ve bu sınırlarda alınan güvenlik önlemlerinin arttırılmasına yönelik katı politik kararlar ve uygulamalar, kendi ülkelerindeki olumsuz koşullar nedeniyle başka ülkelere gitmek isteyen mültecileri, hem gitmeyi hedefledikleri ülkeye hem de oraya ulaşmak için geçmek zorunda oldukları transit ülkelere kaçak giriş-çıkış yapmak zorunda bırakır. Usanmaz ve Güven, göç yollarında yaşanan sıkıntılara dikkat çekerek, yolculuğun çok tehlikeli ve zor koşullarda yapılmasına ve göç etmek için yola çıkan pek çok kişinin henüz yol aşamasında hayatını kaybetmesine neden olduğuna vurgu yapar. Yazarlara göre, yolculuğun ciddi sıkıntılarından biri de bu yolculuğa aracılık edenlerdir. Aracılar, ister akraba ve tanıdık ağları kurarak ister organize suç örgütleri oluşturarak, zaten sınırlı kaynaklarla yola çıkanların neredeyse tüm varlıklarına el koyarlar. Nitekim günümüzde insan kaçakçılığı, neredeyse küresel çapta ciddi bir örgütlenmeye gitmiş ve talebin artmasıyla birlikte oldukça karlı bir iş kolu haline gelmiştir (Usanmaz-Güven, 2013, s. 144).

Mülteciler, arzuları ya da kişisel tercihleri sonucu değil, ülkelerinde yaşanan savaş, ayrımcılık, dinsel-etnik çatışmalar ve doğal afetler gibi mutlak zorunluluk hallerinden dolayı göçmek zorunda kalırlar ve aslında temel amaçları ülkelerindeki olumsuz koşulların son bulması ile ülkelerine geri dönmektir. Mültecilerin büyük çoğunluğunun aslında kitlesel göçlerle geldikleri ülkede yeni bir hayat kurmak gibi bir amaçları yoktur. Böyle bir motivasyona da sahip değildirler. Çünkü bulundukları ülkede maruz kaldıkları kötü muamele, ayrımcılık, yeni bir hayat kurma yönündeki yasal engeller ve ötekileştirici tutumlar nedeniyle, ne geldikleri ülkede yeni bir hayat kurabilmektedirler, ne de geri dönebilmektedirler. Özellikle savaş mağduru olan mülteciler, varmayı planladıkları hedef ülkeye gitmeden önce kaldıkları transit ülkelerde, maruz kaldıkları sorunların daha da boyutlanmasıyla, bekleme odasında bekler gibi, ülkelerindeki savaşın bitmesini umarak, arafta bir hayat sürmek zorunda kalmaktadırlar. Kaldı ki, ideal gördükleri ülkeye varmayı başarsalar bile en iyi ihtimalle “mülteci” statüsü kazanacaklardır ki, bu da yaşadıkları hüsrânın boyutunu arttıran bir durumdur (Usanmaz-Güven, 2013: 145).

Nihayetinde mültecilere vatandaşlık hakkı verilmediği sürece mülteciler, yaşadıkları ülkenin vatandaşlarının sahip olduğu hakların hiçbirinden yararlanamayacaklardır. Arendt’in ifadesiyle mülteciler, “Anayurtlarından ayrıldıklarında artık yurtsuzdular; devletlerini bıraktıklarında artık devletsizdiler; insan haklarından yoksun bırakıldıklarında artık haksızdılar; yeryüzünün posasıydılar” (Aktaran Şanlı, 2004, s. 8).

Fotoğraf: Gündüz Akagündüz

İNSAN HAKLARI VE VATANDAŞLIK

Mülteciler, uzun ve güçlüklerle dolu göç yollarından sonra vardıkları ülkelerde, iltica talepleri haklı görülse dahi ilk etapta o ülkenin vatandaşlarının sahip olduğu haklardan yararlanamamaktadırlar. Ancak uzun yıllar o ülkede yaşayıp, yine o ülkenin yasalarına göre gerekli koşulları yerine getirmeleri halinde vatandaşlık statüsünü elde edebilen “şanslı azınlık” bu haklardan yararlanabilmektedir. Çünkü gerek ulusal, gerekse uluslararası alanda hak sahibi olmak, vatandaş olmak koşuluna bağlı kılınmıştır. Soykan’ın tespitiyle, işte bu nedenle, mülteci çalışmaları alanı insan haklarının en politik konularından birini oluşturmaktadır. Çünkü mültecilik insanın vatandaşı olduğu toprakları zulüm tehdidi nedeniyle terk etmesi sonucu tüm haklarını yitirdiği ve insanlığın korumasına ihtiyaç duyduğu bir duruma işaret eder (Soykan, 2015).

Şanlı, hakların kullanımının bir ulus devletin vatandaşlığı ile bağlı olduğu; başka bir ifadeyle, siyasal aidiyetini kaybettiğinde insan ve yurttaş arasında oluşan böyle bir açığın varlığının sığınma hakkı ve

mülteciler konusunda belirgin olarak açığa çıktığı, saptamasında bulunur ve bu konudaki en çarpıcı örnek olan Hitler dönemindeki Almanya'nın pratiğini G. Agamben'e referansla şöyle aktarır: "Agamben, faşizmin en başta insan ve vatandaş arasındaki ilişkinin yeniden tanımlanması olduğunu ve Yahudilerin kamplara gönderilmeden önce vatandaşlıktan çıkarılmasının Nazilerin titizlikle uyguladıkları kuralardan biri olduğunu" belirtmektedir (Şanlı, 2004, s.58-59).

Oysa devletler, hiçbir ayırım gözetmeden, sınırları içerisindeki herkesin haklarını korunmak ve güvence altına almak zorundadırlar. Soykan'ın aktarımı ile ulus devlet sisteminde, insanların doğal olan hakları bir devletin vatandaşına ait olan haklar biçiminden çıktıkları anda, korumasız kalıp gerçekliklerini yitirecekleridir. Bugün kabul gören ve temelleri 1789 İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi'ne uzanan insan hakları anlayışına göre, herkesin sırf insan olmaktan kaynaklanan, doğuştan sahip olduğu vazgeçilmez ve devredilemez birtakım hakları vardır. Devletler vatandaş olsun ya da olmasın egemenlik yetkisi altındaki herkes için bu hakları sağlamak, korumak ve gerçekleştirmekle yükümlüdür.

"Vatansız" kalma hali, bir kişinin herhangi bir devletin yürürlükteki kanunları nezdinde yurttaş olarak kabul edilmemesini ifade etmektedir. Vatansız olan bir kimse, her türlü sosyal hizmetten mahrum bir şekilde, eğitim ve sağlık gibi temel hizmetlere erişmeden yaşamak zorunda kalır. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde yer alan, "Herkesin bir vatandaşlığa sahip olma hakkı vardır ve hiç kimse keyfi olarak vatandaşlığından veya vatandaşlığını değiştirme hakkından mahrum edilemez" ilkesi gereğince, mültecilerin güvenli ve sosyal güvenceli bir hayata kavuşabilmelerinin önkoşulu olan "vatansızlık" sorununun çözülmesi hayati önem taşımaktadır. Elis Şimşon "Hannah Arendt ve İnsan Hakları Sorusu" isimli makalesinde, Arendt'in bakış açısından hareketle insan hakları kavramı ile vatandaşlık arasındaki ilişkiyi çarpıcı bir şekilde ortaya koyan şu sözleri söylemektedir:

İnsan hakları kavramının temeli çürüktür. Totaliter deneyimler bize bunu en somut ve en feci şekliyle göstermiştir. Kişi, devletin ona sağladığı vatandaşlık haklarından mahrum edilince, onu tanımlayan her

tür yasal çerçeveden de mahrum edilmiş olur, vatandaşlık statüsünü yitiren kişi sadece bir ‘insan’dır artık. Hukuki çerçevesinden sürülen kişi her tür haktan soyulmuş, çıplak bir insan olarak ortada kalmıştır. Bu çıplak insanlığı koruyacak hiçbir merci yoktur; hiçbir devlet, hiçbir hukuk sistemi, haklarını tümüyle kaybetmiş bu ‘insanı’ koruyamaz artık. 18. Yüzyıldan beri yüceltilen insan hakları aslında vatandaşlık haklarından ibarettir; vatandaşlık haklarını yitiren insanın hakları yoktur. Yani ‘insan hakları’ dediğimiz şey aslında ‘insan’ için değildir. İnsan hakları, her tür hukuksal niteliğini, politik ve yasal ilişkilerini yitiren çıplak insanla karşılaştığında sakatlığını fark etmiş, çözümlü yok olmuştur. İnsan hakları teorik olarak tüm diğer hakları öncelese ve onlara kaynaklık etse bile, pratikte görülen, vatandaşlık haklarının insan haklarının üzerinde olduğudur. İnsan hakları ulus-devletin koruması altındadır. Oysa totaliter deneyimler bize ulus-devletin büyük bir keyfiyetle insan haklarıyla oynayabildiğini göstermiş ve insan hakları böylece tüm geçerliliğini yitirmiştir (aktaran, Elis Şimşon).

Bugün Türkiye’de dünyaya gelen Suriyeli bebeklerin durumunu bu açıdan ele aldığımızda karşımıza çıkan tablo, oldukça büyük bir sorunla karşı karşıya olduğumuzu gözler önüne sermektedir. Türkiye’de doğan binlerce bebek ne Suriye ne de Türk vatandaşlığına geçemediklerinden “vatansız” kalma tehlikesiyle karşı karşıya bulunmaktadır. Suriyeliler, savaş koşulları nedeniyle, kendi ülkelerinden kişisel durumlarına dair resmî belge alamadıkları için evlilikleri Türkiye’deki makamlarca tanınmamakta, bu durum da Türkiye’de doğan ve doğacak olan çocukların “vatansız” kalmasına neden olmaktadır. Sayılarının yaklaşık olarak 200 bin civarında olduğu tahmin edilen Türkiye’de doğan mülteci çocukların güvenli ve sosyal güvenceli bir hayata kavuşabilmelerinin önkoşulu olan “vatansızlık” sorununa derhal çözüm bulunması, bu çocukların güvenceli bir hayata kavuşmaları için atılacak en önemli adımdır.

Soykan’a göre, mültecilik sadece hukuki bir statü olarak vatandaşlığın yitirilmesi değil, aynı zamanda içine doğulan siyasi topluluğun, ulusal kimliğin de kaybı demektir. Tam da bu nedenle, başka bir ülkenin hukuki korumasından yararlanmak için sığınma talebinde bulunanlar açısından travmatik bir süreçte işaret eder. Vatandaşlık bağıyla bağlı olduğu siyasi topluluğu terk etmek zorunda kalan mülteci, insan

haklarına tekrar kavuşabilmek için önce başka bir siyasi topluluk tarafından kabul edilmelidir.

Bu bölümü Bozbeyoğlu'nun, Seyla Benhabib'den aktardığı şu sözlerle bitirmek yerinde olacaktır:

... İkinci Dünya Savaşı'ndan beri uyruksuz insanların, mültecilerin ve sığınma hakkı arayanların koşullarının iyileştirilmesi için büyük adımlar atılmış olsa da, Hannah Arendt'in, vatandaşlığın kaybı ile insan haklarını tümünden yitirmenin eşit değerde görüldüğüne ilişkin gözlemi bütünüyle yanlış değildir. Dünyanın en gelişmiş hak rejimlerinden birinde bile, mülteciler ve sığınma hakkı arayanlar kendilerini hâlâ yarı-suçlu statüsünde buluyorlar. Sahip oldukları insan hakları kısıtlanıyor; herhangi bir sivil ve politik katılım ve temsil hakkına sahip değiller. Kozmopolit adaletin dünyada üstlenmesi gereken en önemli ödevlerden biri, tam kapsamlı insan hakları uygulamasının bu bireyleri de içine alacak şekilde genişletilmesi ve bu kişilerin statülerinin suçla ilişkilendirilmesine bir son verilmesidir (Bozbeyoğlu, 2015, s. 68).

Fotoğraf: Gündüz Akagündüz

MÜLTECİ, GÖÇMEN VE SİĞINMACI KAVRAMLARI

Nedeni her ne olursa olsun ülkelerinden göç etmek zorunda kalan insanlar, uluslararası belgelerin ve kurumların tanımlamasına göre mülteci, sığınmacı ve göçmen gibi isimler almaktadırlar. Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1951 Cenevre Sözleşmesi'ne göre mülteci, "İrki, dini, milliyeti, belli bir sosyal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri nedeniyle zulüm göreceği konusunda haklı bir korku taşıyan ve bu yüzden ülkesinden ayrılan ve korkusu nedeniyle geri dönemeyen veya dönmek istemeyen kişidir."

"Genellikle ekonomik veya içinde bulunduğu koşullardan memnun olmaması nedeniyle ülkesini gönüllü bir biçimde terk ederek başka ülkeye yasal veya yasal olmayan yollardan giren kimseler" ise göçmen olarak adlandırılır.

Sığınmacı kavramı da mülteci kavramına çok benzeyen yönleri sahiptir. “1951 tarihli Cenevre sözleşmesinde belirtilen nedenlerle ülkelerini terk etmek durumunda kalan, mülteci statüsünü alabilmek için gerekli başvuruyu yapmış, ancak henüz göç ettikleri ülkenin resmi makamları tarafından kendilerine mültecilik statüsü tanınmamış olan kimselere” sığınmacı denilmektedir.

Mülteci ile sığınmacı arasındaki ayrım için Peker, bir ayrım yapılabırsa, ancak sığınma hakkı tanınmış ya da tanınmamış mülteci ayrımı yapmakla yetinilebileceğini söylemektedir (Aktaran Şanlı, 2004, s. 68). O halde mülteci ve sığınmacı arasında yapılan ayrım, devletlerin, bütünüyle tanımak istedikleri hakları ayırıştırma iradelerinin ürünü olarak görünmektedir. Bu nedenle daha geniş bir kapsama sahip olan ve koruma alanını daha geniş tutan “mülteci” kavramının kullanılması daha doğru olacaktır.

Sığınmacıyla mülteci arasındaki bu ayrım bazı durumlarda insan hakları bağlamında da ciddi farkların doğmasına neden olmaktadır. Sığınmacılar, mülteciler kadar görünür olmadıkları gibi, mülteci statüsüne geçene kadar bekledikleri süre içinde çadırlar ya da harabe binalar gibi yerlerde barınmak zorunda kalan ve genelde kadın ve çocukların daha fazla mağdur olduğu bir topluluk oluştururlar. Bazen Türkiye örneğinde olduğu gibi, Avrupa ülkeleri dışından gelenlerin asla mülteci olarak kabul edilmeyecekleri, yani senelerce ne içeri girebildikleri ne de dışarı çıkabildikleri ülkelerde, toplumlarda, sıkışabilmektedirler (Usanmaz-Güven, 2013, s.149). Türkiye’de yakalanan sığınmacıların, gönderildikleri geri gönderme merkezlerinde maruz kaldıkları hak ihlalleri ve insanlık dışı muameleler nedeniyle mağduriyetlerinin boyutunun daha da arttığını ayrıca belirtmek gerekir. Bazen de Avusturya gibi, sığınmacı olarak girdikleri ülkede, asla mültecilik başvurusu yapamayacakları ya da başvuru sürecinin makulün çok ama çok ötesinde uzatıldığı koşullarda yaşamaya mecbur edilmektedirler. Bu nedenle evrensel insan hakları ilkeleri de gözetilerek, iltica talebinde bulunan herkese hiçbir ayrım gözetmeksizin öncelikli olarak mülteci statüsünün verilmesi gerekir.

MÜLTECİ HUKUKU

20. yüzyılın hemen başında 1912 Balkan Savaşı, 1914-1918 yılları arasında Birinci Dünya Savaşı ve 1917 Sovyet Devrimi nedeniyle milyonlarca kişiyi kapsayan göç hareketleri ve göçün kontrol edilme çabası, mülteci hukukunun gelişim sürecinin başlangıcıdır (Şanlı, 2004, s.79). Bu süreçte, Avrupa ve Asya kıtaları ile Ortadoğu'yu kapsayan büyük bir coğrafya milyonlarca kişiyi içine alan büyük kitlesel göç olaylarına sahne oldu. Anadolu'ya baktığımızda batısında Balkan Savaşları ile başlayan büyük göç hareketleri devam ederken, aynı tarihlerde Doğu-sunda Ermeniler zorunlu kitlesel göçe maruz bırakıldı. (Anadolu tarihinin belki de en trajik ve izleri bugün bile silinmeyen bu zorunlu kitlesel göçünün sebep olduğu yara, aradan geçen 100 yıla rağmen, insan eliyle yaratılan her zorunlu göçün ardında bıraktığı onanmaz yara gibi, hâlâ kanamaya devam etmektedir.)

Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra birçok etnik yapıyı bir çatı altında birleştiren imparatorlukların (Avusturya-Macaristan ve Osmanlı İmparatorlukları, Rusya) yıkılmasıyla, Orta ve Doğu Avrupa'nın demografik yapısı alt üst olmuş ve bağımsızlığını kazanan devletlerde büyük çatışmalar meydana gelmiştir. İmparatorlukların hakim olduğu topraklarda kurulan yeni ulus-devletlerin hâkim olduğu coğrafyalarda daha önce bir arada yaşayan etnik gruplar arasında nefret körüklenmiş veya var olan nefret yaygınlaşmış, bu da bazı etnik grupların zorunlu ve kitlesel olarak başka coğrafyalara göçmesine neden olmuştur. Böylece, "uluslararası göç hareketleri, tüm dünyanın ilgilenmek zorunda kaldığı bir insanlık dramı haline gelmiştir" (Peker-Sancar, 2001, s. 10).

Konuyla ilgili uluslararası örgütlenme çalışmaları 1920'li yılların başında Milletler Cemiyeti çatısı altında oluşturulan örgütlenmenin başına F. Nansen'in Yüksek Komiser olarak atanması (1921) ile başlar. 1930 yılında kurulan Mülteciler Uluslararası Nansen Ofisi ve 1938'de kurulan Hükümetlerarası Mülteciler Komitesi örgütlenmeleriyle birlikte Ruslar, Ermeniler ve Almanlar başta olmak üzere kimi özel mülteci grupları ile ilgili çalışmakla görevli yüksek komiserler belirlense de bu çabalar koruma amaçlı düzenlemelere dönüşmemiştir. Bu dö-

nem, bireyin durumunun belli bir mülteci grubunun parçası olarak tanımlanmasına göre belirlendiği bir anlayışla şekillenmiştir (Şanlı, 2004, s.79).

İkinci Dünya Savaşı sırasında, insanlığa karşı suçlar bakımından tarihte eşi görülmemiş olayların yaşanması, siyasal baskı ve zulüm gibi nedenlerle yine yüzbinlerce insan yurtlarından kaçmak zorunda kalmıştır. Bu durum savaş sonrası uluslararası düzeninin inşasında, insanlık ve insan hakları kavramlarının ve değerlerinin özel bir önem, belirleyici bir rol edinmesine neden oldu. Mültecilerin durumu da, esas itibarıyla bu çerçevede ele alındı ve yeni düzenleme arayışlarına girildi. Bu çabaların ilk sonucu 31 Aralık 1946'da Uluslararası Mülteciler Örgütü'nün kurulmasıdır. Kapsamını "Nazi ya da Faşist rejimlerin ya da İkinci Dünya Savaşında onların yanında yer alan rejimlerin kurbanları, İspanya'daki Falanjist rejimin kurbanı İspanyol cumhuriyetçiler veya diğer kurbanlar, savaştan önce iltica statüsünü alanlar" olarak sınırlayan örgütün görevi 1952'de sona ermiştir (Peker-Sancar, 2001, s.12).

Sancar ve Peker'e göre, dünyayı "ülke" adı altında parsellere ayıran ve her bir parselde yaşayan insanların korunmasını vatandaşlık bağıyla sıkı bir ilişki içine yerleştiren modern ulus devletler sisteminde, vatandaşı oldukları devletin ülkesini terk etmek zorunda kalanlar, kolayca "insanlık" statüsünün de dışında kalabilirler. Bu durumda, söz konusu insanların korunmasını mensubu oldukları devletin veya diğer ulus devletlerin insafına bırakmak düşünülmemeyeceğinden, bu görevi "insanlığın", daha teknik ve mesafeli deyişle "uluslararası topluluğun" üstlenmesinden başka yol yoktur.

Uluslararası topluluğun bu alanda rol almasındaki en önemli etken öncelikli olarak kendi güvenliği ve bütünlüğüne yönelebilecek olası tehlikeleri önleme refleksidir. Yine de her ne saikle olursa olsun, bu konuda ulusların belli kurallarla bağlı olmalarını önemsemek ve uluslararası koruma sisteminin varlığının, birçok mülteci için hayata yenden tutunmak için tek yol olduğunu unutmamak gerekir.

Fotoğraf: Gündüz Akagündüz

MÜLTECİLERLE İLGİLİ ULUSLARARASI BİLDİRGE VE SÖZLEŞMELER

İnsan Hakları Evrensel Beyanname'si:

BM Genel Kurulu, 10 Aralık 1948'de, Uluslararası İnsan Hakları hukukunun temel taşı niteliğinde olan Evrensel Beyannameyi kabul etmiştir. Bu beyanname, mültecilerle ilgili düzenlemeler içermesi bakımından oldukça önemli bir metindir.

Beyannamenin 14/1 Maddesinde "Herkes, zulüm karşısında başka ülkelerde sığınma talebinde bulunma ve sığınma hakkından yararlanma hakkına sahiptir" denmekte, 14/2'de ise "Bu hak adi bir cürme veya Birleşmiş Milletler prensipleri ve amaçlarına aykırı faaliyetlere gerçekten müstenit kovuşturmalar halinde ileri sürülemez" şeklinde

bir istisna getirilmektedir. Sözleşmenin 9., 13. ve 15. Maddeleri de mültecilerle ilgili diğer düzenlemelerdir. Bununla birlikte Bildirge'nin ilke-lerini hukuksal normlara dönüştürmek için hazırlanan Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nde sığınma hakkı ile ilgili doğrudan bir düzenleme yoktur.

1951 Mültecilerin Hukuki Statüsüne Dair Cenevre Sözleşmesi:

Mültecilerin uluslararası koruması açısından, 1950-51'de Birleşmiş Milletler çatısı altında oluşturulan Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin (BMMYK) kurulmasını ve 1951 tarihinde Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Cenevre Sözleşmesi'nin imzalanmasını dönüm noktası olarak kabul edebiliriz. BMMYK, mültecileri korumak amacıyla yapılan uluslararası hareketleri düzenlemek, dünya çapındaki mülteci sorunlarını çözmek ve mültecilerin haklarını ve refahını savunmak amacıyla kurulmuştur. Herkesin sığınma talebi ve diğer bir devlete gönüllü geri dönüş ve üçüncü ülkeye yerleştirilme seçenekleri ile güvenli bir şekilde barınma haklarını garantilemek için mücadele eder. Bunun yanı sıra BMMYK, devletlerin sözleşmeye uymalarının kontrolüne ve mültecilere yeterli koruma sağlamalarını kolaylaştırma-ya yönelik faaliyetler yürütür.

BM tarafından 1951 yılında kabul edilen Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Cenevre Sözleşmesi, mültecilerle ilgili ilk genel nitelikli belgedir. Sözleşme'nin temel mantığı, mülteci statüsünün geçici bir statü olarak kabulüdür. Yani sözleşmenin temel fikrine göre, mülteciler ya ev sahibi ülkeye uyumlaştırılarak ya da kendi ülkelerine dönmek suretiyle, kısmi olarak haklarından mahrum oldukları geçici durumdan bir an önce kurtulmalıdırlar. Mülteci, ancak mültecilik statüsünden çıktıktan sonra haklarına kavuşabilir (Şanlı, 2004, s.80).

Sözleşme hazırlanırken mülteci tanımının yapıldığı madde metnine "1951'den önce meydana gelen olaylar" ifadesi eklenmiş ve bu "tarih sınırlaması" ile maddenin kapsamı daraltılmıştır. Ayrıca "Avrupa'da meydana gelen olaylar" ve "Avrupa'da veya başka bir yerde meydana gelen olaylar" şeklinde bir ayrımla "coğrafi kayıt" koyma

imkânı da açık tutulmuştur. Soykan, 1951 Sözleşmesi'nin Soğuk Savaş döneminde iki farklı siyasi kampın güç mücadelesi sonucu Avrupa merkezli hazırlanmış bir metin olduğuna vurgu yaparak, "Sözleşme uluslararası korumayı coğrafi olarak Avrupa, zamansal olarak da 1951 yılı öncesinde meydana gelen olaylarla sınırlı tutmuştur. 1967 yılında kabul edilen ek bir protokolle zamansal sınırlama tamamen kaldırılmış olsa da, imzacı ülkelere coğrafi olarak Sözleşme'nin uygulamasını Avrupa ile sınırlı tutma seçeneği tanınmıştır. Sözleşmeye bu coğrafi sınırlama ile taraf olan dünyadaki üç ülkeden biri de Türkiye'dir" tespitinde bulunur (Soykan, 2015). Türkiye'nin 1961 yılında onayladığı Sözleşmeye koyduğu coğrafi çekince, bugün de halen uygulanmaya devam etmektedir.

Sözleşme, mültecilerin sınır dışı edilmelerini ya da zorla geri gönderilmelerini yasaklamıştır. Sözleşmenin 33. Maddesinde, "Anlaşmaya taraf olan hiçbir devlet bir mülteciyi, ırkı, dini, tâbiyeti, belli bir sosyal gruba mensubiyeti veya siyasi fikirleri dolayısıyla hayatı ya da özgürlüğü tehdit altında olacak ülkelerin sınırlarına, her ne şekilde olursa olsun geri göndermemeyi veya iade etmemeyi garanti eder" şeklinde bir düzenleme bulunmaktadır. Sözleşmede mülteci statüsünün kazanılması koşulları ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir. Bununla birlikte mültecilerin barınma, eğitim, seyahat özgürlüğü, vd. temel hakları da düzenleme altına alınmıştır.

Sözleşmede mülteci statüsü kazanma hakkı 3 şarta bağlanmıştır:

- 1) Vatandaşı olunan ülkenin dışında bulunma ve o devletin korumasından yararlanamama ya da yararlanmak istememe,
- 2) Bu durumun zulme uğrama konusunda haklı bir korkuya dayanması,
- 3) Zulüm korkusunun ırk, din, dil, milliyet veya belirli bir toplumsal gruba mensubiyet ya da siyasal görüş nedenlerinden kaynaklanması.

Daha açık bir şekilde ifade edersek,

- Mülteci statüsü tanınacak kişi, ülkesine dönmesi halinde temel hakları ve özgürlüğü gerçekten zarar görecektir.

- Görmesi muhtemel olan zarar ciddi olmalı ve zarar riski gösterilebilmelidir.

- Devlet, onu bu zarardan koruyamayacak durumda ya da koruyamayacak olmalıdır.

- Söz konusu zarar, sözleşmede sayılan ayrımcılık ölçütleriyle ilgili olmalıdır.

- Mülteci, yurttışı olduğu ülkeye ya da iltica etmeden önce yaşadığı ülkeye dönme olanağından yoksun olmalı ya da bu ülkeye dönmek istemiyor olmalıdır.

Sözleşme, mültecilerin hukuksal statüleriyle ilgili ayrıntılı düzenlemeleri içermesine karşın, sığınma hakkına yönelik bir düzenleme içermez. Bu durum, 1951 Sözleşmesi'ni hazırlayan devletlerin, egemenlik hakları saklı olmak kaydıyla, topraklarına mülteci olarak kabul edilecek kimseler hakkında kesin yetki sahibi olma iradeleri ve kayıtsız ve şartsız sığınma hakkı tanımak gibi bir "taviz"i vermedikleri anlamına gelir. Bu nedenle sözleşmeye göre taraf bir devlet doğrudan sığınma hakkını tanımak zorunda değildir. Sözleşmeye göre sığınma hakkını tanımak mutlak olmayıp, devletler herhangi bir yükümlülük altında olmaksızın bu hakkı tanıyabilecekleri kişiler konusunda sınır-lama getirme özgürlüğüne sahiptirler (Şanlı, 2004, s.73).

Diğer Uluslararası Bildiri ve Sözleşmeler:

Bu iki temel belge dışında uluslararası ve bölgesel bildiri ve sözleşmeler de bulunmaktadır. Burada sadece isimlerine yer vereceğimiz bu sözleşme ve belgelerde mülteci tanımının sınırlarının, diğer iki sözleşmeye göre daha geniş çizildiği görülmektedir. Söz konusu belgeler, 1969 Tarihli Afrika Birliği Örgütü Sözleşmesi, 1984 tarihli Cartagena Bildirisi, 1977 yılında kabul edilen Avrupa Konseyi Ülkesel Sığınma Bildirisi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'dir.

Burada Türkiye açısından taşıdığı önem nedeniyle Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne değinmek faydalı olacaktır. Söz konusu sözleşme, sığınma hakkıyla ilgili bir hüküm içermemekle birlikte, Sözleşmenin, "insan haklarına saygı yükümlülüğü" başlıklı 1. Maddesinde düzenlenen "sözleşmeciler devletler, bu sözleşmenin birinci bölü-

münde tanımlanan hak ve özgürlükleri, kendi egemenlik alanı içinde bulunan herkes için güvence altına alırlar” hükmü nedeniyle mültecileri de kapsayan bir yönü bulunmaktadır. Söz konusu hak ve özgürlükler; yaşam hakkı (Madde 2), işkence yasağı (Madde 3), kölelik ve zorla çalıştırılma yasağı (Madde 4), özgürlük ve güvenlik hakkı (Madde 5), adil yargılanma hakkı (Madde 6), kanunsuz ceza olmaz ilkesi (Madde 7), özel ve aile yaşamına saygı (Madde 8), düşünce, vicdan ve din özgürlüğü (Madde 9), ifade özgürlüğü (Madde 10), toplanma ve ifade özgürlüğü (Madde 11), evlenme hakkı (Madde 12), etkili bir hukuki yola başvurma hakkı (Madde 13) ve ayrımcılık yasağıdır (Madde 14).

Sancar ve Peker’e göre, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi’ne rağmen sığınma hakkı, devletlerin kendi isteklerine göre tanıyabilecekleri bir “devlet hakkı” olarak görülmektedir. Oysa “özü itibariyle iltica hakkı, yaşam hakkının yani kişinin bedensel ve fiziksel bütünlüğünü koruma talebinin, yaşadıkları ülkelerde bu açıdan tehlike altında olan kişiler için gerektirdiği bir insan hakkı normudur. Çünkü yerinden edilme, doğası gereği, kurbanlarını başta fiziksel ve ruhsal bütünlüğünü koruma ile yaşam hakkı olmak üzere diğer birçok temel haktan da yoksun bırakır. Tersinden söyleyecek olursak, ülkelerini terk etmek zorunda kalan insanların evrensel insan haklarının (temel hakların) çoğundan yararlanabilmesi, yani insan olarak kalabilmesi, iltica hakkının varlığına bağlıdır. Esasen bu anlamda mültecilerin korunmasından değil onların temel haklarının gerçekleştirilmesinden söz etmek daha doğru olur” (Peker-Sancar, 2001, s.9-10).

MÜLTECİLİĞİ SONA ERDİREN NEDENLER

Mülteci statüsü, zulüm veya zulüm tehdidi altında olan insanlar için önemli bir güvence oluşturmaya rağmen, bu durum esas itibariyle göreceli ve geçici bir rahatlama sağlar (Peker ve Sancar, 2001, s.28). Belirsizlik içinde yaşayan ve çoğu zaman sadece asgari ihtiyaçlarının temini ile yetinmek zorunda kalan mülteciler, içinde bulundukları bu durumdan bazı koşulların gerçekleşmesi ile kurtulurlar.

1951 Cenevre Sözleşmesi'nin 1. Maddesinin (c) fıkrası mülteciliği sona erdiren nedenleri belirtmektedir. Buna göre vatandaşı olduğu ülkenin korumasından kendi isteğiyle tekrar yararlanan, vatandaşlığını kaybettikten sonra kendi arzusuyla tekrar kazanan, yeni bir vatandaşlık kazanan ve vatandaşlığını yeni kazandığı ülkenin korumasından yararlanan, kendi arzusuyla terk ettiği veya zulüm korkusuyla dışında bulunduğu ülkeye kendi arzusuyla tekrar yerleşmek üzere dönen, mülteci sayılmasını gerektiren şartlar ortadan kalktığı için vatandaşı olduğu ülkenin korumasından yararlanmaktan kaçınmaya devam edemeyecek olan ve tabiiyetsiz olup da mülteci sayılmasına yol açan şartlar ortadan kalktığı için normal ikametgâhının bulunduğu ülkeye dönebilecek durumda olan kişilerin mülteci statüsü sona erer. Sözleşme hüküm altına alınmış olan sınır dışı etme yasağının istisna hükümlerinin gerçekleşmesi halinde de sınır dışı edilmenin sonucu olarak mültecilik statüsü ortadan kalkacaktır.

Fotoğraf: Gündüz Akagündüz

MÜLTECİ HAKLARI

İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi, Kişisel ve Siyasal Haklara Dair Uluslararası Sözleşme, İnsan ve Kişilerin Haklarına Dair Afrika Şartı, İnsan Haklarına Dair Amerika Sözleşmesi, Çocuk Haklarına Dair Uluslararası Sözleşme ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi gibi uluslararası ve bölgesel sözleşmelerde insan hak ve özgürlükleri ayrıntılı olarak düzenleme altına alınmıştır. Büyük insanlık ailesinin bir parçası olan mültecilerin hak ve özgürlüklerinin de bu temelde ele alınması gerekirken, devletlerin mülteci politikaları ile ilgili pratiklerinin, ne yazık ki, çoğu zaman ideal insan hakları uygulamalarının çok uzağına düştüğü görülmektedir. Oysa Arendt'in "mülteciler, ... insan haklarından yoksun bırakıldıklarında artık haksızdılar; yeryüzünün posasıydılar" cümlesindeki ifadeyle, mültecileri "yeryüzünün posası" olmaktan kurtaracak olan şey, yukarıda isimleri sayılan ve sayfalarca düzenlemeden oluşan bu insan hakları metinlerinin, hiçbir ayrımcı tu-

tum göstermeden herkese eşit bir şekilde uygulanmasıdır. Aksi halde insan hakları denilen kavram, yine Arendt'in ifadesiyle, "vatandaşlık haklarından ibaret, temeli çürük" bir kavramdan öte bir anlam taşımayacaktır.

Geri Gönderilmeme İlkesi

Mülteci haklarının başında, mültecilerin güvenlikleri açısından tehlike arz eden ülkelere gönderilmesini yasaklayan "geri gönderilmeme" ilkesi gelir. Bu yasak, 1951 Sözleşmesinin 33/1 Maddesinde düzenleme altına alınmıştır. 33/1'e göre, "Hiçbir Taraf Devlet, bir mülteciyi, ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir sosyal gruba mensubiyeti veya siyasi fikirleri dolayısıyla hayatı ya da özgürlüğü tehdit altında olacak ülkelerin sınırlarına, her ne şekilde olursa olsun geri göndermeyecek veya iade etmeyecektir." Ancak bu hak sınırsız bir hak olarak tanınmamış, sözleşmenin 33/2 Maddesinde istisnalar düzenleme altına alınmıştır.

1951 Sözleşmesi madde 33/2'ye göre, "bulunduğu ülkenin güvenliği için tehlikeli sayılması yolunda ciddi sebepler bulunan veya özellikle ciddi bir adi suçtan dolayı kesinleşmiş bir hükümle mahkûm olduğu için söz konusu ülkenin halkı açısından bir tehlike oluşturmaya devam eden bir mülteci, işbu hükümden yararlanamaz." Geri göndermeme kuralının istisnasını oluşturan bu düzenleme, sözleşmenin 32. Maddesinin uzantısıdır. 32. Maddeye göre, "taraf devletler, ülke-lerinde yasal olarak bulunan bir mülteciyi, ulusal güvenlik veya kamu düzeni ile ilgili sebepler dışında sınır dışı edemeyeceklerdir."

Kuşkusuz geri gönderme yasağına ilişkin kuralın istisnalarının, "ulusal güvenlik" ve "kamu düzeni" gibi muğlak kavramlara dayan- dırılması, insan hakları bakımından sorunlu bir yaklaşımdır. Çünkü bu tür gerekçeler, keyfi yorum ve uygulamalara kapı açar ve geri gön- derme yasağının güvence değerini zaafa uğratar. Peker ve Sancar'a gö- re, devletlerin bu kavramlara başvururken iyi niyetli davranmaları ve uluslararası insan hakları hukukunun bir düsturu olan "hak ve özgür- lük lehine yorum" ilkesine sadık kalmaları, mültecilerle ilgili güvence- lerin etkili işlemesi açısından son derece önemlidir. Bunun için, sınır dışı etme kararının alınması sürecinde mültecilere hak arama özgür-

lg ve adil yargılanma hakkının bütün gereklerini karşılayacak imknların tanınması gerekir (Peker-Sancar, 2001, s.31).

Yukarıda sözü edilen kaygıların önlenmesi amacıyla sözleşmenin 32. Maddesinin 2. fıkrasında, “bir mültecinin sınır dışı edilmesi, ancak yasal sürece göre alınmış bir karara uygun olabilir. Zorunlu güvenlik nedenlerinin aksine bir uygulamayı gerekli kıldığı haller dışında mültecinin durumunu açıklaması için delil sunmasına, temyiz etmesine, bu amaçla yetkili bir makamın ya da yetkili makamın özel olarak atayacağı bir kişinin veya kişilerin önünde temsil edilmesine izin verilecektir” denilmiş ve aynı maddenin 3. fıkrasında da “taraf devletler, bu gibi bir mülteciye diğer bir ülkeye yasal olarak kabulünü sağlayabilmesi için makul bir süre tanıyacaklardır” şeklinde bir düzenleme yapılmıştır.

31. Maddede zulüm riski olan yere göndermeme, işkenceye ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi’nin 3. maddesinde tekrar edilir: “Hiçbir taraf devlet bir şahsı, işkenceye tabi tutulacağı tehlikesinde olduğuna dair esaslı sebeplerin bulunduğu kanaatini uyandıran başka devlete vermeyecek, sınır dışı etmeyecek veya iade etmeyecektir.” Bunun yanında kimi bölgesel insan hakları sözleşmelerinde de geri göndermeme ilkesine yer verilerek bu hak güvence altına alınmaya çalışılmıştır. şanlı’ya göre, “mültecilik statüsünü kazanmamış olan sığınmacılar ya da sınıra gelmiş olanlar devletlerin güç ya da güvenlik politikaları nedeniyle ‘hukuki koruma’ anlayışının dışında tutulmaktadır. Bu nedenle geri göndermeme ilkesinin, özellikle AİHS’nin işkence yasağını düzenleyen 3. Maddesindeki yorum tarzı göz önünde tutulacak olursa henüz mülteci statüsüne kavuşmamış sığınmacılar için öncelikle uygulanması gerekir” (şanlı, 2004, s. 105).

Peker ve Sancar’a göre, geri gönderilme yasağı, daha geniş kapsamlı bir başka ilke olan “geri dönüşün gönüllülüğü” ya da “gönüllü geri dönüş” ile de yakından ilişkilidir. Gönüllü geri dönüş ilkesi, bütün mültecilerin kendi ülkelerine drme hakkına sahip oldukları kabulüne dayanır (Peker-Sancar, 2001, s.31-32). BMMYK de bu ilkenin hayati önemine vurgu yaparak, “Dönüş için herhangi bir fiziksel, psi-

kolojik ya da maddi baskı bulunmamasını öngören gönüllülük ilkesi, uluslararası koruma sisteminin mültecilerin dönüşüyle ilgili hükümlerinin temel taşıdır” demektedir. Sınır dışı edilmeye ilgili diğer önemli bir nokta da toplu sınır dışı edilmelerin yasak olmasıdır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 16 Eylül 1963 tarihinde imzaya açılarak 2 Mayıs 1968 tarihinde yürürlüğe giren 4 Nolu Protokolünün 4. Maddesi yabancıların topluca sınır dışı edilmesini yasaklamıştır. Zira insanları yaşadıkları yeri terk etmeye yönelten temel neden, yaşam ve özgürlüklerinin yok edilme tehlikesi altında oluşudur.

Mültecilerin İnsan Hakları

Öncelikle şunu belirtmek gerekir ki mülteciler, bulundukları ülkedeki hukuk kurallarına ve kamu düzenini korumak amacıyla alınan tüm önlemlere uymak zorundadırlar. Bu anlamda mülteciler, bulundukları ülke vatandaşları ile aynı yükümlülüklerle sahiptirler. Söz konusu zorunluluğa rağmen, mültecilerin, bulundukları ülkedeki vatandaşlarla aynı haklara sahip olduklarından söz etmek, ne yazık ki mümkün değildir. Çünkü gerek ulusal, gerekse uluslararası alanda hak sahibi olmak, vatandaş olmak koşuluna bağlı kılınmıştır. Peker ve Sancar’a göre, “çoğu devletin pratiğinde mülteci, insan onuruna uygun muamele görmesi bulunduğu devletin güvencesi ve sorumluluğu altında olan kişi değil, bazı hakların ‘bahşedilmesi’ ya da ‘bahşedilmemesi’ söz konusu olan bir yabancıdır” (Peker-Sancar, 2001, s.8).

Mülteciler açısından öncelikli olarak ele alınması gereken hak, kuşkusuz iltica hakkıdır. Çünkü iltica hakkının olmadığı bir sistemde başka hiçbir haktan söz etmek mümkün olmayacaktır. Peker ve Sancar bu konuda, modern devletlerin tutumunu eleştirerek, ülkelerini terk etmek zorunda kalan insanların evrensel insan haklarının (temel hakların) çoğundan yararlanabilmesinin, yani insan olarak kalabilmesinin, iltica hakkının varlığına bağlı olduğuna, vurgu yapmaktadır (Peker-Sancar,2001, s.10).

Mültecilerin insan hakları ile ilgili olarak 1951 Sözleşmesi’ne baktığımızda, yukarıda sözü edilen yaklaşımın esas alındığını rahatlıkla söyleyebiliriz. 1951 Sözleşmesi, ayrımcılık yasağı (ırk, din, gelinen ül-

ke), dinlerinin gereğini özgürce yerine getirme ve çocuklarına dini eğitim verme özgürlüğü, mülkiyet hakkı, aile kurma ve aileyi sürdürme hakkı gibi mültecilerin insan haklarından yararlanmaları konusunda önemli sayılabilecek düzenlemeler getirmiş olmasına rağmen, metin hazırlanırken bazı hakların “bahşetme” mantığıyla metne alındığı açıkça görülmektedir.

Sözleşmede, seyahat özgürlüğü, barınma ve çalışma hakkı, ikamet yerini seçme hakkı gibi haklar, sözleşmeye taraf bir ülkede yabancılara tanınan haklar temelinde düzenlenmiştir. Buna karşılık, sosyal güvenlik ve çalışma hayatına ilişkin hakların, yurttaşlarla aynı düzeyde korunması gerektiği vurgulanmıştır. Eğitim hakkında ise yurttaşlara tanınan hakların aynısı mülteciler için de tanınmış; ancak ana dilde eğitime yer verilmemiştir. Bununla birlikte 1951 Sözleşmesi, mültecilerin sıklıkla gizlice seyahat etmeleri gerçeğinden hareketle, kimlik ve seyahat belgelerine sahip olmamaları durumunda cezalandırılmalarını önleyebilecek normlar da getirmektedir (Peker-Sancar,2001, s.34).

Düşünce, ifade ve toplantı özgürlüğü ile ilgili 1951 Sözleşmesi’nde herhangi bir hüküm yer almamaktadır. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi’nin 19. Maddesine göre “herkes düşünce ve ifade özgürlüğüne sahiptir; bu hak herhangi bir kısıma olmaksızın bir düşünceye sahip olma ve sıırlara bağılı kalmadan her hangi bir araç ile bilgi ve düşünceleri aramak, elde etmek ve yaymak özgürlüklerini kapsar.”

Bunun yanında, 1951 Sözleşmesi’nin din özgürlüğü konusundaki 4. Maddesinde, “taraf devletler, ülkelerindeki mültecilere, dini vecibelerini yerine getirme hürriyeti ve çocuklarının dini hürriyeti bakımından en az vatandaşlara uyguladıkları muamele kadar uygun muamele uygulayacaklardır” şeklinde bir düzenleme yapılarak, sözleşmecı devletlerin kendi vatandaşlarına farklı dinler bakımından tanıdığı özgürlüğü mültecilere de tanıımaları güvence altına alınmıştır.

Yukarıda saydığımız haklardan, mülteciler açısından taşıdıkları önem nedeniyle, gözaltına alınmaya karşı korunma ve adil yargılama haklarına ilişkin düzenlemelere ayrıca yer vermek gerekir.

Gözaltına Alınmaya Karşı Korunma ve Adil Yargılanma Hakkı

Mülteciler açısından oldukça önemli konulardan biri de ülkeye yasa dışı yollarla girenlerin gözaltına alınmaya karşı korunmasıdır. 1951 Sözleşmesi bu konuda hayati bir düzenleme yaparak, yasa dışı yollarla giriş yapanlara ceza verilmeyeceğini düzenleme altına almıştır. 1951 Sözleşmesi'nin 31. Maddesine göre, "Taraflar devletler, hayatlarının ya da özgürlüklerinin Madde 1'de gösterilen şekilde tehdit altında bulunduğu bir ülkeden doğrudan gelerek izinsizce kendi topraklarına giren veya bu topraklarda bulunan mültecilere, gecikmeden yetkili makamlara başvurarak yasa dışı girişlerinin veya bulunuşlarının geçerli nedenlerini göstermeleri koşuluyla, yasa dışı yollardan girişleri veya bulunuşlarından dolayı ceza vermeyeceklerdir. Taraflar devletler, bu mültecilerin hareketlerine, gerekli olanların dışında kısıtlama uygulamayacaklardır ve bu kısıtlamalar ancak, ülkedeki statüleri belirleminceye veya bir başka ülkeye kabulleri sağlanıncaya kadar uygulanacaktır. Taraflar devletler, bu mültecilerin diğer bir ülkeye kabullerini sağlamak için makul bir süre ve gerekli bütün kolaylıkları sağlarlar". Yukarıdaki düzenlemeye paralel olarak, İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi'nin 9. Maddesine göre, "Hiç kimse, keyfi olarak tutuklanamaz, gözaltına alınamaz ya da sürgüne gönderilemez". Bu kural, yasal dayanağı olmadan hiç kimsenin bu tür bir uygulamaya maruz bırakılmayacağını, keyfi olarak gözaltına alınamayacağını ifade eder.

Şanlı, BMMYK'nin özellikle mülteci ve sığınmacıların gözaltına alınmasında keyfiliğin sınırlarını, uluslararası hukuka uygun olup olmamasına göre çizdiğini belirtir. Yazara göre, "meşru sebeplerle gözaltına alınan kişinin işlemi, bulunduğu ülkenin mevzuatına uygun olsa bile, eğer uluslararası standartlara aykırı ise meşru kabul edilmez. Bu durumda ulusal hukuka uygun olmayan ve yasa dışı yollardan bir ülkeye giriş yapmış olan sığınmacıya BMMYK mülteci statüsü tanımlıysa, mültecinin alıkonulması işlemi keyfi olarak nitelendirilecektir" (Şanlı, 2004, s. 111).

Mültecilere dair gözaltına alınma ile ilgili diğer önemli nokta, gözaltına alınan mültecilerin yargısal denetimlerinin sağlanmasıdır. Ayrıca mültecilerin gözaltı süresince aileleri ile (Şanlı ayrıca BMMYK

temsilcileri ile görüşmelerine imkân verilmesinin ayrı bir öneme sahip olduğundan söz eder) haberleşmeleri ve adi suçlularla bir arada bulundurulmamalarının da sağlanması gerekir. Ve en önemlisi de gözetiminde bulunan mültecilerin onur kırıcı, kötü muamele ve işkenceye maruz bırakılmadan, güvenli bir ortamda kalmalarının sağlanması gerekir. Türkiye’deki geri gönderme merkezlerinde tespit edilen insanlık dışı uygulamalar bu konudaki kaygıları haklı çıkaran pratikler olarak, sorunun can yakıcılığını bir kez daha gözler önüne sermektedir.

1951 Sözleşmesi adil yargılanma hakkı ile ilgili ayrı bir düzenlemeye yer vermemiştir. Bu nedenle adil yargılanma hakkı konusunda temel insan hakları metinlerini referans almak yerinde olacaktır. İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi’nin 6. Maddesine göre, “Herkes, gerek medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili nizalar, gerek cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde, hakkaniyete uygun ve açık olarak görülmesini istemek hakkına sahiptir.” Kuşkusuz mültecilerin bu haklarını kullanabilmeleri, kendi anadillerinde hazırlanmış hukuki haklarını içeren broşürlerin onlara sunulması ile mümkündür. “Kendisine karşı yöneltilen suçlamanın niteliği ve sebepleri hakkında anlayabileceği dilde ve ayrıntılı olarak derhal bilgilendirilme, savunmasını hazırlamak için yeterli zamana ve kolaylıklara sahip olma, kendisini bizzat veya seçeceği bir avukat aracılığıyla savunma, avukata ödeme yapabilmek için yeterli imkânı yoksa ve adaletin yararı gerektiriyorsa ücretsiz hukuki yardım alma, mahkemede kullanılan dili anlamıyor veya konuşmıyorsa bir çevirmenden ücretsiz olarak yararlanma hakkını da kapsar” (Şanlı, 2004, s. 113).

TÜRKİYE’DE İLTİCA REJİMİ VE MÜLTECİ HAKLARI

Türkiye, mültecilik konusunda pek çok farklı kanunla düzenlenmiş karmaşık bir sisteme sahiptir. Temel olarak “İskân Kanunu”, “Yabancıların Türkiye’de İkamet ve Seyahatleri Hakkında Kanun”, “Pasaport

Kanunu", "Vatandaşlık Kanunu", "Türkiye'ye İltica Eden veya Başka Bir Ülkeye İltica Etmek Üzere Türkiye'den İkamet İzni Talep Eden Münferit Yabancılar ile Topluca Sığınma Amacıyla Sınırlarımıza Gelen Yabancılar ve Olabilecek Nüfus Hareketlerine Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" bu sistemin öğeleridir. Türkiye bu kanunlara göre geçici sığınmacıları uydu kentlerde zorunlu ikamete tabi tutmaktadır. Geçici sığınmacıların dışındakiler için ise yasa dışı göçmenler olarak tanımlanan bir kategori oluşturulmuştur. Misafirhane ya da göçmen merkezlerine zorla kapatılan bu yasa dışı göçmenler, ülkeye giriş için yasal evrakları olmayanlardır (Usanmaz-Güven, 2013, s.152).

1988-1991 İran-Irak Savaşı, 1990-1991 Körfez Savaşı ve Ortadoğu'da yaşanan iç savaşlar sonucunda Türkiye'ye yoğun mülteci hareketleri başlamış ve o zamana kadar dağınık olarak düzenlenmiş olan mülteci haklarının tek bir mevzuata bağlanması zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Bu nedenle 1994 tarihinde Türkiye'ye İltica Eden veya Başka Bir Ülkeye İltica Etmek Üzere Türkiye'den İkamet İzni Talep Eden Münferit Yabancılar ile Topluca Sığınma Amacıyla Sınırlarımıza Gelen Yabancılar ve Olabilecek Nüfus Hareketlerine Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik kabul edilmiş ve bu yönetmelik ile 1951 Sözleşmesi ve 1967 Protokolü'ne uygun olarak, Türkiye sınırlarına gelen yabancılar uygulanacak usul ve esaslar ile yetkili kuruluşlar belirlenmiştir (Bozbeyoğlu, 2015, s. 69).

Yönetmeliğe göre mülteci, "Avrupa'da meydana gelen olaylar sebebiyle ırkı, dini, milliyeti, belirli bir toplumsal gruba üyeliği veya siyasi düşünceleri nedeniyle takibata uğrayacağından haklı olarak korktuğu için vatandaşı olduğu ülke dışında bulunan ve vatandaşı olduğu ülkenin himayesinden istifade edemeyen veya korkudan dolayı istifade etmek istemeyen ya da uyruğu yoksa ve önceden ikamet ettiği ülke dışında bulunuyorsa oraya dönmeyen veya korkusundan dolayı dönmek istemeyen yabancıdır."

Sığınmacı ise, "İrkı, dini, milliyeti, belirli bir toplumsal gruba üyeliği veya siyasi düşünceleri nedeniyle takibata uğrayacağından haklı olarak korktuğu için vatandaşı olduğu ülke dışında bulunan ve vatandaşı olduğu ülkenin himayesinden istifade edemeyen veya korkudan dolayı istifade etmek istemeyen ya da uyruğu yoksa ve önceden

ikamet ettiği ülke dışında bulunuyorsa oraya dönmeyen veya korkusundan dolayı dönmek istemeyen yabancısıdır.”

Görüldüğü üzere mülteciler Avrupa’dan gelen yabancılar iken, Avrupa dışından gelen yabancılar sığınmacı olarak tanımlanmaktadır. Mültecinin hukuken statüsü kabul edilmişken; sığınmacı, mültecilik statüsü incelenen ve bu sürede kendisine geçici koruma sağlanan kişidir. Bu ayırım, sığınmacı olarak tanımlanan kesimin, mülteci statüsüne alınmaması nedeniyle, uluslararası korumadan yararlanamaması sonucunu doğurmaktadır ki bu da insan hakları açısından sorunlu bir durum yaratmaktadır. Şanlı, “korunmanın dayanağı, kişi ister mülteci statüsünü kazansın isterse kazanmasın genel olarak ‘zulüm’ karşısında ‘sığınma hakkı’dır” (Şanlı, 2004, s.68) diyerek, yüksek lisans çalışmasını bu nedenle ve İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi’ne de atıfla “sığınma hakkı” konusunda yapmayı tercih ettiğini ifade eder. Şüphesiz, insan hakları evrensel ilkeleri ışığından bakıldığında, ülkeye yukarıdaki saiklerle giren herkese mülteci statüsü verilmesi ve temel hak ve özgürlüklerin kullanılması konusunda yapılacak yasal düzenlemeler ile mülteci ve sığınmacı arasındaki ayırımın ortadan kaldırılması daha doğru bir yaklaşım olacaktır.

1994 Yönetmeliği, mülteci hukuku ile ilgili iç hukuktaki boşluğu doldurmuş olmasına karşın, mültecilerin iltica süreci hakkında yeteri kadar bilgilendirilmemesi ve iltica müracaat süresinin 10 gün ile sınırlandırılması nedenleriyle uygulamada aksaklıklar yaşanmasına yol açmıştır. Başvuru süresi ile ilgili aksaklık 2006’da çıkarılan yönetmelikle düzeltilmeye çalışılmış ve 10 günlük başvuru süresi yerine, “gecikmeden” ve “makul olan en kısa süre içerisinde” şeklinde yeni bir düzenlenme getirilmiştir.

Türkiye’de uzunca süre yönetmeliklerle yönetilmeye çalışılan mültecilerle ilgili işlemler, mülteci hakları konusunda olumsuz pratiklerin artmasına neden olmuş ve Türkiye, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi nezdinde defalarca mahkûm olmuştur. Zira Türkiye’de iltica hukukuna dair esaslı bir düzenleme bulunmamaktaydı ve yönetmelik ve genelgelerle yönetilmeye çalışılan iltica sistemi, hak ihlallerinin artmasında büyük rol oynamaktaydı. Mültecilerle ilgili işlemler, Emniyet

Genel Müdürlüğü bünyesindeki Yabancılar Şube Müdürlüklerinde görevli kolluk kuvvetleri eliyle yürütülmekteydi. Mevcut sorunları gidermek ve “sivilleşmek” iddiasıyla hazırlanan Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK), Nisan 2013’te kabul edildi ve bu kapsamda 2013 yılında Göç İdaresi Genel Müdürlüğü kuruldu. 2014 yılında YUKK tamamen yürürlüğe girdi ve bu alandaki yasal boşluk doldurulmuş oldu.

YUKK, mülteci hakları bakımından birçok olumlu düzenleme içermesine rağmen, yasa uygulayıcılarının ciddi anlamda eksikliklerinin bulunması ve yine uygulayıcıların, mültecilerin kanundan doğan haklarını talep etmesi noktasında kimi zaman direnmeleri gibi nedenlerle, Türkiye’deki mülteciler, halen birçok sıkıntı yaşamaya devam etmektedirler. “Sivilleşme” iddiasıyla söz konusu kanun kapsamında kurulan Göç İdare Merkezleri’nde çalışanların bu alanda eğitilmiş, yetkin personelden oluşmaması, karakollarda daha önce mültecilerle ilgili birimlerde görevlendirilen polis memurlarının kadrolarının bu raya kaydırılarak personel açığının kapatılmaya çalışılması gibi bir uygulamaya gidilmiş, bu da zaten sıkıntılı olan bir alanda sorunun çözümü yerine, mültecilerin mağduriyetlerini arttıran pratiklerin doğmasına neden olmuştur. Söz konusu personelin eskiden beri süregelen güvenlikçi reflekslerinin çoğu olayda devreye girmesiyle, mültecilerin hukukla temasları zorlaşmış ve mülteciler hak arama süreçlerinde birçok hukuk dışı uygulama ile karşı karşıya kalmışlardır.

Türkiye, 1951 Mültecilerin Hukuki Statüsüne Dair Cenevre Sözleşmesi’ne “coğrafi sınırlama” koymuş ve Avrupa Konseyi’ne üye olan ülkeler dışındaki ülkelerden gelerek Türkiye’ye sığınanları “mülteci” olarak tanımamıştır. Bu kapsamdaki kişilere Türkiye sadece, “geçici sığınma” ve “geçici ikamet izni” vermektedir. Usanmaz ve Güven, bu konudaki tek istisnanın ‘Türk asıllı mülteciler’ olduğunu belirtir. Örneğin Iraklı Türkmenlerin 1934 İskân Kanununa göre Türkiye içinde serbest dolaşma ve ikamet etme hakları vardır (Usanmaz-Güven, 2013, s.154).

Türkiye’nin uyguladığı bu coğrafi sınırlama, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’nda da aynen korunmaya devam etmektedir. YUKK kapsamında, ülkesini terk ederek Türkiye’ye gelen yabancılara sağlanan dört çeşit uluslararası koruma statüsü bulunmaktadır. Bun-

lar, “mülteci statüsü, sığınmacı statüsü, ikincil koruma statüsü ve geçici koruma statüsüdür.” Bu statülerden ilk üçü bireysel, son statü ise kitlesel olarak ele alınmaktadır.

YUKK’un ilgili maddesine göre, “Avrupa ülkeleri dışında meydana gelen olaylar sebebiyle; ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşüncelerinden dolayı zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan, ya da söz konusu korku nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancıya veya bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen vatansız kişiye, statü belirleme işlemleri sonrasında şartlı mülteci statüsü verilir. Üçüncü ülkeye yerleştirilinceye kadar, şartlı mültecinin Türkiye’de kalmasına izin verilir.”

YUKK, 1951 Sözleşmesi’nde düzenlenen “geri göndermeme ilkesi”ni de kabul etmekte ve bu bağlamda 1994 Yönetmeliği’nde yer almayan bir uluslararası koruma statüsü getirmektedir. “İkincil koruma” adı verilen bu yeni statüyü düzenleyen maddeye göre, “Mülteci veya şartlı mülteci olarak nitelendirilemeyen, ancak menşe ülkesine veya ikamet ülkesine geri gönderildiği takdirde ölüm cezasına mahkûm olacak veya ölüm cezası infaz edilecek olan; işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muameleye maruz kalacak ya da uluslararası veya ülke genelindeki silahlı çatışma durumlarında, ayırım gözetmeyen şiddet hareketleri nedeniyle şahsına yönelik ciddi tehditle karşılaşacak olan yabancı ya da vatansız kişiye, statü belirleme işlemleri sonrasında verilen statüyü ifade eder.”

Türkiye, daha çok İran ve Irak gibi komşu ülkelerden mülteci alan bir ülkedir. Bununla birlikte, Asya, Afrika ve diğer Ortadoğu ülkelere gelen mülteciler de Türkiye’yi geçiş ülkesi olarak kullanmaktadır. Bu ülkelere gelen kişiler, geçerli nedenleri olduğu konusunda Türk yetkililerini ikna edebilmeleri halinde, Türkiye’de geçici ikamet izni alabilmekte ve Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği bürolarına uluslararası koruma başvurusunda bulunabilmektedirler.

Suriye’deki savaşı bağli olarak Nisan 2011 tarihi itibariyle kitlesel bir şekilde Türkiye’ye gelen Suriyeli mültecilerin hukuki durumlarını düzenlemek amacıyla, 2014 yılında YUKK 91. Maddesine dayanılarak “Geçici Koruma Yönetmeliği” çıkartılmış ve böylece geçici korumaya yasal bir çerçeve çizilmiştir. Türkiye’ye gelen Suriyeliler, kanun tarafından (ister bireysel, isterse kitlesel olarak ülkeye giriş yapmış olsunlar) ilk üç statüden yararlandırılmamakta, dördüncü statü olan “geçici koruma statüsüne” tabi kılınmaktadır. Çünkü Türkiye, Avrupa dışından gelen mültecilerin bireysel başvurularını iltica sistemi içinde kabul etse ve hatta haklı bulsa dahi, o kişileri mülteci olarak tanımamaktadır. Türkiye’ye Avrupa dışından kitlesel giriş yapan mülteciler için de aynı durum söz konusudur. Buradaki tek kriter, Avrupa Konseyi ülkelerinden gelinip gelinmediğidir.

Soykan, Türkiye’nin bu konuda izlediğı politikanın, farklı sığınmacı gruplara göre değıştiğıne işaret etmektedir. Suriyelilere karşı 2011 yılından beri izlenen açık kapı ve geri göndermeme ilkesini içeren politikanın aksine, 1990larda Irak’tan gelen mülteciler sınırda durdurulmuş ve daha sonra inşa edilen üç kampta barındırılmıştır. 1992’de Körfez Krizi’nin sona ermesiyle birlikte gelenler Irak’ın kuzeyinde oluşturulan güvenli bölgeye geri gönderilmiştir. Aslında Iraklı mültecilerin o dönem gördüğü muamele, Yugoslavya’da patlak veren iç savaştan kaçarak 1992 ile 1997 yılları arasında Türkiye’den koruma talep eden Bosnalı sığınmacıların durumundan da farklılaşır. Türkiye bu grup için de açık kapı politikasını baştan beri izlemiş ve gelenlerin bir kısmı İskân Kanunu hükümlerinden yararlanarak önce göçmen daha sonra da vatandaşlık statüsü kazanmıştır. Farklı sığınmacı gruplarına karşı Türkiye’nin tarihsel olarak farklılaşan politikası, aslında bu yazı boyunca açıklamaya çalıştığımız uluslararası mülteci hukukunun ilkelere ile uyumludur (Soykan, 2015).

Türkiye hükümetinin Suriye sorunu karşısında aldığı politik tutuma paralel biçimde Suriyeli mültecilere karşı “hami” rolü üstlenmesi ve ilticacıları ülkeye kabul eden bir uygulama hattı yaratması, “coğrafi çekince” ile çelişen bir durum yaratmıştır. Bu çelişkiyi aşmak için önce belirsiz “misafir” statüsü benimsenmiş; sonra bu statünün hukuki karşılığının bulunmaması ve devletlerarası hukuk bakımından içinin boş olması nedeniyle, uluslararası sözleşmelerin kavramsal varlığı içinde

kabul edilebilecek bir yeni durum yaratılmış ve “geçici koruma” kavramı icat edilmiştir. Bu yönetmelik “geçici koruma” adı altında ülkeye kabul edilen mültecilerin “kanuna göre belirlenen uluslararası koruma statülerinden herhangi birini doğrudan edinmiş sayılmayacağını” hükme bağlayarak (md. 8), Türkiye’nin daha önce AİMH’de mahkûm olduğu hususlarla yeniden karşılaşabileceği bir açık kapı yaratmaktadır. Bu hüküm açık bir hak ihlalidir ve uluslararası düzenlemelere açık biçimde aykırıdır (Bozbeyoğlu, 2015, s. 74).

Geçici koruma statüsü, ülkeye kabul etme konusunda kolaylık tanımakla birlikte, kabul edilenlerin daha sonra barınma, beslenme, sağlık gibi temel sorunlarının nasıl halledileceğine ilişkin çözümler üretmemektedir. Bu yüzden, düzenli kamplara kabul edilenler hariç, Suriyeli mültecilerin bugün Türkiye’nin her yerinde tamamen korumadan yoksun biçimde bulunuşları önlenememiştir. Tamamiyle hükümetin politik tercihlerine göre yönetilen bu süreç, Suriyeli mültecilerin ülkemizde yaşadığı sorunları çözmekte yetersiz kalmakta ve hatta yaşanan sorunların boyutunun her geçen gün daha da artmasına neden olmaktadır. Milyonlarca Suriyeli mültecinin, yaşadıkları bu belirsizlikler nedeniyle Türkiye’den kaçış çabaları sürmekte ve göç yolları daha fazla acı ve daha fazla ölüm üretmeye devam etmektedir. Türkiye Hükümeti’nin, Suriyeli mülteciler bakımından hiçbir hukuki güvence vaatmeyen ‘misafirlerimiz’ söylemine derhal son vererek, “mülteci statüsü”nü yasal güvenceye bağlaması zorunlu bir ihtiyaç olarak karşımızda durmaktadır.

Hükümetin mültecilerle ilgili izlemiş olduğu politikaların diğer bir yansıması da “yabancı düşmanlığı” konusunda kendisini göstermektedir. Bozbeyoğlu Türkiye’nin bu konudaki tutumunu eleştirerek çok yerinde saptamalarda bulunmaktadır. Yazara göre, ilk günden beri Suriyeli mültecilere “misafir” denmiş olması, ev sahibi ülke vatandaşları açısından savaş bitince mültecilerin kendi ülkelerine dönecekleri algısı uyandırmıştır. Ancak bugüne kadar Suriyeli mültecilerin ülkelere döneceklerine dair herhangi bir belirti yoktur. Aksine mültecilerin Türkiye içinde giderek yayıldıklarına, sayılarının artışına ve yerleşik-leştiklerine tanık olmaktayız. Bu durumun “yabancı düşmanlığı”nu

körükleyen bir yarı yavaş yavaş açığa çıkmaktadır. Suriyelilerin yoğun olduğu yerlerde kaydedilen Suriyelilere yönelik saldırılar, hak ihlalleri bağlamında sadece devletin değil, aynı zamanda toplumun da etkili bir aktör haline gelebileceğine dair işaretler vermektedir. Devletin bu durum karşısında, meseleye bir “asayiş meselesi” olarak bakmak dışında, bugüne kadar geliştirdiği bir çözüm yoktur (Bozbeyoğlu, 2015, s.75).

Bu konuda atılması gereken öncelikli adım, mültecilik statüsü oluşturulmadan geçici koruma yöntemleriyle yaratılan ‘statüsüzlük’ haline derhal son verilmesidir. YUKK’da düzenlenen ve “şartlı mülteci” olarak ifade edilen statü, mültecilere sadece geçici sığınma ve ikamet olanağı tanımaktadır. “Şartlı mülteci”, ikincil koruma”, “geçici koruma” gibi sınıflandırmaları toptan kaldırılarak ülkemize Cenevre Sözleşmesi’nde sayılan sebeplerden hangisi nedeniyle gelmiş olursa olsun, bu koşullar altında gelen bütün yabancılara, ayırım gözetilmeksizin “mülteci” statüsü verilmelidir. Sonraki süreçte de İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi’nde yer alan, “Herkesin bir vatandaşlığa sahip olma hakkı vardır ve hiç kimse keyfi olarak vatandaşlığından veya vatandaşlığını değiştirme hakkından mahrum edilemez” ilkesi gereğince dileyen mültecilere vatandaşlık hakkı tanınmalıdır.

Fotoğraf: Gündüz Akagündüz

AVRUPA BİRLİĞİ MÜLTECİ POLİTİKALARI

Mültecilerin ilk ayak bastıkları Avrupa Birliği ülkesinde iltica başvurusunda bulunmalarını düzenleyen “Avrupa Topluluğuna Üye Ülkelerden Birine Yapılacak Sığınma Başvurularının İncelenmesinden Sorumlu Ülkeyi Belirleyen Sözleşme”, 15 Haziran 1990 tarihinde imzalanmış ve 1997 tarihinde yürürlüğe girmiştir. İrlanda’nın başkenti Dublin’de imzalandığı için söz konusu sözleşme Dublin Sözleşmesi olarak da adlandırılmaktadır.

Dublin Sözleşmesi’nin imzalanmasıyla, bir mültecinin birden fazla AB ülkesine sığınma talebinde bulunması, mültecilerin giriş yaptığı AB ülkesini belirleyip o ülkeye transferinin sağlanması ve mültecilerin bir ülkeden diğerine sürekli seyahat etmelerinin engellenmesi hedeflenmiştir. Böylece Schengen Sözleşmesiyle belirlenen “Schengen Bölgesi” ülkelerinde serbest geçiş kolaylığı sağlayan düzenlemelerin daha kontrollü bir şekilde hayata geçirilmesi sağlanmıştır.

Schengen Anlaşması, Avrupa Ekonomik Topluluğu üyesi beş ülke arasında, sınır kapılarındaki polis ve gümrük kontrollerini bütünüyle ortadan kaldırmayı amaçlayan anlaşmadır. Schengen Anlaşması 14 Haziran 1985 tarihinde beş Avrupa ülkesi arasında imzalanmıştır. Bu ülkeler Fransa ve Batı Almanya'yla Belçika, Hollanda ve Lüksemburg'tan oluşan üç Benelüks (Benelux) ülkesidir. 19 Haziran 1990'da imzalanan Schengen Anlaşmasını Uygulama Konvensiyonu ise anlaşmayı uygulamaya koymuştur. Sözleşme Lüksemburg, Fransa ve Almanya'nın sınırlarının kesiştiği yer olan Lüksemburg'un Schengen adlı kasabasında yapıldığı için bu adla anılmaktadır.

Schengen Anlaşması'nda, katılımcı devletler arasında serbest hareketi sağlamak amaçlanmış, iç sınırlar kaldırılarak, dış sınır kontrollerinin de güçlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Polis teşkilatı ve adli işbirliğini geliştirmek için koşullar, ortak vize politikaları, taşıyıcı yapıtımlarının başlatılması için şartlar ve yabancı uyruklularla ilgili olarak üye devletler arasında bilgi alışverişi konusunda işbirliği düzenlenmiştir.

Avrupa ülkelerinin mülteci akınından korunma refleksiyle yaptığı bu anlaşmalar mültecilerin Avrupa'ya ulaşmalarını zorlaştıran ve hatta engelleyen birer bariyere dönüşmüştür. Yaşayabilecekleri güvenli bir ülkeye ulaşmak isteyen insanlar, sınırları aşmak için ya gemi ambarlarında istiflenmek ya da kamyonların gizli bölmelerinde havasızlıktan ölmek pahasına göç yollarına çıkmaktadırlar. Avrupa ülkelerinin sınır güvenliğini arttırması ve mültecileri sınır dışı etmekle tehdit etmesi, sorunu insan hakları ekseninden çıkartıp hak ihlallerinin önünü açan bir yola sürüklemektedir. Bu politikaların ancak ölümlerin sayısını arttıracağına vurgu yapan Peker ve Sancar, sorunu şu somut ifade ile aktarmışlardır:

Schengen Anlaşmasının 26. Maddesine göre, üye devletler, hava, kara ve deniz taşıyıcılarına, ülkelere girmesi kabul edilmeyen yabancıları geri götürmeleri ya da Schengen üyesi olmayan bir ülkeye götürmele- ri konusunda yükümlülük getiren yasal düzenlemeler yapmak zorundadır. Söz konusu yabancıların mülteci olup olmaması ya da götürüleceği ülkede tehlike altında olup olmaması bir ölçüt teşkil etmez. Geçerli seyahat belgeleri olmayan kişileri Schengen ülkelerine taşıyan taşıyıcılar, para cezalarına çarptırılır. Belçika, Fransa ve Lüksemburg,

para cezasını, mültecinin başvurusu işleme konuncaya kadar ve Finlandiya ile Almanya ise, iltica hakkı tanınuncaya kadar askıya almakta; söz konusu yabancıların iltica hakkı alması halinde ise ceza hükmüne olumlu istisna getirmektedir. Ancak bu arada taşıyıcılar, geçerli seyahat belgeleri olmayan kişileri taşımama yolunu tercih etmiş; böylece iltica talebiyle Avrupa ülkelerine yönelmek zorunda kalan birçok insanın seyahati fiilen engellenmiş, yani istenen sonuç pratikte elde edilmiştir (Peker-Sancar, 2001, s. 39).

Avrupa'ya yönelen yoğun göç hareketlerinin önüne geçebilmek için Avrupa ülkelerinin geliştirmiş olduğu mekanizmalardan üçünün üzerinde ayrıca durmak gerekir. Bunlar, güvenli bölge, güvenli üçüncü ülke ve yeniden kabul anlaşmasıdır.

Güvenli Bölge

“Güvenli bölge” uygulamasının aslında, Cenevre Sözleşmelerinde yer alan “silahlı çatışmalar sırasında özel korumalı bölgeler oluşturma” uygulamasına dayandırıldığı ve özellikle 1990'lı yıllardan bu yana silahlı çatışma bölgelerine çokuluslu askeri güçler gönderme politikası ile birlikte uygulandığı bilinmektedir. Peker ve Sancar'a göre “Zorunlu iç göçe maruz bırakılan insanlara ve savaştan etkilenen kalabalık topluluklara ilave koruma sağlamayı ve yerinden edilmiş toplulukların evlerine geri dönmesine imkân sağlamayı amaçladığı söylenen bu strateji, uygulamada tam tersi sonuçlara yol açmıştır. Başlıca uygulama bölgeleri olan Kuzey Irak, Bosna ve Ruanda'da yerel savaş beylelerinin terör ve sömürüsüne engel olunamamış, hatta kitlesel katliamlara varan felaketler yaşanmıştır” (Peker-Sancar, 2001, s. 16).

Avrupa ülkelerinin, savaşın yoğun yaşandığı ülkelere gelen mültecilerin iltica taleplerini, geldikleri ülkede çatışmaların daha az olduğu, nispeten daha güvenli ülke içi alternatif bölgeleri adres göstererek reddetme eğiliminde oldukları ve bu tutumu yerleştirmeye çalıştıkları görülmektedir. Bu yönüyle sığınma talebinin reddedilmesi Şanlı'nın ifadesiyle, 'güvenli bölge' uygulaması, uluslararası mülteci korumasının yerini alma ve mülteci hareketlerinin belirlendiği yerde

durdurulması olarak özetlenebilecek bir yönelimi ortaya çıkarmaktadır (Şanlı, 2004, s.148). Bu yönüyle ‘Güvenli Bölge’ uygulamasının, iltica hakkını tırpanlayan ve hatta ortadan kaldıran ciddi bir tehdit olarak ele alınması abartılı olmayacaktır. Peker ve Sancar’ın ifadesiyle, uluslararası toplumun ‘güvenli bölge’ uygulamasına olan ilgisinin temelinde, esas olarak ülkelerin kalabalık toplulukları kabul etme ve onlara mülteci statüsü tanıma konusundaki artan isteksizliği yatmaktadır. Ülke içi koruma, iltica hakkını ikame eden, onun yerine geçen bir imkân değil, daha çok geçici bir tedbirdir ve iltica hakkının sağladığı güvenceyi sağlayamaz (Peker-Sancar, 2001, s.17-18).

Güvenli Üçüncü Ülke

Avrupa ülkelerinin yoğun göçün önünü almak için çeşitli formüller arama çabalarının sonucunda, 7 Şubat 1992’de Maastricht’de imzalanan ve 1 Kasım 1993’te yürürlüğe giren Avrupa Birliği (Maastricht) Antlaşması ortaya çıkmıştır. Maastricht Antlaşması sonrasında yürürlüğe giren “güvenli üçüncü ülke” uygulaması, günümüz Avrupa iltica hukukunun temeli haline gelmiştir. Buna göre, iltica hakkı için bir devlete başvuran kişi, bu başvuruyu daha önce “güvenli” sayılan başka bir ülkede de yapma imkânına sahip olmuşsa, başvurusu reddedilecektir ve Birlik üyesi ülkelere oturma izni alamayacaktır. Antlaşma ile Avrupa Birliği’nin doğusundaki ülkeler, güvenli üçüncü ülkeler olarak kabul edilmiş ve mülteciler yolculukları sırasında geçtikleri “güvenli üçüncü ülkelere” geri gönderilmeye başlanmıştır. Böylece mülteciler, güvence ve korunma taleplerinin inceleneneğinin garantisi olmaksızın, ‘sınırdışı edilme’ riski ile baş başa bırakılmıştır. Mülteciler bu duruma rağmen yola devam edip Avrupa Birliği sınırları içine girerlerse, geri gönderilecektir ve Birlik üyesi ülkelere oturma izni alamayacaklardır. Peker ve Sancar “güvenli üçüncü ülke” uygulaması konusundaki kaygılarını dile getirdikten sonra BMMYK’nin şu değerlendirmesini aktarırlar:

Güvenli ülke ilkesi, yapısı açısından tehlikelidir. Çünkü yasaları ne kadar demokratik olursa olsun, her ülkede baskı ve zulüm olayları görülebilir. Güvenli ülke kavramı siyasal yönlendirmelere de açıktır. Bu kategoriye giren ülkelerin listesini çıkartan devletler, en yakın

müttefiklerini ve en önemli ticaret ortaklarını da kaçınılmaz olarak bu listeye aktaracaklardır (Peker-Sancar, 2001, s. 36).

Şanlı, “güvenli üçüncü ülke” uygulamasının sorunlu bir yaklaşım olduğunu vurgulayarak, Peker ve Sancar’la benzer kaygılarını içeren şu değerlendirmeyi yapmaktadır:

Asgari olarak güvenli üçüncü ülkelerin, yaşam ve özgürlüğün tehdit altında olmadığı, işkence, insanlık dışı ya da küçük düşürücü muameleye maruz kalınmayacak, sığınmacının daha önce korumasından yararlandığı ya da yararlanma imkânına sahip olduğu kabul edilen ve geri göndermemeye ilkesinin etkin olarak uygulanacağı ülkeler olarak tespiti gerekir (Şanlı, 2004, s.149).

Mültecilerin kabulü sırasında Avrupa ülkeleri tarafından getirilen süreci zorlaştıran diğer kıstaslardan biri de güvenli üçüncü ülke uygulamasıyla birlikte ele alınması gereken, “gerekçeleri açıkça yetersiz” olan başvuruları idari olarak reddetmek konusunda devlet yetkililerine tanınan geniş takdir yetkisidir. Ayrıca başvuruçuların geldiği ülkede ciddi ve sürekli baskı tehlikesi yoksa ülkelere geri gönderilme sürecinin hızlandırılması da söz konusudur. Geri gönderilecek ülkenin “güvenli ülke” olup olmadığına karar verecek olan, yine başvuruyu değerlendiren idari yetkililerdir. Peker ve Sancar, “sürecin hızlandırılmasının, olayların çoğunda yargısal güvencelerinin ortadan kaldırılması ya da kısıtlanması sonucunu da kaçınılmaz olarak beraberinde getireceğine” dikkat çekmektedir. Böylece başvurular oldukça subjektif değerlendirmelere tabi tutulacak ve hak ihlallerinin önü daha çok açılacaktır.

Geri Kabul Anlaşmaları

Birleşmiş Milletler Yüksek Komiserliğine göre, ülkelerin mültecilere sığınma hakkı vermekte giderek isteksiz davranmaları, uluslararası insani gündemin şu andaki en önemli konularından biridir. Birçok ülkenin “sınırlarını açıkça kapattığına” dikkat çeken Yüksek Komiserlik, bazılarının ise “daha sinsice davranarak, mültecilerin topraklarına girmesini engelleyen yasa ve yönetmelikleri yürürlüğe soktuklarını” belirtmiştir. Geri kabul anlaşmaları, genel olarak, bir ülkede veya sınır-

ları belirlenmiş bir grup ülkede yasa dışı olarak bulunan kişilerin, anlaşma yapılmış kaynak ülkeye veya en son transit geçiş yaptıkları ülkeye geri gönderilmesini düzenler. Avrupa'nın mülteci akınından ya da yükünden kurtarılması çabaları kapsamında keşfedilen bu yöntem ile mültecilerin göç ettikleri veya en son ayrıldıkları ülkelere iade edilmesi hedeflenmektedir.

AB hükümetleri ile diğer hükümetler arasında yapılan bu anlaşmalar, mültecilerin AB ülkelerine gelirken geçtikleri son ülkeye (genellikle bir Doğu Avrupa ülkesi) geri gönderilmesini kolaylaştırır. Peker ve Sancar'ın ifadesiyle, bu ülkelerin 'güvenli üçüncü ülke' olarak kabul edilmesi, AB ülkelerinin kendilerine sığınmak isteyen kişileri başka bir ülkeye gönderme imkânlarını artırır (Peker-Sancar, 2001, s.37).

AB ile Türkiye arasında yakın tarihimizde yapılan geri kabul anlaşmasında, Türkiye'den geçerek AB ülkelerine düzensiz yollardan giriş yapan üçüncü ülke vatandaşlarının Türkiye'ye geri gönderilmesinin düzenlenmesi konusunda anlaşma sağlanmıştır. Türkiye tarafı yapılan bu görüşmeleri "pazarlık" olarak adlandırarak, görüşmeler sonucunda AB ile vizelerin kaldırılması konusunda anlaştıklarını kamuoyuna açıklamıştır. AB ise kendi kamuoyuna bu anlaşmanın, mültecilerin Avrupa'ya geçişlerinin önlenmesini sağlayacak başarılı bir anlaşma olduğunu duyurmuştur. Oysa insan hakları açısından bakıldığında söz konusu anlaşma, mültecilerin iltica haklarını ellerinden alan, temel insan hakları ilkelerini ihlal eden bir anlaşmadır.

Söz konusu anlaşmaya göre, Yunanistan'a Türkiye üzerinden kaçak olarak gelen, iltica başvurusu hakkı olmayan ya da başvuruları reddedilen mülteciler Türkiye'ye geri gönderilecek ve gönderilen her bir mülteci karşılığında Türkiye'den yasal yollarla gelen bir Suriyeli kabul edilecektir. Bu sayede Avrupa'ya gelen mülteci sayısında azalma olacağı öngörülmüş, ancak Türkiye'nin "güvenli ülke" olup olmadığı tartışması hiçbir şekilde yürütülmemiştir. Mültecilerle ilgili çalışmalar yürüten insan hakları örgütleri ve Uluslararası Af Örgütü, Türkiye'nin kesinlikle güvenli bir ülke olmadığı, Türkiye'nin mültecilere Cenevre Mülteci Sözleşmesi uyarınca adil sığınma başvurusu hakkı veya mülteci statüsü tanımadığı, Türkiye'de mültecilerin keyfi olarak gözaltına alındıkları ve gözaltında kötü muamele gördükleri, mültecilerin hukuki temsil veya yardım almalarına izin verilmediği, gözaltına

alınmalarına ve sınır dışı edilmelerine itiraz etmelerinin imkânsız kılındığı gibi gerekçelerle söz konusu anlaşmaya karşı çıkmışlardır (Danışman, 2016). Ancak bu itirazlara rağmen söz konusu anlaşma uygulanmaya başlandı ve 4 Nisan 2016 tarihinde Yunanistan'dan ilk geri göndermeler Dikili'ye yapıldı. Dikili'ye getirilen mülteciler daha sonra Kırklareli Pehlivan köyü'nde bulunan geri gönderme merkezine nakle edildi.

Geri Kabul Anlaşması gereğince geri gönderilen ilk mülteci grubunun yaşadığı hak ihlallerini göstermesi bakımından, Halkların Köprüsü Derneğinin 4 Mayıs 2016 tarihinde bir basın toplantısı ile kamuoyuna duyurduğu Kırklareli Pehlivan köyü Geri Gönderme Merkezi Raporu'na değinmek faydalı olacaktır. Söz konusu raporda, "geri gönderilen mültecilere Yunanistan'ın başka bir adasına götürüldüklerinin söylenmesi ve Türkiye'ye geri gönderilecekleri bilgisinin gizlenmesi, Ada'da bulundukları süre boyunca herhangi bir hukuki yardımdan faydalandırılmamaları, bir göç uzmanı ile mülakat yaptırılmaması, uluslararası koruma haklarının bulunduğu bilgisinin kendilerine verilmemesi, 16 saat boyunca küçük odalarda tutulmaları, bir tercüman hizmetinden faydalanmalarının sağlanmaması, bilmedikleri bir dilde belgeler imzalatılması, otobüslere ve gemilere bindirilirken yalnız olan erkek mültecilere zor kullanılması, aile olan mültecilerin birbirlerine kelepçelenerek gemilere bindirilmesi" gibi hak ihlalleri tespiti yapıldığı belirtilmektedir. AB yetkililerin gözetiminde gerçekleşen ve insan hakları ihlalleri ile dolu söz konusu uygulamalar, AB'nin kendi kurallarını bile hiçe sayan bir pratik sergilediğini göstermesi bakımından önem taşımaktadır.

Türkiye'deki geri gönderme merkezlerinde insanlık onuruna aykırı koşullarda tutulan mültecilerin yaşadıkları hak ihlallerinin boyutu, bu konuya ayrı bir paragraf açmayı zorunlu kılmaktadır. YUKK'un 59. Maddesinde geri gönderme merkezlerinde sunulacak hizmetler arasında "Yabancıya; yakınlarına, notere, yasal temsilciye ve avukata erişme ve bunlarla görüşme yapabilme, ayrıca telefon hizmetlerine erişme imkânı sağlanır" hükmüne yer verilmektedir. Ancak uygulamada bu merkezlerde kalan mültecilere tam anlamıyla tecrit uygu-

lanmakta ve yasada sayılan bu haklara ulaşmaları yasa uygulayıcıları tarafından engellenmektedir.

Yukarıda sözü edilen düzenlemeye rağmen, Halkların Köprüsü Derneği'nin Yunanistan'dan gönderilen ve Pehlivan köy Geri Gönderme Merkezine (GGM) nakledilen mültecilerle yaptığı görüşmede, mültecilerin tecrit edildiği ve dış dünyayla iletişim kurmalarının engellendiği tespit edilmiştir. Raporda yer alan, "geri gönderilen mülteci grubun Yunanistan'dan geri gönderildikten sonra yaklaşık 1 ay boyunca haklarında herhangi bir işlem yapılmadan GGM'de tutulduğu, YUKK'a göre her daim hukuki yardımdan faydalanma ve her zaman avukatlarıyla görüşme hakkına sahip olmalarına rağmen bu imkândan yararlandırılmadıkları, mültecilerin kaldıkları odalarda televizyon bulunmadığı, mültecilere gazete, kitap, kâğıt ve kalem verilmediği, telefon ve internet kullanma imkânı sunulmadığı, sabah kahvaltından sonra 15 dk., öğle yemeğinden sonra 15 dk ve akşam yemeğinden sonra 15 dk. olmak üzere günde 45 dk. havalandırmaya çıkma izni verildiği, kapıların mültecilerin üzerlerine kilitlendiği" tespitleri, geri gönderme merkezlerinde hak ihlallerinin yoğun bir şekilde yaşandığını göstermektedir. Merkezlerdeki işkence ve kötü muamele uygulamaları, ne yazık ki, mültecilerle ilgili çalışmalar yürüten insan hakları örgütlerini ve Uluslararası Af Örgütü'nü, "Türkiye'nin kesinlikle güvenli bir ülke olmadığı" itirazında haklı çıkarmaktadır.

Görüldüğü üzere, yapılan "kirli pazarlıklar" sonucunda imzalanan "geri kabul anlaşması" mültecilerin iltica haklarını ellerinden alan, temel insan hakları ilkelerini ihlal eden bir anlaşmaya dönüşmüştür. AB Ülkelerinin güvenlikçi sınır politikalarının mültecilerin göç yollarında büyük tehlikeler yaşamasına neden olacağı ve ölümleri arttıracığı açıktır. Oysa, iltica hakkının en temel insan haklarından biri olduğu gözetilerek, sınırların açılması ve güvenli geçişlerin sağlanması ile mültecilerin yaşam haklarını güvence altına almak ve bulundukları ülkelerde insanca yaşamalarının koşullarını yaratmak, hiç de zor değil.

Bu bölümü Halkların Köprüsü Derneği'nin 19 Mart 2016 tarihli "Türkiye-AB Anlaşması İptal Edilsin! Sınırları Açın, İltica Hakkını Tanıyın" başlıklı basın açıklamasından bir bölümle bitirmek yerinde olacaktır.

Son dönemdeki gelişmeler göç olgusunu aynı zamanda önemli bir toplumsal hareket haline getirmiştir. Göçmenler ya da mülteciler; sınırları, Lizbon’u, Schengen’i fiili olarak yıktılar. Bu toplumsal hareketin hemen her ülkede çok önemli müttefikleri ortaya çıktı; toplumsal dayanışma hareketleri. AB’nin göç politikası her ne olursa olsun, Yunanistan’dan Almanya’ya göçmenlere yardım eden, onların sınırları aşmasını sağlayan, lojistik destek veren çok ciddi ve beklenmeyen bir hareket gelişti. Esas itibarıyla AB içerisinde korkunun bir nedeni göçmenlerin geliyken bir diğer nedeni de bu toplumsal dayanışmanın kendisidir. Her ne kadar, Avrupa’daki bu mülteci düşmanı resmi ortam, ırkçı/faşist organizasyonların gelişmesine fırsat veriyor olsa da, halkların dayanışması yeni ve yegâne umut olmaktadır.

SONUÇ YERİNE

İnsan haklarının korunmasında uluslararası sorumluluk, koşulsuz ve mutlak; devletler, yalnızca kendi yurttaşlarının insan haklarını korumakla yetinemez, insanlığa karşı sorumlulukları ve hukuksal açıdan da yetki alanlarında bulunan her kişinin temel haklarını koruma yükümlülükleri vardır (Peker-Sancar, 2001, s.50). Bu yükümlülüğün gereği olarak devletlerin öncelikle göç yollarındaki mülteciler için yasal ve güvenli geçiş yollarını açması, insan hakları ihlallerine ve mülteci ölümlerine yol açan güvenlikçi ve mülteci karşıtı sınır politikalarına son vermesi, hayati bir öneme sahiptir.

Bu anlamda Türkiye’nin de üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmesi için gerekli adımları atması ve hak ihlallerinin önünü açan düzenlemeleri kaldırarak, insan haklarına dayalı yeni bir mülteci politikası belirlemesi gerekmektedir. Türkiye’nin öncelikli olarak Cenevre Sözleşmesi’ne koyduğu coğrafi çekinceyi kaldırarak, “geçici koruma statüsü” yerine Avrupa dışından gelenlere de mültecilik statüsü vermesi sağlanmalıdır. Ülkemizde yaşayan mültecilere, talepleri bulunması durumunda, sınıflarına, ırklarına, ulusal aidiyetlerine, etnik kökenlerine, inançlarına, dinlerine, mezheplerine ve mesleklerine bakmadan, hiçbir ayrımcılık gözetmeden vatandaşlık hakkı verilerek, insanca yaşamalarının önü açılmalıdır.

Hannah Arendt'in de belirttiği gibi, büyük kalabalıklar oluştursalar da mülteciler, her şeyin yolunda gittiği bir dünyada bir anomali, bir sapma olarak görülmektedirler "Normal" dünyanın "normal" insanları olarak bizlerin, yani henüz mülteci durumuna düşmemiş olanların huzursuzluğu, sakın anomalilerin yüzümüze tuttuğu aynada normallik saydıklarımızın içindeki bütün kirleri görmekten kaynaklanıyor olmasın? (Aktaran Peker-Sancar, s.64).

Savaş ve yıkımlar sonucunda evlerini, yaşamlarını, sevdiklerini bırakmak ve göçmek zorunda kalanlara her ne ad verirse verelim; "Yabancı, göçmen, sığınmacı, mülteci... Birbirimize her ne ad verirse verelim, kimse kimseye yabancı değil aslında; Edgar Morin'in sözleriyle 'tek bir insanlık ailesinin üyeleriyiz'" (Şık, 2015).

Herkesin insan haklarından amasız, fakatsız, koşulsuz ve sınırsız bir şekilde yararlanmasını sağlamanın hepimizin temel sorumluluğu olduğundan hareketle, mülteciler için vereceğimiz mücadelenin, aynı zamanda bütün insanlığın daha yaşanabilir bir dünyaya kavuşmasının da önünü açacağı unutulmamalıdır.

Yararlanılan Kaynaklar

- Bozbeyoğlu, E., (2015), "Mülteciler ve İnsan Hakları", *Hacettepe Üniversitesi Kültürel Çalışmalar Dergisi*, Cilt: 2, Sayı: 1.
- Danışman, J.,(2016) "Türkiye Güvenli Ülke mi?", *Deutsche Welle Türkçe*.
<http://www.dw.com/tr/t%C3%BCrkiye-g%C3%BCvenli-%C3%BClke-mi/a-19206661> (Erişim Tarihi:01.10.2016)
- <http://bianet.org/bianet/insan-haklari/167385-bir-gun-hepimiz-gocmen-olacagiz> (Erişim Tarihi:01.10.2016)
- <http://www.halklarinkoprusu.org/2016/03/turkiye-ab-anlasmasi-iptal-edilsin-sinirlari-acin-iltica-hakkini-taniyin/> (Erişim Tarihi:10.07.2016)
- <http://www.halklarinkoprusu.org/2016/05/halklarin-koprusu-dernegi-pehlivankoy-ggm-basin-toplantisi-4-5-2016/> (Erişim Tarihi:01.10.2016).
- Peker, B., M. Sancar (2001), "Mülteciler ve İltica Hakkı: Yaşamın Kısıyındakilere Hoş Geldin Diyebilmek", Ankara, İnsan Hakları Derneği Yayınları
- Soykan, C., (2015), "Mülteci ve İnsan Hakları". https://www.academia.edu/-/10346883/M%C3%BCltecilik_ve_Insan_Haklari%C4%B1 (Erişim Tarihi: 20.07.2016)
- Şanlı, Y. (2004), "Küreselleşme Sürecinde İnsan Hakları:Sığınma Hakkı", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi
- Şık, B., (2015), "Bir Gün Hepimiz Göçmen Olacağız", BİA Haber Merkezi, 06 Eylül 2015, Antalya.

Şimşon, E., "Hannah Arendt ve İnsan Hakları Sorusu". <http://egoistokur.com/hannah-arendt-ve-insan-haklari-sorusu/> (Erişim Tarihi: 10.08.2016)

Usanmaz, G., Güven S., (2013), "Türkiye'deki Mültecilik Olgusu ve Festus Okey Vakası", *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, Cilt: 68, Sayı: 1.

MEDYANIN MÜLTECİLERLE SINAVI

123 sığınmacı yakalandı

Sahil Güvenlik Komutanlığı ekipleri, Ege Denizi'nden Yunanistan'a kaçmak isteyen 123 sığınmacıyı yakalarken, 3 organizatör de gözaltına alındı

ge sahillerinde yasa dışı göçmen kaçakçılığını önlemek için gece gündüz çalışan Sahil Güvenlik Komutanlığı, Ayvalık, Marmaris, Bodrum ve Çeşme'de Yunanistan'a kaçmak isteyen 14'ü çocuk 123 sığınmacıyı gözaltına aldı. Üç gün boyunca yapılan kamplarda, Marmaris'in Bozburun bölgesinde 2, Ayvalık ilçesi Çıplaklı açıklarında bot üzerinde 9, Bodrum açıklarında fiber tekne üzerinde 11, Aydın'ın Tekeli açıklarında lastik bot içerisinde 47 ve Çeşme'de lastik botla Yunanistan'a kaçmak isteyen 54 sığınmacı yakalan-

dı. Olayla ilgili 3 organizatör gözaltına alındı. Yakalanan sığınmacıların Filistin, Suriye, Irak uyruklu olduğu açıklandı.

HER YIL ARTIYOR

2013 yılı içerisinde Ege Denizi'nde yaşanan 251 olayda, 6 bin 937 sığınmacı, 71 insan kaçakçısı yakalandı. 2014 yılı içerisinde Ege Denizi'nde yaşanan 529 olayda, 12 bin 884 yasa dışı göçmen ve 72 insan kaçakçısı yakalandı. 2015 yılı içerisinde Ege Denizi'nde yaşanan 84 olayda, 2 bin 383 sığınmacı ve 10 insan kaçakçısı yakalandığı öğrenildi. (İHA/İZMİR)

GİRİŞ

Türkiye halkları, Ortadoğu'nun son savaşından kaçıp gelen insanların dramına, önce televizyonda ana haber bültenlerinde ayrılan birkaç dakika ile tanık oldu. Sonrasında ise "misafir" olarak adlandırılan insanların kamplara yerleştirilmelerini medyadan öğrendi. Televizyonlar, hükümetin gelen mağdurlarla ilgili uygulama ve politikalarını anlatıyor, sürekli olarak geçici olarak geldikleri üzerinde duruyordu. Ancak savaşın ardındaki gerçeklerle ilgili kimse net bir fikre sahip olamıyordu.

Bir süre sonra "sığınmacı" olarak anılmaya başlanan Suriyelilerin kamplarda olay çıkardıkları ve kiralarn yükselmesine sebep oldukları aktarıldı. Kimi zaman da sağlık görevlileri ve güvenlik güçleriyle yaşanan kavgalarda duyduk adlarını.

Yaşanan olaylardan "arbede" olarak bahseden basın, olaylar sonrasında sınır dışı edilen insanları da yazdı. Göçle beraber getirdikleri ekonomik yük üzerinde duruldu. Avrupa'nın duruma sessiz kalması ve yardımlarla ilgili adım atmaması / geç atması basın tarafından sıkça eleştiri konusu oldu. Seçimlere doğru gelindiğindeyse, Yüksek Seçim Kurulu'nun açıklamasına rağmen, Suriyelilerin iktidar partisi AKP lehine oy kullanacağı iddiası ortaya atıldı. Muhalif yayınların da sıkça yer verdiği bu haberlerde, Suriyelilerin vatandaşlığa geçirileceği iddiası da uzun süre gündemde kaldı.

Bu süre zarfında kamp koşullarına dair haberlere de rastladığımız yazılı ve görsel basında, sunulan imkânlar bir lütuf gibi ama daha çok imaj yaratma amacıyla kullanıldı. Kampta çıkan yangınların, soğuk hava koşullarından ölen insanların birkaç satırda rakamlarla ifade edildiği birçok haber metni, sitelerde hala yerini koruyor. İnsani koşulların olmadığı kamp dışı yaşam ise ilk zamanlarda göz ardı edildiyse de daha sonra üçüncü sayfa malzemesi olarak medyada sıkça yer aldı. Nefret söylemleriyle aktarılan haberlerde vurgusu yapılan olaydan çok failin kimliği, yani Suriyeli olmasıydı.

Savaşın fiziksel ve psikolojik olarak en çok etkilenenleri olan kadınlar ve çocuklar ise mağduriyetlerin ön planda olduğu haber ve fotoğraflarla hem sosyal medyada hem de geleneksel medyada sıkça yer buldu.

TÜRKİYE MEDYASININ “MÜLTECİLİK”LE SINAVI

2011 yılında Suriye’de rejime karşı başlayan gösteriler, rejim güçlerinin şiddetli müdahalesi sonucunda iç savaşa dönüşmüş, çevre ülkelere göç eden ciddi bir mülteci kitlesi oluşturmuştur. BBC’nin internet sitesinde yer alan verilere göre, Suriye krizinin başlamasından bu yana ülkeyi terk edenlerin sayısı 4 milyonu aştı.

Türkiye’de resmi rakamlara göre yaklaşık 2 milyon Suriyeli mülteci yaşıyor. Kayıt dışı rakamlar da dahil edildiğinde bu sayının 3 milyonu bulunduğu tahmin ediliyor.¹ Bundan dolayı Suriyeli mülteciler meselesi Türkiye kamuoyunun önemli bir gündemi haline gelmiştir. Bu bağlamda hemen her gün Türkiye gazetelerinde ve medyanın diğer mecralarında Suriyeli mültecilerle ilgili içeriklerle karşılaşmak mümkündür.

Suriyeliler öncelikle barınma, beslenme, giyinme, sağlık, eğitim ve sosyalleşme gibi asgari ihtiyaçlarının karşılanabilmesi başlıklarıyla gündeme gelmiştir. İkinci aşamada ise Suriyeli mültecilerin toplumsal uyumu, rehabilitasyonu, kadınların ve çocukların korunabilmesi, Su-

.....
¹http://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/10/151005_suriyeli_multeciler Erişim ta-

rihi: 1.2.2016.

riyeli işçiler, çalışma koşulları veya çalışıp çalışmamaları, kamplarda mı yoksa şehirlerde mi yaşamaları gerektiği gibi başlıklar, Suriyelilerle ilgili en fazla tartışılan konular arasına girmiştir. Bu konuların tartışıldığı ve somutlaşarak ete kemiğe büründüğü zeminler arasında medyanın oynadığı rol hiç kuşkusuz süreci doğrudan etkilemektedir; görüntülü ve yazılı haberlerde Suriyeli mülteci imajının nasıl aktarıldığı toplumdaki bakış açısına yön verebilmektedir.²

Batmakta olan botta 33 kaçak göçmen yakalandı

BODRUM'DA su alıp batmak üzere olan lastik bottaki 33 kaçak göçmen devriye gezen sahil güvenlik ekipleri tarafından fark edilerek kurtarıldı. Uluslararası sulara yakın bölgede motor arızası yaptığı anlaşılan ve akıntı ile sürüklenen bottaki kaçaklar kısa sürede sahil güvenlik botlarına alındı. Üzerlerinde can yelekleri giymiş halde çaresizce bekledikleri su alan bot içerisinden kurtarılan kaçaklar Turgutreis'e getirildi. **DHA**

Sosyal Değişim Derneği'nin 2010'da hazırladığı bir rapor olan "Ulusal Basında Nefret Suçları: 10 Yıl, 10 Örnek"³ adlı çalışmada da belirtildiği üzere toplumsal algılarımızı şekillendiren önemli unsurlardan biri medyadır. Bu bağlamda medya, dünyada ve Türkiye'de olumlu ve yapıcı olabileceği gibi, aynı zamanda nefret suçlarına yol açan ayrımcılığı oluşturan ve besleyen önyargıların, kısaca nefret söyleminin oluşmasında ve yaygınlaştırılmasında en etkili araçlardan biri olabilmektedir. Medyanın nefret suçları kapsamında ele alınabilecek eylemleri haberleştirme, kullanılan dil ve mağdurları ya da olayı sunma şekli, eylemi meşrulaştırmaya ve suçun altında yatan ayrımcılığı gizlemeye yol açabilmektedir.

² Yrd. Doç. Dr. İ. Çağlar ve Yrd. Doç. Dr. Y. Özkır, "Suriyeli Mültecilerin Türkiye Basınında Temsili" adlı tezi, *Ortadoğu Yıllığı Dergisi*, s. 488 (2014).

³ T. Cengiz Alğan ve F. Levent Şensever (ed.), 2010, İstanbul, Yön Matbaası.

Ancak medyada haberlerin yansıtılışına bakıldığında, bu konuda hiçbir hassasiyete sahip olunmadığını görmek zor değildir. Dil aynı zamanda üstü örtülü bir önyargıyı da yansıtabilir. Kelimelere yüklenen ek anlamlar, bu konuda çoğu kez etkili bir yöntem olabilmektedir.

MEDYA “SURIYELİLERİ” NASIL ELE ALDI?

Anaakım medyanın öncelikli haber kaynağı tercihi olan Anadolu Ajansı’nın Suriyeli mültecilerle ilgili servis ettiği haberlere bakıldığında ilk göze çarpan ajansın devlete bağlı olmasından dolayı hükümetin aleyhine olacak herhangi bir metin ya da fotoğraf kullanmamasıdır. Hükümetin mültecilerle ilgili politikalarına dair haberlerin tümüne yakınının olumlu gelişmeler olarak aktarıldığı, eleştirel bir söylemde bulunulmadığı fark edilmektedir.” Ulusal çıkarlar”ın ve uluslararası imajın iyi yansıtılması çabasının ön planda tutulduğunu da belirtmek gerekir.

Özellikle Türkiye’nin mülteciler için sınırda açtığı kamplar ile ilgili haberlerde, mültecilerin kamplarda mutlu bir hayat sür-dürdükleri, yapılan yardımlardan dolayı Türkiye hükümetine minnet duydukları üzerinde durulmuştur. Tıpkı “Kamplar Suriyeli sığınmacıların yüzünü güldürüyor”⁴ başlıklı haberde olduğu gibi. Bu haberde röportaj yapılan kişinin savaş mağduru olduğunu anlatmak yerine, Türklerin yardımsever olduğu imajı verilmeye çalışılmıştır. İsimlerin ve yüzlerin açıkça verildiği de gözlenen haberde, savaş mağduru olan insanların hayatlarına dair bir arkaplan bilgisine sahip olmak mümkün değildir.

.....
⁴ <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/kamplar-suriyeli-siginmacilarin-yuzunu-gulduru-yor/512295>Erişim tarihi: 1.2.2016.

KAÇAK GÖÇMENLER AYVALIK'I! YOLGEÇEN HANI SANDILAR

✓ Ayvalık'ta yasadışı yollardan Türkiye'ye gelen Mülteciler Adana'na gidenler ile Ayvalık'ta 100 kaçak göçmen Ayvalık Sahil Güvenlik Komutanlığı tarafından tutulmuş. Son 3 günde 100'ü aşkın kaçak göçmen tutulmuştu Mülteciler.

Benzer şekilde vurgunun olaydan çok failin üzerinde olduğu haberlere de rastlamak mümkündür. Özellikle, boğulmaktan kurtarılan Suriyelilerle ilgili haberlerde, sahil güvenlik ekiplerinin yardımı olayın kendisinden daha çok önplanda tutularak adeta bir reklama dönüştürülmüştür. Aynı haberlerde insan kaçakçılığı yapan kişiler çoğu zaman “organizatör” olarak tanımlanmıştır.⁵ Diğer bir yanlış kullanım da “insan taciri” tanımlamasıdır. Çünkü insan ticareti, kaçak çalışma ve aynı zamanda zorla çalıştırma unsurlarını içermektedir. Yasa dışı göçmenlerde zorla çalıştırma söz konusu değildir. İnsan ticaretine konu olan suçta mağdurun zorla çalıştırılması, kölelik ve benzeri uygulamalara tabi kılınması ya da organlarının alınması, istismar edilmesi, ağır ve yoğun bir zarara uğratılması söz konusu iken; göçmen kaçakçılığında suçla konu edilen kişilere doğrudan maddi ve manevi bir zarardan bahsedilmemektedir.⁶

AA'da fotoğraflarla birlikte rakamsal öğelerin de yer aldığı görsellerle⁷ desteklendiği görülen bazı haberlerin, yine hükümete yakın kurum ve kuruluşlardan alınan bilgiler doğrultusunda yazılmış olduğu görülmektedir.⁸

⁵ <https://www.aa.com.tr/tr/yasam/sahil-guvenlik-ekibinin-kurtardigi-suriyeli-amiranin-tedavisi-suruyor/509799>Erişim tarihi: 1.2.2016.

⁶ O. Ö. Demir, ve H. Erdal, *Polis Bilimleri Dergisi*, s. 41.

⁷ <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/avrupa-parasina-el-koyuyor-turkiye-evini-aciyor/511620> Erişim tarihi: 1.2.2016.

⁸ <https://www.aa.com.tr/tr/yasam/suriyeli-aileler-hayir-kuruluslari-sayesinde-hayata-tutunuyor/499555>Erişim tarihi: 1.2.2016.

Haberlerinin tamamına yakınının resmi kaynaklardan⁹ erişilen bilgiler doğrultusunda yapıldığı saptanan Anadolu Ajansı'nın, uluslararası haberlerde Türkiye'yi öven ve mültecilerle ilgili sorunlarda Avrupa'yı sessiz kalmakla suçlayan haberler yaptığı gözlemlenmektedir.¹⁰ "DAEŞ bahane, hedef sivil halk" başlığıyla verilen haberde ise uzman görüşü olarak İnsan Hak ve Hürriyetleri (İHH) İnsani Yardım Vakfı Suriye Çalışmaları Genel Koordinatörünün demeçlerine yer verilmiş;¹¹ hükümetin görüşlerine paralel yapılan açıklamada Rusya'nın politikası eleştirilmiştir. Haber metninin son bölümünde haberin özetinde yer alan, yardımlara dair paragraf daha küçük puntolarla aktarılmıştır.

Haber ile bağlantılı olmasa dahi etnik kökenden söz eden haberlerin de yer aldığı muhafazakar medyada, ortak din anlayışı üzerinden yaratılan ideolojik bir bakış açısı hakimdir. "Kanada'da Suriyeli sığınmacılara 'muhacir' karşılaması"¹² başlıklı haberde, İslam dininin kavramları olan muhacir ve ensar vurgusu üzerinden birlik ve beraberlik mesajı verilmesi amaçlanmış gibidir. Seçilen sözcükler ve anahtar kavramlardan yola çıkıldığında, medyada hakim olan ideolojik bakış açısının haber diline nasıl yansıdığı görülebilmektedir. Benzer bir vurgunun yapıldığı başka bir haber de 2014 yılı cumhurbaşkanlığı seçim sonuçlarının ardından "Suriyeli bir Müslümanın seçim sevinci"¹³ başlığıyla verilen video içerikli haberdur.

Her iki haberde de görüldüğü üzere, özellikle muhafazakar / sağ medya, mültecilerin sorunlarına eğilmektense, dini terimler üzerinden ideolojik bir söylem oluşturmayı tercih etmiştir. "Biz, müslümanlar" olgusu üzerinden oluşturulan söylemin politik bir bağlamı da vardır.

⁹ <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/ankara-valiligi-suriyeli-bir-bebegin-donarak-oldugu-iddiasini-yananladi/511967>Erişim tarihi: 1.2.2016.

¹⁰ <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/almanya-basbakani-merkel-turkiye-suriyeli-siginmacilarin-calisma-kosullarini-iyilestirdi/512457>Erişim tarihi: 1.2.2016.

¹¹ <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/daes-bahane-hedef-sivil-halk/488814>Erişim tarihi: 1.2.2016.

¹² <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/kanada-da-suriyeli-siginmacilara-muhacir-karsilamasi/512985>Erişim tarihi: 1.2.2016.

¹³ <http://www.yeniakit.com.tr/haber/suriyeli-bir-muslumanin-secim-sevinci-104191.html> Erişim tarihi: 1.2.2016.

Çünkü AKP'nin son yıllardaki anti-laik ve sağcı politikalarının etkisi her alanda olduğu gibi basında da açık bir şekilde görülmektedir.

Daha detaylı incelendiğinde mültecilerle ortak zemin olarak seçilen sadece din olmadığı, aynı zamanda milli değerler çerçevesinde haberlerin de yapıldığı söylenebilir. Doğan Haber Ajansı kaynaklı, Zaman gazetesinde yer alan "Bayırbucak'tan gelen 800 Türkmen ve Arap, Suruç'taki kampa yerleştirildi"¹⁴ başlığında görüldüğü üzere, haber ile bağlantılı olmasa dahi etnik kökenden söz edilmiştir. Benzer vurgunun sadece DHA değil Cihan Haber Ajansı tarafından da tercih edildiği, esas mesele olan mülteciler konusunda her iki ajansın da ayrımcı bir tavır gösterdiği fark edilmektedir. Başlıklardan bazıları şunlardır:

- "Suriye'den Hatay'a geçen Türkmenler otobüslerle değişik illere dağılıyor"¹⁵
- "Suriye'den kaçan Türkmenler Yayladağı'nda"¹⁶
- "Cephede çatışan Türkmenlere telsizle 'psikolojik yıldırma' taktiği uygulanıyor"¹⁷
- "Yılmaz: Cenevre'ye Türkmenlerin katılmamasının sorun edilmemesi düşündürücü"¹⁸

¹⁴ http://www.zaman.com.tr/_bayirbucak-tan-gelen-800-turkmen-ve-arap-suruc-taki-kampa-yerlestirildi_2341664.htmlErişim tarihi: 2.2.2016.

¹⁵ <https://www.cihan.com.tr/tr/bayir-bucak-hatay-turkmen-siginmaci-2001367.htm>Erişim tarihi: 2.2.2016

¹⁶ <https://www.cihan.com.tr/tr/hatay-yayladagi-turkmen-suriye-cadir-2001438.htm>Erişim tarihi: 2.2.2016

¹⁷ <https://www.cihan.com.tr/tr/bayirbucak-turkmen-suriye-sinir-savas-2002011.htm>Erişim tarihi: 2.2.2016

¹⁸ <https://www.cihan.com.tr/tr/ozturk-yilmaz-pyd-cenevre-turkmen-suriye-esad-gorusme-dis-politika-hukumet-arap-bahari-2000638.htm>Erişim tarihi: 2.2.2016

Mülteciler iyice azıttı

Türkiye'ye sığınan Suriyeli mülteciler ülke genelinde durdurulamaz bir haldeler. Hırsızlık ve gasp gibi olaylara çok sık karışmaya başladılar

Vatandaşlar tedirginlik yaşıyor

TÜRKİYE Şoförler ve Otomobilciler Federasyonu Başkanvekili ve Mersin şoförler Odası Başkanı Veyssel Sarı, "Türkiye'de olduğu gibi Mersin'de de her suçun altından çıkmaya başladı. Aclen Suriyeli mültecilerin denetim altına alınması şart. Yaşanan gasp ve cinayetler vatandaşı tedirgin ediyor. Suriyeliler yüzünden esnafımızın can güvenliği kalmadı. En son geçen hafta içerisinde Suriyeli iki kişi Mersin'de bindikleri taksi şoförü Ali Koç'u gasp ettikten sonra gırtlığını keserek kaçıltılar" ifadelerine yer verdi. (ANKA)

TÜRKİYE MEDYASININ ÖTEKİSİ: SURİYELİLER

Haberlerde göz ardı edilmemesi gereken önemli noktalardan bir diğeri de ırksal, dinsel, mezhepsel vurgunun, biz-onlar karşıtlığını besleyerek bir ötekileştirme pratiğine dönüşmesidir. Ege Üniversitesi akademisyenlerinden Prof. Dr. Nuri Bilgin ve Yard. Doç Dr. Yurdağül Bezirgan Arar'ın ortak hazırlamış olduğu "Gazetelerde Ötekileştirme Pratikleri: Türk Basını Üzerine Bir İnceleme"¹ adlı çalışmada, 16 farklı ötekileştirme tarzı belirlenmiştir. Suriyeli mültecilerle ilgili haberlere bakıldığında en çok tekrar eden pratikler şunlardır:

- Olumsuz özellikler atfetme
- Sosyal dışlama
- Dış grubu soyutlama, yalnız veya zayıf gösterme
- Etik dışı ve yasa dışı davranışla suçlama

.....

¹ Arar, Y. A ve Bilgin, N (2010), "Gazetelerde Ötekileştirme Pratikleri: Türk Basını Üzerine Bir İnceleme", s. 12.

- Tehdit kaynağı olarak gösterme
- Bir olayın faili olarak suçlama
- Düşman görülen bir grupla ilişkilendirme
- İç grubun mağduriyeti üzerinden ötekileştirme

Medyanın, kamunun algısı üzerindeki etkisi düşünüldüğünde göçle ilgili olarak kullanılan dilin, toplumda “Suriyeli” imgesi yaratmada önemli bir rol üstlendiği açıkça fark edilmektedir. Yanlış kullanılan tanım ve kavramlar insanlarda olumsuz yargılar yaratmaktadır. Ayrıca yabancı olarak addedilen bir gruba karşı önyargı inşa etmesi de medyanın önemli çıktılarından biridir. Bundan dolayı özellikle içersinde şiddet barındıran bir olay söz konusu olduğunda, olayın kimliğe mal edilerek “Suriyeliler” başlığı altında genelleştirilmesi, nefret uyandırma tehlikesi barındırmaktadır.

Hrant Dink Vakfı’nın nefret söylemi raporunda Kenan Çayır, bu noktada kalıpyargıların bir grubun tüm üyelerini aynılaştırdığını; insanları bireysel özelliklerinden soyutlayarak, damgalanmış bir grubun üyesi haline getirdiğini; bunun da toplumsal alanda dışlanmalara yol açtığını söyleyerek konunun ciddiyeti üzerinde durmaktadır.²

Ötekileştirme pratiklerinden biri olan sosyal dışlamanın bir örneği *Milliyet* gazetesinin internet sitesinde yer alan “Suriyelilerden yayılan bu hastalık Türkiye’yi sarıyor”³ başlığıyla verilen haberde yer almaktadır. Çünkü haberin içeriğine bakıldığında tutarsızlık vardır. Spotta yer alan “Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Başkan Yardımcısı Mehmet Ali Torunoğlu ise, Türkiye’deki kızamık vakalarının kaynağına ilişkin yaptığı açıklamada virüsün Suriye değil Avrupa kaynaklı olduğunu söyledi” ifadesi, başlığın içerikle ilgisiz bir şekilde verildiğini, okuru tedirgin ederek bir tür ayrımcılık yapıldığını göstermektedir.

² Ayşe Çavdar ve Aylin B. Yıldırım (ed.), “Ayrımcılığın Sosyolojisi ve Türkiye Toplumunu”, *Nefret Suçları ve Nefret Söylemi* içinde, Uluslararası Hrant Dink Vakfı Yay., s. 49.

³ <http://www.milliyet.com.tr/suriyelilerden-yayilan-bu-hastalik/gundem/detay/1767683/default.htm> Erişim tarihi: 2.2.2016.

Türkiye'nin en çok okunan gazetelerinden biri olan Sabah'ın "Suriyeli mülteciler kiralari üçe katladı"⁴ başlıklı haberinin ve haber7.com'da yer alan "Faturayı Suriyelilerin kaçak elektriği mi çarptı?"⁵ sorusuyla verilen haberin, mültecilerin ekonomik yük oldukları üzerinde durmasının da bir önyargıyı inşaa ettiği söylenebilir. Yine milliyetçi hatta bazen de ırkçı sayılabilecek haberleriyle gündeme gelen Sözcü gazetesinde yer alan "Suriyeli istihdamı işsizliği artırır"⁶ haber başlığı, açık bir şekilde işsizliğin artması konusunda Suriyelileri sorumlu ilan etmektedir.

Suriyelilerin medyadaki temsillerinin sorunlu olduğu başka bir nokta da ötekileştirme pratiklerinden olan olumsuz özelliklerin atfedilmesinin sıkça yapılmasıdır. Bir olayın faili olarak görülen herhangi bir vatandaşa etik dışı ve / veya yasa dışı davranışla suçlama yapıldığı takdirde, ön plana çıkarılanın Suriyeliler olduğu görülmektedir. Kesenliği henüz netleşmemiş bir olay olan "İskenderun'da Suriyeli cina-yeti"⁷ haberinde, kişilerin "zanlı", "şüpheli" olarak verilmesi gerekirken, haberin yine aynı ayrımcı dil kullanılarak failin Suriyeli olduğu üzerinden aktarıldığı görülmektedir. Mültecilerin varlığının tehdit yarattığı izlenimi uyandıran haber başlıklarında ve içeriklerinde, dışla-manın milliyet üzerinden, başka bir deyişle Türklük üzerinden yapıldığı görülmektedir.

- "Suriyeli sığınmacılar Türk Bayrağı'nı indirdi"⁸
- "Hatay'da Türk-Suriyeli kavgası!"⁹
- "Suriyeliler Türk polisiyle çatıştı"¹⁰

.....
⁴ <http://www.sabah.com.tr/gundem/2012/08/27/suriyeli-katladi>, Erişim tarihi: 2.2.2016.

⁵ <http://ekonomi.haber7.com/sirketler/haber/1359335-faturayi-suriyelilerin-kacak-elektrigi-mi-carpti>, Erişim tarihi: 2.2.2016.

⁶ <http://www.sozcu.com.tr/2016/ekonomi/1041997/>, Erişim tarihi: 2.2.2016.

⁷ <http://www.sabah.com.tr/yasam/2013/11/21/-cinayeti>, Erişim tarihi: 2.2.2016.

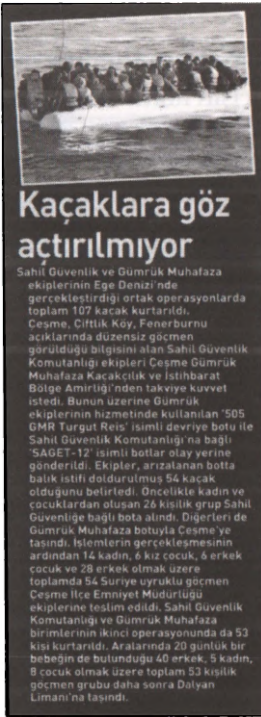
⁸ <http://www.posta.com.tr/turkiye/haberdetay/suriyeli-siginmacilar-turk-bayragi-ni-indirdi.htm?articleid=131243>, Erişim tarihi: 2.2.2016.

⁹ <http://www.milliyet.com.tr/hatay-da-turk-suriyeli-kavgasi-/gundem/detay/1-704751/default.htm>, Erişim tarihi: 2.2.2016.

¹⁰ <http://www.haberturk.com/gundem/haber/815880-suriyeliler-turk-polisiyle-catisti>, Erişim tarihi: 2.2.2016.

Basın yayın organlarında çeşitli yayın ilkelerine sahip haber ajanslarından servis edilen haberlerin aynen verildiği ve özensiz bir dilin kullanıldığı saptanmıştır. Kürt ve Arap vurgusuyla milliyetçi söylemlerin kullanılmış olmasının yanı sıra çeşitli gruplara yönelik önyargı oluşturulmuş olduğu görülmektedir. Önyargıların sıradanlaştırılmış, günlük hayatın bir parçası haline getirilmiş olması da medyanın ne denli etkin olduğunu ortaya koymaktadır.

HABERLERDE KULLANILAN TERİMLER ÜZERİNE

Kamuoyunun konu ile ilgili yanlış bilgilendirilmesine neden olan konuların başında, kullanılan terimlerin yarattığı kafa karışıklığı gelmektedir. Suriyeliler konu oldukları haberlerde misafir, sığınmacı, kaçak, göçmen, mülteci, kaçak göçmen, yasa dışı mülteci gibi farklı hukuki statülerle tanımlanmaktadır. Kaçak ve yasa dışı sıfatlarının insanları kriminalize ettiği aşikardır. Kriminalize etmenin dolaylı yollardan yapıldığı haberlere de sıkça rastlanmaktadır.

Örneğin Cihan Haber Ajansı tarafından 2015 yılı Mart ayında “Kayseri’de 24 bin 656 Suriyeli misafir var”¹¹ başlığıyla yapılan bir haberde hem yığın vurgusu yapılmış hem de misafir nitelemesiyle mültecilerin geçicilik konumu pekiştirilmiştir. İbrahim Efe raporu sığınmacıların sayılarını vurgulayan bu söylemin, aslında sadece bilgi vermek

¹¹ <https://www.cihan.com.tr/tr/kayseride-24-bin-656-suriyeli-misafir-var-1718668>.

amaçlı olmadığını; güvenlik tehdidi, ekonomik külfet vb. gibi diğer söylemlerle yakından ilgili olduğunu belirtir.¹² Terminolojik karışıklık, geçiş sürecindeki mültecilere ilişkin haberlerde daha çarpıcı hale gelmektedir. Karada bulunanlar jandarma tarafından “yakalanmakta”, denizde bulunanlar sahil güvenlik tarafından “kurtarılmakta”dır.

Ege Denizi kıyılarında, daha iyi yaşam koşulları ümidiyle Türkiye üzerinden Avrupa’ya geçiş sağlamaya çalışan Suriyelilerin konu olduğu haberler medyada sıkça yer almaktadır. Yunan adalarına geçişte kullanılan botlar yüzünden bugüne kadar yüzlerce insan hayatını kaybetti. Ölüm haberleri verilirken, kimsenin bu ölümlerden dolayı bir sorumluluk taşımadığı fikrini içinde barındıran “facia” klişesi çok sık kullanıldı.

Radikal gazetesinin “Ege Denizi’nde, kaçak Suriyeli mülteci faciası: 7 ölü”¹³ başlıklı haberinde de görüldüğü üzere geçişin konu edildiği ve ölümlerin rakamlardan ibaret olduğu haber metinlerinde ortak noktalardan en önemlisi, yaşananların doğal görülmesi, dilin okuru harekete geçirici özelliğinin olmamasıdır. Ayrıca Suriyeliler için “kaçak” nitelmesi yapılan bu haberde ölümlere dair herhangi bir yetkilinin eleştirilmemesi de sorunlu noktalardan biridir. Rakamlardan ibaret olan başlıkların temel kullanım amacı, haberin vurucu olması, etki uyandırarak okurun siteyi tıklamasını sağlamasıdır.

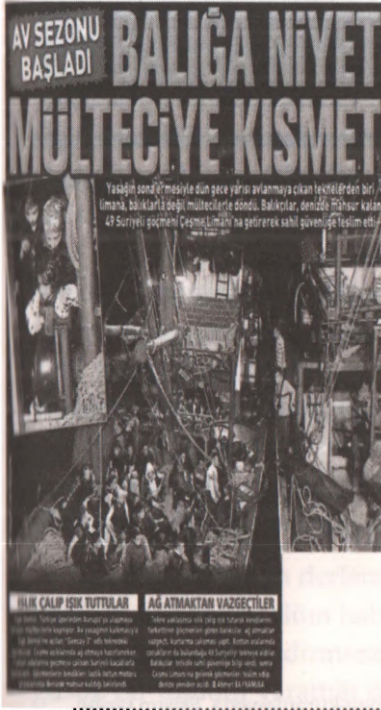
Türkiye’deki yazılı ve görsel medya, bu geçişler için “umut yolculuğu”, geçiş yapmak isteyen vatandaşlar için de “umut yolcuları” tanımını yapmayı sıklıkla tercih etmektedir. Bilgi vermektense duygusal bir çağrışım uyandıran bu tanımlamaların başta anaakım olmak üzere, alternatif ve yerel medya da dahil hemen hemen tüm internet sitelerinde yer aldığı gözlenmiştir.

¹² İ. Efe, “Türk Basınında Suriyeli Sığınmacılar”, SETA Yayınları, s. 46, 2015.

¹³ <http://www.radikal.com.tr/turkiye/ege-denizinde-kacak-suriyeli-multeci-faciasi-7-olu-1182119/>Erişim tarihi: 3.2.2016

HABER METİNLERİNDE 4 BİLGİ ÖNYARGISI: KİŞİSELLEŞTİRME, DRAMATİZE ETME, PARÇALAMA, NORMALLEŞTİRME

Milyonlarca insanın ülkesinden ayrılmasına, ölmesine, yaralanmasına, şiddete uğramasına karşın yaşananları tarihsel olarak ele alan haberlere çok fazla rastlanmazken, haberlerin büyük kısmında göçün ve etkilerinin trajik boyutunun dramatikleştirilerek aktarılması söz konusudur. Aktarılan haberlerin niteliğine bakıldığında, bilgi vermekten çok etiketlemelere başvurularak ya da genellemeler yoluyla bir yanlış imaj yaratıldığı görülmektedir. W. Lance Bennett medya dünyasına yönelik sosyolojik bir perspektif sunan değerli kitabı “Politik İllüzyon ve Medya”da haberlerdeki önyargıyı dört ana başlıkta sınıflandırmıştır.¹⁴

Yazar kişiselleşmiş haberi, “olayların bireysel ve insani cihetlerine öncelik verirken o cihetlerin bağlamını tayin eden kurumsal ve politik anlamları önemsemeyen gazetecilik önyargısı” şeklinde tanımlamaktadır. İlgi çekicilikle çevrelenen haber, olayların izleyici (ve okuyucu) üzerindeki tesirine vurgu yaparak ve tüketici ile haber ürünü arasındaki ilişkiyi özelleştirerek iyice kişiselleştirmektedir. Mültecilerle ilgili haberler örneğinde düşünüldüğünde ise tıpkı “Sultan Kösen’in Suriye’ye giden eşi dönemiyor”¹⁵ başlıklı haberde olduğu gibi, öyküler dış görünüşler, savaşın korkunç sesleri ve ürperten manzarası üzerinde yoğun-

¹⁴ W.L. Bennett, *Politik İllüzyon ve Medya*, çev. Seyfi Say, Nehir Yayınları, 2000.

¹⁵ [http://www.hurriyet.com.tr/sultan-kosenin-suriyeye-giden-esi-donemiyor-](http://www.hurriyet.com.tr/sultan-kosenin-suriyeye-giden-esi-donemiyor-26676241)

26676241, Erişim tarihi: 4.2.2016.

laşıyor, ünlü veya renkli simalara yer veriliyor, dramatik olan her şey haber oluyor. Temelde yatan sebepler ve gerçek etkiler ne fazla önem taşıyor ne de uzun süre hatırlanıyorlar.

Bir diğer başlık da dramatize edilen haberlerdir. Bennett, dramalaştırmanın en açık etkisinin haberin içeriğini önemsizleştirmesi olduğunu belirtir. Aljazeera’de yer alan “Mülteci çocuğa Kur’an’la veda”¹⁶ başlıklı haberde görüldüğü üzere izleyenin dikkatini büyük olay ve sorunlara sabitlemek yerine, drama üretimine doğru artan bir eğilim söz konusudur. Dramaya odaklanmada temel sorun genellikle dikkati olayın barındırabileceği genel ve kalıcı politik anlamdan uzaklaştırmasıdır. Haber metinlerinde tercih edilmesinin doğurduğu sonuçlara baktığında ise dramaların basit, kavranması kolay oldukları ve eylemin arkasındaki bireysel saiklere kısmi bir açıklama getirdikleri için, insanlara durumun iç yüzünü anladıklarına dair yanlış izlenim verebilmesi öncelikli sorunlardandır.

Diğer bir önemli sorun da insanları ciddi sosyal problemlerle etkin bir şekilde uğraşmak için hazırlıksız bırakıyor olmasıdır. Çünkü dramalaştırma, insanoğlunun planlama, uzlaşma ve ince analiz kapasitesini; kriz, çatışma ve basitleştirilmiş imajlar karşısında eritir. Dikkatleri giderek sorunların potansiyel öneme sahip sebeplerinden uzaklaştırarak, kökü bireysel izahlara dayanan yanlış anlayışların oluşmasına sebep olur.

Parçalanmış haber, haber fragmanlarının ilişiksiz dramatik kapsüller halinde zaman ve yer olarak birbirinden koparılmış vaziyette sunulduğu haber türüdür. Bu tür haberler, “Suriyeli kadının feci ölümü”¹⁷ haberinde olduğu gibi, odaksız ve birçok parçası eksik bir yap-boz izlenimi veren haberlerdir. Söz konusu habere detaylı bakıldığında savaşın getirdiği yoksulluk ve kötü yaşam koşullarının sebeplerine dair tek bir cümle yer almadığı görülecektir. Beş cümlede olay aktarılmıştır.

.....

¹⁶ <http://www.aljazeera.com.tr/haber/multeci-cocuga-kuranla-veda>, Erişim tarihi: 4.2.2016.

¹⁷ <http://www.posta.com.tr/3Sayfa/HaberDetay/Suriyeli-kadinin-feci-olumu.htm?ArticleID=323825>Erişim tarihi: 4.2.2016

Bodrum'da 18 KAÇAK daha öldü

■ **BODRUM'DAN 14**
metrelik ahşap tek-
neyle Yunanistan'a
ait Kilimli adasına
geçmeye çalışan ka-
çakların bulunduğu
tekne, gece yarısı bat-
tı. Teknede bulunan
14 kaçak kurtarıldı,
18 kişi ise boğularak
can verdi. ➤ 13'TE

Bennett bu durumu sorun olarak görmesinin nedenini de şu sözlerle açıklar: Enformasyon bu şekilde parçalanmış halde aktarıldığında, insanlar dünya hakkında daha fazla bireysel yorum geliştirmeye teşvik edilmiş olurlar. Durumla ilgili yeni bilgi edinilmesi yerine, düzensiz bilgi kargaşasına veya eski klişeleşmiş reçetelere teslim olunur. Dünya parçalanmış ve karmakarışık görünür. Analiz ve eleştiri için gerçek bir yol gösteriminin bulunmayışı nedeniyle, parçalanmış haber geçmiş ve geleceği hesaba katmayan anlık imajlardan beslenmektedir. Sonuç olarak ise önemsenmeyen yalıtılmış olayların

sunumunu meşrulaştırmaktadır.

- Yine Mülteci, Yine Ölüm ! (koprubasi.tv)
- İzmir'de facia: Yine mülteci yine ölüm ! (gazetesonhavadis.com)
- Yine mülteci ve yine ölüm ! (ulkedegundem.com)
- Yine Mülteci Yine Ölüm (bodrumca.com)
- Yine Mülteci, Yine Acı, Yine Ölüm (habertuzel.com)
- Mülteciler yine 'ölüm yolculuğu'nda (haberakar.com)
- Yine Ege yine mülteci ölümü: Çoğu çocuk 9 cenaze (bestarss.com)
- Çanakkale'den Midilli'ye yine bir mülteci faciası! 7'si çocuk 14 kişi boğularak can verdi (haberport.com)

Yerel haberlerden derlenen yukarıdaki başlıklar incelendiğinde giderek sıradanlaşan ölüm haberlerine alıştıran medyanın, aslında okurların algısını şekillendirmenin de ötesine geçerek pasif, duyarsız, duygusuz bir toplum yarattığı öngörülmektedir. Haber metinlerinde tekrar eden olaylar için "yine", "daha" gibi sözcüklerin tercih edilmesi de yaşananların normalleşmesine/kanıksanmasına sebep olmaktadır. W.

Lance Bennett normalleşmiş haberin tanımını şöyle yapar: “Yoğun habercilik faaliyeti, insanların bir konuyla ilgili ve duygusal olarak daha dolu olmasına yol açmasının yanı sıra, onu anlamayı güçleştirebilmektedir. Kişiselleşmiş, dramatize edilmiş ve parçalanmış haberin doğasında var olan kafa karıştırma ve zihin bulandırma potansiyeli, insanları dünyanın nasıl gittiği konusundaki alışılmış ve güven tazeleyici imajlardan -ki bunlar üzücü ayrıntıları zihinlerden atarlar- zarar görebilir halde bırakır. Kriz veya değişim patlamasını izleyen haber tasavvurunun bütün akışı, aşına ve normal olana doğrudur.”

Kamuoyu algısının yaratılmasında medyanın rolü göz önünde tutulduğunda; mültecilerle ilgili haber ve fotoğrafların basında yer alışı, haberleştirilme sıklığı, hangi alt-metinle verildiği daha da önemlidir. Dolayısıyla haber metinlerinde kullanılan dilde gereken özen gösterilmediğinde dezavantajlı bir grup olan Suriyeli mültecilerin daha fazla kriminalize edildiği de başka bir gerçektir. Yargıların inşasında gazetecilerin gerekli sorumluluğu yerine getirmesi de diğer elzem noktadır. Algıda başaktör gazeteciler olsa da medya ve iktidar arasındaki ilişkilerin de sorunun bir başka kaynağı olduğu görülmektedir. Görünen o ki Türkiye medyası, Suriyelilerle ilgili sınavını verebilmiş değildir.

BİZDEN

BİZ KİMİZ?

Halkların Köprüsü Derneği, asıl olarak halklar arasında eşitlik, adalet ve özgürlük temelinde kamusal dostluk ve dayanışma köprüleri inşa etmek üzere kurulmuştur.

Biz kendimizi bir sivil toplum örgütünden çok bir dayanışma grubu olarak tanımlıyoruz. Siyasi olandan uzak durmuyoruz. Çünkü yaşam ile siyaseti birbirinden koparmıyoruz ve yaşamdan yana tavır alıyoruz.

Gönüllülükle, çıkar beklemeden ortaya koyduğumuz kolektif emek ile, toplumdaki birbirinden nefretin, korkunun ve yalnızlaşmanın üstesinden gelmeyi, çatışma gütmeyen, ötekine karşı konumlanmayan dostça bir siyaseti, dostça bir yaşamı; kamusal dostluğu yerleştirmeye çalışıyoruz.

Türkiye'nin büyük bir mülteci göçü ile karşılaşması ve İzmir'in kitlesel göç merkezi haline gelmesi nedeniyle mültecilerle ilgili çalışmalar yapmaya başladık. O gün bugündür gördüğümüz, karşımıza çıkan, ulaştığımız hiçbir mülteciye arkamızı dönmedik.

Bizim derneğimiz BM ya da AB için projeler hazırlamıyor. Projeliğin yarı profesyonelliğe yol açtığını; amatör ruhu ve gönüllülüğü engellediğini düşünüyoruz. Gönüllülük bizi pazar ilişkilerinden, ürettiğimiz hizmetin pazar nesnesi olmasından, alınır satılır olmasından koruyor. Devlet(ler)den, ulusal ya da uluslararası hiçbir kurumdan nakdi yardım kabul etmiyoruz. Bağımsız ve sorgulayıcı bir pozisyonu korumayı önemsiyoruz. Gönüllülerin küçük bağışları ve üyelerin aidatları ile işlerimizi yapıyoruz.

Derneğimizde içinde hemşire, ebe, diş hekimi, sağlık memuru, diyetisyen, psikolog, hekim; sağlık çalışanlarından oluşan büyük bir sağlık grubu, saha taramaları için saha/sokak grubu, Arapça, Kürtçe ve Farsça bilen kişilerden oluşan tercüman grubu ve kültür-sanat grubu var. Yüzlerce gönüllü ile çok sayıda, çok farklı bölgelerde ve çok çeşitlilikte çalışmalar yaptık. Her sosyal kesimden ve meslek grubundan insanlar emek veriyor. Müzisyenler, tiyatrocular, avukatlar, öğretmenler, öğrenciler, işçiler, işsizler, akademisyenler... ve en önemlisi mülteciler var aramıza. Yönetim (yürütme) kurulu ayrıca toplanmıyor. Dernek çalışmaları herkese açık toplantılarla yürütülüyor. Toplantılara katılmak için üye olmak gerekmiyor. Üye olsun olmasın herkesin alınacak kararlarda söz ve oy hakkı eşit. Herkesin kendi olarak, kendi kalarak, gücü yettiği kadar destek olduğu bir çalışma/üretim anlayışımız var.

Yardımseverlik/hayırseverlik yerine dayanışmaya inanıyoruz. Hatta yardımseverliğin zararlı olduğunu düşünüyoruz. Zira, yardımseverlik, kişiseldir, geçicidir. Zayıf ve yoksulu bağımlı kılan ortamın oksijenidir. Varsıl ve güçlünün keyfine bağlıdır. Her zaman en doğru şekilde kullanılmayabilir. Ortak sosyal, ekonomik, politik kararlığın ve kamu çıkarının yerini alamaz. Ancak, tamamlayıcı olabilir. Bu yüzden bütün gücümüzle kamu otoritelerini görevlerini yapmak üzere harekete geçirmeye çalıştık. Yaptığımız her saha ve sağlık çalışmasını rapor halinde valiliğe, il sağlık müdürlüğüne, il halk sağlığı müdürlüğüne, AFAD'a vd. götürüp kayda geçirdik. Dilekçe yazdık. Yüzyüze görüştük... Sokağın bilgisini üretmek, kamuoyunu doğru bilgilendirmek ve bilgiyi demokratikleştirmek için çaba gösterdik.

Dayanışma hak temelli mücadeleye kabildir. Dayanışmak, sağlık hizmeti vermekten, gıda ve giysi dağıtmaktan ibaret değildir; daya-

nışmak mültecileri de içine almak, onlarla birlikte hareket etmektir. Mültecileri çaresiz mağdurlar olarak görmemek, onların sesini ve siyasetini desteklemektir. Onların öncülük ettiği hak arama eylemliliğine katılmak demektir. Mültecilerin kendi adına konuşmalarına imkân sağlamaya çalışmaktır. Devlet(ler)in dikey siyasetine angaje olmamaktır. Yaptıklarının siyasi sonuçlarını sorgulamaktır.

Biz, dayanışmayı insanlığın en eski ve en değerli kurumu olarak görüp, “ezilenlerin nezaketi” olarak benimsiyoruz.

ÇEŞME ÇİFTLİK KÖYÜ TARAMASI

Çeşme İmece İnisiyatifi'nin, Çiftlik Köyü yerleşkesinde 1000 kadar Afgan mültecinin ormanlık bir alanda çok zor koşullar altında yaşama tutunmaya çalıştığını, içlerinde hastaların da bulunduğunu belirtmesi ve çağrısı üzerine, 8 Aralık 2015 tarihinde sağlıkçı, çevirmen, raportörlerden oluşan 30 kişilik bir ekiple akşam saatlerinde Çeşme'ye gitmek üzere yola çıktık. Bu, yaptığımız ilk tarama olmayacaktı. Daha önce de Suriyeli mültecilerin yoğunlukla yaşadıkları veya Avrupa'ya geçme umuduyla yoğun olarak bekledikleri cami avlularında, kentin esrik sokaklarında, çadırlarda sağlık ve saha taramaları yapmıştık. Fakat bu tarama, katılanların içinde hiç unutulmayacak birçok anı, bakış, doku-nuş bırakacaktı...

Bölgeye gittiğimizde, araçlarımızı bir yerde bıraktık. Yolun sonrasını ancak yürüyerek gidebilecektik. Fenerlerle soğuk kış gecesinde

yaklaşık 10 dakika yürüyerek ulaştığımız yer, ormanlık bir alanda, bir koyda, eski bir tatil köyü yıkıntısı oldu. Her gün değişmekle birlikte çoğunluğu Afganlardan oluşan, Yunan adalarına geçiş yapmak için geçici olarak barınan insanların bulunduğu, şehir merkezine uzak, oldukça engebeli patika yolların olduğu bir alana geldik .

İnsanlar, barınma ihtiyacını karşılamak için, kapısı olmayan, yıkık eski tek göz odalarda, zemine serdikleri kartonlar üzerinde yaşıyorlardı. Hiçbir şekilde banyo, tuvalet, temiz su, elektrik, ısınma aracı yoktu.

Onlarca bebek ve çocuğun bulunduğu yaklaşık 500 kişi... Afganistan'dan, Lübnan'a gelmişler; Türkiye üzerinden Yunanistan'a ve oradan da Avrupa'ya gitmek istiyorlardı. Zaten başka da çareleri yoktu. Her ne kadar çıktıkları yolculuğun çok tehlikeli olduğunu anlatsak da aslında tek umutlarının bu olduğunu biz de biliyorduk. Geri dönmeyizlerdi, onları buralara sürükleyen savaş, ölüm tehditi vs. koşullar devam etmekteydi. Kalamazlardı, burada bir statüleri olmayacaktı. Vatansızlardı...

Bu koşullar altında bizden korkarak ormanlık alana kaçanların dışında yaklaşık 500 kişiyi ellerimizde fenerler ile muayene ettik. Bu arada Çeşme İmce İnişiyatifi de sıcak çorba ve sınırlı miktarda hijyen, gıda malzemesi dağıttı.

Bebeklerin bağışıklaması hiç yapılmamış ya da eksik yapılmıştı. Beslenme eksikliği olan bebekler vardı. Doğurmak üzere olan bir gebe tespit ettik. Taramada çocuklarda ÜSYE, ASYE, bronşit, ishal, impetigo, uyuz, kutanöz leishmaniazis gibi hastalıklar tespit edildi. Bu çocukların sağlık hizmetine erişim ve tedavi olanakları yoktu. Tespit ettiğimiz hastalıkların tedavilerini üstlendik. Kronik hastalıkları olanlara maalesef çok da katkımız olmadı.

Tarama esnasında tüm sığınmacıların ağlamaklı olduğunu fark ettik. Kendilerinin de her an yola çıkmak üzere yolunu gözledikleri insan kaçakçılarının, sabah botlara bindirerek yolladıkları ailelerin cenazeleri vurmuştu o gün kıyılara. Daha dün gece yaktıkları bir ateş etrafında hayaller kurmuşlardı beraber. Küçük çocuklar olduğunu söylüyorlardı aralarında. Sonra kendi çocuklarına bakıyorlardı. Gözlerinin nuru çocuklarına... Nasıl batmıştı botlar, korkmuşlar mıydı? Güya biz

onlara çıktıkları yolculuğun ne kadar tehlikeli olacağını anlatacaktık. Onlar bunu yaşıyorlardı. Peki kalsalar ne olacaktı? Afganlar Suriyeli-ler'in yararlandıkları haklardan dahi faydalanamıyorlardı. Statüsüz-lerdi. Yoktu onları bekleyen bir gelecek. O gece orada doğum günü olan küçük kız çocuğunu kutladık. Oradaki efkarlı havayı dağıtmaya çalıştık. Umarız ki bir geleceği, güzel bir geleceği olur.

Lastik botla Çeşme'den Sakız Adası'na geçmek üzere ormanlık alanda bekleyen yüzlerce Afgan mülteci arasında toplam on yedi kişilik (biri bebek altı çocuk) üç aile yolculuğun tehlikelerini anlatmamız üzerine gitmekten vazgeçip, bizimle birlikte İzmir'e gelmeye karar verdiler

Ertesi gün demek gönüllülerimiz gidip aileyi aldılar ve eve getirip yerleştirdiler. BM'ye bildirmek üzere ASAM ile temas kuruldu. Sonraki gün, bir teşekkür mektubu ile anahtarı mahalle bakkalına bırakarak Çeşme'ye döndüklerini öğrendik. Banyo yapmışlar, ihtiyaçlarını gidermişler ve yeniden çıkmışlardı yola. Ertesi sabah botlarının battığını ve Çeşme açıklarında yerleşim bulunmayan bir adada mahsur kaldıklarını telefon ile tercüman arkadaşımıza bildirmişlerdi.

Avrupa'ya geçememişlerdi. Bulundukları ada Çeşme'nin Boğaz adası idi. Ailedeki annelerden biri çok soğuk olduğunu, bebeğin ıslak olduğunu, gece orada kalırsa öleceğinden koktuğunu belirtti. Sahil Güvenlik'e acil çağrıda bulunduk. Çabalar sonucu bir helikopter ve iki bot ile adadaki tüm mülteciler (toplam 50 kişi) saat 20.00'da kurtarıldı.

Bir süre sonra yine batan bir bot haberi ile gittiğimiz geri gönderme merkezinde boğularak ölen yakınlarını son kez uğurlamak için morga gitmeye çalışan Afgan ailelerle de onları ararken tanıştık.

Başka başka öyküler... Ege denizi insan bedeni dolu, Akdeniz insan bedeni dolu. Gözümüzde o bakışlar...

ASIL SORUN GÖÇ DEĞİL SAVAŞLARDIR!

Savaş, kapitalist üretim ilişkilerinin sonucunda ortaya çıkan ve küresel emperyalizme içkin bir olgu olarak sürekli yeniden üretilen olağan dışı bir durumdur. İnsan eliyle üretilir ve çok geniş kitleleri etkileyerek doğa ve insanlar üzerinde onarılması imkânsız tahribatlar yaratır. Göçleri bir trajediye dönüştüren savaştır.

Bugün yaşanan göçün temel kaynağı; yıllardır Ortadoğu'da, Afrika'da, Asya'da süren ve son olarak da Suriye'de büyüyen savaş yüzünden yerinden edilmiş milyonlarca (bu yıl bu sayı 60 milyona ulaştı; Dünya genelinde her 122 insandan biri zorla yerinden edilmiş durumda) insandır.

Dünyanın bu bölgelerindeki politik kargaşa ve savaşlar yüzünden ortaya çıkan göç 'Batı' için aslında yeni bir durum değildir. 2015 Baha-rından bu yana göç eden insanların sayısının artması ve Suriyelilerin Doğu Akdeniz rotası ile Avrupa'ya ulaşmaya başlamaları, Avrupa ül-kelerinde kamuoyunun durumu nihayet görmesine yol açtı ve ciddi bir panik ortamı oluştu. Suriyeli mültecilerin durumu BM tarafından günümüzün 'büyük insanlık trajedisi' olarak tanımlandı! Bu "büyük insanlık trajedisi" aynı zamanda açık bir gerçeği ortaya çıkardı: BM, AB ve üye devletler, durumla başa çıkmada güçsüz ve isteksizlerdi, panik ve korkuyla ve mültecilerden çok kendi öncelikleri ile hareket ettiler.

Oysa, insanlık tarihine baktığımızda göçün bir anlamda durdurulamaz ve kaçınılmaz doğal bir fenomen olduğunu, Avrupa tarihinin göçler tarihi olduğunu, yakın zamanda ABD'nin göç ile kurulduğunu hemen hatırlayabiliyoruz. İnsan her zaman göç etmiştir, bu yeni bir şey değildir. Tarih bize göçün çok kültürlü toplumların oluşmasını sağladığını göstermektedir. Yan yana yaşayan çok sayıda kültürlerin olması mümkündür. Göçü siyasi ve sosyal olarak kontrol edilemez hale getiren ve bir trajediye dönüştüren savaşlardır...

Göçmen/Mülteci ayrımı sahtedir ve bir tür şiddet uygulamasıdır!

AB, Yunanistan'a ulaşan mültecileri Türkiye'ye geri gönderiyor. Bugün 500 kişinin ulaşacağını biliyoruz. Ay sonuna kadar bu rakam 3000'e, yıl sonuna kadar 20000'e ulaşacak. Sözde yasa dışı geçmiş ekonomik göçmenleri geri gönderiyorlar...

Avrupa'nın sorunu ele alış biçimi, göç eden insanların mülteci ya da göçmen olarak sınıflandırılmasına dayanmaktadır. AB, mültecilere yardım için kendisini sorumlu hissederken göçmenlere karşı böyle bir sorumluluk duymamaktadır. Aslında bu tanımlamalar ve dolayısıyla ayırım, güç sahibi kişi ve kurumlar tarafından göçmen ve mültecilerin iyiliği için değil politik amaçlarla yapılmaktadır. Uluslararası hukuk ısrarla doğrudan yaşamı tehdit altında olan (mülteci) ile daha iyi yaşam koşulları elde etmeye çalışan (ekonomik göçmen) arasında bu ay-

rımın yapılmasını önermektedir. Oysa, mülteciler ile göçmenler arasında böyle zorlama ve sonuçta yapay bir ayırım yapıldığında, insani perspektiften doğan, bu insanların hepsinin yardıma ihtiyacı olduğu gerçeği yok edilerek, göçü kısıtlamaya giden yol açılmış oluyor. Bu nedenle Batı'nın bütün stratejisi bu ayırım üzerine kurulmakta ve 'insan hakları perspektifi' adı altında aslında göç kısıtlanmaya çalışılmaktadır.

Bu kategorik ayırımın gerçekte bir ilişkisi yoktur! Bugün milyonlarca insan doğrudan can güvenliği tehdidi altında olmasa da evi, iş yeri bombalarla yıkıldığı için, işsiz kaldığı için, ırkı, dini, mezhebi yüzünden iş bulamadığı için yollardadır.

Afganistan 10 yıldan uzun süredir ekonomik ve politik kargaşa içindedir. Son dönemde Taliban aktiviteleri bu yıl 5000 sivil insan kaybına yol açmıştır. Bugün Suriyelilerden sonra dünyadaki en büyük mülteci kitlesi, resmi rakamlara göre 2.6 milyon, kimi verilere göre 5 milyon olan Afganlardır. 2009'dan bu yana 145.000 Afgan mülteci Avrupa'ya geçmiş durumdadır.

Irak'ta IŞİD, Eritre'de Isaias Afewerki rejimi, Nijerya'da Boko Haram vd. binlerce mülteciye sebep olmaktadır.

“Batı” sorumludur !

Mülteci meselesinde kendi ülkesi için doğrudan bir sorumluluk görmeyen her insan şu soruya yanıt aramalıdır: Afrika'da ve Ortadoğu'da insanlar kendi sorunlarını çözmekte, kendi toplumlarını değiştirmekte neden başarısız oluyorlar? Bu soruyu sordukça Batı'nın (küresel kapitalist sistemin) buna neden izin vermediği anlaşılacaktır.

Libya Batı'nın müdahalesi ile kaosa sürüklendi. Bugün Libya'da birbiri ile savaşıyor üç hükümet var. Irak'ta bugün IŞİD'in yükselmesine neden olan durumun asıl sebebi ABD'nin Irak işgalidir. Orta Afrika Cumhuriyeti'nde kuzeydeki Müslümanlar ile güneydeki Hristiyanlar arasında devam eden iç savaş, bir anda ortaya çıkan bir etnik nefretten ibaret değildir. Çatışmalar kuzeyde petrol bulunmasından sonra Fran-

sa'nun ve Çin'in petrol kaynaklarını kontrol etme girişimleri ile tetiklendi.... Bu örnekleri kolaylıkla çoğaltabiliriz.

Öte yandan küresel kapitalist ekonominin, göçü desteklediğini unutmayalım; küresel kapitalist ekonomi ikili iş gücü piyasası yaratarak ucuz göçmen emeğini üretim için kullanmaktadır. ABD'de ve Avrupa devletlerinde ucuz ve güvencesiz kayıt dışı bir göçmen emek pazarı, on yıllardır kurumsallaşmış durumdadır ve engellenmemektedir. İnsan kaçakçılığı bu çerçevede ortaya çıkan bir iş koludur ve kayıt dışı sınır geçişi ile kayıt dışı emek pazarı bağlantılıdır.

Şu çok açık olarak anlaşılmalıdır: Dünyaya dayatılan Batı ve gerisi ("the West and the Rest") şeklindeki ekonomi-politik anlayış, bugün Afrika ve Ortadoğu'da yaşanan kargaşa ve vahşetin sebebidir ve mülteci krizi bu gerçeklikle ele alınmak zorundadır. Neoliberal kapitalizm, küresel güney ile kuzey arasındaki eşitsizliği çok ciddi biçimde arttırmış, küresel güneyin toplumsal yapılarının çok kırılganlaşmasını sağlamıştır. Suriyeliler başta olmak üzere çok farklı coğrafyalardan, ülkelerden ve etnik kökenden insanlar çaresizlik yüzünden daha iyi bir hayatı Avrupa'da aramaktadırlar.

Suriye halkının isyanı emperyalist devletler tarafından çalınmıştır!

Emperyalist devletler bölgedeki enerji/karbon kaynaklarını kontrol etme yarışında/savaşındalar. ABD, Avrupa Birliği, Çin, Rusya vd. bu kaynaklara erişimde bir güç olmaya çalışmaktadır. Erişimi engellemek ya da erişimin kendi kontrolünde olmasını sağlamak amaçlı bir uzun savaş yaşanmaktadır. Bu uzun savaşlar dolayısıyla, Afganistan ortadan kalktı, Irak ortadan kalktı. Bu uzun savaş içerisinde bir başka gelişme de Arap Baharı oldu. İktisadi, sosyal bir dizi nedenle, Arap coğrafyasının neredeyse tamamını saran bir ayaklanmalar silsilesi ortaya çıktı. Suriye de bu ayaklanmalar dizisinin bir parçasıydı. Suriye'de biraraz da bu ayaklanmalar dizisinin verdiği bir cesaret ile koşullar yeterince hazır olmadan gerçekleşmiş bir halk hareketi gelişti... Suriye'de halk hareketi, siyasal ihtilaf, bir vekâlet savaşına dönüşmüştür. Vekâlet savaşı ise bir Lübnanlaşma sürecidir. Esas itibarıyla sahadaki

silahlı güçler bir başka bölgesel ya da emperyal güç adına hareket etmektedir. Onun jeo-stratejik çıkarlarını maksimize etmek adına hareket etmektedir. Askeri bağımlılık, lojistik bağımlılık, karasal bağımlılık vb. Suriye'deki savaşı giderek yabancı orduların birbirleri ile çatıştığı bir savaşa dönüştürdü. Suriye halkının failliği çalınmıştır. Bu yüzden, bu savaş bu kadar kıyıcı, yıkıcı olmakta ve uzun sürmektedir. Bir vekalet savaşının bitmesi kolay değildir; çok sayıda aktör devreye girmiş olduğu için, kendi jeo-stratejik çıkarlarını maksimize etmek adına o çıkarların bir optimum noktada uyuma kavuşması, uyumlaştırılması gerekecektir. Rusya ve ABD'nin çıkarlarının/Suudi Krallığı ile İran'ın çıkarlarının/Türkiye'nin çıkarlarının/Avrupa Devletleri'nin çıkarlarının uyumlaştırılması zaman alacaktır! Suriye halkının sırtına binen onu vatansız, onu Filistin halkı gibi vatansız, topraksız bir parya haline getiren bu savaşın, savaş içindeki savaşların bitmesi bütün aktörlerinin çıkarlarının bir noktada uyumlaşması ile mümkün olacaktır.

Bugün Suriye'deki durum, iki ciddi sonuç ile emperyalist devletleri Arap Baharı'ndan daha farklı endişelere yöneltmektedir: IŞİD'in küresel siyasal yapı açısından bir güvenlik tehdidi haline gelmesi ve büyük göç dalgası!

Türkiye'deki geçici koruma rejimi bir tür rehine durumudur!

Türkiye, savaştan kaçan Suriyelilere üç maddeden oluşan geçici koruma çatısı sağlamaktadır: Tüm Suriyeliler için açık kapı politikası, sınır dışı etmemek ve Türkiye'de sınırsız kalma hakkı. Kuşkusuz bunlar çok önemlidir. Ancak, geçici korumadan yararlanan Suriyeliler, Türkiye'de mülteci statüsü için başvuru hakkına sahip değiller.

Türkiye, Avrupa dışından gelen sığınmacılara hukuki mülteci statüsü vermeyi reddederek onları sahip olmaları gereken haklardan mahrum etmekte ve sadece kayıtlı sığınmacı statüsünde tutmaktadır. Türkiye, 1951'de Cenevre Sözleşmesi'ni imzalamasına, 1964'te resmi gazetede yayımlamasına rağmen anlaşmaya coğrafi sınırlama şartı koyarak, Avrupa dışından mülteci kabul etmemeyi bir diplomatik koz

olarak yıllardır kullanmıştır. Bunu açıkça dile getirmiş; AB'ye tam kabul edildiği takdirde coğrafi sınırlamayı kaldıracağını belirtmiştir. Oysa bugün bu diplomasinin iflas ettiği gerçeği, 3 milyon mülteci ile ortadadır. 1951'den 2014 yılına kadar bilinçli olarak bu konuda bir yasal düzenlemeye gidilmemiş ve mülteci meselesine her zaman bir güvenlik algısıyla yaklaşılmış, insan hakları perspektifi geliştirilememiştir. 2014 yılında Suriyeli mülteciler yüzünden çıkarılmak zorunda kalınan yasa, görece büyük bir adım olsa da Cenevre Sözleşmesi'ne koyduğu coğrafi sınırlamayı kaldırmamıştır. Oysa Türkiye özellikle son yıllarda Afganistan, Irak, Pakistan, İran ve Afrika'da çok sayıda mülteci almıştır. Bu insanlara da tıpkı Suriyeliler gibi mülteci statüsü verilmemektedir. Yüzbinlerce insan uydu kentlere yerleştirilerek BM'nin kendilerini, mülteci kabul eden bir 3. ülkeye yerleştirmelerini beklemek zorunda. Üstelik daha bir hafta öncesine kadar çalışma izinleri yoktu ve bekleme süresi 8-10 yılı bulabilmektedir.

Bu insanları Ege Denizi'ne ölüm yolculuğuna iten neden budur. Türkiye Suriyeliler için özel bir yönetmelik hazırladı ve Kosova Savaşı sırasında kısa bir süre için Avrupa'da kullanılan geçici koruma rejimini benimsedi. Batı, insan hakları hukukunda böyle bir açık kapı olmasına bilerek; mülteci olma hakkını kısıtlamak için izin veriyordu. Şimdi Türkiye bunu sonuna kadar kullanıyor.

Türkiye'nin Suriyelilere uyguladığı geçici koruma rejimi, Suriyelilerin bireysel olarak uluslararası koruma taleplerinin önüne geçmektedir. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) Türkiye'deki Suriyeliler için kayıt ya da mülteci statüsü belirleme işlemlerini yürütmemektedir. Geçici koruma rejimi mülteci kabul etmemek için dünyanın ürettiği yeni bir araçtır; meşruiyeti tartışmalıdır. Geçici koruma rejimi, sığınmacıları bir tür rehineye dönüştürmektedir. Bu yaklaşım hükümetlerin lehine büyük esneklik ve özgürlükler sunmaktadır. Türkiye'nin geçici koruma rejiminde, Suriyelilere sonunda ne yapılacağına Bakanlar Kurulu'nun karar vereceği yazılıdır. Böylelikle milyonlarca insanın kaderi bir politik iradeye bırakılmıştır. Bu nedenle Suriyelilerin geleceği belirsizdir. Bir gün geri gönderilmeleri ya da bir tampon bölgeye yerleştirilmeleri ya da kendilerine vatandaşlık verilmesi gibi pek çok seçenek politik gelişmelere bağlıdır. Aslında Suriyeliler mülteci olarak tanımlanabilselerdi kendilerine sunulan

hizmetleri hakları olarak alacaklardı; daha çok hakka sahip olacaklar ve hakları uluslararası hukukun korumasında olacaktı. Suriyeliler her gün sınır dışı edilme ya da tampon bölgeye yerleştirilme korkusu ile karşı karşıyadır. Geleceğe dair belirsizlik, geleceksizlik onları Ege Denizi'ne ölüm yolculuğuna itmektedir.

AB-Türkiye geri gönderme anlaşması resmi insan kaçakçılığıdır; insan haklarına aykırıdır

AB için sınırları kapatarak mültecileri ölüm yolculuğuna itirmek yetmedi, insanların denizlerde ölmeleri yetmedi; şimdi de umudu öldürmek istiyorlar. AB bu anlaşma ile mültecileri yaşamları için mücadele etmekten vaz geçirmeye, onları felç etmeye çalışıyor.

Bugün burada insanlık, canlarından başka hiçbir şeyleri olmayan çıplak insanların yaşam umudu ile şişman AB'nin bencilliğinin, siyasi hesaplarının çatışmasına sahne oluyor.

Bunu asla unutmayacağız.

Bu anlaşma tarihe bir utanç anlaşması olarak geçecek!

Geri gönderme anlaşması soruna çözüm getirmekten uzaktır. AB'nin politikacıları bu gerçeği çok iyi biliyorlar. Son zamanlarda Türkiye'den geçişler zorlaşınca mültecilerin İtalya yolunu kullanmaya başladıklarını onlar da gördü. 2 hafta önce çoğu Somalili 500 insan İtalya'ya gitmeye çalışırken batan teknelerde öldü...

Geri gönderme anlaşmasının asıl amacı, mültecilerin Avrupa'ya dair, yani insan haklarına dair morallerini yıkmaktır. Yani insanlığı, insana dair mücadele azmini, umudu kırmaktır. Türkiye'yi bir açık hava hapishanesi olarak kiralamaktır.

Bu geri gönderme anlaşması hukuka aykırıdır.

Aralarında BM Mülteci Yüksek Komiserliği'nin de bulunduğu bütün saygın insan hakları örgütleri anlaşma hukuka aykırıdır diyerek anlaşmanın parçası olmayacaklarını açıkladılar. Başta BM Mülteciler Yüksek Komiserliği olmak üzere, BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği, Uluslararası Af Örgütü, İnsan Hakları İzleme Örgütü (HRW), Fransa Mülteci ve Vatansız Ajansı (OFPRA), Uluslararası Kurtarma

Komitesi (IRC), Sınır Tanımayan Doktorlar ve Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri Nils Muižnieks bu anlaşmanın uluslararası insani hukuka aykırı olduğunu belirttiler.

Zira Türkiye; 1951 Mülteci Sözleşmesi ile 1967 New York Ek Protokolüne getirdiği coğrafi çekince nedeniyle, Avrupa dışından iltica talebinde bulunanların mülteci olarak kabul edilebildiği bir ülke değildir. Yani bu insanları Türkiye'ye geri yollamanın hiçbir hukuki dayanağı yoktur.

Ayrıca Türkiye'nin, Yunanistan'dan kitlesel olarak gelecek mültecileri kabul edebilecek ve onlara düzgün koşullar sağlayabilecek bir hazırlığı da yoktur.

Türkiye'nin "güvenli iltica ülkesi" olabilmesi için uluslararası mülteci hukukunun temeli olan mülteci statüsünü bu insanlara vermesi gerekiyor. Oysa Türkiye AB'ye tam üye olmadan bunu yapmayacağını defalarca açıkladı.

Burada yapılan insan hakları dışında, mültecilerin ihtiyaçları dışında her türlü çirkin politik pazarlıktır.

Yunanistan'da 50 bin mülteci çok kötü koşullar altında adeta "araf"ta tutulmaktadır. Sığınmacıların bekletildiği yerlerden biri olan Pire Limanı'nda yaklaşık 5 bin kadın, çocuk ve erkek, sağlıklı olmayan koşullarda bekleme alanlarında, çadırlarda ya da kamyon altlarında kalmaktadır. Hiçbir resmi yetkilinin olmadığı bölgede, kamptaki gündelik ihtiyaçları gönüllüler sağlamaktadır. Bu anlaşma, mültecilerin toplu olarak ihraç edilmesine kapı aralayacaktır.

Mültecilerin sığınma taleplerinin bireysel olarak değerlendirilmesi yasal ölçütlerde yapılmamaktadır. Bu insanlar zorla deport edilmektedir. Kendilerine yalan söylenmektedir. En az bir buçuk saat sürmesi gereken ve insan hakları alanında uzman hukukçular tarafından yapılması gereken bireysel mülakatlar usulunce yapılmamaktadır. Çünkü Yunanistan makamlarında böyle bir uzmanlık yoktur. AB'den gelen görevliler de önceden verilmiş kararları uygulamaktalar.

Açık gerçek, Avrupa ülkelerinin kota vermedikleri ve mülteci almadıklarıdır.

Bu anlaşmada, AB ülkelerinin kaç mülteci alacaklarına dair bir taahhütleri yoktur.

Bu bir mülteci krizi değildir! Bu, en zenginlerin en yoksullara karşı yürüttüğü kirli bir savaştır!

Kendi ulus devletinin temel yurttaşlık haklarından mahrum olduğu gibi, uluslararası karar alıcı örgütler tarafından da insan haklarından mahrum bırakılmış; tüm uluslar ailesinden dışlanmış, haklara sahip olma hakkından mahrum bırakılmış bu insanlar topluluğuna karşı, başta AB olmak üzere emperyalist devletler kirli bir savaş yürütüyor; onları ölüm yolculuklarına ya da savaş, çatışma alanlarına sürüyorlar. Yaşamalarına izin vermiyorlar.

Bu savaşta mültecileri yalnız bırakmayacağız!

ALAN KURDİ MÜLTECİ ÇALIŞTAYI ÇALIŞMA YAŞAMI VE EKONOMİ ATÖLYESİ SONUÇ BİLDİRGESİ

Suriye’de Mart 2011 itibariyle başlayan çatışmalı ortam/iç ve dış savaş sonucu yerleşik halkların büyük çoğunluğu göç etme ve mülteci olma arasında bir seçim yapmak zorunda kalmışlardır. Her ne kadar gittikleri ülkelerde mülteci statüsünü elde etme konusunda belirsizlikler olsa da, hayatlarını devam ettirmek için Suriyeli halklar bu politik zorluklara göğüs gererek bir bilinmezliğe adım atmışlardır. İltica ya da mültecilik süreci, hayatta kalma amacıyla zorunlu göçün sonucu olarak, göç edilen ülkeler ile kalıcı kurumsal bir bağ kurma ihtimali barındırmaktadır. Mülteciler iltica sürecinin sonunda savaş koşullarının yarattığı travmaları bir nebze olsun aşma ümidi taşımaktadırlar. Çünkü uluslararası kurumlar tarafından düzenlenen anlaşmalar ve bu anlaşmalara taraf olan egemen devletler, özellikle savaş durumunda can

kayıplarının yaşanmaması için ve iltica edenlerin güvenlik ve en temel insani ihtiyaçlarını karşılama adına taahhütler vermektedirler.

Türkiye'deki Suriyeli m lttecilerin çalışma yaşamına katılmaları ve çalışma yaşamındaki var oluşları en  onemli sorunlardan birisidir. Türkiye Ekim 2014'te çıkardığı "Geçici Koruma Yönetmeliğı" ve Ocak 2016'da çıkan "Geçici Koruma Sağılanan Yabancıların  alı ma İzinlerine Dair Yönetmelik" ile Suriyelilerin  alı ma izinlerini düzenleyerek, m lttecilere geçici koruma kimliğınin alınmasından 6 ay sonra çalışma izni alma hakkı tanımıştır. Düzenleme işyerlerinde çalışanların en fazla %10'unun yabancılardan oluşabileceğini fakat bu kotanın mevsimlik tarım ve hayvancılık içlerinde esnetilebileceğı ifade etmektedir. Düzenlemeye göre Suriyelilerin çalışmalarına ilişkin sektörel ve coğrafi sınırlılıklar bulunmaktadır. Bu tarz emek kısıtlamalarının kabul edilemeyeceğı açıktır. Yine genelgeye göre m ltteciler izinli olarak asgari ücretin altında  alı tırılmamaktadır.

Genelge bu alanda düzenleme yapılması açısından olumlu olarak değıerlendirilebilir. Fakat Türkiye'de genel anlamda kayıt dı ılık ve düşük ücretle çalışma yaygın olduğından bu düzenleme tek başına m lttecilerin emek sömürüsünün önüne geçmekten uzaktır. Bir yandan kayıt dışı istihdamın en yüksek olduğı alan olan tarım sektöründe valiliklere yetki verilerek asgari istihdam oranının artırılabilmesinin düzenlenmesi; diğ r yandan ise çalışma izninin her ilde ve her sektörde verilmeyecek olması, genelgenin m ltteci emeğinin kullanılacağı sektör ve bölgelere ilişkin niyetini açık etmektedir. Böylelikle genelge çerçevesinde ucuz işgücü gerektiren sektör ve bölgelerde, rahatlıkla m ltteci emeğı kullanılabilir. Son dönemde Türkiye'nin Suriyelilere dönük uygulamış olduğı politikalarda, geçici oldukları algısının yerini kalıcı oldukları algısına bıraktığı izlenimi elde edilirken, artık bu gerçeklik resmi makamlarca da dile getirilirken, çalışma izni meselesinin hala geçici genelgeler üzerinden düzenlenmesi yanlıştır. Yine genelgede geçici koruma sağılayan yabancı işçilerin hakları açıklıkla yer almamaktadır. İşçilerin  rg tlenmesi, özlük hakları ve emeklilik olanaklarının ne olacağına yönelik planlama yapılmamıştır. Güvence vermekten uzak olan bu genelge, güvensiz geçişlerin önüne geçmekte yetersiz kalacaktır. Türkiye'de G   İdaresi Genel Müdürlüğünün son

verilerine göre iki milyon yedi yüz bini Suriyeli olmak üzere üç milyona yakın geçici koruma ve uluslararası koruma statüsüne sahip kayıtlı insan bulunmaktadır. Bu insanlar canlarını kurtarma pahasına yerlerini yurtlarını terk ederek Türkiye'ye gelmişlerdir. En temel insani ihtiyaçlarını dahi karşılamaktan mahrum olan bu insanlar Türkiye'nin politik tavrı nedeniyle mülteci statüsü alamadıkları için "geçici koruma sağlanan yabancılar" gibi muğlak tanımlamalarla iş hayatının en enformel sektörlerinde, en güvencesiz şartlarda çalışmayı kabul etmek zorunda kalmaktadırlar.

İzmir mülteci emeği sömürüsünün en yoğun yaşandığı kentlerden biridir. Suriyeli mülteciler, kent merkezinde patronlar/işverenler, kırsalda ise dayıbaşıları tarafından kayıtdışılığın yaygın olduğu emek yoğun ve aynı zamanda işçi örgütlülüğünün sifıra yakın olduğu sektörlerde çalıştırılıyorlar. Bornova, Doğanlar civarında yaşayan Suriyeliler Işıkkent Ayakkabıcılar Sitesi'nde; Buca, Gediz ve Karabağlar civarında yaşayan Suriyeliler tekstil atölyelerinde; Konak, Kadifekale, Agora, Basmane ve Ballıkuyu civarında yaşayanlar ise bu bölgelerdeki merdiven altı tekstil atölyelerinde ve az da olsa inşaat sektöründe çalışmaktadır. Bu durum öylesine büyük bir trajedi halini almıştır ki son dönemde medyaya da yansıyan sahte can yeleği yapılan atölyelerde dahi Suriyeli mülteci çocuklar çalıştırılmakta, bir nevi umut yolculuğunun kefeni olan sahte can yelekleri yine Suriyelilere diktirilmektedir. Ayrıca Buca, Karabağlar civarında yaşayan Suriyeliler günü birlik nakliye sektöründe çalışırken, Konak'ta yaşayanlar ise atık toplayarak veya 'dilencilik' yaparak hayatlarını sürdürmeye çalışıyor. Suriyeli mülteciler arasında en yoğun işsizlik oranı da Konak civarında yaşayanlar arasında görülmektedir. Yetişkinlerin iş bulamaması çocukları çalışmaya zorlamakta, enformel ve kayıt dışı sektörler çocuk emeğiyle dolup taşmakta, bu sektörler çocuk emeğiyle ayakta durmaktadır. Suriyeli çocuklar kâğıt toplamakta ya da mendil satmaktadırlar. Suriyeli mülteci kadınların çalışma yaşamına dair yeterli veri bulunmamakla beraber, özellikle Konak civarında yaşayanların merdiven altı tekstil atölyelerinde çalıştığı bilinmektedir.

Kent merkezi dışında Foça, Torbalı ve Seferihisar gibi ilçelerdeki Suriyeli mülteciler tarım sektöründe çalışmaktadır. Bu bölgelerde yaşayan Suriyeli mültecilerin iş durumu bölgedeki tarım ürününe göre

değişkenlik gösteriyor. Genellikle geçici olarak bu bölgelerde bulunuyorlar. Dayıbaşıları tarafından bu bölgelere getirilen Suriyeli mülteciler ya tarla civarındaki boş, harabe evlere ya da çadırlara yerleştirilmektedir. Foça'daki Suriyeli mülteciler yoğun olarak domates ve zeytin hasadında çalıştırılırken, Torbalı ve Seferihisar civarındakiler ise mandalina, lahana gibi ürünlerin toplanmasında çalıştırılıyorlar.

Daha öncesinde bölge illerinden Kürt tarım işçilerini getiren dayıbaşıları, şimdi daha da ucuza çalıştırabildikleri Suriyeli mültecilere yönelmiş durumdadır. Suriyeli mülteciler, Türkiyeli işçilere göre daha ağır ve daha uzun işleri yapmalarına rağmen daha ucuza (neredeyse yarı yarıya) çalışıyorlar. Hem kent merkezi hem de kırsaldaki Suriyeli mülteci işçilerle konuştuğumuzda emek konusuyla ilgili en çok dert yandıkları konu, işe girerken işveren ya da dayıbaşı ile anlaştıkları ücreti alamamaları veya geç almalarıdır. Maaşlarını isteyen Suriyelilere 'kapı' gösterilirken, düzenli alamayanlar ise tekrar tekrar iş aramaya çalışmaktadırlar. Çalışma yaşamının Suriyeliler için nasıl bir hal aldığı iş kazaları istatistiklerinden gözlemlemek de mümkündür. İş cinayetlerinin çok yoğun olduğu ülkemizde son aylardaki istatistiklerde bu cinayetlere kurban giden Suriyeli sayısının artması, içinde bulunulan durumun ciddiyetini ortaya koymaktadır.

Bu durumdan faydalananlar ise savaştan nemalanan uluslararası kapitalist güçler ve onların yerli işbirlikçileri olmaktadır. Özellikle son on yılda kapitalizmin Türkiye'de geldiği seviye itibarıyla kar oranları düşen, diğer sektörlerle rekabet etmekte zorlanan tekstil, ayakkabı, inşaat vb. emek yoğun sektörlerin her türlü sosyal güvenceden yoksun Suriyeli emeği sayesinde tekrar canlandığı gözlenmektedir. Ülkemizdeki Suriyeli göçünü fırsata dönüştürmeyi bilen her türden kapitalist işletme bir yandan kayıtsız, sigortasız, düşük ücretli Suriyeli emeğini kullanarak yüksek sömürü oranları elde ederken, diğer yandan da Türkiyeli emekçi sınıfların yıllarca mücadele ederek kazanmış olduğu yasal hakları Suriyelileri örnek göstererek geriletmeye çalışmaktadırlar. Suriyelileri bahane ederek iş güvencesiz ve sigortasız istihdam, genel bir uygulama halini almıştır.

Öte yandan aynı fırsatçı güçler işçi ve emekçiler arasında ırkçılığı ve düşmanlığı körükleyerek kendi sermaye birikim süreçlerini garanti

altına almaya, iş gücü arzını sürekli kılmaya çabalamaktadırlar. Bu döngüden çıkmak her halktan emekçi sınıfların “eşit işe eşit ücret” talebi çerçevesinde mücadele etmesiyle mümkün olacaktır. Bu bağlamda sermayenin Suriyeliler üzerinden geliştirerek bütün emekçi sınıflara dayattığı fırsatçı uygulamalar ancak başta Suriyeliler olmak üzere durumu ne olursa olsun emeğiyle geçinmek zorunda olan tüm yabancılara sağlanacak statü ve insani yaşam ve eşit çalışma koşullarıyla ortadan kalkacaktır. Bu yüzden her türden kayıt dışılık ve taşeronlaşma ortadan kaldırılmalı, herkese hak ettiği üretime katılma koşulları oluşturulmalıdır. Türkiye’de bulunan her halktan emekçiler arasında sendika, meslek odaları, demek vb. aracılığıyla ortak örgütlülük, dayanışma ve mücadele ağlarının örülmesi hak kayıplarının önlenmesinde ve enternasyonalist dayanışmanın sağlanmasında büyük bir rol oynayacaktır.

Son günlerde hükümetin Suriyeli kalifiye meslek gruplarına yönelik düzenleme çabası içinde olması da bir başka ayrımcı uygulamadır. Doktorluk, mühendislik, akademisyenlik vb. mesleklerdeki Suriyelilerin istihdamı için gereken düzenlemelere hız verilmesinin, sermayenin nitelikli emek maliyetini düşürmeye çalışmasıyla yakından ilgisi vardır. Suriyeliler arasındaki bu tarz insanlık dışı ayrımlara son verilmeli, nitelikli ya da niteliksiz herkesin statü ve çalışma hakkı teslim edilmelidir. Özellikle Suriyeli çocuk ve kadın emeğinin sınırsızca sömürülmesinin önüne geçilmelidir. Yine bütün Suriyelilerin çalışma saatleri, ücret, tatil ve emeklilik hakları tam anlamıyla karşılanmalıdır.

Ülkeye gelen Suriyelilerin büyük bir kısmının ülkelerinde tarımla meşgul oldukları bilinmektedir. Temel bir üretim faktörü olan toprak, uygun biçimde kullanıldığında insan ihtiyaçlarından daha fazlasını karşılayabilmektedir. Bu bağlamda ekonomik değeri çok küçük, atıl kalmış olan toprak parçalarının tarımla uğraşan Suriyelilere tahsis edilmesiyle oluşacak bir ortak üretim kooperatifi, hem onların aşına oldukları üretim biçimleriyle hayata tutunmalarını sağlayacak hem de enformel sektörlerde sömürülmelerinin önüne geçecektir.

Bütün bu düzenlemeler ancak Suriyelilerin geçici statülerinin kalıcı hale gelmesiyle mümkün olabilecektir. Suriyelilerin kalıcı statüye sahip olmaları, gerek emekçi sınıfların kazanımlarının korunmasında gerekse de emekçi sınıflar arasında olması muhtemel ırkçı eğilimlerin

önüne geçilmesinde en temel talep olarak ortaya çıkmaktadır. Suriyeli mültecileri emek yaşamına kazandırabilmek için mesleki kurslar açılmalıdır. Başta Suriyeli olmak üzere talep eden her geçici koruma veya uluslar arası koruma statüsündeki yabancıya, Türkiye'deki iş hayatına katılma hakkı sağlanmalı; bu hakkın kullanılabilmesi için dil, meslek bilgisi vb. alanlarda eğitim hakkı verilmelidir. Suriyeli mültecilerin emek piyasasına girmesi ile birlikte, Türkiye'deki işsiz kalmalarının ya da maaşlarının düşmesinin sorumluluğunu, patronlar/işverenler yerine Suriyelilerde aramaktadır. Toplumda gizli olan nefret kimi zaman pratikte de kendini göstermektedir. 2014 yılında Ayakkabıcılar Sitesi'nde iş bulamayan Türkiye'deki işçiler, sitede eylemler yaparak Suriyelileri istemediklerini öfkeli bir şekilde dile getirmiştir. Bu eylemlerde şiddet yaşanmasa da edinilen bilgilere göre sitede saldırılar olmuştur. Türkiye'deki ve Suriyeli işçiler arasındaki sınıfın birliğini zedeleyen bu durumların daha da büyümesinin önlenmesinde emek örgütlerine görevler düşüyor. Devamı gelebilecek tepkileri önlemek için sendikalar, odalar, işçilere nefret söylemini engelleyecek eğitimler vermeli ve bu eğitimlerde emeğin kurtuluşunun işçilerin birliğinde olduğu vurgulanmalıdır. İşçi sınıfının birliğinin sağlanmasında uluslararası dayanışma da sergilenmelidir.

Ayrıca emek örgütleri Suriyeli mültecilerin çalıştığı sektörlerde ayrıntılı araştırmalar yaparak, bu araştırmalar sonucunda mülteci işçilerin yaşadığı sorunlarla ilgili açıklamalar yapmalı ve öneriler geliştirmelidir.

Tarım İşçiliği'nde Dayıbaşılık Sistemi Ve Suriyeli Mülteciler:Torbalı Örneği

Dayıbaşılık sistemi nedir?

Dayıbaşılık kısaca emek yoğun sektörlerdeki iş gücü ihtiyacını karşılamayı, işveren ile işçiler arasındaki iş bağlantısını kurmayı ve iş gücünün devamlılığından sorumlu olmayı kendine iş edinen kişilerin yaptığı işe verilen isimdir. Dayıbaşılık bir nevi enformel-kayıtdışı istihdam bürosu olarak iş görmektedir. İşverenin dayıbaşından beklentisi, emek arzının sürekliliği ve işçilerin verimli bir şekilde, kesintiye uğramadan çalışmasıdır. Dayıbaşılık sistemi, yoğun emek gücüne gereksinim duyulan sektörlerde işlevsel olmaktadır. Sanayi ve tarım sektörlerinin yoğun olarak kümelandığı bölgelerde, yerel işgücü genellikle istihdam talebini karşılamakta yetersiz kalmaktadır. Bu durumda dayıbaşı olan kimseler, söz konusu iş gücü eksikliğini gidermek için, işsizliğin yoğun olduğu bölgelerdeki iş gücünü, bireysel bağlantılarını kullanarak, emek talebinin yoğun olduğu bölgelere sevk etmektedirler. İlk bakışta bu süreç yerel ekonomiye katkı sağlayan, işsiz kitlelerin ise çalışmasına olanak tanıyan bir süreç olarak görünse de kanuni bir dayanaktan yoksun olan, herhangi bir yazılı sözleşme ile işçi haklarının korunmadığı ve kayıt dışı bir süreç olduğu için sistemin en zayıf halkası olan işçiler açısından tehlikeler barındırmaktadır. Bütün bunlara rağmen yoksulluğun ve işsizliğin yoğun olduğu bölgelerde yaşayan insanlar, bir umutla dayıbaşının yönlendirdiği bölgelere göç etmekte, yılın belli aylarını buralarda çalışarak geçirmekte ve eğer her şey yolunda giderse emeklerinin karşılıklarını alarak memleketlerine geri dönmektedirler. Dayıbaşı komisyonunu aldığı sürece ve getirdiği işçiler de verilen işleri yaptıkları sürece sistem işlemektedir.

Torbalı'da sığınmacılardan önce dayıbaşları kimleri çalıştırmaktaydı?

Suriye'de yaşanan savaştan önce dayıbaşları Torbalı ve çevresindeki mandalina, portakal, pamuk vb. tarım ürünlerinin toplanması için Urfa, Mardin, Diyarbakır gibi Doğu illerinde yaşayan işsiz ve topraksız köylüleri tercih etmekteydi. Bu bölgelerden gelen işçiler, iş alanına ya-

kın ya uygun her hangi bir yerde oluşturulan çadır kamplarda ya da uygun meskenlerde barınıyorlardı. İşin muhtevası belli olduğu için dayıbaşı ile anlaşılan işçiler genelde ailenin çalışabilecek durumda olan kadın ve erkek bireylerinden oluşuyordu. Mevsimlik işçi olarak da adlandırılabilir bu bireyler, çalışma yerine giderken çocuklarını ailenin diğer bireylerine emanet ediyorlar; çalışma süresi dolduktan sonra da memleketlerine, köylerine geri dönüyorlardı. Edinilen bilgilere göre, Suriye savaşından önce Doğu illerinden göç eden erkeklerin gündelikleri 55 TL, kadınların gündelikleri ise 48 TL'dir. Dayıbaşları kadın çalışanlardan kişi başına 3 TL, erkek çalışanlarda ise kişi başına 5 TL komisyon alıyorlardı. Bu durumda Doğu illerinden gelen erkek işçilerin ellerine günlük 50 TL, kadın işçilerin ellerine günlük ise 45 TL geçmekteydi.

Dayıbaşları neden mülteci/sığınmacıları tercih ediyor?

Suriye'de Mart 2011 tarihinden başlayan savaşla birlikte resmi rakamlara göre 1.700.000 kişi Suriye'den Türkiye'ye göç etmiştir. Göç edenlerin sadece 220.000-240.000 kadarı resmi sığınmacı kamplarında barınmakta, geri kalanı ülkenin çeşitli illerinde son derece kötü şartlarda hayatlarını devam ettirmeye çalışmaktadır. Yaşam ihtiyaçlarını karşılamak için sığınmacıların son derece düşük ücretlerle, kayıt dışı çalıştırıldığı bilinen bir gerçektir. Dolayısıyla dayıbaşları da daha düşük ücretlerle çalıştıkları ve çalışmaya da mecbur oldukları için mülteci/sığınmacıları tercih etmektedirler.

Bu tercih dayıbaşlarının ve işverenin karlarını nasıl etkiliyor?

Torbalı'daki çalışma kampında mülteci/sığınmacıların dayıbaşları tarafından tercih edilmesi işveren ve dayıbaşlarının karlarını artırmaktadır. Bu durum Torbalı'daki kamp özelinde şu şekilde izah edilebilir. Kampta yaklaşık 400 kişi çalışmaktadır. Bu 400 kişinin yarısı erkek ya-

rısı kadın olarak kabul edilsin. Eğer bu iş gücü Türkiye'nin Doğu illerinden sağlansa idi dayıbaşı çalışan her kadın için 3 TL, her erkek için ise 5 TL komisyon alacak, bu durumda günlük olarak dayıbaşının kazanacağı para;

$$200 K \times 3 \text{ TL} = 600 \text{ TL}$$

$$200 E \times 5 \text{ TL} = 1.000 \text{ TL}$$

Toplam = 1.600 TL olacaktır.

Kamp sakinleri ise günlük olarak 35 TL'ye anlaştıklarını bildirdiler. Dayıbaşları işverenle Doğu illerinden gelenlere uygulanan rayiçten daha düşük bir rayiç olan kadınlar için 40 TL, erkekler için 45 TL'ye anlaşırsa, bu durumda dayıbaşının kadınlar için aldığı günlük komisyon 5 TL'ye, erkekler için aldığı günlük komisyon ise 10 TL'ye çıkmaktadır. Böylelikle dayıbaşının toplam çalışanlardan elde ettiği gündelik kazanç,

$$200 K \times 5 \text{ TL} = 1.000 \text{ TL}$$

$$200 E \times 10 \text{ TL} = 2.000 \text{ TL}$$

Toplam = 3.000 TL'ye çıkmaktadır.

Dayıbaşları mülteci/sığınmacıları bu fiyattan çalıştırırken işverenden kadınlar için 45 TL, erkekler için 50 TL gündelik ücrete anlaşırsa, yani Doğu illerinden gelenlere uygulanan rayiçten işverenle anlaşırsa, bu durumda dayıbaşının kadınlar için aldığı günlük komisyon 10 TL'ye, erkekler için aldığı günlük komisyon ise 15 TL'ye çıkmaktadır. Böylelikle dayıbaşının toplam çalışanlardan elde ettiği gündelik kazanç,

$$200 K \times 10 \text{ TL} = 2.000 \text{ TL}$$

$$200 E \times 15 \text{ TL} = 2.500 \text{ TL}$$

Toplam = 4.500 TL'ye çıkmaktadır.

Her iki senaryoda da dayıbaşının günlük kazancı, Doğu illerinden göç edenlerin çalıştırıldığı duruma göre 1.8 ila 2.8 kat artmaktadır. Doğu illerinden işçilerin kullanılması durumunda ise işçilerin işverene günlük maliyeti 19000 TL iken, ilk senaryo uygulanırsa (Kadınlar için 40 TL, Erkekler için 45 TL) işçilerin işverene günlük maliyeti 17000 TL'ye düşmektedir. İşveren de mülteci/sığınmacıları çalıştırmaktan dolayı günlük olarak 2.000 TL'lik bir kazanç sağlamaktadır. Yukarıda bahsedilen süreçlerde, dayıbaşlarının işverenle ne kadarlık bir günde-

lik ücret üzerinden anlaştığı tam olarak bilinemediği için söz konusu senaryolar oluşturulmuştur.

Resmi gazete yayınlanarak yürürlüğe giren, Suriye’den Türkiye’ye göç edenlerin geçici koruma, usul ve esaslarını düzenleyen “Geçici Koruma Yönetmeli”nin 29. Maddesi mülteci/sığınmacıların “İş Piyasasına Erişim Hizmetleri”ni düzenlemektedir. Maddenin ikinci fıkrasına göre geçici koruma kimlik belgesine sahip olanlar Bakanlar Kurulunca belirlenen sektörlerde, iş kollarında ve coğrafi alanlarda çalışma izni almak için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı’na başvurabilirler. Öte yandan Torbalı’daki çalışma kampı sakinlerinin başvuruları olmadığı gibi onları çalıştıranların da her hangi bir yasal süreci işletmedikleri bilinmektedir. Dolayısıyla ortada sömürüye açık, herhangi bir yasal güvenceden mahrum büyük bir iş gücü kitlesi bulunmaktadır.

Mülteci/Sığınmacıların İkilemi

İltica ya da mültecilik savaşın zorunlu sonucu olarak, göç edilen ülkeler ile kurumsal bir bağ kurma ihtimali barındıran, dolayısıyla da yasal dayanakları olan bir süreçtir. Öte yandan ülkemiz kanunları sadece Avrupa ülkelerinden gelenlere mülteci statüsü verdiği için Suriye’den gelenler “sığınmacı”, “misafir”, “geçici korunanlar” gibi isimlerle tanımlanmaktadır. Hukuki tanımlama ne olursa olsun ya da hangi isim benimsenirse benimsensin, yaşanan süreç bir mültecileşme sürecidir. Mülteciler iltica sürecinin sonunda savaş koşullarının yarattığı travmaları bir nebze olsun aşma ümidi taşımaktadırlar. Çünkü uluslararası kurumlar tarafından düzenlenen anlaşmalar ve uluslararası antlaşmalara taraf olan egemen devletler, özellikle savaş durumunda can kayıplarının yaşanmaması ve iltica edenlerin güvenlik ve en temel insani ihtiyaçlarını karşılama adına taahhütler vermektedirler. Dolayısıyla mülteciler, bu zorunlu sürecin kendileri için en iyi son durak olduğuna dair bir ümit barındırmaktadır. Torbalı’daki mültecileri barındıran çalışma kampındaki bireyler de yukarıda anlatılan süreci yaşayan kişilerdir. Torbalı’daki mülteci/sığınmacılar daha iyi bir gelecek kurabilmek adına diğer mülteci/sığınmacı kamplarında yaşayanlardan farklılaşmaktadırlar. Bu insanlar, bir mülteci/sığınmacı kampında yaşamaya razı olmamış, bir umutla mülteci/sığınmacı kamplarının toplandığı

bölgelerden çok uzağa, Ege bölgesine kadar gelerek, çalışma, para biriktirme ve ailelerine yardım edebilme, hayata küçük bir bağ ile de olsa tutunabilme iradesi göstermişlerdir. Bu bağlamda görece daha iyi bir gelecek için, kötü sayılabilecek yaşam koşullarına razı gelmişlerdir. Öte yandan kamp sakinleriyle yapılan görüşmelerde, iki aydır kampta çalışmalarına rağmen herhangi bir ücret almadıkları ortaya çıkmıştır. Yine aracılık yapan dayıbaşlarının sayısı hakkında belirsizlik söz konusudur. Dolayısıyla aradaki dayıbaşı/komisyoncu sayısının artması, bu insanların düşündükleri gündelik ücret olan 35 TL'den çok daha düşük bir ücret almalarına neden olacaktır. Aktif bir düzenleme olmadığı takdirde de hiç ücret alamamaları muhtemeldir. Hiç para alamamaları durumunda ise haklarını savunabilecekleri herhangi bir mecra bulunmamaktadır.

AB-TÜRKİYE ANLAŞMASI: AB MÜLTECİLERİ GERİ GÖNDEREREK RESMİ İNSAN KAÇAKÇILIĞI YAPIYOR!

Birleşmiş Milletler (BM)'in yeni yayımladığı 2015 yılı başlangıç verilerini içeren raporuna göre, zorla yerinden edilmiş insan sayısı bu yıl rekor düzeye; 60 milyona ulaştı. Dünya genelinde her 122 kişiden 1'i zorla yerinden edilmiş durumda! Suriye, Yemen ve Libya'da süren savaş ve çatışmalar bu rakamı artırmaktadır.

Yunan Adaları ve Balkanlar üzerinden bu yıl Avrupa'ya geçebilen mülteci sayısı ise sadece 1 milyon'dur. İlk bakışta büyük bir rakam gibi gelebilir ama trajedinin büyüklüğü karşısında bu çok yetersiz bir rakam. Savaşlar ve devlet şiddeti dünya genelinde her gün 4.600 insanı ülkelerini terk etmek zorunda bırakıyor. 2015 yılı başında toplam mülteci sayısı Suriye Savaşı'nın etkisi ile rekor düzeye toplam 20,2 milyona ulaşmış durumdadır. Yılsonuna kadar bu rakamın 34 milyon olacağı tahmin edilmektedir. AB ise verdiği sözleri tutmadı ve tutmuyor maalesef: Bu yıl Birleşmiş Milletler mülteci kamplarından 22.000 kişi alacağına söz vermişti ancak, şu ana kadar sadece 600 kişi aldı. Avrupa'nın sınırlarını mültecilere kapatmak, 508 milyon nüfusu olan bir kı-

taya 20,2 milyon mülteciden sadece 1 milyonu geldi diye Türkiye ile iade anlaşması imzalamak, sorunu görmemek ve sorumluluk almamak demektir.

AB, Yunanistan'a ulaşan mültecileri Türkiye'ye geri gönderiyor. Ay sonuna kadar 3.000, yıl sonuna kadar 20.000 mülteci Türkiye'ye iade edilecek. Sözde, yasadışı geçmiş (ekonomik) göçmenleri geri gönderiyorlar...

Avrupa'nın sorunu ele alış biçimi, göç eden insanların mülteci ya da göçmen olarak sınıflandırılmasına dayanmaktadır. AB, mültecilere yardım için kendisini sorumlu hissederken göçmenlere karşı böyle bir sorumluluk duymamaktadır. Bu nedenle Avrupa'nın bütün stratejisi bu ayrım üzerine kurulmaktadır ve "insan hakları perspektifi" adı altında aslında Avrupa'ya mülteci almamaya çalışılmaktadır.

Göçmen ile mülteci arasındaki kategorik ayrımın bugün gerçekte hiçbir ilişkisi yoktur! Bugün milyonlarca insan; doğrudan can güvenliği tehdidi altında olmasa da evi, iş yeri bombalarla yıkıldığı için, işsiz kaldığı için, ırkı, dini, mezhebi yüzünden iş bulamadığı için yollardadır.

Şu çok açık olarak anlaşılmalıdır: Dünyaya dayatılan Batı ve gerisi ("the West and the Rest") şeklindeki ekonomi-politik anlayış, bugün Afrika ve Ortadoğu'da yaşanan kargaşa ve vahşetin sebebidir ve mülteci krizi bu gerçeklikle ele alınmak zorundadır. Neoliberalizm, küresel güney ile kuzey arasındaki eşitsizliği çok ciddi biçimde arttırmış, küresel güneyin toplumsal yapılarının çok kırılganlaşmasına yol açmıştır. Suriyeliler başta olmak üzere çok farklı coğrafyalardan, ülkelerden ve etnik kökenden insan, çaresizlik yüzünden hayatı Avrupa'da aramaktadır. Bugün dünyanın her yanındaki göç hareketlerinin nedeni aslında; küresel ekonomik güçler, politik baskılar, ekonomik marjinalizasyon, ayrımcılık ve küreselleşmenin çirkin yüzleridir. Paranın ve malların bütün sınırları aşmasını, serbestçe dolaşmasını sağlayan küreselleşme, mazlumlara, mağdurlara, göçmenlere, mültecilere bu imkânı tanımıyor. Zengin Batı, göçmenleri kriminalize, sınırları ise militarize ediyor. Bu yurtsuz insanlar için açık hava hapishaneleri kiralyor: Türkiye gibi...

Nisan 2011'de başlayan Suriye'deki savaş ile birlikte, 2. Dünya Savaşı'ndan bu yana yaşanan en büyük göç dalgasıyla karşı karşıyayız.

Bu savaş nedeniyle 6 milyona yakın Suriyeli ülkesini terk etmek zorunda kaldı. Resmi verilere göre yaklaşık 3 milyon Suriyeli Türkiye'ye sığınmış durumda. Suriyelilere ek olarak Afganistan, Irak, Eritre, Somali, İran ve Yemen gibi, savaşların parçaladığı ve insan hakları ihlallerinin sık yaşandığı ülkelerden gelen, uluslararası koruma ihtiyacı olan, yaklaşık 250.000 kadar mülteci de Türkiye'de yaşıyor. Suriyelilere ve diğer sığınmacılara mülteci statüsü vermeyen Türkiye, mülteciler için yaşanabilir bir ülke değil. Pek çok temel haktan yoksun olan mülteciler, her ne kadar geçici koruma rejimi ile bazı hizmetlere ulaşmaları vaat edilse de gerçekte iş, temel geçim geliri, barınma, sağlık ve eğitim gibi yaşamsal alanlarda yeterli bir destekten mahrumlar.

"Geri Kabul Anlaşması" ile AB, resmi insan kaçakçılığı yapmaktadır!

Sınırları kapatarak, karadan geçişlerin engellenmesi mültecileri denize; ölüm yolculuğuna itti. İnsanların denizlerde ölmeleri yetmedi, şimdi de bu anlaşma ile mültecilerin yaşam umudu öldürülmek isteniyor! AB, bu anlaşma ile mültecileri yaşamları için mücadele etmekten vaz geçirmeye, onları felç etmeye çalışıyor! Bugün burada insanlık, canlarından başka hiçbir şeyleri olmayan çıplak insanların yaşam umudu ile varsıl Batı'nın siyasi hesaplarının çatışmasına sahne oluyor.

Bu anlaşmanın asla unutulmaması ve tarihe bir utanç anlaşması olarak geçmesi gerekir.

Geri gönderme anlaşması soruna çözüm getirmekten uzaktır. Son 2 haftada Türkiye'den geçişler zorlaşınca mülteciler İtalya yolunu kullanmaya başladılar. Son 2 günde İtalya sahil güvenliği 1428 mülteciyi denizden kurtardı. Geçişler Libya-İtalya hattına kaydı. İtalya'da mülteci artışı bu yıl için %50 civarında. Öte yandan Türkiye'den Yunanistan'a geçişler azaldı ama durmadı. Sıkı kontroller ve kötü hava koşulları etkili olsa da her gün 50-100 insan adalara geçmeye devam ediyor.

Geri gönderme anlaşması bir gösteriden ibarettir; asıl amaçlanan mültecilerin Avrupa'ya dair, yani insan haklarına dair morallerini yıkmaktır. Yani insanlığı, insana dair mücadele azmini, umudu kırmaktır.

Bu geri gönderme anlaşması hukuka aykırıdır.

Aralarında Birleşmiş Milletler (BM) Mülteci Yüksek Komiserliği'nin de bulunduğu bütün saygın insan hakları örgütleri, anlaşma hukuka aykırıdır diyerek, bunun bir parçası olmayacaklarını açıkladılar.

Başta BM Mülteciler Yüksek Komiserliği olmak üzere, BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği, Uluslararası Af Örgütü (AI), İnsan Hakları İzleme Örgütü (HRW), Fransa Mülteci ve Vatansız Ajansı (OFPRA), Uluslararası Kurtarma Komitesi (IRC), Sınır Tanımayan Doktorlar ve Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri Nils Muižnieks bu anlaşmanın uluslararası insani hukuka aykırı olduğunu belirttiler.

Zira, Türkiye 1951 Cenevre Sözleşmesi ile 1967 New York Ek Protokolüne getirdiği coğrafi çekince nedeniyle, Avrupa dışından iltica talebinde bulunanların mülteci olarak kabul edilebildiği bir ülke değildir. Yani bu insanları Türkiye'ye geriye yollamanın hiçbir hukuki dayanağı yoktur. Ayrıca Türkiye'nin, Yunanistan'dan kitlesel olarak gelecek mültecileri kabul edebilecek ve onlara düzgün koşullar sağlayabilecek bir hazırlığı da yoktur. Halihazırda 3 milyon Suriyelinin geleceği belirsiz durumdadır.

Türkiye'nin "güvenli iltica ülkesi" olabilmesi için, uluslararası mülteci hukukunun temeli olan mülteci statüsünü bu insanlara vermesi gerekiyor. Oysa Türkiye AB'ye tam üye olmadan bunu yapmayacağını defalarca açıkladı. Burada yapılan insan hakları dışında, mültecilerin ihtiyaçları dışında her türlü çirkin politik pazarlıktır.

Yunanistan'da 50 bin mülteci çok kötü koşullar altında, adeta Araf'ta tutulmaktadır. Sığınmacıların bekletildiği yerlerden biri olan Pire Limanı'nda yaklaşık 5 bin kadın, çocuk ve erkek, sağlıklı olmayan koşullarda bekleme alanlarında, çadırlarda ya da kamyon altlarında kalmaktadır. Hiçbir resmi yetkilinin olmadığı bölgede, kamptaki gündelik ihtiyaçları gönüllüler sağlamaktadır.

Bu anlaşma, mültecilerin toplu olarak ihraç edilmesine kapı aralayacaktır.

Mültecilerin sığınma taleplerinin bireysel olarak değerlendirilmesi yasal ölçütlerde yapılmamaktadır. Bu insanlar adeta zorla deport edilmektedir.

En az bir buçuk saat sürmesi gereken ve insan hakları alanında uzman hukukçular tarafından yapılması gereken bireysel mülakatların usulünce yapılmadığını biliyoruz. Çünkü Yunanistan makamla-

rında böyle bir uzmanlık yoktur. AB'den gelen görevliler de önceden verilmiş kararları uygulamaktalar.

Açık olan, Avrupa ülkelerinin kota vermedikleri ve mülteci almadıklarıdır. Bu anlaşmada, AB ülkelerinin kaç mülteci alacaklarına dair bir taahhütleri yoktur.

AB-Türkiye, "Geri Kabul Anlaşması" iptal edilmelidir; mülteciler zulüm görecekları ülkelere gönderilmemelidir.

TÜRKİYE VE AB ARASINDA İMZALANAN GERİ KABUL ANLAŞMASI'NIN İLK UYGULAMASI SONRASI GERİ GÖNDERİLEN MÜLTECİLERLE YAPILAN GÖRÜŞME SONUÇLARI: AB İNSAN HAKLARINI İHLAL EDİYOR!

Türkiye ve AB Arasında İmzalanan Geri Kabul Anlaşması'nın İlk Uygulaması Sonrası Pehlivanlık Geri Gönderme Merkezinden Gözlemler

Bugün burada siz basın mensuplarına, daha önce çok kez hem eylemsel hem de sözel olarak dile getirdiğimiz bir doğruyu ilk kanıtlarıyla birlikte sunacağız.

Geri Kabul anlaşması ilk gündeme getirildiği günden, imzalanıp uygulamaya geçildiği bu güne kadar, bu anlaşmanın başta iltica hakkı olmak üzere birçok insan hakkı ihlali yaratacağını dile getirmiştik. Bu nedenle çok kez SINIRLARI AÇIN GÜVENLİ GEÇİŞİ SAĞLAYIN sloganları ile sokaklarda basın açıklamaları yaptık, iltica hakkının en temel haklardan biri olduğunu dile getirdik. Bu gün geldiğimiz noktada ne yazık ki AB ve Türkiye nezdinde bu anlaşma uygulamaya konuldu ve 4 Nisan 2016 tarihinde Yunanistan'dan ilk geri göndermeler Dikili'ye yapıldı. Daha sonra Dikili'ye getirilen mülteciler Kırklareli Pehlivanlık'da bulunan geri gönderme merkezine götürüldü. Yunanistan'dan geri gönderilmelerinden bu yana yaklaşık 1 aydır, haklarında herhangi bir işlem yapılmadan GGM'de tutulan mültecilerin yakınları derneğimize ulaşarak yardım talebinde bulundular. Halkların Köprüsü Gönüllüsü bir avukat olarak ben, Pehlivanlık'e giderek mültecilerle görüştim.

Öncelikle belirtmek isterim ki kuruma resmi olarak 5 mülteci ile görüşme talebinde bulundum. Ancak kurumdan aldığım cevap, diğer mültecilerin dosyalarının Yunanistan'dan gönderilmediği, bir karışıklık olduğu, bu nedenle görüşemeyeceğim şeklindeydi. Elbette ki bunun da hukuki bir karşılığı bulunmamaktadır. Söz konusu mülteciler

hukuki olarak tanımlamak gerekirse; idari gözetim altında tutulan yabancılarıdır. Şu an yürürlükte bulunan YUKK'a göre, her daim hukuki yardımdan faydalanma ve her zaman avukatlarıyla görüşme hakkına sahiptirler.

Görüşme yaptığım mültecilerin hikâyelerinden de sizlere kısaca bahsetmek isterim. Mültecilerin isimlerini vermeyeceğim. Basında yer alan haberlerin aleyhlerine bir durum yaratmalarını istemiyoruz. Söylediğimiz her şey çarpıtılarak yansıtılıyor. Ancak elbetteki onlar sayıdan ibaret değil. Onların da hikâyeleri var. Mültecilerden ilki, ülkesindeki savaş koşullarının yarattığı ölüm tehdidi nedeniyle, yarıda bıraktığı tıp eğitimini tamamlamak için tüm ailesiyle yollara düşen, okumak ve de yaşamak için her şeyi göze alan genç bir kadın.

Diğer mülteci ise babası savaşta öldürülmüş, Hollanda'da yaşayan annesinin yanına gitmek için yollara düşmüş 17 yaşında bir erkek çocuk.

Hikâyelerinin çok daha derin ve ayrıntılı olduğunu bilmenizi isterim. Ancak mahremiyetleri ve güvenlikleri açısından bu kadarını anlatmakla yetindiğimizi yineliyorum.

Yaptığımız görüşmenin ikinci kısmı, Yunanistan'dan buraya nasıl gönderildikleri üzerineydi.

İşte bugünkü basın açıklamamızın asıl amacı bu geri gönderme işlemindeki AB'nin yaptığı insan hakkı ihlallerini size duyurmaktır.

- Türkiye'ye geri gönderilecekleri bilgisi kendilerine iletilmemiştir. Yunanistan'ın başka bir adasına götürüldükleri yalanı söylenmiştir.
- Herhangi bir hukuki yardımdan faydalanmadıkları gibi bir göç uzmanı ile mülakat da yapmamışlardır. Uluslararası koruma hakları hatırlatılmamıştır ki bu insanların mülteci olup olmadıkları kararının verilebilmesi için bir göç uzmanıyla 1 saat 45 dakika görüşülmesi gerekmektedir.
- 16 saat küçük odalarda tutulmuşlar daha sonra anlamadıkları bir dilde belgeler imzalatılmıştır.

- Otobüslere ve gemilere bindirilirken yalnız olan erkek mültecilere zor kullanılmıştır.
- Aile olan mülteciler birbirlerine kelepçelenerek gemilere bindirilmiştir.
- Bu işlemleri AB'nin sahil güvenlik elemanları yapmıştır.

Özetle bu anlaşma uygulamaya geçildiği bu ilk örneğiyle hukuka aykırı olarak AB tarafından uygulanmaktadır.

İkinci dikkat çekeceğimiz durum da uzun zamandır gündemde olan GGM'lerin herkese kapalı zor ulaşılabilir şekilde konuşlandırıldığıdır. Pehlivanköy GGM adeta bir hapishane formatında kurgulanmıştır.

- Televizyon yok
- Gazete, kitap, kâğıt kalem yok
- Telefon yok
- İnternet yok

Ayrıca sabah kahvaltıdan sonra 15 dk öğle yemeğinden sonra 15 dakika ve akşam yemeğinden sonra 15 dakika olmak üzere günde 45 dakika havalandırmaya çıkmaktadırlar. Kapıların üzerlerine kilitlendiği bilgisine de ulaşılmıştır.

Görüşme yapılan mülteciler, bu hapishane koşullarına daha fazla katlanamayacaklarını iletmişlerdir. Bu durum göstermektedir ki Türkiye'de de mültecilere yepyeni lüks geri gönderme merkezlerinde hapishane koşulları dayatılarak, ülkelerine gönüllü olarak geri dönüş zorlaması yapılmaktadır.

Pehlivanköy'den, İzmir Işıkkent Geri Gönderme Merkezine İşkence Devam Ediyor

Sizlere yaklaşık bir ay önce Yunanistan'dan Türkiye'ye, AB ve Türkiye arasında imzalanan Geri Kabul Anlaşması kapsamında geri gönderilen ve Kırklareli Pehlivanköy Geri Gönderme Merkezi'nde tutulan mülteciler ve koşulları hakkında bilgi vermiştik. Mültecilerden bizim

görüşebildiğimiz Afgan aile bize ulaşabildiği için uluslararası koruma başvurusunda bulunabildi. Diğer mültecilerin akıbeti hakkında herhangi bir bilgimiz bulunmamaktadır. Görüşebildiğimiz ailenin uluslararası koruma başvuruları Göç İdaresi tarafından değerlendirilmeye alındı, ancak 4 Nisan 2016 tarihinden bu yana hala sonuçlandırılmadı. Mülteci aile, artık uluslararası koruma başvurusu sahibi olmasına rağmen göç idaresi bürokratik nedenlerle hala başvuruyu sonuçlandırmıyor. Bu esnada söz konusu mülteci aile Pehlivan köyü Geri Gönderme Merkezi'nden, fiziki koşulları çok daha kötü olan İzmir Işıkent'teki Geri Gönderme Merkezi'ne gönderildi.

Burada;

- Aile olarak dahi bir arada kalamıyorlar.
- Ailenin erkek üyesi günde bazen sadece 5 dakika havalandırmaya çıkabildiğini ifade ediyor.
- Ailenin yaşı büyük kadın üyesi, iki kalp damarının tıkalı olduğunu, anjio olması gerektiğini, kaldıkları odanın çok kalabalık ve havasız olduğunu, sürekli olarak rahatsızlandığını belirtiyor. Bu koşullar altında daha fazla yaşayamayacağını kalp krizi geçirmekten korktuğunu söylüyor.
- Ailedeki çocuk üye, ayrı koşu da tutulan babasını göremediğini bu nedenle çok korktuğunu gözyaşları içinde anlatıyor. Özetle mülteciler için işkence katlanarak devam ediyor.

Tüm bu yaşananlar bir insan için işkencedir. İşkence denilince akıllara kaba dayak, filistin askıları, elektrik verilmesi gibi fiziksel işkence yöntemlerinin geldiğini biliyoruz. Ancak yukarıda belirttiğim gibi; müvekkillerin yaşamış olduğu izolasyon, yeterli süre havalandırmaya çıkarılmama, tedaviden yoksun bırakılma, hastalık koşullarına uygun ortamın sağlanmaması hepsi birer işkencedir ve insan hakkı ihlalidir.

Göç İdaresince mülakatları yapılmış ve geri gönderilmesi halinde hayati risk bulunduğu kanaatine varılan mülteciler, idarenin keyfiliği nedeniyle hala geri gönderme merkezlerinde tutulmaya, daha açık bir tabirle zorla alıkonulmaya devam ediyor.

Tarafımızca idareye sunulan dilekçemizde; uluslararası korunma başvurusu değerlendirilen ve sonuca varılan müvekkillerin idari gözetimlerini, kaldırılması, ailenin yaşı büyük kadın üyesinin acilen kardiyojji bölümüne muayene ettirilmesi gerektiğini, eğer izin verilirse özel bir doktorun geri gönderme merkezine gelmesini sağlayabileceğimizi belirtmemize rağmen idare tarafından herhangi resmi bir cevap verilmemiştir.

Bir kez daha yinelemek istiyorum: Türkiye’de mültecilerin hukuki güvenliği bulunmuyor. Avukata erişimleri sınırlı olduğu gibi, idare hukukunun en temel ilkelerinden olan hukuki öngörülebilirlik mülteciler için yok sayılıyor. Yunanistan’dan Türkiye’ye geri gönderilen mültecilere derneğimiz ulaşana kadar en ufak hukuki bir bilgi, danışmanlık verilmemiştir. Başlarına ne geleceğini bilmiyorlardı. Güç bela yapabildiğimiz uluslararası korunma başvurusundan sonraki aşamada ise idarenin keyfiyetine göre kalacakları geri gönderme merkezi mültecilere herhangi bir açıklama yapmaksızın değiştiriliyor. Hala idari gözetim altında tutulan mültecilere akıbetlerinin ne olacağı konusunda anlaşılır net bir açıklama yapılmıyor.

Son olarak yetkililere bir kez daha sesleniyor; Geri Gönderme Merkezlerinin koşullarının iyileştirilmesini ve mültecilere uygulanan izolasyonun son bulmasını talep ediyoruz.

Bürokrasinin insan özgürlüğünden daha önemli olmadığı kanaatindeyiz. Yazışma gerekçesiyle müvekkiller özgürlüklerinden yoksun kılınmaz. Uluslararası Korunma Başvuru değerlendirilmesi yapılan mültecilerin bir an önce özgürlüklerine kavuşturulmasını talep ediyoruz.

HALKLARIN KÖPRÜSÜ DERNEĞİ SURİYELİ MÜLTECİLERE VATANDAŞLIK VERİLMESİ TARTIŞMASINDA DERNEK GÖRÜŞÜ

**Suriyeliler dahil tüm yabancılara mülteci statüsü
verilmeli ve vatandaşlık hakkı tanınmalıdır**

Bugün tarihin en kalabalık zorunlu nüfus hareketlerine tanık olurken, göç ve mültecilik sorununun insani temeli bir tarafa bırakılmış görünüyor. İnsanlar kendi ülkelerini terk edip başka bir ülkenin topraklarına geçtikleri andan itibaren o ülkenin siyasi ve ekonomik planları için kullanılıyorlar. Mültecilerin her birinin “eşsiz” olduğu, her birinin bambaşka bir öyküsü olduğu görmezden geliniyor; ait olduğu sınıf, etnik köken, din, mezhep, kültür ve ulusal aidiyet çeşitli çirkin politikaların malzemesine dönüşüyor. Bunu çok yakın bir geçmişte, Türkiye ile Avrupa Birliği (AB) arasında imzalanan geri gönderme anlaş-

ması ile görmüştük. Şimdi de ortaya atılan vatandaşlık tartışması ile mültecilerin politika malzemesi yapılmasına tekrar tanık oluyoruz. Savaşta canını kurtarmak için Türkiye'ye sığınan insanların hiçbirine mülteci statüsü bile vermeyen devlet, 3 milyon insandan 3.000-5.000'ine vatandaşlık vermeye hazırlanıyor!

Birleşmiş Milletler (BM) gibi küresel aktörler de yarattıkları terminoloji üzerinden yaptıkları uygulamalarla bu kirli pazarlığa destek veriyor. Halbuki bugün mülteci, göçmen, ekonomik göçmen ya da kaçak işçi, sürülenler ya da sığınmacılar arasındaki ayrımlar gerçek yaşamda tamamen anlamsızlaşmış, bu tanımlar geçerliliklerini yitirmiştir. Geçerli tek bir gerçek var; dünya, uluslararası hukuk ilkelerini hiçe saymakta, baskı ve zulüm sebebiyle ülkelerinden kaçan insanları yasal olarak korumamaktadır. Örneğin, vatansız kalan insanlar, iç savaş ve çatışmalar yüzünden evini, işini, geleceğini kendi topraklarında göremeyen insanlar, küresel neoliberal politikaların dayattığı ekonomik, siyasi ve kültürel baskılar nedeniyle marjinalize olan, ülkesini terk etmek zorunda kalan insanlar, Birleşmiş Milletler'in mülteci tanımında yer almıyorlar. Öte yandan yeryüzünde savaş, yoksulluk, iklim değişikliği, siyasal baskılar, diktatörlükler, soykırımlar, sistematik toplumsal terör, küreselleşmenin neoliberal politikaları, toplu yersiz yurtsuzlaştırmalar ve ucuz iş gücü transferleri (köle ticareti) nedeni ile 60 milyon insan mülteci statüsü olmayan mülteciler durumundadır. Bu insanların onurlu bir yaşam sürme hakkı için BM, AB hiçbir şey yapmıyor!

Mültecilerle ilgili en yalın gerçek, bu insanların hayatta kalmak için kendi ülkelerini terk ederek her türlü vatandaşlık haklarını kaybettikleri ve sığındıkları ülkede de haklardan ve vatandaşlıktan mahrum biçimde hayatta kalma mücadelesi verdikleridir. Bu durumda halkların göçmenlere ve mültecilere yönelik etik anlayışı, ulus devletlerin konjonktürel siyasetini ya da uluslararası hegomonik güçlerin/kurumların kısıtlamalarını açacak biçimde bir konukseverlik; *koşulsuz konukseverlik* olmalıdır.

Mutlak ve koşulsuz konukseverliği savunarak, göçmenler ile, mülteciler ile, ezilenler ile, ötekiler ile var olan siyasi ve hukuki düzenlemeleri aşan bir ilişkiye dair niyetimizi ortaya koyuyor ve bu insanları

ezen, sömüren her türlü sınırlandırmalara karşı mücadele yolunu açmış oluyoruz.

Göçmenlere, mültecilere koşulsuz olarak hoş geldiniz diyoruz!

Her türlü haktan mahrum kalmış bu insanların 'haklara sahip olma hakkı', yaşadıkları topluma, itilip kakılmadan, sindirilip yutulmadan katılma hakkıdır; yani aslında siyaset yapma hakkına sahip olma hakkıdır. Hiçbir iktidarın, en temel hak olan siyaset yapma hakkını mültecilerin ellerinden alarak, onların siyasi özne pozisyonlarını yok saymaya hakkı yoktur.

Siyasi özne olabilmenin, ancak kendi hayatı üzerinde söz sahibi olmayla başlayabileceğine inanıyoruz. Bu da uluslararası düzlemde mülteci statüsünü ve konuk olunan ülkedeyse vatandaşlık hakkı elde etmeyi gerektiriyor. Bu yüzden ülkemizdeki göçmen ve mülteciler için hem mültecilik statüsünün verilmesini hem de vatandaşlık imkânının tanınmasını talep ediyoruz.

Yabancılar

Bu vesileyle, gelin Türkiye'de yaşayan yabancıların durumunu tekrar hatırlayalım çünkü Türkiye'de vatandaşlık haklarından mahrum olanlar yalnızca Suriyeliler değildir.

Türkiye'ye yabancılar Irak, Afganistan, Somali, Pakistan, İran, Romanya, Ukrayna, Rus Federasyonu, Bangladeş, Gürcistan gibi onlarca ülkeden geliyor. Bu insanlar Suriyeliler gelmeden önce de şehirlerde göze görünmeden çeşitli sektörlerde ucuz ve güvencesiz olarak çalışıyorlardı. Türkiye, Suriyeliler gibi bu insanlara da mülteci statüsü vermedi, vermiyor.

Kapitalizm ve kapitalist devletler, bir yandan insanların göç etmesini gerektiren koşulları üretmekte bir yandan da göç edenleri patronların karı için ucu esnek emek gücü olarak kullanmaktadır. Merkez

kapitalist devletlerin ucuz emek pazarı doygunluğa ulaştıkça geç kapitalistleşmiş devletler de (Çin, Hindistan, Türkiye gibi) ekonomilerini göçmenlerin ucuz emeğine açtılar. Bu çerçeveye paralel bir şekilde, Türkiye son 20 yılda yüzbinlerce göçmen işçi barındırıyor. Türkiye bilerek ve isteyerek tıpkı merkez kapitalist ülkelerin yaptığı gibi yüzbinlerce kaçak göçmen işçi aldı ve bu insanları büyüyen ekonomisinin ucuz ve esnek emeği haline getirdi. İnşaat sektörü başta olmak üzere tekstil, maden, tarım, turizm, ev hizmetleri, hasta ve yaşlı bakımı, eğlence ve fuhuş gibi sektörlerde yarı fiyatına, sendikasız, sigortasız çalışan yabancı sayısının 1 milyonu bulduğu düşünülüyor.

Özellikle küçük ve orta ölçekli işletmelerin patronları dünya düzeninin bu yeni kölelerinden çok memnunar: Sadece asgari ücretin altında ücret vererek patronların sağladığı yıllık kazancın 432 milyon TL olduğu, SGK primi ve kaçırılan vergi ile ekstra kazancın 1 milyar 60 milyon TL olduğu hesaplanıyor. Sağlık ve sosyal güvenceden yoksun çalışan bu işçilerin son 15 yılda Türkiyeli patronlara 12,2 milyar dolar ekstra kazanç sağladıkları bilinmektedir.

Bu veriler ışığında, yoksulluğun, düşük ücretlerin, işsizliğin ana müsebbibi olarak Suriyeli emekçileri, bu çaresiz yığınları görenlere bir kere daha hatırlatmak isteriz: Hedefimizi şaşırmayalım! Bizleri bu hale düşüren, sömürü düzeninin kendisidir; Suriyeli emekçiler de, aynı bizim gibi bu eşitsiz, sömürü düzeninde çalışmak zorunda kaldılar. Onlar gelmeden önce de emeğimizin karşılığını alamıyorduk, onlar gelmeden önce de iş cinayetlerinde ölüyorduk...

Yukarıda saydığımız sebepler yüzünden, vatandaşlık talebimiz sadece Suriyeliler için değildir. Evrensel haklar sistemine entegre olmalarının bir yolu olarak mültecilik hakkını, yabancıların ve vatandaşların hukuki statüsündeki ayrımı ortadan kaldırmanın bir yolu olarak da vatandaşlık hakkını tüm yabancılar için talep ediyoruz.

Adı Soyadı : BEBEK EL UBEYD
Yaş/Cinsiyet : 23Günlük/BAY
Kurum Türü : VATANSIZ VE SİĞINMAC
Laboratuvar Adı : LABORATUVAR - HEMOGRA
Eyen Birim : YENİDOĞAN YOĞUN BAKIM - UZ
Kod/Örnek Tipi : 1550036 / KAN

Vatandaşlık hakkı ve ayrımcılık

Vatandaşlık için belli vasıflar ve beceriler taşınması ve maddi kaynaklara sahip olunması gibi sınıf temelli ayrımcılığı ret ediyoruz. En çok ezilenin, en çok korunma gerektirdiğini biliyor ve yoksulların, kadınların ve çocukların yanında yer alıyoruz. Vatandaşlığa en çok ihtiyacı olanlar, aşıları yapılmayan bebeklerdir; beş yıldır her türlü merdiven altı atölyelerde kaçak olarak günde 10-12 saat, üç kuruşa çalıştırılan Suriyeli çocuklardır; yanı yevmiyeye tarlalarda mevsimlik işçilik yapan köylülerdir; Türkiyeli erkeklere kuma olarak satılan Suriyeli kadınlarıdır; ilaç alamayan kronik hastalardır; intihara sürüklenen LGBTİ bireylerdir!

Herkes için vatandaşlığı savunurken, asla zül haline gelmiş sınırları savunduğumuz anlaşılmamalı. Tam tersine, askeri ve ekonomik savaşların ezdiği insanlar için geçirgen sınırlar anlayışını savunuyoruz. Bu insanların kendi topraklarına ve ülkelerine dair umut ve beklentilerinin, siyasi faaliyet ve iradelerinin yok olmaması için, bu insanların uluslaşmamaları için, her birinin tüzel kişi olma hakkı için mücadele ediyoruz. Ulusu ortak yaşamı paylaşan herkes olarak yeniden tanımlamayı, ulus kavramını genişleterek zenginleştirmeyi, ve böylelikle ulusu, hep vurgulanan tekçiliğinden özgürleştirmeyi talep ediyoruz.

Vatandaşlık talebimizin arkasında, başka bir dünya özlemi yatıyor. Ve bu dünyayı, herkes için istiyoruz.

Mültecilere sesleniyoruz: Siz istiyorsanız bu ulusa giriş ve yaşam hakkınızı savunuyoruz!

Bu noktada, bu toprakların mültecilerine, sığınmacılarına, yabancılarına sesleniyoruz: Bizim etik anlayışımız, sizin bu topraklara özgürce girişinizi savunduğumuz gibi, şimdi de eğer *siz istiyorsanız bu ulusa giriş ve yaşam hakkınızı savunmayı* gerektiriyor. Bu vesileyle önümüze çıkartılacak olan ‘toplumsal entegrasyondan’ bizim anladığımız sizi yutup sindirmek değildir; sizden iş gücü, mesleki ve ekonomik kapasitelerinize göre yararlanmak değildir; sizi kimliğinize, kültürünüze, inançlı olup olmadığınıza, dininize, mezhebinize, dilinize, ulusal aidiyetinize, etnik kökeninize bakarak toplum mühendisliği için kullanmak değildir. Tam tersine, eşitlikçi, demokratik beraber yaşama pratiklerini birlikte inşa etmektir.

Biz her birinizi tanımak ve kabul etmek üzere bütün yabancılara hoş geldiniz diyoruz.

Biliyoruz ki aslında bir zamanlar her birimiz yabancı idik ve her birimiz yeniden yabancı olabiliriz. Şans eseri bu topraklarda doğmuş olmak bizleri ev sahibi yapmaz, bütün topraklar herkesindir. Tam da bu yüzden, konukseverlik evrenselciliktir ve o haklar için verilen her tür mücadele hepimizi dönüştürür, demokratik sonuca yakınlaştırır.

Biliyoruz ki bu ütöpik pozisyon aslında pratiği dönüştürücü güçtür ve bu ütopya sizden çok bizim ihtiyacımızdır; insan olabilmek, insan kalabilmek için ihtiyacımızdır, demokratik bir dünya düzeni, demokratik bir ulus devlet için ihtiyacımızdır.

Vatandaşlığın ulus devlet aidiyeti ile sınırlanmasını ret etmekle, ulus devletlerin etnik ve/veya dinsel totalitarizmin uygulayıcısı olmasını ret etmiş oluyoruz. Bunun yerine ulus devleti, dinamik bir birarada yaşam iradesi için yeni gelenlerle de gönüllülükle ortaklaşabilen bir politik toplum formu olarak tanımlıyoruz. Unutmayalım, uygarlık “yerleşme” ile başlar. Birilerinin yerleşme haklarını elinden aldığınızda aslında insanlığın bir kısmını insanlıktan çıkarıyorsunuzdur ve aslında bu bizzat insanlığı yok etmektir. Ulus ortak bir yerleşme kara-

rından başka bir şey değildir ve yeni gelenlerin bu karara katılması ulusu yok etmez; tersine ulusu genişletir, güçlendirir.

Türkiye göç tarihi ve vatandaşlık meselesi

Bu topraklar için göç yeni bir sosyal olgu değildir ve son 200 yıla bakıldığında siyasete göçler damgasını vurmuştur. Balkan ve Kafkas göçmenlerinin 1800'lerin ikinci yarısından itibaren kullanıldığı Osmanlı'yı bir kenara koyup, Türkiye Cumhuriyeti'nin göç tarihine baktığımızda, Türkiye'nin göçmenlere, sığınmacılara, mültecilere genel yaklaşımının insani temellerden çok siyasi ihtiyaçlarına dayandığını görürüz.

1922-1938 Yunanistan'dan 348.000, 1923-1945 Balkanlardan 800.000, 1933-1945 Almanya'dan 800, 1988 Halepçe katliamı yüzünden Irak'tan 51.542, 1989 Bulgaristan'dan 345.000, 1991 Birinci Körfez Savaşı sırasında Irak'tan 467.489, 1992-1998 arası Bosna'dan 20.000, 1999 Kosova'dan 17.746, 2001 Makedonya'dan 10.500 ve son olarak 2011-2015 Suriye'den 3.000.000 insan Türkiye'ye göç etmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan beri devlet, milli nüfus yaratma politikası yürütmüştür. Devletin kuruluşunun ilk yıllarında, 1923 tarihinde Yunanistan ile imzalanan ve Lozan'da onaylanan mübadele anlaşmasıyla 500.000 kişi, 1925'de Bulgaristan ile yapılan ika-met sözleşmesi ile 200.000 kişi ('soydaş') Türkiye'ye getirilmiştir. Bu iki göç ile yukarıda yer verdiğimiz 1988'te Irak'tan ve 1989'da Bulgaristan'dan gerçekleşen 2 büyük göç oldukça farklıdır. Özellikle mübadele anlaşması karşılıklı milli nüfus oluşturma'nın aracı idi. Hristiyan topluluklar gönderildi, Müslüman topluluklar alındı.

Suriyelilerden önce Türkiye tarihindeki en büyük kitlesel göçler 1988'de Halepçe katliamından sonra Irak'tan olan Kürt göçü ve 1989'da Bulgaristan'dan Türkiye'ye gerçekleşen 'soydaş' göçüdür. O yıllarda Bulgaristan'da yürütülen ağır asimilasyon politikaları yüzünden Bulgaristan'da yaşayan Türkler, Turgut Özal'ın özel çabaları ile meclisten geçen göç izni ile Türkiye'ye geldiler. Kimseye mülteci statüsü vermeyen Türkiye 1989'da dönemin siyasi çıkarları gereği Bulgaristan'dan göç edenlere vatandaşlık verdi. Hatta bu ailelere hazine

arazilerinden toprak tahsis etti. Buna rağmen 360 bin kişiden yaklaşık yarısı Bulgaristan'da durum düzeldikten sonra geri döndü. Iraklı Kürtler ise sınır illerinde çeşitli kamplarda tutuldular, durumları genellikle çok kötüydü. Irak Kürtlerinin tamamına yakını peyderpey Irak'a geri döndü. Bulgaristan'dan gelenlerin Türk, Irak'tan gelenlerin Kürt olması nedeniyle ciddi ayrımcı muamele yapıldı. Bulgaristan'dan gelenler Türk olarak tanımlandıkları için toplumun büyük bir kısmı tarafından kolayca kabul gördüler; Jivkov'un mezaliminden kaçan mağdurlar olarak kabul edildiler, fakat aynı kabul Saddam'ın kimyasal bombalarından kaçan Iraklı Kürtlere gösterilmedi. Kendi Kürt sorununu çözemeyen Türkiye, Iraklı Kürt mültecilere kuşku ile yaklaştı. 2000'li yıllarda ise aynı Bulgaristan Türkleri bu kez ekonomik nedenlerle Türkiye'ye göç ettiler ancak, bu kez 'soydaşlara' vatandaşlık verilmedi, geçici göçmen işçi ordusuna alındılar.

Sonuç olarak devlet, siyasi ve ekonomik çıkarı nerede ise gelene o şekilde davranmaktadır!

Empati

"Alamancı Türkleri" hatırlayalım. Türkiye'den Almanya'ya giden bugün sayıları milyonları bulmuş Türkiyelilerin neler yaşadıklarını hatırlarsak, ülkemizdeki Suriyelilerle empati yapma imkânı bulabiliriz belki... Üstelik biz bombalardan, kurşunlardan kaçmak için değil, davet üzerine davul zurnalarla yolculanmış, güle oynaya gitmiştik...

Almanya 1950-1973 yılları arası gelişmekte olan ülkelere işçi istedi. Türkiye'den de bu davete yüzbinlerce işçi katıldı. Almanya'da 'misafir işçilerin' durumunu belirleyen tüm yasalar kısa dönemli bir iş gücü temin etmek amacını güttü. Oturma izni yalnızca çalışma izni olarak verildi. Misafir işçilerin sermayenin ihtiyaçlarını karşılar karşılamaz Almanya'dan ayrılmaları hedeflenmişti. Bu insanlara 'göçmen' denmedi, ısrarla 'misafir' dendi; yasal olarak da 'geçici göçmen' statüsü verildi. Ama işler planladıkları gibi yürümedi! Geçici göçmenler ailelerini Almanya'ya getirdiler, iş kurdular; ikinci ve üçüncü nesiller Almanya'da doğdu. Alman yetkililer sonunda "Biz işgücü istemiştik ama gelenler insan çıktı" cümlesi ile her şeyi itiraf etmiş oldular. Bizim tarafımızda ise durumu özetleyen cümle "Almanya acı vatan" oldu!

Bu durum Almanya'ya özgü değildir; Avrupa 1990'lardan itibaren göçmenlerin topluma entegrasyonu için kanunlar çıkartmakta, ancak daima ulus devlet çıkarlarını gözetken ve göçmenlerin ihtiyaçlarını karşılamayan yaklaşımlar, bugünlerde çok daha iyi görüldüğü üzere, tamamen başarısız olmaktadır.

Şunu unutmayalım: Türkiye'ye gelen Suriyelilerin başka hiçbir şansları yoktu, en yakın komşu ülkeye savaştan canlarını kurtarmak için sığındılar, bugün artık beş yıldır buradalar ve geri dönme ihtimalleri yok denecek kadar az.

Dün Almanya'da Türkiyelilerin yaşadığı yabancı düşmanlığını, nefret söylemini, linç saldırılarını ve ırkçılığı bugün Suriyeliler Türkiye'de yaşıyor. Onların yaşamlarını güvence altına almak, toplumun bir parçası haline gelmelerini sağlamak şöyle dursun içlerinden 'vasıflı' olanlarını seçip vatandaşlık vermek demek, diğerlerini 'işe yaramaz, 'dilenci, 'hırsız', 'ahlaksız', 'pis', 'fahişe', 'vatan haini' olarak toplumsal linçle karşı karşıya bırakmak olur.

Fay hatlarına dikkat

İşsizlik ve yoksullukla boğuşan Türkiyeliler, kendi iç barışını kurmakta, sürdürmekte güçlük çeken Türkiye 'vasıflı' olan 3000-5000 Suriyeliye vatandaşlık vererek bu büyük sorunu çözeceğini mi zann ediyor?

3 milyon mülteci (yaklaşık yarısı iş arayacak potansiyelde) nasıl istihdam edilecek? Türkiye'de işsizlik oranları %10 civarında (3-3,5 milyon Türkiyeli işsiz durumda) seyrederken 2014'de ilk defa bu oran %11'e yükseldi. Genç işsizlik oranı ise en az %20 civarındadır. Bu oran da yükselmektedir. Suriyelilere vatandaşlık verilsin ya da verilmesin Suriyeliler kalıcı olduklarına göre asıl düşünmemiz gereken, kamuoyu önünde açıkça tartışmamız gereken ve çözümler üretmemiz gereken bu insanlık trajedisi ile nasıl baş edeceğimizdir. Suriyelilerin emeğini sömüren, içinde bulundukları durumdan yararlanan patronları, kapitalist sınıfları ve devleti suçlamak yerine yabancı olanı, ötekini, Suriyelileri suçlamakla hiçbir yere varamayız. Unutmayalım ki Türkiye, Suriye sorununda olumlu ve barışçıl bir rol oynamak yerine, Neo-Osmanlıcı emperyal heveslerin aç gözlü siyasetini güttü. Kendi top-

lumsal katmanlarının etnik, mezhepsel hassasiyetlerini, insanlarını, sorunlarını yeterince düşünmedi. Dolayısıyla Suriye'deki durumdan diğer ülkelerle beraber biz de sorumluyuz. Bunu kabul edip özeleştirerek vermek, toplumu gerçek anlamda bilgilendirerek çözümlerin parçası olması için hazırlamak yerine, konunun ağırlığı ile bağdaşmayan gündemler yaratmak sadece zaman kaybıdır.

Bu tutum toplumda başka derin endişelere çanak tutmaktadır: Suriyeliler oy deposuna mı dönüştürülecek? Suriyeliler iktidar tarafından temel, yapısal birtakım sosyolojik dönüşümlerin aracı olarak mı kullanılacak? Suriyeliler nüfus mühendisliği aracı olarak belli bir demografiyi, siyaseti ve kültürü gerek ulusal gerek bölgesel düzeyde 'seyreltme' amacıyla mı kullanılacak? Suriyeliler toplu olarak bazı bölgelere devletin iskan politikaları için mi yerleştirilecek? Tüm bu endişeler etnik ve siyasi gerilimi tırmandırmaktadır. Zaten Türk/Kürt, Sünni/Alevi, Laik/Dindar gibi birçok fay hatları ile güçlüklerle birarada tutunan kırılgan toplumsal yapımız yeni bir fay hattını kaldıramaz.

Hataları hatalar ile ortadan kaldıramayız. Dikkat!

İlk sözümüz son sözümüz de olsun

Suriyeliler dahil tüm yabancılara mülteci statüsü verilmelidir!

İsteyenlere sınıflarına, ırklarına, ulusal aidiyetlerine, etnik kökenlerine, inançlarına, dinlerine, mezheplerine bakmadan; hiçbir ayrımcılık yapmadan vatandaşlık hakkı verilmelidir!

Avrupa'ya hoş görünmek, imtiyazlar koparmak için Türkiye'nin mülteci hapishanesi olmasına gönüllü olunmamalı, başka ülkelere gitmek isteyen mülteciler engellenmemelidir!

Ülkesinden ayrılmak zorunda kalmış Suriyelileri, 'Suriye' sevdalarından vazgeçirmeye yönelik politikalarından uzak durulmalıdır!

Türkiye'de, Suriye'de, hatta Ortadoğu'da milyonlarca insanın kaderi, bugün Türkiye'nin politikalarının insani, gerçekçi, çoğulcu ve demokratik olmasına bağlıdır!

**HUMANITY WASHED
ASHORE: THE ALMANAC
OF REFUGEE DEATHS
2015**

SUMMARY

Big disasters, especially human-made ones, erase individuals first. Then groups, then nations, and gradually large geographies turn into “some people” who are suffering: *Rwandans* are dying, *Syrians* are becoming refugees, *Middle Easterners* are having trouble... Who are they? The answer is erased. A drowned child’s mother, brothers and sisters, toys, the merriment of her family when she took her first step... all erased. The child who dies as a member of a suffering community is registered in a news bulletin, and that’s it.

Peoples’ Bridge Association (*Halkların Köprüsü Derneği*) based in İzmir refuses to see things this way. This book draws upon the experiences of this organization and tells us about “lives” and individuals, showing us how big populations are pushed -literally pushed- into a disaster by governments.

Peoples’ Bridge Association defines itself as a “solidarity group” - rather than an NGO- “dedicated to public friendship and solidarity based on equality, justice and freedom among peoples.” At the beginning of the chapter “From Us”, one can find more about this association, its principles, its amateur spirit and its composition of many different professions which are all dedicated to solidarity acts with refugees flowing in İzmir and Turkey. You can find the English version of the information about the Association on page 221.

Mainly in Turkish but with English versions of some important chapters as well as this executive summary, the book *Humanity Washing Ashore: Almanac for 2015 Refugee Deaths* begins with the “2015 Refugee Deaths Report” prepared by the Association based on a comprehensive media screening. The report is divided into two sections: “Refugees died during transition” and “Refugees died in work murders”, the latter title emphasizing that “occupational accident” is a euphemism for work murders, which are virtually the result of deliberate omissions and commissions. As is shown by supporting infographics, at least 484 died and 206 were lost in the Aegean Sea in 2015 while trying to cross to Greece; 58 refugee workers, including 11 chil-

dren, died in work murders arising from harsh working conditions and lack of occupational safety. In this chapter, we not only have a summary of what has happened in the Aegean Sea, including the death of now-famous three year-old Alan Kurdi and his five year-old brother (September 2nd, 2015), but we also see that in practice human traffickers were given impunity and many of them became serial offenders – no, serial *killers*.

The second chapter treats the subject of “Politicians’ discourses on refugees” and features statements from Turkey’s and Europe’s politicians ranging from President Erdoğan to Chancellor Merkel, from Tsipras to Cameron. We hear that “refugees are an opportunity for Germany”, we witness hard bargains -especially between Turkey and Europe- made over the lives of millions of individuals, and, thanks to the photos provided, we see smiling faces striking a pose for cameras with typical refugee garments such as lifejackets – by the way, these “life” jackets has created a huge counterfeit industry, sending people directly to death in the sea where Syrian refugees themselves frequently work!

The book complements the cold statements of politicians and -still a bit cold- statistics in the first chapter with very vivid observations of the Association members from their experiences with refugees. In the chapter “Broken Lives”¹ we read an interview with a Syrian Kurdish refugee who lost 11 of his family members in the Aegean Sea; his great desire is to bury his loved ones’ corpses in their own soil. When he is asked if he would take the same route of death to leave Turkey, he says, “What else can we do, where can we go, we have nothing, not even a house...” Another narration in this chapter is on the death of an encephalitic refugee baby, who was actually “lucky” because, thanks to the attempts of Peoples’ Bridge Association volunteer healthcare professionals, his mother was provided with the opportunity of a surgery. This account is followed by the heartwarming story of Maha Mansour and her six children one of whom is only 10 days old: a vol-

.....
¹ The words “life” and “glass” rhyme in Turkish.

unteer invited all of them into her house the chapter ends with the account of a baby who died before being born.

The next chapters titled “Legal Status of Refugees” and “Refugee Rights” are more theoretical and delve firstly into international law and Turkish law. Mostly artificial and harmful but completely legal differences between concepts such as *refugee*, *asylum seeker*, *immigrant* and *temporary protection* are discussed here to reveal the fact that the international community is bluntly hypocritical when it comes to people who had to live their country because of wars, disasters or for socio-economic reasons. In this chapter, we also read about the relationship between human rights and citizenship, the refugee law, international declarations and conventions on refugees from 1951 all the way till today, refugee rights and their (lack of) application, the asylum regime in Turkey, European Union’s refugee policies, the vague and highly politicized concept of *safety zones*, and readmission agreements that are being used as leverage in short-term political dogfights. Here, on the one hand, we hear Hannah Arendt’s points that shed a philosophical light over the issue while, on the other hand, we view the findings of the Association’s report on a repatriation center where people were ill-treated before the eyes of EU authorities and were packed in a prison which is indeed worse than a prison.

This is followed by a chapter on the media portrayal of refugees ranging from hate speech to otherization, from stereotyping to insensitivity. Turkish media is so keen on the “enormous” efforts put by the government but not so much on refugees facing the most brutal exploitation. Featuring press clippings, this chapter tells us how the labeling of “Syrians” has become a means of marginalizing them and how overemphasizing the common Muslim religious background has become a way for the government to boost neo-Ottomanist aspirations. Drawing upon studies conducted by academics, the section titled “The Other of Turkish Media: Syrians” covers 16 ways of otherization and analyzes the terms used for refugees. By using the terms *asylum seekers* and *illegal immigrants* rather than *refugees*, Turkish media criminalizes refugees and/or denies their rights as refugees. In the

same way, events whereby hundreds of people die are termed as “disasters” as if they have resulted from some whims of the nature. Another section in this chapter summarizes four information biases - personalization, dramatization, fragmentation and normalization- as described by Lance Bennett. What refugees go through is dramatic by all means, but dramatization distracts the attention from the general and political meaning to an isolated status of suffering, meanwhile giving the impression that the reader has grasped the essence of the case. When the information is given in bits and pieces, it encourages too much individualized interpretation, and this fragmentation renders the world much less understandable. As a result, people restore trust in the establishment. This is pretty much what makes up the Turkish press coverage of refugees.

The last and longest chapter of this book is titled “About Us” and includes observations, experience sharing and stories from Peoples’ Bridge Association. English versions of certain sections are also available here. The position paper of the Association (with its English translation) on the debate regarding Syrian refugees and the right to citizenship demands explicitly that “all asylum seekers in Turkey, including Syrians, be granted full refugee status and the right to citizenship.” Drawing attention to all foreigners in Turkey and not only Syrians, the Association discusses the important themes of the right to citizenship and discriminations against refugees, summarizes Turkey’s history of migration and citizenship, invites the reader to empathize with refugees by reminding “*Gastarbeiter*” -Turkish immigrant workers who flew to Germany between the 1950s to 1970s and who were deprived of the right to citizenship as well as refugee rights for a long time- and warns about the fault lines between Turkish citizens and refugees. Another section in English on page 233 harshly criticizes the EU-Turkey Readmission Deal for “killing the hopes of refugees via official human trafficking.”

The other sections of this last chapter provide us with vivid experiences of the volunteers with refugees on the one hand and political criticism targeting national and international refugee policies on the other. The opening section “Who are we?” makes it clear that the initiative does not abstain from being political, for politics is the real basis

of all the tragedies peoples live through. From being a project group, however, the Association members clearly shrink away, because they think that chasing projects after projects kills the amateur spirit and hampers voluntariness. They carry out all their operations thanks to membership fees, humble donations, and the professional background of their members. There are doctors and musicians, lawyers and actors, the employed and the unemployed, academics and, most importantly, refugees in their structure. They deem charity not only ineffective but often harmful, for it is completely dependent on the arbitrary initiative of the richer. It cannot replace but can only complement the socioeconomic and political will and the public interest in general. That is why the Association not only provides refugees with health screenings and legal aid, just to name a few of their activities, but also does its best for urging national and international authorities to do what they ought to do.

The second section of this chapter describes a health screening operation carried out by healthcare professionals of the Association in a deserted holiday camp where refugees waited for a suitable opportunity to cross the sea from Çeşme to Chios Island of Greece. The title of the following section is self-explanatory: "Real problem is wars, not migration." Here, once more, the Association defines the artificial distinction between the terms *refugee* and *asylum seeker* as a kind of violence: the West is responsible for the suffering of the "rest", and the global capitalist economy actually supports migration in order to have a cheap – and mostly informal – workforce at hand. The temporary protection regime, on the other hand, is a kind of hostage situation although it has some positive aspects in Turkey with its open-door policy, ban of deportation and unlimited right to stay. But the so-called temporary protection is a move that leaves the fate of millions of people to this or that government: refugees have their rights whereas people under temporary protection only have "favours." The Association sees the EU-Turkey Readmission Deal as official human trafficking. European countries violate the discrimination ban by accepting only refugees having certain qualifications, and what is at stake here is not a refugee crisis but a war waged by the richest against the poorest.

The Association organized a Refugee Workshop dedicated to Alan Kurdi's memory in March 2016. The final declaration of the workshop on working life and economy included in this book explains how refugee workforce is welcome only in some regions and sectors such as agriculture where informal employment is much more widespread. İzmir, where the Association is based, is a city where refugee labor exploitation is the worst. Examples of this ruthless exploitation also explain why refugee workers die so easily. Equal pay for equal work, the right to work for everybody, qualified or not, and the union and organization of all workers can be the sole basis of a decent working life which does not ignite the fault lines between local and refugee workers.

Another report taken from the aforementioned workshop treats the so-called "Dayıbaşı" system in Torbalı district of İzmir. "Dayıbaşı" is a word denoting labor brokers who meet the workforce need of labor-intensive sectors by acting as mediators between the labor market and employers. This sort of an "informal employment office" has become the basis for the exploitation and unpaid labor of refugees in the agriculture sector.

Big disasters, as we said in the beginning, bury individuals, groups and even nations under a fog of normalized suffering. This book primarily serves to give back individuality to sufferers whereby it places them in the real political context. To build a solidarity bridge between peoples is the only way to overcome those sorrows to a certain extent since the enemies of peoples will not do anything other than making things worse.

WHO ARE WE?

The Association of Bridging Peoples has been set up to establish public solidarity and friendship between peoples on the basis of equality, justice and freedom.

We consider ourselves a solidarity group rather than non-governmental organisation. We do not hold back us from politics. This is because we do not separate life from politics and we are on the side of life.

We strive to build a public space for the politics of friendship, striving for a society free of hate, fear, isolation, conflict and enmity towards one another. We work on a voluntary basis and believe in collective effort, without seeking parochial interests.

We have been working for/with refugees since Turkey in general and Izmir in particular have become major destinations for people escaping war and insecurity in their home countries. Since day one, we have never turned our back on any refugee who were met.

The Association of Bridging Peoples is not in the business of preparing 'projects' for the United Nations (UN) or the European Union (EU). We think the conventional 'project' approach is conducive to quasi professionalism and undermines the spirit of voluntary work. Voluntary work enables us to escape the trap of market relations and protects us against the degeneration of our work into a market good. We do not accept any monetary donation from any state(s) or national or international institution. We value independence and the capacity to question received wisdom. We carry out our work with small voluntary donations and membership fees.

Our Association includes a large health group consisting of nurses, midwives, dentists, health-care workers, dietitians, psychologists and doctors; a field group that combs the streets and neighbourhoods; a translation/interpretation group with experts in Arabic, Kurdish and Farsi; and an art and culture group that organizes events for adults and children. We have carried out a wide range of activities in differ-

ent neighbourhoods and with the participation of hundreds of volunteers. People from different professions and backgrounds contribute with their labour. Our volunteers also include musicians, actors, lawyers, teachers, students, workers, unemployed people – and most importantly refugees. We hold no executive committee meetings. Activities are organised and run through public meetings open to all. Membership is not a necessary condition for attending the public meetings. Everybody has equal voting rights – irrespective of membership status. Every person contributes what they can, without having to compromise on who or what they are.

We believe in solidarity – not in charity. In fact, we think charity is dysfunctional because it is momentary and its reach is person-specific. It also creates a culture of dependency and conditional on the will of the wealthy or powerful. It may not be dispensed correctly all the times. It cannot substitute for collective social, economic and political responsibility or for public goods. It can only have a complementary function. Therefore, we have always called on government and officials to carry out their duties. For each field work and health intervention, we have written detailed reports and submitted them to the governor's office, health directorates, public health directorates, and AFAD. We have submitted petitions and held face-to-face meetings. We have produced the information of the street, informed the public and democratised the production and dissemination of information.

Solidarity corresponds to rights-based struggle. It is not limited to provision of health care, food or clothing. It is also about including the refugees and acting together with them. Solidarity precludes conceptions of the refugees as helpless victims and requires support for their voice and politics. It involves participation into the fight they lead for their rights. It precludes incorporation into the state(s)' vertical politics of command. It means questioning the political consequences of state actions.

We embrace solidarity as the 'politeness of the oppressed' and as the oldest and most precious institution of humanity.

EU-TURKEY READMISSION DEAL: KILLING THE HOPE VIA OFFICIAL HUMAN TRAFFICKING!

According to the United Nation's (UN) recently published report that includes data of the beginning of the year 2015, the number of forcibly displaced people has reached its highest number ever; 60 million. 1 out of 122 people in the world is forcibly displaced! On going wars and conflicts in countries such as Syria, Yemen, Libya increase this number day by day.

This year the number of the refugees who could manage to reach Europe through Greek Islands and the Balkans is only 1 million. It seems a lot but It's a very inadequate number for such a big tragedy. Wars and government violence force 4600 people to leave their homes on a daily basis in all around the world. In the beginning of this year, number of refugees reached its highest number, 20,2 million with the effect of Syrian war. It is estimated that the number will rise up to 34 million at the end of this year. Unfortunately, European Union (EU)

never has kept its promises about refugees: EU has promised about relocating 22.000 people from the UN camps to Europe this year. However, until now only 600 people were relocated to Europe. Closing the borders to the refugees, signing an agreement for returning them back to Turkey means ignoring the problem and bearing no responsibility.

EU is sending back the refugees who reached Greece from Turkey. At the end of the month 3000, at the end of this year 20.000 refugees will be returned to Turkey. So called illegal (economical) migrants are being sent back... The reason there is so much dispute in European public opinion about refugees and migrants is the assumption that we do not have any special obligations towards migrants, but we have special obligations towards refugees! International law gives protection to refugees and not migrants in all over the world. But, these categories are inadequate in dealing with realities! In essence, 'refugees' and 'migrants' are categories that are defined by institutions with power and are used for political purposes and not for the sake of helping the people. International law tells us to observe this distinction. But if you are, for example, in Iraq, or in Afghanistan, and you cannot find employment because you are Sunni or Shia, a Kurd or an Alawite, or your business is being bombed – no one is threatening your life, but you are in a position of destitution, you have no possibilities. What are you then, a refugee or an economic migrant? Such a separation hinders the prospects of securing refugee solutions. An artificial separation between 'refugee' and 'migrant' removes the humanitarian perspective for states to admit the needy in all. Thus, this clearly aims only to restrict migration. The whole strategy of Europe builds on this artificial/fancy distinction between refugee and migrant. Under the name of human rights perspective paves the way of stopping people to enter Europe.

Let it be clear: Besides from the military interventions in the Middle East, economical-political understanding called "the West and the Rest" is the main reason of the chaos and the violence in Middle East and Africa and Asia... Neoliberalism has seriously boosted inequality between the North and the South and caused more fragile social structures in global South. A big number of people from all around the

world especially from war regions are looking for a new life because of desperate structural problems. The main reason of the migration movements in the world today, actually are global economical powers, political pressures, economical marginalisation, discrimination and ugly face of globalisation. Globalisation, that makes money and goods transcend all the borders, do not give opportunity for the oppressed, refugees and migrants. Europe criminalises refugees and militaries borders while renting countries as a open air prisons for these people such as Turkey.

People in Africa and the Middle East will not succeed in solving their own problems and changing their societies. Why not? Because, the West, the "the establishment" are preventing them from doing so. It was the Western intervention in Libya that threw the country into chaos. It was the US attack on Iraq that created the conditions for the rise of Islamic State. The ongoing civil war in the Central African Republic between the Christian south and the Muslim north is not just an explosion of ethnic hatred, it was triggered by the discovery of oil in the north: France and China are fighting for the control of resources through their proxies. The Syrian uprising has followed a range of uprisings in the Arab world. We witnessed the process of the uprising that turned into a proxy war with sectarian overtones. The People of Syria was not defeated in Syria and eventually forced into exodus. Rather, the People of Syria was defeated in Washington, Moscow, Paris, Riyad, Ankara, Doha etc. ; in the competitive nature of the international system. The regime in Syria is guilty of quelling the uprising in a violent way and killing its own people, however the countries that consciously support militarisation and sectarianisation of the conflict are to be held responsible too. All of the countries that are militarily active in the region bear responsibility in one way or another. We can easily increase examples... It is necessary to understand that the first reason for the current refugee crisis lies in the fact that the current turbulent, violent and unstable context in Africa and the Middle East has brought together migrants and refugees from different origins, all seeking a better life in Europe. Exodus of thousands of people from Middle East, Asia and Africa to the Europe is described as "Refugee

Crisis". Identifying the situation as a crisis is an obstacle before a calm analyses and a rationalist and ethical stance. We should not tackle the situation merely as a humanitarian crisis, independent from political, historical and economic crises. Whenever we say "refugee crisis" we are talking about an economical crisis, a historical crisis and a political crisis too.

Although Syrian refugees are the main nationality arriving on European shores, other nationalities are also forced to migrate due to the tragic situations in their home countries. Afghanistan has suffered not only more than a decade of economic and political instability. But above all the increasing insurgent activity led by the Taliban, which has caused more than 5,000 civil casualties this year. This explains why the Afghan community is currently the second largest group of refugees to have reached Europe. The second largest group of refugees in the world (2,6 million Afghan refugees). At least 145,000 Afghans have crossed the European borders since 2009. At the same time lets think on the situaution in Iraq, Libya, Nigeria, Eritre...

Perceiving refugees as a threat to security by criminalising them, militarisation of the borders, transferring refugees to subcontractor are the anti-migration policies in Europe that have been lasting for years. The main reason for the rise of the boat incidents and the dead bodies washed ashore are the migration policies of the EU. Europe ask Turkey to ban the crossings to Europe, keep the refugees in Turkey and protect "the Fortress of Europe" : Therefore it is planned to turn Turkey into a open-air prison for refugees.

Starting from the war in Syria in April 2011, we have been facing the biggest migration wave since the World War II. Syrian war has lead almost 6 to 7 million people to leave their countries. According to official data, approximately 3 million Syrian refugees are in Turkey. In addition to the Syrians, 250.000 people from the countries that suffer from extreme human rights violations such as Afghanistan, Iraq, Eritrea Somali, Iran and Yemen are also living in Turkey.

Turkey which is not giving neither to Syrians nor other refugees official refugee status, thus it is not a safe country for them. They are not under the cover of international law in Turkey without an official refugee status. Even though Syrian people are promised to have the

right to remain in Turkey and some of the services under the “temporary protection regime”, this regime is just another tool to restrict migration and not acceptable in terms of international law. Turkey’s temporary protection regime consists of three elements: An open-door policy for all Syrians, no forced returns to Syria (non-refoulement) and unlimited duration of stay in Turkey. Although these are very important and vital but those who enjoyed temporary protection were not allowed to apply for individual refugee status determination, so they did not have any chance to be resettled in a third country by the UNHCR in the same way as other non-European refugees had. This accords unlimited freedom to government agencies to make decisions concerning the lives and future of 3 million Syrian refugees. They can be deported if the government decides that they constitute a risk to the security of the country or a threat to public order. Moreover, although Turkey spent 10 billion Dollars (only 35 is international aid) in five years for refugees, in practice they are lacking adequate support in terms of basic human needs such as livelihood, education, shelter and health. It is nearly impossible for any country to deal the problem properly for 3 million people.

**EU is now doing official human trafficking;
sending people who already reached to Europe back
to Turkey is an official human trafficking!**

These people have been pushed to the Aegean sea by closing borders, by blocking the land access. As if dying at the sea is not enough, now EU destroys refugees’ hope to survive with this deal. EU tries to make people paralyzed and stop struggling for their lives! With readmission agreement, the ones who have suffered the most are migrants losing their lives due to pushback measures and refugees not receiving the international protection they need. By violating the right to seek asylum, these individuals are not only deprived a right stipulated in a legal act, they are also deprived their lives. Humanity is clashing here today with the political games of the West. We should never forget

that the readmission agreement is one of the shameful events that took part in the history.

After the agreement was signed between Turkey and the EU, more than 8.000 refugees has already reached Greece through Turkey. North Africa-Italy route has also revived. An “alarming” number of migrants have reached Libya to make their way to Italy, European Council president Donald Tusk warned recently (13 April 2016): “The numbers of would-be migrants in Libya are alarming,” he told the European Parliament in Strasbourg. According to UN figures, around 12,000 people have crossed the Mediterranean Sea to Italy since the beginning of March. The figure is a sharp increase on February (3,800). On the other hand, the crossings in the Aegean Sea has not totally finalised after the deal. Even though the refugees are aware of them being returned back, they are keep trying to make it to Greece through Turkey. After March 18, more than 8000 refugees have taken this route.

Thus, readmission deal is nothing but a show; the main aim is discouraging people about reaching a dignified life in Europe, about accessing their human rights and about their dedication for struggling. Killing the hope!

The readmission deal is unlawful!

Well-regarded human rights organisations including United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) declare that they will not be a part of this unlawful deal. UNHCR, Amnesty International (AI), High Commissioner for Human Rights, Human Rights Watch (HRW), Doctors Without Borders, French Office for the Protection of Refugees and Stateless people (OFPRA), International Rescue Committee (IRC), Nils Muižnieks the Council of Europe Commissioner for Human Rights state that this agreement corrodes international humanitarian law.

Likewise, people outside of Europe do not have right to seek asylum in Turkey because of the geographical limitations that took place in 1951 Geneva Convention and 1967 New York Additional Protocol. Therefore there is no legal ground to return people back to Turkey.

Additionally, Turkey is not prepared for readmission and is not capable to provide decent conditions to a big number of people as a response to an influx from Greece. The future of 3 million Syrians in Turkey is already ambiguous.

In order to become a “safe country”, Turkey needs to give refugee statues to people as a fundamental obligation of refugee law. However Turkey has already declared that this will not be possible unless Turkey is a full member of EU. This is nothing but a dirty deal. Human rights groups have said the pact could result in mass returns of asylum seekers who would not receive adequate protection in Turkey.

In Greece, 50.000 refugees are in limbo. They are being held in appalling conditions. In the port of Piraeus approximately 5000 women, children and men are being kept in unhealthy conditions; either at tents or under the tracks. Volunteers provide daily basic needs in the camp where there is no official authority.

Asylum requests are not being undertaken with accordance to the legal frameworks. These people are being a kind of forcibly deported.

We all know that, individual asylum applications should be evaluated by legal experts and this process takes at least one and a half hour. However in Greece, the officers from European Union implement an arbitrary decision that has been taken before.

It is very clear that European countries do not allocate quota and do not accept refugees. This agreement do not guarantee any relocation for refugees in the future as well.

Migration is a big social movement of our times. One million migrants and refugees demolished the borders of the states, Lisbon Agreement and Schengen. They are and they will be important political actors of the future.

And the most importantly, many movements of social solidarity with migrants/refugees occurred in all around the World. Despite Europe's policy towards migrants, people of various countries, from Greece to Germany, have supported and aided refugees seriously and unexpectedly to cross the borders. The existence of solidarity movements is another reason for the fear for refugees entering EU. The Anti-migrant wave in Europe is not a new phenomenon. Solidarity of the

people and the peoples' friendship will be an obstacle towards the anti-migrant atmosphere in Europe that causes fascist organisations to grow.

We believe in solidarity instead of charity, because charity is personal and temporary. It is what makes the weak and the poor dependent. It depends on the decision of the rich and the powerful. Not all the time it is used in a correct way. Charity can never take the place of the social, economic and political common good. It can only be done as a complementary activity. Furthermore, solidarity is prior to a right based struggle. Solidarity does not only consist of giving health care, distributing food and clothing; it means including refugees into the decision making process and acting together with them. It means to avoid from seeing refugees as helpless victims and to support their voice. It means joining the struggle for their rights under their leadership. It means providing opportunity for them to speak on their behalf. It means to avoid from being engaged into vertical policy of the governments and to question its political outcomes.

In this regard, we know the ones who need to create wars in order to secure the markets, to possess energy and resources, to continue the "realisation-evaluation" cycle in military industry. We are calling out to the ones who are the creators of the wars and the ones who are trying to cover the destruction with 3 billion Euros;

The existing conditions of today with immigrants risking their lives for the sake of protection makes the EU asylum system unsustainable. Instead of signing new readmission agreements with other countries, the EU should focus on preventing the desperation leading to deaths.

EU-Turkey "Readmission Deal" should be abrogated. Refugees must not be returned to the countries where they might face persecution.

European countries and the other countries, especially who are militarily active in the region, should take the responsibility of the refugees as much as the neighbouring countries.

Trying to keep refugees away from Europe by providing political prerogatives and financial aids to the countries such as Turkey should be finalised.

Legal and safe passage should be ensured to those who want to go to Europe.

Anti-immigrant border policies that cause deaths and human right exploitations should be stopped.

Turkey should go back to the “open door policy” as a good example to other countries; the deal to send migrants back to Turkey should not be accepted, the refugees should not be sent back to their countries where they might face persecution.

**ASSOCIATION OF BRIDGING PEOPLES
(HALKLARIN KÖPRÜSÜ DERNEĞİ)
POSITION PAPER ON THE DEBATE REGARDING
SYRIAN REFUGEES AND THE RIGHT TO
CITIZENSHIP**

Turkish Citizenship should be granted to Syrian Refugees and all other Foreigners!

All asylum seekers in Turkey, including Syrians should be granted full refugee status and right to citizenship!

Today, while the World is facing with the largest forced migration in its history, but the humanitarian aspect of migration and refugee crisis seems to be largely ignored. People, as soon as they cross borders into another country, become the subjects of the political and economic agenda within the host country. The fact that each and every refugee is unique with their own personal histories and stories is overseen while their class, ethnicity, religion, culture and nationality are objectified for ugly politics. A recent example of this is the Readmission Agreement between the EU and Turkey. Today, we see the same ugly politics in the 'Turkish citizenship' debate. The state does not grant refugee sta-

tus to 3 million victims of war while planning to grant citizenship to 3 to 5 thousand Syrians.

Global actors like United Nations (UN) are feeding into this dirty negotiations with their terminology and practices. However today, concepts like refugee, migrant, economic migrant, or irregular/undocumented workers, exiles or asylum seekers, and a differentiation between forced migration and economic migration have lost its relevance. The only truth is that the World is violating international law and do not give protection for those who ran away from war, torture and oppression. For instance; those who are stateless; those who lost their houses, jobs, and does not have a future in their homelands; those who are marginalised under the economic, political and cultural pressures enforced by neoliberal policies and have to leave their homes, are not considered under the refugee status by UN. On the other hand, 60 million people who have been displaced because of war, poverty, climate change, neoliberal policies, mass displacements, and cheap labor work transfers (slave trade) are defacto refugees who do not have a refugee status. While UN and EU does not take any action in order to provide a life in dignity for these people.

The simplest fact is that, millions of people flee their countries and lose their rights based national citizenship and that they struggle to survive in a foreign country where they deprived from the basic rights and right to citizenship. In this regard, the response of people of the host nations should adopt an ethical approach to unconditional welcome and hospitality which goes beyond the conjectural needs of nation state or limitations of international hegemonical powers and institutions.

While defending absolute and unconditional hospitality, we express our desire to establish a relationship with migrants, refugees, oppressed and marginalised beyond and above the legalistic and institutional view of the world. By doing so, we open a path for struggle against all oppression and exploitation.

We say “welcome” to all migrants and refugees without ifs and buts. We welcome migrants and refugees unconditionally!

The 'right to rights' of these people who striped off from all basic rights is a right to exist without being pushed around or absorbed by dominant politics and powers. It is in fact a right to self determination and political existence. No government can be allowed to strip off the refugees from their political rights and take away their existence as their own political subjects.

We believe that being a political subject begins with having the right to self determination of ones own life. This can be achieved with internationally the right to full refugee status and and access to citizenship in the host nations. Therefore we demand the granting of refugee status and the right to citizenship to all refugees and migrants in Turkey.

Foreigners

For this reasons, we should remember the conditions in which foreigners live in Turkey and the fact that Syrians are not only ones who are deprived from citizenship rights.

Foreigners in Turkey come from many countries such as Iraq, Afghanistan, Pakistan, Iran, Romania, Ukraine, Russia, Bangladesh, Georgia. These people, even before the Syrian refugees came, were exploited in labor market without any rights and protection. They are living with us in many years without having any visibility. Turkey has not granted refugee status for these people alike Syrians.

While capitalism and capitalist nation states produce the conditions which lead migration, on the other hand use migrants as cheap and 'flexible' labor for employers to make more profits. When the central capialist states' cheap labour market have saturated, late capitalist states (like China, India,Turkey) have also opened their economies to cheap migrant labor. In parallel, Turkey has accomodated over hundereed thousands of migrant workers in the last 20 years. Just like central capitalist states, Turkey has intentionally allowed many irregular/ undocumented migrant workers and fed its growing economy with their cheap and flexible labour power. It is believed that almost one million foreigners work with unerpaid, and without an insurance or union

support in industries such as textile, mining, agriculture, tourism, housekeeping, elderly care, entertainment, sex industry and especially construction.

Especially the employers of small and medium size enterprises are happy with this new slaves of the capitalist world order. By not paying the minimum wage, such industries make an annual extra profit of 432 million Turkish Lira (€130 Million). The amount of unpaid social insurance and health protection premiums is estimated to be 1.6 Billion Turkish Lira (€480 Million). It is estimated that, over the last 15 years, small and medium companies made an extra profit of 12.2 million Turkish Lira (€3.7 Billion) by employing underpaid, undocumented and unprotected migrant workers.

Using these facts, we would like to remind those who see the Syrian workers as the cause of low wages, unemployment and poverty: Don't be confused. The cause of all of the above is the system of exploitation. Like the Turkish workers, Syrians are forced to work in this exploitative conditions. Turkish workers were exploited by the employers and their working conditions were terrible long before the Syrians had arrived.

Because of these reasons, our call for right to citizenship is not just for Syrians but for all migrants in Turkey. As part of the international framework of rights we demand the granting of full refugee status to all migrants and refugees and to banish the segregation between citizens and foreigners, we demand to right to citizenship to all migrants.

The Right to Citizenship and Discrimination

We reject the conditions and criteria put forward for granting citizenship, such as skills, education and economic status. These are elements of class based discrimination. The most oppressed requires the most protection. We stand in solidarity with the poor, the women and the children. It is those children missing their vaccinations and other healthcare, the exploited Syrian child workers who work 10-12 hours a day for the last 5 years, the underpaid seasonal farm workers, the exp-

loited 'Syrian brides' married to Turkish men as second wives, the sick and elderly, and Syrian LGBTI members who are drown to suicide that most deserve the right to citizenship.

Our call for citizenship right is not a glorification of the nation state or the borders that encircles it. On the contrary, we call for no borders for people fleeing wars and economic conditions. We also stand with the continued hope of refugees to return their own land. We stand in solidarity with their claim and their fight for their freedom and existence on their own land. We define the nation as a collective of people willing to live together in an enriched society of diversity rather than enforced singularity. Our call for citizenship is not about glorifying the nationalism here but about a different world that we want for all.

We call on the refugees: If you want to become an equal part of this nation we stand in support with your demands and your right to live here,

At this point we call on all asylum seekers, refugees and migrants on this land: We defended your right for free, safe passage to this country. In accordance with your wishes, we also demand the right for citizenship. We don't see citizenship as a social integration that swallows and eliminates you and your identity, or uses you for economic exploitation or categorizes you on the basis of your background, nationality, religion or ethnicity in the name of social engineering project. We see you as our partners in the struggle for a new society of democracy, freedom and equality.

With the hope of knowing and understanding them all, we say "welcome" to all foreigners.

We were all foreigners at some stage, and in future we could be foreigners in another country. That we were born on this land does not make us the owners. All land is for all people. Hence, real hospitality is about internationalism. The fight for internationalism will transform and change us all.

Utopian positions are also forces that change the reality. In fact we require this utopia as much as you do, to be and stay human. We need this for a democratic world and democratic nation state.

By rejecting the definition of citizenship as being part of national identity we also reject the ethnic and religious totalitarianism of nation

states. Instead we see nations as a political form that intends to live together in a diverse society and that welcomes the newcomers. "Civilization" began with settlement. By taking away someone's right to settle down you take away their humanity. A nation is a collective of people settled together. Newcomers are not a danger or threat to the nation but an enrichment.

Turkey's History of Migration and Citizenship

Migration is nothing new for this land. Looking at past 200 years, migration shaped the politics of the land.

Considering the history of the Turkish Republic, its response to migrants has been shaped according to political needs rather than humanitarianism.

Migrants in Turkey:

1922-1938 From Greece 34.8000, 1923-1945 From Balkans 800.000,
1933-1945 From Germany 800,

1988 From Halabja (Iraq) massacre 51.542,

1989 From Bulgaria 345.000,

1991 From First Gulf War Iraq 467.489, 1992-1998 From Bosnia
20.000,

1999 From Kosovo 17.746,

2001 From Macedonia 10.500

2011-2015 From Syria 3.000.000

Since the foundation of the Republic, the state aimed for establishment of a national population policy. In 1923 the population exchange agreement with Greece and the Lausanne Agreement brought 500 thousand Turks from Greece and 200 thousand from Bulgaria to Turkey. Unlike the migration from Iraq and Bulgaria in 1988 these population exchanges were all about creating a Turkish national identity. Christians were sent away and Muslims were settled in.

Before the Syrians, the biggest migration was from Iraq (Kurds) in 1988 and Bulgaria in 1989. Harsh assimilation policies in Bulgaria led to Turkey accepting Muslim migrants. In those days, the Bulgarian migrant were immediately granted citizenship. It was a political calcu-

lation. Families were given state owned land for building homes. Despite these almost half of the 360 thousand returned to Bulgaria when things had changed for better in that country. The Iraqi Kurds, on the other hand were considered differently. They were placed in camps near the border. Their conditions were generally very poor. Over the years, almost all of them, in smaller groups returned to Iraq. The difference in attitudes towards migrants from Bulgaria and Iraq was that the Bulgarian migrants were Turks and the Iraqis were Kurds. Bulgarian migrants were seen as victims of Jivkov while the Iraqis did not get the same hospitality as victims of Saddam. Turkey, having not solved its own Kurdish problem was suspicious of Iraqi refugee Kurds. In 2000's a new wave of Bulgarian migrants arrived but this time the state did not give them citizenship. They became part of the temporary migrant workers in the country.

In conclusion, the state's response has always been shaped by its own political and economic needs.

Empathy

Remember the "Gastarbeiter" Turks in Germany. Maybe if we remember what these millions of migrant workers went through in Germany we can have more empathy with the Syrian refugees. What is more, Turkish workers were not fleeing war and bombs, they were invited to work in Germany.

Between 1950-73 Germany invited migrant workers from poorer countries. Hundreds of thousands workers from Turkey went to Germany. All legal framework to deal with migrant workers in Germany were setup to have temporary workers. Right to residency was subject to work. Germany was planning to send them back as soon as they fulfilled their jobs. They were not called 'migrants' but 'guests workers'. But things did not go as the German state planned. Migrants settled in the country, new generations were born, they had establish shops and their own businesses, they became part of the German life. Authorities said, "we wanted a workers but got humanbeings !". In Turkey, the German experience of migrant workers was called 'Germany, the bitter land'

This wasn't a uniquely German situation. European states have been enacting laws since 1990's to prevent migrant workers from settling and being part of the society. These attempts to look after the interests of the nations businesses but not caring for migrants and their social needs have all failed.

Let's not forget one thing: The Syrians who came to Turkey had no other choice. They escaped to the nearest country to save their lives. They are now in Turkey for 5 years and their chance to return home is quite limited.

What the Turkish migrant workers experienced in Germany, such as, racism, hate of foreigners, physical attacks etc., today the Syrians are experiencing in Turkey. The plan to select only a few 'useful', 'skillful' Syrians and grant citizenship means the rest of majority will be discarded as 'useless', 'beggars', 'criminals', 'dirty', 'prostitutes' etc. and will be abandoned to racist attacks.

Be Aware of the Fault Lines

Do the people of Turkey struggling against unemployment and poverty; does the state finding it difficult to establish its national peace think that granting citizenship to 3000-5000 'qualified' Syrians will solve the problem?

How about the rest of the 3 million, the majority of whom at working age? The unemployment in Turkey was around 10% (3-3.5 million). In 2014 it rose to 11%. Youth unemployment is around 20%. This is also rising. Irrelevant of Syrians getting citizenship or not, given that they are here to stay, what we must discuss is how we solve this humanitarian crisis. Instead of blaming the employers exploring Syrians and the state letting this happen, pointing the finger at refugees will not solve anything. We can't forget that Turkey did not play a peaceful role in Syria. Instead it intervened with a Neo-ottoman imperialist appetite. It did ignore the internally sensitive issues and regional dynamics. We also have a responsibility for what happened in Syria. False

agenda and debates on refugees instead of discussing these issues and moving towards a better solution are only a waste of time.

Such false attitudes highlight and deepen further fear in society. Are the Syrians to be used as government voters? Are they part of government plans for social manipulation? Are they to be used for changing ethnic dynamics of certain regions? All these questions and fears escalate ethnic and political tensions. There are already enough fault lines in the country based on ethnicity, religion, secularity etc. Another fault line on refugees will be devastation for all of us.

You can't eliminate mistakes by more mistakes.

Our first statement shall also be our last

All migrants, refugees, foreigners including Syrians should be given full refugee status.

All willing migrants, irrelevant of their class, ethnicity, religion, without any discrimination should be given right to citizenship.

Turkey should not turn into a refugee prison to please the EU. All refugees willing to go to other countries should be allowed to do so.

Syrians should not be systematically discouraged from hoping to return to their homeland in future.

The future of millions of people in the region, including people in Syria and Turkey, depends on Turkey's politics and policies to be humanitarian, realist, pluralist and democratic.

Onları tanımıyoruz. İsimlerini bile bilmiyoruz. Pek çoğu gazete sayfalarına 'rakam' olarak bile yansımadı. Bütün yolları kesilmiş, bütün kapılar yüzlerine kapatılmıştı. Milyonlarca insan can yelekleri giydiler, lastik botlarla, minik kayıklarla, eski balıkçı tekneleri ile Avrupa'ya, insan haklarının sözde kalesine ulaşmaya çalıştılar. Binlercesi Ege Denizi'nde boğuldu. Karanlık sularda kayboldular. 2015 yılında Ege Denizi'nde 484 insan öldü ve 206 insan kayboldu. Onları tanımak istemediğimiz için, isimlerini öğrenmek istemediğimiz için öldüler. Geçen yıl Eylül ayında Bodrum'da Alan Kurdi bebek kıyıya vurduğunda gördüğümüz sadece cansız minik bir çocuk bedeni değildi, insanlıktı kıyıya vuran.

Bu almanak ölenler, hikayeler ve neden öldükleri hakkındadır... Onları tanımaya, öğrenmeye, özlemeye dairdir.

 dipnot
yayınları

Selanik Caddesi 82/24 Kızılay - Ankara
Tel: (0 312) 419 29 32 • Faks: (0 312) 419 25 32
dipnotkitabevi@yahoo.com • www.dipnotkitap.com

